FLORIN FÎNARU

CUM SE NAȘTE-N FIECARE DARUL DIN COMUNICARE

(procedee inedite de familiarizare a elevilor din învățământul primar cu principalele conținuturi ale învățării la limba română)

FLORIN FÎNARU

CUM SE NAŞTE-N FIECARE DARUL DIN COMUNICARE!

(procedee inedite de familiarizare a elevilor din învățământul primar cu principalele conținuturi ale învățării la limba română)

TEHNOPRESS
IAŞI – 2007

Referent ştiinţific: Conf. dr. Lăcrămioara Petrescu
Universitatea „ Alexandru Ioan Cuza “
IAŞI

Tehnoredactare: Florin Fînaru

EDITURA TEHNOPRESS
Str.Zimbrului nr. 17
700047 Iaşi
Tel./ fax: 0232 260092
E-mail: office@tehnopress.ro
http://www.tehnopress.ro
EDITURĂ ACREDITATĂ CNCSIS

ISBN 978-973-702-439-8

Naşilor mei,
învăţători Emilia şi Vasile Vieru
Mamei mele,
educatoare Maricica Fînaru
Bunicilor mei,
învăţători Catinca şi Dumitru Fînaru,

a căror nobilă profesie o port în suflet şi printre oameni

Prefață

Suntem în fața unei cărți care *nu seamănă* cu altele. Scopul didactic precizat, un manual de Limba română pentru elevii din învățământul primar, dictează autorului, institutorul Florin Fînaru, o modalitate excentrică, dar nu mai puțin eficientă, de a ajunge la cititorul său ipotetic. Florin Fînaru procedează cu inteligență la reconstituirea *ludică* a discursului științific, oricum adecvat pentru vârsta vizată, propunând copiilor o carte „de jucării", cum ar fi spus poetul, în limbajul adaptat nivelului colocvial al comunicării, ce pare a recrea condițiile *lecției vii*, implicând oralitate, teatralitate, joc şi strategii didactice specifice publicului țintă. Mai explicit, autorul *se joacă* el însuşi, aducând numeroasele şi – de ce să nu recunoaştem – aridele definiții/explicații gramaticale în forma (deloc obişnuită, opusă sobrietății şi impersonalității stilului ştiințific) a ...prozei rimate! Dimensiunea ludică a demersului său reprezintă, complementar față de substanța teoretică şi aplicativă, în totalitate acoperită, a materiei şcolare, o componentă perfect legitimă a relației paideice, a comunicării mai mult decât simpatetice, parcă față în față, cu un public atât de special. Domnul Florin Fînaru are experiența catedrei şi se deduce că această modalitate, de invenție personală, a fost deja testată în orele de clasă. Este cu atât mai remarcabilă, ca un efect al competențelor sale pedagogice, dispoziția empatică a autorului, abilitatea, adică, de a se imagina în locul celuilalt, elevul care nu a ieşit încă din universul – atotcuprinzător pentru el – al jocului. Se explică, astfel, tonul familiar şi – spuneam mai sus – stilul colocvial, care nu impietează cu nimic asupra „ conținuturilor învățării la Limba română ", cum se precizează în intenția lucrării. De fapt, institutorul Florin Fînaru foloseşte, chiar în modul cel mai spectaculos, aplecarea naturală a copilului spre spațiul *similireal* al jocului, construind „lecția" sa tocmai în teritoriul celei mai obişnuite evaziuni a micului cititor.

Că jocul este un fundament cultural, creator şi stimulator al gândirii, că mesajul ludic presupune (sau instaurează) o complicitate bucuroasă între profesor şi elev – domnul Florin Fînaru ştie prea bine. S-a gândit, de aceea, la o cale a „recreației", în ambele sensuri oferite de limba română. Gramatica sa este rescrisă cu jovialitate, cu aplecarea afectivă spre destinatar, deschisă spre joaca, astfel perpetuată, în lucrurile serioase.

Conf. dr. Lăcrămioara Petrescu
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" IAŞI

Dragi copii,

Bine v-am găsit, dragii mei! Mă numesc Florin Fînaru şi sunt învățător (institutor) la Şcoala nr. 43, şcoală serioasă, fireşte, şi care «Dimitrie Sturdza» se mai numeşte!

Munca mea îmi este foarte dragă şi îmi place să-i învăț pe copii, astfel încât toți să înțeleagă! Să înțeleagă repede şi bine! De aceea am scris această carte şi pentru tine!

Desigur, fiecare aveți deja o doamnă învățătoare sau un domn învățător de copii iubitor şi în munca lui silitor. Când ei în lecții vă explică ceva cu răbdare, voi să-i urmăriți cu atenție mare!

Prin această carte eu nu-l voi înlocui pe al tău învățător, ci îți vin în ajutor. Te ajut să înțelegi lecțiile pe care la limba română le studiezi. Am compus pentru copii nişte povestioare cu povețe, pentru ca acestea să-i ajute repede şi bine să învețe! Ele sunt astfel făcute, încât ***pe parcursul mai multor ani să te ajute!***

Această carte s-a născut din dorința mea de a-ți face efortul plăcut. Nu e vorba că efortul în învățare ar fi un chin, dar eu vreau ca mai întâi să înțelegi lecțiile pe deplin! Socot că nu e bine să lucrezi ca un robot! Şi tu trebuie să gândeşti şi a construi comunicări să reuşeşti. Dacă înveți foarte bine a comunica, vei putea mai uşor exprima ceea ce e în sufletul şi mintea ta. Mă refer acum la a comunica prin cuvinte folosind gândirea, a ta minte. Măria sa, domnul Cuvânt poate perfecționa zi de zi al gândirii tale mers, căci el a fost primul locuitor din Univers. Tot ceea ce a fost pe lume creat, toate cele de care poți şi tu să dispui, au fost create după ideile Lui. Prin «a dispune» vreau a spune «a avea», doar încredere să ai în forța Sa! Orice om înțelept ştie: cuvintele sunt forme de energie. Să nu pierzi niciodată acest adevăr din vedere, căci energie înseamnă putere! Şi prin intermediul lor arătăm că iubim, şi prin cuvinte putem să rănim! Să nu uiți niciodată, creştine, cuvin-

tele sunt cu sufletele noastre vecine! Să ai mereu grijă de ceea ce simți şi de ceea ce gândeşti, fiindcă în funcție de acestea poți să vorbeşti şi astfel în jurul tău energii pozitive sau negative să răspândeşti!

Pentru a putea comunica şi astfel în lumea oamenilor a te descurca, studiul limbii române mult te poate ajuta! Pe comunicare cu o construcție o putem asemăna. De aceea studiind zi de zi ne străduim ca pe comunicare cât mai bine să o construim, fie că scriem, fie că vorbim! Şi în ceea ce priveşte comunicarea prin limba română destule probleme sunt. Astfel studiul ei începe prin câteva informații despre cuvânt. Apoi iar ai nevoie de ambiție, căci vei aprofunda cunoştințele despre propoziție. Pot chiar de pe acum să-ți dau de ştire că vei studia şi aprofunda părțile de vorbire. Continuând să studiezi cu ambiție vei afla cum părțile de vorbire devin şi părți de propoziție, fără de care nu se construieşte o comunicare! ***N-ai să poți pe enigmele, pe secretele analizelor gramaticale să le dezlegi, fără ca mai întâi pe toate acestea să le înțelegi!***

Când doamna sau domnul tău învățător, pe rând, pe toate acestea ți le va preda, ***să citeşti şi paginile respective din cărticica mea****, pentru că te vor ajuta! Eu nu vreau să îți fie gramatica limbii române un chin, ci vreau să înveți cu zâmbetul senin!*

Cu drag, al tău prieten mai mare,
Florin

Stimate cititor,

Întotdeauna am fost fascinat de arta prin care adevărații luminători ai minților celor ce nu ştiu reuşesc să influențeze magistral operațiile gândirii acestora.

Informațiile prezentate de mine în lucrarea de față sunt variante metodice menite să accesibilizeze unele conținuturi din programa de limba şi literatura română, astfel încât înțelegerea copiilor să devină un ferment pentru activizarea întregii gândiri a acestora, baza exprimării conştiente în contextul problemelor şi a situațiilor problemă din viață în care sunt nemijlocit implicați.

Variantele metodice prezentate în această lucrare, propunerile mele înseamnă o familiarizare relaxată, captivantă cu aceste conținuturi pentru elevi, cu ajutorul prozei rimate. Sunt convins că este pe deplin posibil să creăm elevilor o stare de bună dispoziție, chiar în timpul predării unor astfel de informații, deseori abstracte care, se ştie, prin ele însele nu îi atrag pe şcolarii mici. Am elaborat aceste variante metodice inedite pentru unele conținuturi cheie întâlnite în programele claselor I – IV. Este vorba de acele conținuturi ale învățării care accentuează caracterul instrumental al învățământului realizat în această etapă a dezvoltării copilului. Mi-am propus să îi ajut şi să-i stimulez în învățare atât pe copiii cu unele dificultăți la înțelegerea acestor informații, cât şi pe elevii ale căror capacități intelectuale le permit să înțeleagă destul de uşor, rapid aceste conținuturi ale învățării prevăzute de programele şcolare. Nu de puține ori am elaborat demersul didactic pe baza metodei problematizării, pentru a-i incita pe elevi să explice aparente paradoxuri ivite. Am urmărit o apropiere cât mai mare de realitatea procesului predării şi învățării, încercând să anticipez eventualele nelămuriri care pot să blocheze operațiile gândirii copiilor şi să le ofer soluții adecvate. Din această perspectivă mi-am construit variantele metodice sub forma unor răspunsuri cât mai clare la eventualele întrebări care mi s-ar fi putut adresa de către un ipotetic elev foarte atent la explicațiile mele, dar care... nu înțelege şi mereu întreabă: „De ce...?“, „De ce...?“, „De ce...?“etc. Propun variante de pătrundere în universul afectiv şi cognitiv al copiilor combinând demersurile didactice cunoscute bazate pe materiale intuitive cu utilizarea inedită a limbajului de comunicare cu elevul, ca factor de activizare a operațiilor gândirii. Consider că un demers didactic eficient trebuie să utilizeze, să valorifice din plin şi resursele stilistice bogate ale Măriei Sale, Cuvântul.

Sunt convins că a-l conduce pe elev spre zonele superioare ale înțelegerii, mai ales pe elevul mai puțin dotat din acest punct de vedere, reprezintă o dovadă incontestabilă a măiestriei profesionale a cadrului didactic, a talentului său didactic, un talent ce asigură trăinicia capacităților instructive ale elevilor. Prin această muncă se înfăptuieşte un autentic act social cu implicații majore pentru prezentul şi viitorul nostru.

Din multe puncte de vedere comportamentul meu didactic este o reflectare a atitudinii care mi-a fost insuflată de către distinşii profesori în timpul formării mele la Şcoala Normală „Vasile Lupu" din Iaşi. Între aceste modele sub influența cărora m-am format ca tânăr învățăcel într-ale ştiinței şi artei didacticii, un loc aparte îl are d-na profesor Georgeta Petrea. Acum înțeleg mai bine ca niciodată efectele pe care modelul domniei-sale l-a avut asupra conştiinței şi conduitei mele de-a lungul practicării acestei nobile activități. D-na profesor Georgeta Petrea personifica ideea de loialitate față de rigurozitatea instruirii viitorilor formatori în spiritul umanist căruia i se dedicase în totalitate. Doamna noastră nu intra în clase pentru a preda o lecție, ci pentru a fi lecția însăşi, vie, captivantă, convingătoare. Prezența doamnei profesor Georgeta Petrea în mijlocul nostru însemna transmisie de informații pe multiple planuri, o nebănuită şi fascinantă inițiere a noastră, a învățăceilor domniei-sale, în arta comunicării.

Amintirea anilor în care mi-am însuşit bazele metodicii predării limbii şi literaturii române în învățământul primar îmi refac, de asemenea, în memoria vizuală şi afectivă imaginea exemplară a doamnei profesor Olga Bojoi. Am preluat de la doamna profesoară Olga Bojoi atitudinea permanent responsabilă a profesionistului preocupat asiduu şi cu desăvârşită seriozitate de instruirea ireproşabilă a învățăceilor într-o atmosferă de respect sacru pentru patria noastră, limba română, cum spunea poetul. Domnia sa mi-a insuflat acea energie a atitudinii profesioniste cu care trebuie repetat, studiat, aprofundat orice concept înainte de a-i lumina pe alții.

Cu acest prilej doresc să-i mulțumesc şi domnului profesor Lucian Moraru pentru modelul personal al domniei sale pe care mi l-a oferit în mod direct, în cadrul lecțiilor de neuitat pe care le-a dăruit nouă, învățăceilor domniei sale, un model dezirabil cu largă deschidere profesionistă şi umanistă. Sunt convins că în lipsa domnului profesor Lucian Moraru, Şcoala Normală «Vasile Lupu» din Iaşi ar fi fost mult mai săracă, eu însumi aş fi fost privat de un valoros exemplu de energie pozitivă dăruită tuturor cu pasiune şi competență. Am fost onorat să fiu respectat, format şi instruit de domnia sa

şi, deşi nu i-am mărturisit-o niciodată, deseori eram convins că am în faţa ochilor, a sufletului şi a minţii profesorul total...

Nu în ultimul rând, doresc să-mi exprim profunda gratitudine pentru doamna conf. dr. Lăcrămioara Petrescu ale cărei aprecieri mă onorează şi mă stimulează spre a perfecţiona acest demers didactic inedit. Cu siguranţă nimic în Univers nu este întâmplător, iar întâlnirea cu doamna conf. dr. Lăcrămioara Petrescu mi-a trezit o minunată amintire a vieţii mele, anii de studiu petrecuţi la Şcoala Normală „Vasile Lupu“ din Iaşi.

Mereu m-a fascinat acel adjectiv care însoţea denumirea Şcolii mele, însuşirea ei de a fi ...normală. Dacă la început el îmi provoca o oarecare nedumerire – căci toate şcolile trebuie să fie normale, nu-i aşa? – cu timpul i-am pătruns sensurile profunde dincolo de cuvânt... De fapt unul dintre cele mai dificile lucruri în această viaţă este să fii simplu, natural, normal, nu-i aşa? Arta simplităţii nu înseamnă superficialitate, ci arta apropierii de esenţe pentru a le revela ţie însuţi şi oglindirilor tale în această lume, oamenilor. Dincolo de această însuşire cu care se identifică Şcoala noastră este o lume a modestiei şi a seriozităţii pentru căutarea luminii formării şi informării omului. Pentru că acest adjectiv exprimă cum nu se poate mai bine, cu infinită modestie, esenţa artei de a fi învăţător, adică fascinant de simplu, de normal, un vrăjitor care topeşte nedumeririle minţii şi întunecimile sufletului.

Autorul

Despre cuvinte

Cuvintele, dragii mei, nu toată lumea ştie, sunt un fel de magie! Poate ai să crezi că exagerez, dumneata, dar imediat mă voi justifica.

Dacă te voi întreba despre ceea ce are nevoie pentru a trăi fiecare, probabil mai întâi te vei gândi la mâncare! De cumva la aşa ceva deja te-ai şi gândit, eu nu-ți voi spune că ai greşit. Sunt mai multe **nevoi** care oamenilor nu le dau pace, de exemplu, trebuie să se mai şi îmbrace. De asemenea, orice ființă mai are nevoie şi de o locuință. Desigur, să trăieşti nu se poate fără ca să ai şi sănătate! Dar eu cred că orice copil atent, pe aceste informații le cunoştea deja. De aceea în acest sens nu voi insista.

Doresc să vă atrag atenția de această dată asupra unei nevoi umane la fel de importantă! Orice ființă umană mai are o nevoie mare, **nevoia de comunicare.** De fapt, de comunicare nevoie are cu necesitate orice vietate! De la gâze până la elefant, de la firul ierbii până la arborii gigant, toate aceste animale şi plante simt nevoia să comunice unele cu celelalte. Altfel spus, propoziția ce trebuie subliniată este că *nicio ființă nu trăieşte de celelalte izolată*! Chiar dacă nu putem spune că toate ființele gândesc, între ele legături de comunicare tot se stabilesc! Toate ființele, prin sunetele, imaginile lor sau chiar mute, pe căile de oameni ştiute sau pe alte căi, încă necunoscute, realizează între ele comunicare şi astfel fug de izolare. Dacă vei gândi mata, vei înțelege de ce se întâmplă aşa. Simțindu-se unele pe altele prin comunicare, ele caută de dimineață şi până în seară o viață mult mai uşoară. Dragă fetiță şi drag băiețel, şi în lumea oamenilor se întâmplă la fel. Numărul acestor exemple este foarte mare şi pe multe din ele le puteți prezenta fiecare. Spuneam că nu numai în lumea oamenilor există comunicare, ci şi în lumea altor viețuitoare. Îți voi da un exemplu şi vei înțelege uşor, dacă să urmăreşti cu atenție o să vrei. E vorba despre cloşcă şi puii ei. Ori de câte ori se iveşte vreun pericol pentru pui, oricât de banal, cloşca emite un sonor semnal. *Emite*, adică spre ai săi pui trimite cu înfrigurare semnale sonore de avertizare. Sunetele emise de cloşca emițător vor fi auzite de fiecare puişor. Aceste sunete sunt un fel de *mesaj* format din unde sonore prin aer călătoare, emise, cum spuneam, de cloşca ocrotitoare. Astfel semnalul, mesajul spre fiecare pui călătoreşte şi până la urmă fiecare pui îl primeşte. Chiar dacă puiul în acel moment la cloşcă nu este atent, urechile lui sunt pe fază şi pe mesaj îl *recepționează*. De aceea să înțelegi este uşor de ce pe fiecare pui îl vom numi *receptor*. Astfel,

recepționând mesajul de avertizare, puii vor face nişte exerciții de... alergare, iar voi ați înțeles care sunt cele trei elemente într-o comunicare: *emițătorul*, *mesajul* emițătorului şi *receptorul* mesajului. Bineînțeles, fiecare receptor poate fi la rândul lui emițător. Păi şi puii emit sunete țipătoare cu mesaje foarte clare către cloşca receptoare, mai ales când - mai mici fiind - cer mâncare!

Dar se poate realiza o comunicare şi fără semnale sonore de avertizare. Hai să ne gândim, la o adică, la primele momente când un câine fugăreşte o pisică. Când el o vede, nu e neapărat nevoie să latre, pentru ca ea să înțeleagă cam cât îi este lui de dragă! Ce mesaj va emite acest câine emițător, dar acum... nelătrător? Ce mesaj va transmite el pisicii care-l vede? Imaginea unui câine fioros care la ea se repede!!! Ea, desigur, va *recepta mesajul* îndată şi va simți cât e de ...adorată! În consecință va fugi ca împuşcată! Desigur, uneori se întâmplă să dorească şi mâța să se transforme în *emițător* având de transmis un *mesaj* pentru câinele acum *receptor*. Atunci ea în blana-i se zburleşte şi poate puțin acel câine se mai domoleşte, căci va simți şi el ce mult pisica îl ...iubeşte. Iată deci că se poate realiza o comunicare şi prin intermediul unor imagini avertizoare. Revenind la lecțiile noastre studiate în şcoală, vă spun însă că acum nu studiem comunicarea animală. Vom învăța mai mult despre comunicarea umană, acolo unde de multe ori unii cu alții suntem în pană! Adică de multe ori tu, emițătorul, vrei să transmiți ceva, dar receptorii pot înțelege altceva. Sper că eşti de acord că în comunicarea dintre noi este nevoie cu necesitate de cât mai mare claritate. Cu siguranță în comunicare claritatea contează, altfel cei care comunică se enervează. Mai mult, dacă atunci când comunicăm nu suntem foarte clari, putem provoca necazuri mari. Gândeşte-te că la stația de salvare de mesaje disperate *receptoare* ajunge un *mesaj* în grabă mare de la o persoană *emițător* care cere urgent ajutor. Orice neclaritate în mesaj poate fi pentru viața victimei un baraj! Adică oamenii de la Salvare trebuie să ştie exact ce şi unde s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat cu o anumită femeie sau bărbat. Dar poate sunt mai multe victime, poate nu numai un bărbat sau numai o femeie e accidentată sau bolnavă, poate sunt mai mulți şi atunci situația e şi mai gravă! Trebuie să transmiți la Salvare cât mai exact, neapărat, locul unde necazul s-a întâmplat. La fel, şcolare, trebuie pentru cei de la Salvare să detaliezi cu privire la toate cele pe care atunci le vezi. Astfel la Salvare mai bine se va şti cu ce şi cu câte instrumente se va veni. Iată de ce este o necesitate să avem în comunicare claritate!

Acum, dragi copii, atenție mare, pentru că există mai multe forme de comunicare.

Comunicarea orală

Al omului Creator i-a oferit darul de a putea fi vorbitor. Prin natura, alcătuirea sa, vorbirea nu e altceva decât rostirea, înşiruirea, pronunțarea unor sunete de către omul vorbitor cu ajutorul aparatului său fonator. Aparatul fonator înseamnă toate acele elemente care i-au fost omului de Dumnezeu dăruite pentru ca sunetele vorbirii să poată fi rostite. Dacă atenția ta nu se va stinge, vei afla că este vorba despre coardele vocale fixate în laringe. Desigur, mecanismele vorbirii sunt mult mai complicate putându-se distinge trei părți ale lor mari şi late: 1) acele părți ale corpului tău ce îți dau energie, putere (uneori foarte mare) pentru a sunetelor pronunțare – aparatul respirator ce îți aduce aer din mediul înconjurător şi muşchii care îi dau ajutor 2) aparatul fonator, amintit deja anterior şi 3) componentele de rezonanță care le dau sunetelor importanță, adică le ajută să se audă clar şi frumos, cu prestanță şi nu ca dintr-o oală! E vorba de cavitatea nazală şi bucală (a nasului şi a gurii). Şi pentru ca pe drumul înțelegerii să mai faci un pas, ascultă cum se aud sunetele vorbirii ținându-te de nas! Pentru ca sunetele să se audă clar, frumos, cu prestanță, şi **limba** ca organ are o mare importanță. Evident, al sunetelor vorbitor, *emițătorul*, înainte ca pe *mesaj* să-l rostească, trebuie mai întâi să gândească!

Toți copiii trebuie să ştie că de fapt aici este vorba de o magie! Prin această magie emițătorul poate să transforme al lui gând în vorbit, rostit cuvânt! Şi-uite-aşa gândurile noastre multicolore sunt convertite (transformate) în unde sonore. Acesta e ***mesajul***, copil silitor, pe care un ***emițător*** îl transmite către un ***receptor*** ascultător. Astfel gândul meu, mesaj prin undele sonore călător, ajunge în gândul receptorului ascultător. Aşa să ştii! Asupra acestor informații voi reveni.

Cu siguranță cunoaşteți fiecare că prin propoziții realizăm comunicare. Dar al tău gând n-ar putea fi niciodată printr-o propoziție revelat (arătat), de cuvintele nu s-ar fi inventat. Cuvântul rostit, această mulțime de sunete rostite, unul după altul înşiruite, e ca o cărămidă cu care construim propozițiile pe care le rostim! E uimitor cum sunt aceste cuvinte cărămizi construite: sunete înşiruite! Desigur, sunete vorbite! Sau să mai spui altfel se poate: sunete articulate! Sunetele unui cuvânt pot fi rostite toate îndată deschizând gura doar o dată: cal, deal, plac, lac, loc, cioc, poc, fag sau drag. Alteori, şcolari silitori, trebuie să deschidem gura de mai multe ori, pentru a rosti pe toate sunetele care într-un cuvânt sunt. Atunci, după cum ştiți, la fiecare deschidere a gurii, se aud tot sunete înşiruite, însă bucățele de cuvânt

ce astfel grupate în silabe sunt: masă, acasă, copac, grădiniță sau linguriță. Repet, pentru că vreau să se ştie, aceste cuvinte sunt de fapt o magie!

Să zicem că eu, *emițător*, pe gândul meu la ciocolată visător, în unde sonore îl prefac cu curaj rostind acest cuvânt *mesaj*: «ciocolată». Tu, *receptor* ascultător vei auzi acest cuvânt şi imediat în mintea ta va apărea sub formă de imagine dorința mea. Desigur, mare lucru nu ai înțeles, căci despre ciocolată, doar prin acest cuvânt, «ciocolată», rostit, o propoziție nu am alcătuit. Adică, fii atent mata, despre ciocolată nu am spus ceva! E adevărat, dar iată, îți spun unde e magia îndată. Despre ciocolată nu am alcătuit o propoziție, adică nu am spus despre ea ceva, dar recepționând acest cuvânt, la lucru totuşi este pusă mintea ta! Şi ca să-ți demonstrez că ea, mintea ta munceşte, fii atent la trupul care deja ...pofteşte! Simți în a ta gură o ...udătură?

Dacă pisicile ar fi la minte ceva mai dezghețate, cu siguranță pe oameni i-ar considera ființe ciudate. Voi explica acum ceea ce de fapt vreau să spun. Păi, dacă minte ar avea, mâța ar gândi cam aşa: *„ Măi, de aşa ceva n-am mai auzit! Oamenii aceştia cred că au înnebunit! Dacă în om m-aş preschimba, mi-ar place ciocolata, da! Da, dar poftă de ciocolată aş simți doar când o ciocolată adevărată în fața mea ar veni! Sau, în orice caz, în loc de o ciocolată adevărată, să vină în fața mea fotografia, imaginea uneia bine realizată! Cum să-ți vină pofte adevărate, chinuitoare, cu forțe nebănuite doar auzind o mulțime de sunete vorbite ? În lipsa ciocolatei adevărate, prin ce vrajă ciudată pofta-ți este provocată ? Păi mulțimea aceasta de sunete vorbite de multe ori este înşelătoare. Pofta-ți vine şi apoi rămâi cu ochii-n soare...Unde-i ciocolata, oare ? Păi, de fapt ai fost păcălit de mulțimea sunetelor pe care le-ai auzit! Deci auzi o mulțime de sunete, un cuvânt rostit, fii atent mata, şi în mintea ta apare o imagine, cam aşa ceva. Mulțimea sunetelor călătoreşte ca o vibrare, adică a aerului tremurare provocată de forța rostirii de emițător dată. Ca să nu mai vorbesc de faptul că această mulțime de sunete nu e mereu aceeaşi! Numărul, felul, rostirea sunetelor se schimbă în funcție de limbă: română, italiană, spaniolă, portugheză, franceză, engleză etc. În mintea unui om care pe limba română nu o cunoaşte, la auzul rostirii mulțimii sunetelor care formează cuvântul «ciocolată», fiți atenți ce vă zic, în mintea lui nu va apărea nimic! Ciudat! Mulțimi diferite de sunete rostite le fac oamenilor poftă adevărată, chinuitoare, în funcție de limba pe care o vorbeşte fiecare! Şi se mai laudă oamenii că pe această putere a minții o au... Nu-nțeleg. Miau! “*

Dragii mei, oamenii, fiecărei ființe, obiect, fenomen, fiecărei însuşiri a unei ființe, obiect sau fenomen, fiecărei acțiuni din lumea

noastră, un cuvânt i-au asociat. Desigur, aşa ceva unei mâțe nu-i poate fi explicat! E vorba de două elemente mari şi late – pe de o parte în realitate fiinţa, obiectul, fenomenul, însuşirea ființei, obiectului, fenomenului sau a altcuiva, o acţiune din lumea noastră şi – pe de altă parte, fii pe fază, **grupul de sunete ce fiecăruia i se asociază**, deşi în esență, fii atent tu, mică făptură, aceste două tabere nu au nicio legătură! Aşa oamenii au convenit (stabilit) ca să facă această **asociere** negreşit, neapărat, atunci când au intrat în posesia limbajului articulat! De fapt aşa s-a şi manifestat această capacitate – au fost capabili să vorbească datorită acestor **legături**, **asocieri** pe care începuseră încet, încet să le stabilească! Rostiți şi voi acum cu voce tare pe fiecare grup de sunete (adică cuvinte) care se asociază cu fiecare din ființele şi obiectele din imaginile următoare:

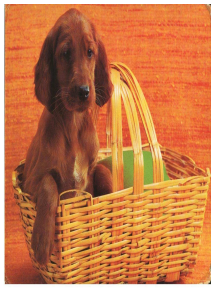

Z710i
Zapp
CLR

Cred că acum această magie îți apare în întreaga ei splendoare. Poți acum să-ți transmiți gândurile multicolore cu ajutorul vorbirii prin undele sonore. Dacă aşa ceva să faci nu ai putea, foarte tristă ar fi viața ta! Practic, dacă nimeni nu ar putea să vorbească, omenirea nu ar putea să supraviețuiască! Bine, se poate spune că eu acum aş cam exagera, se poate spune şi aşa. Adică am putea vedea a vieții continuare şi fără undele sonore călătoare de mesaje inteligibile purtătoare. De ce? Pentru că există şi alte forme de comunicare! Totuşi, pentru ca în explicații să fiu foarte bun, ceva important trebuie să spun.

Dacă al omului Creator i-a dat omului posibilitatea să fie vorbitor, deci dacă Dumnezeu pe om cu asemenea posibilitate minunată El l-a dăruit, ea trebuie folosită. Negreşit! De altfel, să ştiți că în toată lumea aceasta mare comunicarea orală e cea mai răspândită formă de comunicare.

Comunicarea scrisă

După cum deja ştiți fiecare, tot propoziții construim pentru a realiza şi acest fel de comunicare. „Cărămizile“ cu care construim aceste propoziții, ia aminte, se numesc tot cuvinte! Doar că aceste cuvinte nu sunt neapărat zise, ci mai ales scrise. Prea mult aici nu voi insista în a explica aşa ceva, fiindcă voi cu siguranță nu sunteți cu informațiile la pământ. Ştiți şi voi cum se scrie un cuvânt! Dacă totuşi pe gânduri puțin ai să rămâi, aminteşte-ți de **literele** studiate în clasa I! O literă e semnul scris al unui sunet ce-a fost zis. În limba noastră românească, cei care de alcătuirea ei s-au ocupat, în general fiecărui sunet vorbit, rostit clar, răspicat, un semn scris, adică o literă i-au asociat. Aşadar, când vrei a scrie un cuvânt, vei scrie mulțimea literelor corespunzătoare sunetelor care în acel cuvânt rostite sunt. În esență, aceste două elemente – pe de o parte **sunetul** vibrat, prin unde sonore de emițător împrăştiat şi pe de altă parte – **litera** care-i corespunde acelui sunet articulat, litera respectivă, mică făptură, ele nu au nicio legătură! Aşa oamenii au convenit, să facă această asociere, aşa s-a stabilit! Astfel ei pot, precum am zis, să comunice prin scris. Din ce este alcătuită o literă, deci care este semnul scris al unui sunet ce-a fost zis, poți şi tu oricând să spui. Ai învățat în clasa I! Şi voi, băieți isteți, şi voi, fetițe înțelepte, scrieți litere folosind linii curbe şi linii drepte! Cuvintele scrise, aceste mulțimi de litere, adică linii scrise, unele după altele înşiruite, sunt ca nişte cărămizi cu care construim în scris ceea ce în mintea noastră mai întâi am zis. Deci nu neapărat trebuie să fi şi rostit ceea ce cu mintea am gândit! Cum va şti atunci cineva ceea ce a fost în mintea mea ? Simplu! Îmi va citi propoziția! O va citi cum vrea pe această comunicare, în gând sau cu voce tare. Oricum să citească va alege, ceea ce-am transmis va înțelege! Desigur, va înțelege, firesc, dacă ştie scrisul românesc!

Aceste cuvinte scrise, vreau bine să se ştie, sunt o adevărată magie! Mulțimi de semne tăcute care indică mute, (deci fără sunete articulate, rostite, pronunțate în unde sonore) gândurile oamenilor multicolore! Cuvântul scris, după cum am zis, ca să se ştie, este o magie! Nu te mira, chiar acum îți voi explica.

Să zicem că fără să rostesc nimic, adică fără ca nici măcar un sunet să zic, iau un instrument de scris îndată şi scriu pe foaie cuvântul «ciocolată». E adevărat, despre ciocolata adevărată nu am alcătuit o propoziție, da, adică nu am scris ceva anume despre ea, dar citind tu pe acest cuvânt, totuşi la lucru este pusă mintea ta. Bine, pe cuvânt îl poți citi cum vrei, rostindu-l cu voce tare sau îl poți citi în gând, deci nerostind acest cuvânt. Şi ca să-ți demonstrez că ea, mintea ta mun-

ceşte, fii atent la trupul tău care deja poftește... Nu cumva simți deja în a ta gură puțin mai multă ...udătură ?

Dacă pisicile ar fi la minte ceva mai dezghețate, cu siguranță pe oameni i-ar considera ființe ciudate. Voi explica acum ceea ce de fapt vreau să spun. Păi, dacă minte ar avea, mâța ar gândi cam aşa: *„ Măi, de aşa ceva n-am mai auzit! Oamenii aceştia cred că au înnebunit! Dacă în om m-aş preschimba, mi-ar place ciocolata, da! Da, dar poftă de ciocolată aş simți doar când o ciocolată adevărată în fața mea ar veni! Sau, în orice caz, în loc de o ciocolată adevărată, să vină în fața mea fotografia, imaginea uneia bine realizată! Cum să-ți vină pofte adevărate, chinuitoare, cu forțe nebănuite doar observând şi citind o mulțime de litere înşiruite, care pentru mine sunt nişte linii mâzgâlite ? În lipsa ciocolatei adevărate, oare cum se poate, prin ce vrajă ciudată pofta-ți este provocată ?Păi mulțimea aceasta de litere scrise care formează acest cuvânt - «ciocolată» - este înşelătoare. Pofta-ți vine şi apoi rămâi cu ochii-n soare! Unde-i ciocolata, oare ? Păi, de fapt ai fost păcălit de mulțimea literelor din cuvântul citit! Deci pe o mulțime de linii o priveşti şi după ce pe cuvântul format de acele linii îl citeşti, fii atent mata, în mintea ta apare o imagine, cam aşa ceva. Ca să nu mai vorbesc de faptul că această mulțime de litere nu e mereu aceeaşi în cadrul aceluiaşi cuvânt. Numărul şi chiar felul literelor se schimbă în funcție de limbă. În mintea unui om care pe limba română nu o cunoaşte, la vederea cuvântului scris «ciocolată», fiți atenți la ce vă zic, în mintea lui nu va apărea nimic! La fel pot să zic şi de voi, cei care pe scrierea chineză nu o ştiți, dacă ați vedea scris în limba chineză cuvântul «ciocolată», nu v-ați gândi deloc la ciocolata cea adevărată, ci mai degrabă la ...sârma ghimpată! Ciudat! Mulțimi diferite de litere scrise (corespunzătoare sunetelor zise) le fac oamenilor poftă adevărată, chinuitoare, în funcție de limba pe care o vorbeşte fiecare! Una peste alta, în limba scrisă a ta, ochii văd ceva, iar mintea se gândeşte la cu totul altceva! Şi se mai laudă oamenii că pe această putere a minții o au! Nu-nțeleg. Miau!“*

Dragii mei, amintiți-vă că oamenii, unei ființe, obiect, fenomen, unei însuşiri a unei ființe, obiect sau fenomen, unei acțiuni din lumea noastră un grup de sunete i-au asociat şi astfel pe câte un cuvânt rostit l-au format! Aşa, încet, încet, în mii de ani a putut fi inventat limbajul cel articulat! **Sunetelor** rostite, vorbite, **literele** scrise cu timpul li s-au asociat, iar această idee bună ce-n mintea oamenilor se ivise a permis cuvintelor să poată fi şi scrise! Ca şi la cuvintele prin sunete rostite, **informațiile** transmise prin cuvintele citite ajung la mintea omului care gândeşte, nu stă şi o semnificație fiecăruia îi dă. Mintea pe informații le prelucrează, adică cu ele intens lucrează, apoi pe

sensul corect al fiecărui cuvânt din memoria ei îl alege şi astfel pe ***mesajul scris*** îl înțelege. Desigur, aşa ceva este mult prea complicat pentru a-i putea fi unei mâțe explicat. Sper că ai înțeles explicația mea, dar poate că o altă întrebare s-a născut în mintea ta: *„La ce le foloseşte oamenilor să ştie a scrie şi a citi ? Nu era de-ajuns că puteau vorbi ?“* Dragii mei, mai demult, un înțelept, după ce s-a gândit intens a putut spune: „ Vorbele zboară, scrisul rămâne! “ Adică din oceanele de vorbe care de-a lungul vremurilor între oameni s-au zis, ce-a fost mai important s-a şi scris! De aceea, pentru ca în viață şi tu să reuşeşti, cu cărțile să te-mprieteneşti! Mai mult, prin scris putem face şi economie la energie! La comunicarea pe distanțe foarte lungi, dacă în loc de telefon, să scrii o scrisoare o s-ajungi, această scrisoare de care te foloseşti, mai puțin te face să plăteşti. Pe lângă aceasta, la socoteală mai poți pune şi faptul că printr-o scrisoare mai multe informații poți spune. E adevărat, e drept, prin scrisoare nu comunici în direct. Însă, deşi nu este o comunicare între oameni pe viu, uneori nu te deranjează să primeşti răspunsul mai târziu! De asemenea, datorită scrisului ce a fost folosit, putem afla ceea ce strămoşii noştri au gândit. Tot prin scris în primul rând s-a păstrat ceea ce de-a lungul vremii oamenii au inventat. Şi ca să mai vezi cât de important scrisul este, gândeşte-te la o poveste. Fericit eşti atunci când pe poveste poți s-o citeşti! Ca să nu mai vorbesc de a scrisului importanță mare în a şcolarilor învățare! De aceea este necesar, precum se ştie, ca oamenii să citească şi să scrie. Dragi şcolari, iată, vă mai spun încă o dată, cuvintele sunt magie adevărată! În mintea omului e cu putință ca un cuvânt să denumească un **lucru**, o **ființă**. De asemenea în mintea ta cuvântul poate arăta o **însuşire** a cuiva, că **există** cineva sau ceva ori poate chiar să arate că se desfăşoară o **activitate** (sau o **acțiune** mai poți spune). Altfel spus, lumea înconjurătoare, prin intermediul cuvintelor suferă o **codare**, o transformare în alt fel de informații, mai puține decât cele din realitate, dar care pot fi de mintea noastră prelucrate. Fiecărei ființe, lucru, fenomen din lume ce există sau a existat, fiecărei acțiuni sau activități ce s-a desfăşurat, se desfăşoară sau se va desfăşura, fiecărei însuşiri a cuiva, fiecăruia din acestea, după cum am arătat, oamenii un cuvânt i-au asociat! Cu cât în mintea unui om mai multe cuvinte încap, cu atât e mai mare lumea lui din ...cap! Dar umplerea minții cu cuvinte nu înseamnă a memoriei simplă încărcare, ci se realizează zi de zi prin învățare! Dacă prin intermediul cuvintelor lumea noastră nu s-ar coda (adică prin cuvinte transforma, fără însă a schimba în alcătuirea ei reală ceva), înțelegerea ei cu ajutorul minții noastre nu s-ar putea. Acum, din discuția despre acest fel de comunicare o să ne oprim, dar asupra ei o să revenim.

Comunicarea prin imagini

Micuță făptură, gândește-te la oamenii care comunică prin pictură. Ai citit bine, da, de desenat dacă te vei apuca, nouă, tuturor ceva ne vei comunica! Există oameni care se pricep să înțeleagă acest fel de comunicare foarte bine şi să ştii tu de la mine, din desenele pe care tu le vei executa, ei vor afla multe despre dumneata! Poate ciudat ți se va părea, dar te vor cunoaşte mai bine decât dacă te-ar vedea! Este chiar sincer şi frumos acest fel de comunicare prin lumină şi culoare! Privind la formele de tine conturate prin linii mai mult sau mai puțin îngroşate, privind la culorile pe desen aşezate, în sfârşit, privind la elementele plastice toate, în funcție de cum le vei desena, o părere ne vom forma despre ceea ce vei comunica: că eşti romantic, visător ori de natură iubitor, de eşti trist sau entuziasmat, liniştit sau agitat, bucuros sau supărat. O formă specială a comunicării prin imagini, uneori o adevărată poezie este comunicarea prin imaginea fotografie. Unii fotografi, artişti adevărați, ai frumosului, ai esteticului frați, surprind din natură diferite peisaje care sunt pentru noi şi ***mesaje***. De exemplu, o imagine poate conține şi mesajul care-ți arată cât e lumea de minunată! Alte imagini te învață, prin ceea ce îți arată, cum sunt unele locuri unde n-ai fost niciodată. Desigur, se mai folosesc multe imagini pentru a face publicitate unor stațiuni turistice ce se cer vizitate sau unor produse pentru a fi cumpărate!

Deci uneori cuvintele lipsesc, dar imaginile le înlocuiesc şi astfel comunicările trăiesc!

Comunicarea prin simboluri

Simbolurile sunt nişte semne care trebuie neapărat ceva să însemne! De obicei un simbol, pictat sau desenat, nu e înfățişat prea complicat, ba chiar de-a dreptul schematizat! Chiar şi printr-un simbol mărunt oamenii pot comunica foarte mult. Când pe acest simbol (un **semn**, o imagine simplă) ochii tăi încep să-l vizualizeze, mintea ta ar trebui mai mult să lucreze. Pe multe din simboluri tu deja le ştii, aşa cum le ştiu şi mulți alți copii. De exemplu, la matematică simbolurile ne ajută mult, repede şi bine să gândim din plin scriind pe cât posibil mai puțin: +, –, =, 1 + 2 = 3 Fii atent, frățioare, şi aceasta e tot o formă de comunicare! De obicei simbolul (semn scris sau imagine) în dimensiuni nu apare foarte mare, dar imaginea lui este de ***mesaj*** purtătoare! Pe simbol concentrează-te bine, pentru a-l studia, pune intens la lucru pe mintea ta şi pe mesajul simbolului îl vei decoda, adică descifra. Îți mai dau un exemplu şi mare atenție îți cer. Gândeşte-te la simbolurile folosite în traficul rutier! Ele sunt aşezate în locurile în care este nevoie mare de o astfel de comunicare. Şoferii şi

pietonii au nevoie în timp util sau chiar acum de informații despre acel drum. Cine le comunică aceste informații, oare ? Poliția sau altă autoritate organizatoare care de amenajarea acelui drum s-a ocupat, pentru ca orice accident să fie evitat! Și pentru ca să nu sufere sancțiuni (pedepse) severe, șoferii şi pietonii să respecte simbolurile rutiere!

Comunicarea prin gesturi, mimică

Vreau să vă spun, copii silitori, că acest fel de comunicare e folosit mai mult de actori. Dar, desigur, dragii mei, nu e folosit doar de ei. De multe ori nici nu mai trebuie informații vorbite să-mi dai despre stările sufleteşti pe care le ai, pentru că îmi dau seama cum te simți, bine sau rău, după expresia chipului tău. De asemenea, şi eu te pot face să înțelegi ceva folosindu-mi mimica. Doar am mâini, cap şi picioare, adică părți ale corpului mişcătoare pe care le pot folosi pentru comunicare! Gândeşte-te la gesturile pe care le face un om mare atunci când asupra unui copil obraznic transmite o amenințare! Se uită încruntat la el, dezaprobator şi dă repede din degetul arătător. Şi deşi niciun cuvânt nu a rostit, căci să comunice prin gesturi, mimică a ales, fii sigur că acel copil a înțeles…

Comunicarea telepatică

Copii, acest fel de comunicare este cu totul şi cu totul deosebit. Negreşit! Mai mult, să ştii mata că unii oameni nici nu cred în aşa ceva. Dacă vreodată, cineva, că nu se poate aşa ceva o să-ți spună, să fii sigur că ți-a spus o minciună! Vorbim de comunicare telepatică între oamenii de pe acest Pământ atunci când doi sau mai mulți în stare sunt să comunice între ei prin gând! De multe ori între ei este o distanță foarte mare. Incredibilă comunicare! Fără telefon sau scrisoare. Doar cu capacitățile paranormale, de fapt o dezvoltare a energiei lor mintale. Capacitățile paranormale sunt reale şi să nu crezi tu că le întâlneşti doar la personajele din poveşti. Aceste capacități capătă energie din ce în ce mai multă prin amplificare, mai ales dacă cei care comunică au un suflet mare! Adică, dacă - fiți atenți la această ştire - îşi propun cu adevărat să simtă iubire! Nu uitați, dragă fată şi drag băiat, incredibil, dar adevărat! Ți-am spus, nu oricine crede că se poate aşa ceva! Tu însă ceea ce nu cunoşti, nu nega!

Scurte precizări pentru înțelegere şi gândire înaintea studierii părților de vorbire

Cele mai răspândite forme de comunicare între oameni sunt comunicarea orală şi cea prin scris. Deja despre ele câteva lucruri v-am zis. Între acestea două cea mai răspândită este **comunicarea orală**, şcolare, fiindcă zi de zi omul îşi exersează capacitățile de ființă vorbitoare. Deşi în lume numărul de cărți, ziare, reviste e foarte mare, mulțimea ființelor vorbitoare care au trăit şi vorbit sau care acum trăiesc şi vorbesc, pe comunicarea scrisă o copleşesc. Adică mai multă comunicare orală a fost şi este, măi frate, dacă ne referim la cantitate! Dacă ne referim la valoare, lucrurile se schimbă, frățioare! Ceea ce s-a scris, ceea ce s-a tipărit este mai valoros, negreşit, şi în valoare doboară pe vorbele care au zburat şi zboară. Ți-am făcut aceste precizări, deoarece vreau să activez a ta gândire, ca să înțelegi mai uşor **părțile de vorbire** care sunt prezentate în continuare!

Substantivul

După ce citeşti pe acest cuvânt – substantiv – s-ar putea să te încrunți dintr-un justificat motiv. Păi da, deoarece nu ai mai auzit de aşa ceva! Dar nu te împacienta, nu te îngrijora, nu te agita, fii cuminte, substantivele nu sunt altceva decât cuvinte. Evident, nu ai niciun motiv să spui că orice cuvânt este substantiv. Acum poate te întrebi firesc: *„ Care cuvinte substantive se numesc ?* “ Eu îți voi spune îndată. Fii atent la ceea ce cuvântul arată! Dacă el arată nume de fiin-țe, lucruri, fenomene, cu siguranță **substantiv** o să se cheme!

Cuvinte care arată (denumesc) **ființe**	Cuvinte care arată (denumesc) **lucruri, obiecte**	Cuvinte care arată (denumesc) **fenomene** ale naturii, societății etc.
om	stilou	ploaie
albină	penar	viscole
furnică	carte	vânt
Maria	casă	tunet
porumbel	minge	fulgere
vrăbii	cuie	ninsoare
peşti	maşină	vijelie
arbore	ciocan	tornadă
pisica	cărămidă	uragan

Atenție! Pisica nu e substantiv! Pe acest pământ nicio pisică nu-i un cuvânt! Sunt nişte fiinţe păroase din carne şi oase. Fii atent, mata! Cuvântul «pisică»-i substantiv. Aceasta-i altceva!

Deci **substantivul** este **partea de vorbire** care denumeşte (arată) **fiinţe, lucruri şi fenomene**. Sper ca să nu ai probleme!

Totuşi, uite, eu simt că tu ai putea avea o uşoară nedumerire. De ce neapărat **parte de vorbire** ? Pentru că după cum am văzut şi am zis, substantivul poate fi şi scris! Aşa că m-ai putea întreba: *„ De ce nu i-au zis* **parte de scriere**, *ce avea ? “* Atenție! Şi aceasta e o convenție, negreşit, adică aşa oamenii au stabilit! Pentru a înțelege de ce utilizăm expresia **parte de vorbire**, aminteşte-ți de comunicarea orală şi de a ei mare răspândire. Nu trebuie să gândeşti de prea multe ori, ca să înțelegi că pe planeta aceasta sunt mai mulți vorbitori decât ascultători! Chiar aşa! Comunicarea prin **vorbire** are cea mai largă răspândire. Pentru a comunica, firesc, oamenii **propoziții** construiesc. Să ne aducem aminte, propozițiile sunt alcătuite din **cuvinte**!

În expresia **parte de vorbire** prin parte înțelegem de obicei un cuvânt. Păi, da, chiar aşa! Dacă mă refer la o anumită parte de vorbire, mă refer de fapt la un anumit cuvânt şi astfel îl separ pe acel cuvânt de celelalte cuvinte ce rostite sau scrise sunt.

Felul substantivelor

Este o mare diferență între un cuvânt, iată, şi ființa pe care el o arată. Fiți atenți, «pisică»-i un cuvânt! Dar câte pisici pe lumea asta sunt ? Enorm de multe, zău aşa, pe numărul lor nu-l ştie nimenea. Ciudat, nu ? Deşi în lume există atâtea calculatoare, nu s-ar putea face o astfel de numărătoare, ci doar o estimare! Atenție însă la ceva ce ne uimeşte. Cuvântul «pisică» tuturor acestor fiinţe li se potriveşte! Că e albă, neagră sau colorată, că-i murdară sau curată, că e mare sau e mică, tuturor li se potriveşte la o adică cuvântul «pisică»! Pentru că acest cuvânt pentru toate ființele pisici este bun, înseamnă că tuturor le e comun, adică tuturor li se potriveşte şi de aceea cuvântul «pisică» **substantiv comun** se numeşte! Atenție! Încă o dată vă mai spun, cuvântul «pisică» este substantiv comun! Pisicii dați-i pace, nu vă legați de ea fără motiv, pentru că ea nu-i substantiv!

Vorbind despre cuvântul «pisică» am spus că este substantiv comun. Bun...! Deci există o mulțime de fiinţe miaunele şi un cuvânt ce li se potriveşte oricărora din ele - «pisică». Da, însă şi eu am o pisică şi pentru pisica mea mai este nevoie de ceva. Mă refer la faptul că doar ei anume eu doresc să-i dau un nume. E adevărat, există şi pentru ea cuvântul « pisică », dar aceasta nu mă mulțumeşte pe deplin nicidecum. Uite, chiar acum pisicii mele Pufoasa o să-i spun! Dacă pe

pi-sica mea Pufoasa am numit-o, de celelalte pisici am deosebit-o. Era şi normal să procedez aşa, fiindcă oricum de toate celelalte pisici ea se deosebea. Fiți atenți nițel, în lume nu există două ființe la fel! Pot semăna între ele oricât de mult, dar identice nu sunt! De aceea pe pisica mea Pufoasa am numit-o şi astfel de celelalte pisici am deosebit-o. Acum pisica mea mai are şi un *nume propriu*, dragii mei, adică Pufoasa, ce-i al ei! De aceea Pufoasa, care este un cuvânt, fireşte, **substantiv propriu** se mai numeşte. Faptul că mai există, poate, alte pisici cu acelaşi nume propriu, Pufoasa, nu mă deranjează nicidecum, Pufoasa mea e unică oricum! De aceea cuvântul « Pufoasa », care pe al pisicii nume propriu îl arată, nu încetează de a fi substantiv propriu niciodată! Un **substantiv propriu** se scrie cu literă inițială (literă de început) mare, oriunde într-o propoziție s-ar afla. Nu uita!

Şi mulțimea substantivelor proprii este destul de mare, aşa că fiți atenți la următoarea clasificare în care toate substantivele proprii se scriu cu literă inițială mare!

— Prenumele şi numele de persoane: *Mihai Eminescu, Ion Creangă, Nicolae Iorga* etc.

— Numele de animale: *Grivei, Joiana, Roibu, Rex, Max, Pufi, Azorel* etc.

— Numele de țări: *România, Franța, Statele Unite ale Americii, Japonia, Polonia, Germania, Canada, Spania, Italia* etc.

— Numele de localități: *Iaşi, Bucureşti, Vaslui, Târgu Frumos, Hunedoara, Timişoara, Sibiu, Constanța* etc.

— Numele de ape curgătoare şi stătătoare: *Dunăre, Olt, Mureş, Siret, Prut, Bahlui, Lacul Roşu*, etc.

— Numele de munți: *Carpați, Anzi, Alpi, Himalaya, Bucegi* etc.

— Numele de sărbători: *Crăciun, Bobotează, Paşte* etc.

— Numele unor evenimente istorice: *Unirea Principatelor, 1 Decembrie* etc.

— Numele unor corpuri cereşti: *Soare, Mercur, Venus, Pământ, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun, Pluton* etc.

— Numele unor bunuri materiale: *Mercedes, Toyota, Audi, Opel, Dacia Logan* (pentru automobile), *Sony, Panasonic, Philips, Samsung* (pentru produse electronice) etc.

— Numele unor magazine, localuri, restaurante: *Familial, 1001 Articole, Unic, Fantezia, Complexul Iulius Mall, Restaurant Cotnari, Restaurantul Ambra, Casa Lux* etc.

— Numele unor fabrici, uzine, instituții private sau publice: *Iaşitex SA, Centrala Electro Termică Iaşi, Combinatul Siderurgic SIDEX Galați, Coriolan Aur Smarald, Poliția, Salvarea, Banca Na-*

țională a României, Banca Comercială Română, Şcoala nr. 43 „Dimitrie Sturdza“ Iaşi, Universitatea „ Al. Ioan Cuza“ Iaşi etc.

– Numele unor străzi: *Str. Poligon, Str. Păun, Str. Căpşunilor, Str. Dimineții, Str. Plantelor* etc.

– Numele unor biserici, muzee: *Catedrala Mitropolitană, Mănăstirea Golia, Mănăstirea Cetățuia, Mănăstirea Trei Ierarhi, Biserica Zlataust, Palatul Culturii, Bojdeuca lui Ion Creangă* etc.

– Numele unor cărți, ziare, reviste, filme, piese de teatru: *Biblia, Marile Speranțe, Amintiri din copilărie, Ziarul de Iaşi, Prichindel, Ziua cea mai lungă, Steaua fără nume* etc.

Exercițiu

Priveşte cu atenție la următorul tabel, ca să înțelegi ce îți cer să faci la el. Primele două linii, cu 1 şi 2 numerotate, sunt de mine completate. Priveşte cu luare aminte, pentru a vedea legătura dintre cele două categorii de cuvinte! La celelalte linii există câte o rubrică goală care spre tine strigă o chemare – să-i scrii substantivul sau substantivele necesare!

Nr. crt.	**Substantivul comun**	**Substantive proprii**
1.	om	Maria, Florina, Florin, Dalia, Maricica, Ioana
2.	țară	România, Franța, Germania, Italia, Spania
3.		Suceava, Paşcani, Bacău, Galați, Focşani
4.	magazin	
5.		Limba şi literatura română, Matematică
6.	ziare	
7.		Dacia, Skoda, Mercedes, Ford, Renault
8.	televizor	
9.	aspirator	
10.	frigider	

Pentru ca pe unele din informațiile de care aveți nevoie să le recoltați, puteți chiar şi prin câteva magazine să vă plimbați!

Numărul substantivelor

Pentru ca noi, oamenii, să exprimăm clar, precis ceea ce avem de zis, din când în când substantivele din a noastră limbă pe forma lor şi-o mai schimbă. N-ar strica să ştiți că această a formei lor schimbare se numeşte **declinare**. Firește, dacă un substantiv o singură ființă, un singur lucru sau un singur fenomen denumeşte, arată (de exemplu al-

bină, floare sau fată, dar şi băiat, ninsoare sau fular) spunem că este la **numărul singular**. Dacă substantivul mai multe fiinţe, obiecte sau fenomene denumeşte, la **numărul plural** se găseşte (**albine**, **flori**, **băieți**, **ninsori**, **fulare**)!

După cum ai observat mata, substantivele doar două numere pot avea: **numărul singular** şi **numărul plural**. E uşor, chiar banal! Totuşi, în ceea ce priveşte numărul substantivelor, citeşte cu atenţie mare precizările următoare! Astfel, dragul meu şcolar, *unele substantive au doar numărul singular*:

─ cele mai multe substantive care au rolul să exprime, adică să arate fenomene de viaţa omului legate: *bunătate, cinste, curaj, înțelepciune, lene, prudență, foame, sete.*

─ cele mai multe nume de materie, substanţe: *lapte, miere, unt, aur, argint, sânge, piper, nea, orez, usturoi, vată, pătrunjel, mei* etc.

─ denumirile unor sporturi şi jocuri: *fotbal, volei, tenis, box, oină, baschet* etc.

─ multe nume de localităţi, ape: *Alba Iulia, Buzău, Vaslui, Ceahlău, Olt.*

Alte substantive, drag şcolar, *numai cu forma de* ***plural*** apar:

─ câteva nume de materie, substanţă: *câlți, icre, tăiței*.

─ unele denumiri de munţi: *Alpi, Bucegi, Carpați*.

─ unele denumiri comune: *moaşte, nuri, şale, zori*.

Exerciţiu

Priveşte cu atenţie la următorul tabel, ca să înţelegi ce îţi cer să faci la el. Primele două linii, cu 1 şi 2 numerotate, sunt de mine completate. Priveşte cu luare aminte, pentru a vedea legătura dintre cele două categorii de cuvinte! La celelalte linii există câte o rubrică goală care spre tine strigă, drag şcolar, să-i scrii substantivul necesar!

Nr. crt.	Substantiv comun la **numărul singular**	Substantiv comun la **numărul plural**
1.	floare	flori
2.	fluture	fluturi
3.	tablou	
4.		rândunici
5.	porumbel	
6.		magazine
7.	calculator	
8.		oraşe
9.	îndrăgostit	
10.		nori

Genul substantivelor

Dacă ai înțeles tot ce ți-am explicat până acum, probabil că ai simțit vioiciune, bună dispoziție, adică ai învățat cu antren. *„Dar oare ce-i acela **gen** ?“* mintea ta se va întreba, căci antrenu'-şi va diminua. Nu te speria, aşa se-ntâmplă des, mai ales atunci când nu ai înțeles. Stai liniştit, chemarea eu ți-am auzit şi mă pornesc eu cu antren să îți explic ce-nseamnă **gen**. Te voi trimite acum cu gândul la mulțimea ființelor, să ştii, mai exact în lumea oamenilor vii. Toți suntem oameni, fireşte, şi tuturor substantivul «om» ni se potriveşte! Cu toate acestea, între oameni sunt şi unele nepotriviri, adică deosebiri. O importantă deosebire se referă la a corpului uman alcătuire. Ia gândiți-vă voi la ale voastre mame şi la ai voştri tați şi veți vedea că oamenii se împart în femei şi bărbați. Dar chiar şi ceilalți oameni, care nu au copii, tot uneia din aceste submulțimi îi aparțin, să ştii. Sunt sigur că pe aceste informații deja le ştiați, e firesc, e vorba despre sexul femeiesc şi cel bărbătesc. Oricât vei dori tu să te gândeşti, să socoteşti, un al treilea sex n-o să mai găseşti. De ce ? Păi, nu prea-i greu de explicat, pentru că Dumnezeu nu l-a inventat. Cum spuneam, oamenii aceştia, dragii mei, se împart în bărbați şi femei. Cred că sunteți şi voi de acord cu ceea ce vă dau de ştire, aceasta e o importantă deosebire! Adică toți sunt oameni, da, negreşit, dar de un **fel**, **soi**, adică **gen** diferit! Atenție mare! La fel e şi în lumea altor viețuitoare. Dragii mei şi dragele mele, acolo există masculi şi femele! Acum să ne amintim doresc de ființele, obiectele şi fenomenele care pe lume o alcătuiesc. Pe fiecare din acestea, ştii acum din ce motive oamenii le denumesc prin substantive. Oamenilor care trăiesc şi se bucură de viață le-a plăcut să-şi închipuie, bunăoară, că plin de viață-i tot ce ne-nconjoară! Ba chiar unora le-a trecut prin minte să considere că ființe sunt şi unele cuvinte! Şi astfel, în mintea lor, cu mare antren le-au dat şi substantivelor un **gen**. Acest gen se potriveşte în mare parte, şcolare, cu genul, sexele de la viețuitoare!

Substantive de genul masculin

Voi începe, neapărat, analizând substantivul «băiat». Păi nici nu trebuie să fii în analiză foarte fin, ca să-ți dai seama că e la **genul masculin.** De ce? Păi e firesc, cuvântul arată o ființă de sex bărbătesc!

La numărul singular, acestui substantiv i se alătură cuvântul «**un**», iar la plural, fiți atenți voi, i se alătură cuvântul «**doi**»:

un *băiat*
doi *băieți*

Cum vă spuneam, oamenilor le-a trecut prin minte să considere ca pe nişte fiinţe şi pe aceste cuvinte. Aşa că nici mai mult, nici mai puţin, au zis că sunt de **genul masculin**! Aceste cuvinte, să fiţi atenţi voi, au la singular pe «**un**» şi la plural pe «**doi**»!

Exemple:

un *cal*	***un*** *munte*	***un*** *muncitor*	***un*** *medic*
doi *cai*	***doi*** *munţi*	***doi*** *muncitori*	***doi*** *medici*

Vreau să vă mai spun ceva important, aşa că fiţi pe faţă, tot la genul masculin sunt şi substantivele care urmează:

– Numele proprii ale fiinţelor de sex bărbătesc: *Alexandru, Florin, Bogdan, Ştefan, Azor*;

– Cele mai multe nume de munţi: *Bucegi, Caraiman, Ceahlău (dar nu şi Mândra, Păpuşa, Panaghia*, care sunt de gen feminin);

– Nume de localităţi: *Iaşi, Bucureşti, Galaţi, Târgu Mureş*;

– Numele literelor alfabetului: *a, ă, â, b, c, d, e, f, g ....* ;

– Numele lunilor anului: *ianuarie, februarie, martie ....*;

– Numele notelor muzicale: *do, re, mi, fa, sol, la, si*;

Substantive de genul feminin

Voi începe îndată analizând substantivul «fată». Păi nici nu trebuie să fii în analiză foarte fin, ca să-ţi dai seama că se află la **genul feminin**. De ce ? E firesc, cuvântul arată o fiinţă de sex femeiesc!

La numărul singular acestui substantiv i se alătură cuvântul «**o**», iar la numărul plural, vă spun tot eu vouă, lui i se alătură cuvântul «**două**».

o *fată*
două *fete*

Cum vă spuneam, oamenilor le-a trecut prin minte să considere ca pe fiinţe şi pe aceste cuvinte. Aşa că nici mai mult, nici mai puţin au zis că sunt de **genul feminin**. Aceste cuvinte, fiţi atenţi la ce vă spun vouă, au la singular pe «**o»** iar la plural pe «**două»**!

Exemple:

o *casă*	***o*** *livadă*	***o*** *pasăre*	***o*** *bomboană*
două *case*	***două*** *livezi*	***două*** *păsări*	***două*** *bomboane*

Vreau să vă mai spun ceva important, aşa că fiţi pe faţă tot la genul feminin sunt şi substantivele care urmează:

a) Nume proprii ale unor fiinţe: *Maria, Florina, Adelina, Ioana, Bălaia, Joiana,* etc.

b) Numele zilelor şi ale celor mai multe părți ale zilei, precum şi numele anotimpurilor: *luni, marți, miercuri, joi, dimineață, amiază, seară, noapte, primăvară, vară, toamnă, iarnă* etc. (nu însă şi *amurg, asfințit, prânz*, care sunt de gen neutru!)

c) numele unor țări, continente şi insule: *România, Franța, Canada, Asia, Portugalia, Spania, Africa, Australia, Java, Sicilia*, etc. (dar nu şi *Luxemburg, Irak, Vietnam, Congo*, care sunt de gen neutru!)

d) Majoritatea cuvintelor substantive care exprimă o stare psihică, o trăire, un sentiment: *iubire, îndrăzneală, cutezanță, voință* etc.

Substantive de genul neutru

Există unele substantive care arată corpuri fără viață şi pe care oamenii, cu gândul lor fin **nu le consideră** nici de genul masculin, nici de genul feminin. Dar în această fină analiză tu ai putea să te rătăceşti. De aceea, ca să nu greşeşti, îți voi spune cum pe substantivele de genul neutru să le dibuieşti. Două informații despre substantivele de genul neutru trebuie să ştii, pentru ca între ele rătăcit să nu fii:

☺ La <u>numărul singular</u> ele seamănă cu substantivele de gen masculin. Priveşte! Cuvântul **<u>un</u>** le însoțeşte:

un arcuş **un** tablou **un** popor **un** creion

☺ La <u>numărul plural</u> ele seamănă cu substantivele de gen feminin. Priveşte! Cuvântul **<u>două</u>** le-nsoțeşte:

două arcuşuri **două** tablouri **două** popoare **două** creioane

Fiți pe fază! De genul neutru sunt şi categoriile de substantive care urmează:

a) Majoritatea numelor de lucruri: *ciocan, plug, zăvor, baston, brici, caier, tractor, gard, strung;*

b) Cuvintele substantive care denumesc simțurile: *văz, auz, miros, gust, pipăit;*

c) Numele de materie: *fier, lapte, lemn, sânge;*

d) Numele unor sporturi şi jocuri: *fotbal, baschet, box, rugby, şah* etc.

e) Numele unor vânturi: *ciclon, austru, alizee* (plural), *crivăț*. (*zefir* e de gen masculin, iar *briză* şi *boare* sunt de genul feminin!)

f) Numele, denumirea unor activități: *mersul, culesul, fumatul, pipăitul* etc.

Adjectivul

Dragi copii, am serioase motive să vă spun că nu toate cuvintele din limba română sunt substantive. S-ar părea că enumerând toate denumirile de obiecte, ființe şi fenomene (utilizând substantivele proprii sau comune care le arată al lor nume) ai vorbit astfel despre întreaga lume. Pentru ca tu să nu fii în confuzie, eu îți spun că aceasta este o iluzie. Altfel spus, măi frățioare, lumea e mult mai complicată decât pare! Vom rămâne deocamdată în lumea noastră reală fără a intra cumva în vreo poveste şi vom vorbi despre un obiect, ființă sau fenomen care **este**. Altfel spus, pentru a-ți fi pe deplin clarificat, ne vom ocupa de un obiect, ființă sau fenomen care există cu adevărat.

Dragi şcolari, orice obiect, ființă sau fenomen care există, dacă există, fiți atenți puțintel, trebuie neapărat să fie, să existe într-un anume fel! Ceea ce eu acum vă dau de ştire e că el/ea are cu siguranță măcar o **însuşire**. Dar pentru ca să nu fiți voi în cunoştințe subțiri, aflați că de fapt are mai multe însuşiri!

Exemple:

Substantivul care arată, denumeşte **obiectul, ființa sau fenomenul**	Cuvântul care arată **însuşirea** obiectului, ființei sau fenomenului arătat(ă) prin **substantiv**
carte	mare
carte	mică
carte	interesantă
carte	celebră
carte	scumpă
fată	frumoasă
fată	suplă
fată	mică
fată	grasă
fată	înaltă
ploaie	rece
ploaie	minunată
ploaie	reconfortantă
ploaie	energizantă
ploaie	scurtă

Studiați atent, tăcut aceste expresii pe care le-am obținut: carte mare, carte mică, fată frumoasă, fată înaltă, ploaie rece, ploaie minunată etc. E adevărat, câte două cuvinte am alăturat în aceste poziții, dar nu am alcătuit propoziții! Priveşte cu atenție, îți mai dau şi eu de veste, în aceste expresii nu avem cuvântul « **este** » sau « **nu este** »!

Adică eu nu am spus: „Cartea **este** mare.“, „ Fata **este** frumoasă.“sau „ Ploaia **este** rece.“ ori „Cartea **nu este** mare.“, „ Fata **nu este** frumoasă.“ sau „ Ploaia **nu este** rece.“ Atenție mare! E vorba doar de a celor două cuvinte alăturare: carte mare, fată frumoasă, ploaie rece etc. Deci ce se petrece? Te interesează în această a cuvintelor alăturare **însuşirea** pe care obiectul, ființa sau fenomenul o are, n-o are sau fii atent mata, ar putea-o avea! Despre obiect, ființă sau fenomen n-am precizat nimic, negreşit, căci despre el/ea o propoziție nu am alcătuit! Desigur, dacă o propoziție am alcătui, da, deci despre carte, fată sau ploaie am spune ceva, propoziția ar putea suna cam aşa:

Am o carte **mare**. (**însuşirea** cărții chiar există)

Vreau o carte **mare**. (**însuşirea** cărții chiar există, chiar dacă n-o am eu)

Aceasta nu este o carte **mare**. (**însuşirea** cărții de a fi mare nu există, probabil ar putea deveni)

Aceasta ar putea fi o carte **mare**. (**însuşirea** cărții de a fi mare nu există, dar ar putea să existe)

Ai grijă, dacă o ființă, un obiect sau fenomen nu are nicio însuşire, măi frate, ea/el nu există în realitate! Orice corp, cu necesitate, mai multe însuşiri are în realitate. Altfel nu se poate! Atenție mare! Acum probabil vei spune mata: *„ Bine, bine şi ce mă interesează pe mine aşa ceva ? “* Păi, pot să-ți spun chiar acu’ că-n lumea aceasta trăieşti şi tu, aşa că nu este normal ca în cot să te doară de însuşirile corpurilor ce te înconjoară! Atenție, micule „student“, îți voi prezenta un exemplu elocvent! Să zicem că la piață faci o deplasare, pentru a-ți cumpăra ceva de mâncare. Acolo, într-adevăr, găseşti tot ce pofteşti, bani să ai, să plăteşti! Să zicem că vei cumpăra mere, pere sau altceva! Mere ai poftit ? Iată, le-ai găsit! Mere ai visat ? A-cum de ele ai dat! **Dar le cumperi imediat ?** Eu, de exemplu, cu siguranță vreau să văd ce **însuşiri** acele mere au! Aşa aş face, dac-aş fi în locul tău. Zău! Mere *mari* sau *mici*, *crude* sau *coapte*, că doar nu-s un papă lapte ca să cumpăr orişice! Bani voi da, dar ştiu pe ce ? Bine, bine, mere, mere! Dar ce însuşiri au, vere ? Mere *sănătoase* sau mere *stricate* ? Să nu fii un papă lapte! Tu menține-ți şi voi să mențineți mintea şi observația trează! Însuşirile corpurilor ne interesează! Când pe aceste însuşiri vrem a le exprima, pentru a comunica, anumite cuvinte ne vor ajuta! Analizează cu atenție mare pe exemplele anterioare, dar şi pe cele următoare şi spune tu din ce motiv *cuvântul* ce arată *însuşirea* stă pe lângă un substantiv!

om *înțelept*, oameni *înțelepți*, copil *ascultător*, copii *ascultători*, copilă *ascultătoare*, albină *harnică*, albine *harnice*, privelişte *minunată*, privelişti *minunate*, cer *senin*, rostire *clară*, om *bogat*, om *sărac*, piesă *principală*, piese *principale*, cameră *mare*, camere *mari*

Aceste cuvinte ce arată însuşiri îți pun mai mult la lucru mintea decât un substantiv. Iată din care motiv! Când pe un substantiv l-ai auzit sau l-ai citit, la ceva precis te-ai gândit şi odată cu mata la acel ceva se gândeşte oricine altcineva. De exemplu, când doar pe cuvântul «pisică» l-ai auzit sau l-ai citit, frățioare, e drept, nu a fost construită o comunicare! Aşa este, da, dar mintea ta a fost totuşi activizată, căci o imagine-ți apare, iată! Orice om care pe cuvântul «pisică» îl va auzi sau citi, chiar la o pisică se va gândi! Altfel spus, şcolare, în mintea tuturor imaginea unei pisici apare!

La cuvintele care arată însuşiri, fii atent mata, nu se mai întâmplă aşa ceva. Puțin mai mult lucrează mintea ta. Să zicem că pe cuvântul *«frumos»*, după ce îl rostesc, oamenii îl aud sau îl citesc. Cu siguranță, şcolare, fiecare, fii atent mata, se va gândi la altceva. Unul se va gândi la un om *frumos*, altul la un pom *frumos*, unul poate să se gândească la un *frumos* cal, altul la un *frumos* bal, unul la un băiețel *frumos*, altul la un cățel *frumos*. Adică, dacă vrei altfel a spune, acest cuvânt nu te trimite cu gândul la o ființă, obiect sau fenomen anume!

Să zicem acum că pe cuvântul *«bună»* oamenii îl aud după ce îl rostesc sau îl citesc. Cu siguranță, şcolare, fiecare om, fii atent mata, se va gândi la altceva. E şi normal să vă dau această ştire, deoarece cuvântul *«bună»*, arată o însuşire a unei ființe, a unui obiect sau fenomen anume întâlnit în această lume. Auzind sau citind doar pe cuvântul *«bună»* un om se poate gândi la o ciocolată *bună*, altul la o înghețată *bună*, altul la o *bună* baie, iar altul la o *bună* ploaie. Adică, dacă vrei altfel a spune, **acest cuvânt nu te trimite cu gândul la o ființă, un obiect sau fenomen anume**! Şi pentru ca tu să fii cu adevărat al limbii române bun cunoscător, studiază cu atenție pe tabelul următor:

Cuvântul care arată o *însuşire* a unei ființe, a unui obiect sau fenomen	Cine poate avea *însuşirea* arătată de cuvântul din prima coloană
frumos	om, copac, copil, comportament, munte, peisaj, joc, sacou, lac
frumoasă	fată, femeie, privire, iubire, albină, comportare, casă, maşină
frumoşi	oameni, copaci, copii, bărbați, munți, actori, dansatori, nori

frumoase	fete, femei, priviri, iubiri, albine, comportamente, peisaje, maşini
bun	cal, avion, aliment, covor, televizor, film, medic, vecin, sac, lemn
bună	zi, vecină, sacoşă, maşină, învățătoare, roată, imagine, aterizare
buni	oameni, prieteni, vecini, medici, actori, dansatori, învățători, cai
bune	servicii, vorbe, zile, maşini, sacoşe, imagini, şosele, haine, pase

Este timpul să aflați că aceste cuvinte care arată **însuşiri** ale lucrurilor, obiectelor, ființelor şi fenomenelor din universul mare, în care este inclus şi universul nostru cel omenesc, **adjective** se numesc.

Deci **adjectivul** este **partea de vorbire** care arată o **însuşire** a unui lucru, obiect, ființă sau fenomen anume, existent sau nu în această lume.

Dacă eşti nedumerit cu privire la expresia « **parte de vorbire** » neînțelegând de ce s-a spus tocmai aşa, din care motiv, revezi ceea ce am spus la lecția despre substantiv (pagina 23). Cred că n-o să-ți fie greu să înțelegi pentru care motiv un adjectiv va sta pe lângă un substantiv! Însă atenție mare, fiindcă adjectivul, iată, nu pe însuşirea substantivului o arată! Însuşirea pe care adjectivul o arată, o exprimă, neapărat trebuie să ştim, e însuşirea acelei ființe, a acelui obiect sau fenomen de care pomenim! Cu atenție la tabelul anterior priveşte şi vei constata că ***adjectivul* se acordă** (adică se potriveşte) în gen şi număr cu substantivul pe care îl însoțește (om ***frumos***, oameni ***frumoşi***, fată ***frumoasă***, fete ***frumoase*** etc.) Referitor la topica lui, adică la locul unde este aşezat, ***adjectivul*** poate fi înainte sau după substantiv plasat (om ***frumos*** sau ***frumos(ul)*** om, oameni ***frumoşi*** sau ***frumoşi(i)*** oameni, fată ***frumoasă*** sau ***frumoasa*** fată, fete ***frumoase*** sau ***frumoase(le)*** fete etc.)

Când pentru analiza unor cuvinte gândeşti, fii atent să nu greşeşti. Înainte de a spune că un anume cuvânt este ca parte de vorbire adjectiv, mai analizează cu atenție o dată şi vezi a cui însuşire acel cuvânt o arată! Spre exemplificare, iată, în continuare cuvintele ***îngroşate*** sunt înşelătoare, deoarece precum vezi, că sunt adjective eşti tentat să crezi!

Maria scrie ***frumos***.

Maşinile circulă ***greu***.
Elvis cântă ***frumos***.
Fotbaliştii se mişcă ***bine*** pe teren.
Actorul rosteşte ***clar*** fiecare cuvânt.

Oare pentru care motive cuvintele îngroşate nu sunt adjective ? ***Însuşirea*** – de ***cuvântul îngroşat*** arătată – nu e a unui obiect, a unei ființe sau a unui fenomen. Iată! Aflați voi, fetițe, şi voi, băieți buni, că aici este vorba de însuşirea unei acțiuni! Şi ca să termin cu această ştire, aici e vorba de altă parte de vorbire. O vei studia, frățioare, în clasele următoare!

Deci atenție! Nu sări deodată pe-un cuvânt! Studiază-le şi pe celelalte care vecine-i sunt!

Schimbarea valorii gramaticale a adjectivului

Dragii mei, pentru ca să nu cădeți în vreo greşeală, să vă spun ce înseamnă valoare gramaticală. Valoare gramaticală înseamnă a unui cuvânt (sau expresie) denumire după felul lui/ei ca parte de vorbire.

Ce spui despre o **parte de vorbire** care arată, exprimă însuşirea, unei/unor ființe, unui/unor fenomen(e) sau unui/unor obiect(e) ? Hai, că sunteți deştepți şi deştepte! Chiar aşa, aveți un întemeiat motiv să spuneți că e **adjectiv**! Fiind **adjectiv** el însoțeşte şi determină un **substantiv**. Pentru a-ți clarifica ce este aceea determinare, la pagina 132 a acestei cărți fă o plimbare! Exemple:

Omul **frumos** îi impresionează plăcut pe alții.
Copilul **harnic** aduce bucurii părinților săi.
Ploaia **binefăcătoare** udă florile.
Iubirea **minunată** îți luminează sufletul.
Pe trandafirul **cel alb** Florin l-a numit Florina.

Substantivul care arată ființa, (obiectul sau fenomenul) a cărui însuşire este arătată printr-un **adjectiv**	**Adjectivul** care arată însuşirea ființei (obiectului sau fenomenului) arătată prin **substantiv**
omul	**frumos**
copilul	**harnic**
ploaia	**binefăcătoare**
iubirea	**minunată**
trandafirul	**cel alb**

Pentru a vorbi despre un adevărat **adjectiv**, iată, la fiecare propoziție mai sus analizată concentrează-ți gândurile tale pe două as-

pecte esențiale: pe de o parte vezi care este ființa, obiectul sau fenomenul prin **substantiv** arătat, iar pe de altă parte există, iată, cuvântul care pe însuşirea ei/lui o arată (cuvânt care, din acest motiv se şi numeşte, sigur, **adjectiv**). Însă referitor la propozițiile anterioare, ia fiți atenți cum sună ele-n continuare:

Frumosul îi impresionează plăcut pe alții.
Harnicul aduce bucurii părinților săi.
Binefăcătoarea udă florile.
Minunata îți luminează sufletul.
Pe **cel alb** Florin l-a numit Florina.

Substantivul (provenit din fostul adjectiv) care arată ființa, (obiectul sau fenomenul) a cărui însuşire ar putea fi arătată printr-un **adjectiv**	**Adjectivul** care arată însuşirea ființei (obiectului sau fenomenului) arătată prin cuvântul din coloana stângă, fost adjectiv, devenit acum **substantiv**
frumosul	**?** (aici nu există)
harnicul	**?** (aici nu există)
binefăcătoarea	**?** (aici nu există)
minunata	**?** (aici nu există)
cel alb	**?** (aici nu există)

După cum vezi tu, şcolare, prin a unor cuvinte eliminare, propozițiile au suportat o simplificare, o micşorare. În propozițiile simplificate cuvintele **frumosul**, **harnicul**, **binefăcătoarea**, **minunata** şi **cel alb** nu mai însoțesc un **substantiv**, căci după cum poate deja ai şi observat, **substantivul** a fost înlăturat! Desigur că în sensul lor aceste cuvinte mai păstrează ceva din forța adjectivului care o însuşire arăta, dar numai prin ele accentul cade pe altceva! Astfel, acum aceste cuvinte, **frumosul**, **harnicul**, **binefăcătoarea**, **minunata** şi **cel alb**, prin forma lor nou căpătată, chiar pe numele ființei, obiectului sau fenomenului îl arată. Prin forma pe care aceste cuvinte acum şi-o afişează, taman în definiția **substantivului** se încadrează! Din aceste motive aceste cuvinte au devenit ele însele **substantive**!

Aşadar, fii atent drag şcolar! În timp ce prin propoziții cuvintele se plimbă, uneori valoarea gramaticală îşi schimbă.

Tu însă pe gândirea ta, din zona maximei concentrări nu o schimba!

Pronumele

Drag băiețel şi dragă fată, de multe ori viața omului trebuie simplificată, adică uşurată. Dorința aceasta de simplificare deseori apare ca o nevoie mare chiar şi-n a omului comunicare. Păi chiar aşa, pentru că dacă multe cuvinte într-o comunicare tu ai pus, nu înseamnă neapărat că multe ai şi spus. De asemenea, foarte multe idei, gânduri, pot oamenii să afle de la tine, chiar dacă uneori foloseşti cuvinte mai puține. Deci nu neapărat comunicând printr-un foarte mare număr de cuvinte demonstrezi că mult lucrează a ta minte! Mintea ta poate lucra din plin chiar şi comunicând prin cuvinte în număr (mai) puțin. Exemple:

Florin Fînaru trăieşte în România.

↓

Eu trăiesc în România.

Nicolae Iorga este un renumit istoric român.

↓

El este un renumit istoric român.

Mihai Eminescu, Ion Creangă, Mihai Sadoveanu, Ioan Slavici, Ion Luca Caragiale, Liviu Rebreanu, Marin Preda şi Nichita Stănescu sunt unii dintre marii oameni de literatură ai neamului românesc.

Ei sunt unii dintre marii oameni de literatură ai neamului românesc.

Dacă ați fost atenți ați şi sesizat ceea ce s-a întâmplat. Unele cuvinte (eu, el, ei) locul altora le-au luat, comunicarea s-a simplificat, pentru că numărul cuvintelor folosite s-a micşorat, dar **sensul comunicării s-a păstrat**! Deci cuvintele înlocuitoare nu au dus la a sensului comunicării schimbare!

Cuvântul sau cuvintele înlocuite	***Cu care cuvânt au fost înlocuite***
Florin Fînaru	**eu**
Nicolae Iorga	**el**
Mihai Eminescu, Ion Creangă, Mihai Sadoveanu, Ioan Slavici, Ion Luca Caragiale, Liviu Rebreanu, Marin Preda şi Nichita Stănescu	**ei**

S-ar putea acum să întrebați cu priviri uimite ce fel de cuvinte pot fi înlocuite oare într-o comunicare, fără ca să se producă a sensului ei schimbare. Priviți înşiruirea următoare:

Cuvântul sau cuvintele ce pot fi înlocuite	***Cu care cuvânt pot fi înlocuite***
.....(numele şi prenumele tău)	**eu, însumi -** la masculin, **însămi** - la feminin (când comunici tu)
.....(numele şi prenumele tău)	**tu, însuți -** la masculin, **însăți** - la feminin sau **dumneavoastră** (când comunică cineva cu tine)
.....(numele şi prenumele unui bărbat)	**el, dumnealui, acesta, acela, celălalt, însuşi, altul**
.....(numele şi prenumele unei femei)	**ea, dumneaei, aceasta, aceea, cealaltă, însăşi, alta**
.....(numele unei țări)	**ea, aceasta, aceea, cealaltă, însăşi, alta**
.....(numele unui animal)	**ea, aceasta, aceea, cealaltă, însăşi -** la feminin**, alta** sau **el, acesta, acela, celălalt, însuşi -** la masculin**, altul**
....(numele unei fabrici, instituție, ape, zone geografice, a unui magazin, ziar, fenomen etc.)	**ea, aceasta, aceea, cealaltă, însăşi, alta** sau **el, acesta, acela, celălalt, însuşi, altul**
.....(numele şi prenumele nostru)	**noi, înşine** (la genul masculin)**, însene** (la genul feminin)
.....(numele şi prenumele vostru)	**voi, dumneavoastră, înşivă** (la genul masculin) **însevă** (la genul feminin)
.....(numele şi prenumele lor)	**ei, dumnealor, înşişi** (la genul masculin) **ele, înseşi, însele** (la feminin)

Priviți cu atenție la cuvintele înlocuitoare. Cu ajutorul lor facem economie mare în exprimare. Dacă vei gândi cu răbdare şi cu mintea ta le vei face o chemare, atunci când ele la tine vin, te ajută să scrii sau să vorbeşti mai puțin. Însă nu e bine să le foloseşti din plin în a ta exprimare, uneori repetiția lor fiind supărătoare:

Eu *mă numesc Fînaru Florin.* ***Eu*** *locuiesc în Iaşi.* ***Eu*** *am aici mulți prieteni.* ***Eu****.....*

Dacă vei citi şi analiza cu atenție cuvintele care au fost înlocuite, vei vedea că ai o grămadă de motive să spui că sunt ca parte de vorbire **substantive**. Cuvintelor care le înlocuiesc pe substantive în comunicare, deci cuvintelor înlocuitoare li s-a dat şi lor o denumire gramaticală anume spunându-li-se **pronume**!

Deci fii cu gândirea activ şi observă că **pronumele** este **partea de vorbire** care ține locul unui substantiv.

Pronumele personal

Acestui pronume i-a fost dat să se nască, pentru ca în special pe numele de persoane să le înlocuiască.

Cuvântul sau cuvintele ce pot fi înlocuite	***Cu care cuvânt pot fi înlocuite*** **Pronumele personal**
.....(numele şi prenumele tău)	**eu, (**pe) **mine, mă, -mă, m-, -m-mie**, **îmi**, **mi, mi-, -mi, -mi-**(când comunici tu)
.....(numele şi prenumele tău)	**tu, (**pe) **tine, te, -te, -te-, ție, îți, ți, ți-, -ți, -ți-** (când comunică cineva cu tine)
.....(numele şi prenumele unui bărbat, numele şi prenumele unei femei, numele unei țări, numele unui animal, numele unei fabrici, instituție, ape, zone geografice, a unui magazin, ziar, fenomen etc.)	**el, (**pe) **el, îl, -l, l-, -l-,** (a, al, ai, ale) **lui, îi, i, i-, -i, -i-, ea, (**pe) **ea, o, -o, -o-,** (a, al, ai, ale) **ei**
.....(numele şi prenumele nostru)	**noi, (**pe) **noi, nouă, ne, ne-, -ne, -ne-, ni, ni-, -ni-**
.....(numele şi prenumele vostru)	**voi, (**pe) **voi, vouă, vă, -vă, v-, -v-, vi, vi-, -vi-**
.....(numele şi prenumele lor)	**ei, (**pe) **ei, îi, -i, i-, -i-, ele, (**pe) **ele, le, le-, -le, -le-,** (a, al, ai, ale) **lor, li, li-, -li-**

Atenția ta să crească, fiindcă nu doar substantive proprii poate acest pronume să înlocuiască. Dacă deja nu ați observat, atunci eu vă voi spune că **pronumele personale** pot înlocui şi substantive comune. Exemple:

Apa curge.	Cățelul latră.	Ploaia a început.
Ea curge.	**El** latră.	**Ea** a început.

Atenție mare încă o dată! Iată! Pronumele personale înlocuiesc un substantiv, deci înlocuiesc un cuvânt şi nu pe ființele, obiectele sau fenomenele care prin acel cuvânt denumite sunt!

Numărul pronumelui personal

Ca şi substantivul propriu sau comun pe care îl înlocuieşte, doar două numere are pronumele personal: **numărul singular** şi **numărul plural**.

Pronumele personale **eu, (**pe) **mine, mă, -mă, m-, -m-, mie**, **îmi**, **mi, mi-, -mi, -mi-, tu, (**pe) **tine, te, -te, -te-, ție, îți, ți, ți-, -ți, -ți-, el, (**pe) **el, îl, -l, l-, -l-,** (a, al, ai, ale) **lui, îi, i, i-, -i, -i-, ea, (**pe) **ea, o, -o, -o-,** (a, al, ai, ale) **ei** înlocuiesc un cuvânt sau cuvinte ce arată o singură ființă, obiect sau fenomen considerate o singură persoană. Că sunt la numărul singular se cheamă!

Pronumele personale **noi, (**pe) **noi, nouă, ne, ne-, -ne, -ne-, ni, ni-, -ni-, voi, (**pe) **voi, vouă, vă, -vă, v-, -v-, vi, vi-, -vi-, ei, (**pe) **ei, îi, -i, i-, -i-, ele, (**pe) **ele, le, le-, -le, -le-,** (a, al, ai, ale) **lor, li, li-, -li-** înlocuiesc cuvinte care denumesc mai multe ființe, obiecte sau fenomene, care de altfel pot fi denumite chiar şi printr-un singur cuvânt, astfel încât la numărul plural sunt!

Persoana pronumelui personal

Comunicările umane au loc între diferite persoane. Cred că ştiți fiecare, măcar de două persoane este nevoie pentru o comunicare. Dar desigur, într-un grup uman persoanele care realizează comunicare pot fi în număr foarte mare: zece persoane, o sută de persoane sau chiar şi o mie, cine ştie ?

Atenție mare, dragii mei! Noi vom considera persoanele ca fiind în număr de **trei**! Este vorba de o clasificare, categorisire, adică o aranjare a tuturor celor care realizează comunicare, dar nu numai a lor. Aminteşte-ți că pronumele e un înlocuitor! Nu ți-am reactivat această informație fără motiv, aminteşte-ți că pronumele înlocuieşte un substantiv! Această clasificare, categorisire, adică aranjare a tuturor celor care realizează sau nu comunicare este o logică ordonare pe **trei ramuri atotcuprinzătoare**! Studiază cu atenție în continuare!

Persoana I – persoana, persoanele care comunică
Persoana a-II-a – persoana, persoanele cu care se comunică
Persoana a-III-a – persoana, persoanele despre care se comunică

Să observați că în această clasificare îşi găsesc loc toate ființele, obiectele şi fenomenele care realizează sau nu comunicare şi a căror

denumire arătată prin cuvântul parte de vorbire **substantiv** a fost înlocuită de **pronume** dintr-un important motiv. Te-ai putea întreba de ce au procedat oamenii aşa, fiindcă desigur, **nu** tot ceea ce în jurul nostru se găseşte, persoană se numeşte! Dar oamenii aşa au considerat şi astfel pe mediul înconjurător, pe universul lor l-au umanizat. Nu e nimic hazardat, deplasat, eronat, ciudat sau prea greu de explicat. E un gând chiar inspirat. Putem spune că este chiar frumos.

Să fii sănătos!

Persoana *pronumelui personal*	***Numărul*** *pronumelui*	
	Numărul singular	Numărul plural
I	***eu,*** **(**pe) *mine, mă, -mă, m-, -m-,* ***mie,*** *îmi, mi, mi-, -mi, -mi-*	***noi,*** **(**pe) ***noi,*** *ne, ne-, -ne, -ne-,* ***nouă****, ni, ni-, -ni-*
a-II-a	***tu,*** **(**pe) *tine, te, -te, -te-,* ***ție****, îți, ți, ți-, -ți, -ți-*	***voi,*** **(**pe) ***voi,*** *vă, -vă, v-, -v-,* ***vouă****, vi, vi-, -vi-*
a-III-a	***el,*** **(**pe) ***el,*** *îl, -l, l-, -l-* ***ea,*** **(**pe) ***ea,*** *o, -o, -o-,* (a, al, ai, ale) ***lui****, îi, i, i-, -i, -i-,* (a, al, ai, ale) ***ei***	***ei,*** **(**pe) ***ei,*** *îi, -i, i-, -i-* ***ele,*** *(pe)* ***ele,*** *le, le-, -le, -le-,* (a, al, ai, ale) ***lor****, li, li-,-li-*

Genul pronumelui personal

Dacă pe informațiile despre gen le-ai uitat, revezi lecția despre genul substantivului, neapărat! Atenți să fim, logic să gândim! Dacă pe un substantiv (care are şi gen) pronumele îl înlocuieşte, desigur că şi pronumelui genul i se potriveşte. Dar atenție mare, dragii mei! Aceasta se întâmplă doar la persoana nr. III! S-ar putea ca o întrebare să te neliniştească pe mata. *„Dar de ce se întâmplă aşa ? De ce nu vorbim de gen şi la pronumele de persoana I şi a-II-a numărul singular şi plural ? De ce? Ele sunt mai şmechere ? Pentru care motiv ? Acele pronume nu înlocuiesc şi ele tot un substantiv ?“* Atenție, pentru că explicația nu este greu de dat! Doar pronumele de persoana a-III-a prin forma lor, a cuvintelor s-au specializat şi astfel pot să arate genul pentru care sunt specializate.

Pronumele personal	**Persoana** pronumelui	**Numărul** pronumelui	**Genul** pronumelui
el, (pe) **el**, **îl**, **-l**, **l-**, **-l-**	a-III-a	singular	masculin
ea, (pe) **ea**, **o**,	a-III-a	singular	feminin

-o, **-o-**			
(a, al, ai, ale) **lui**	a-III-a	singular	masculin şi neutru
(a, al, ai, ale) **ei**	a-III-a	singular	feminin
îi, **i**, **i-**, **-i**, **-i-**	a-III-a	singular	masculin, neutru şi feminin
ei, (pe) **ei**, **îi**, **-i**, **i-**, **-i-**	a-III-a	plural	masculin
ele, (pe) **ele**, **le**, **le-**, **-le**, **-le-**	a-III-a	plural	feminin
(a, al, ai, ale) **lor**	a-III-a	plural	masculin, neutru şi feminin

La persoana I şi la persoana a-II-a numărul singular şi plural nu există forme speciale, diferite, separate pentru fiecare gen în parte.

Să ai sănătate!

Pronumele de politețe

Dragi copii, se cuvine ca toți oamenii, şi prin a lor exprimare să dea dovadă de bună purtare. Chiar când între noi comunicăm, se cuvine să ne respectăm! Încă din fragedă copilărie micuții primesc utile povețe despre politețe şi se cuvine cu grijă să le-nvețe! Dar degeaba pe civilizata purtare o-nvățăm, dacă n-o şi respectăm! Prin ceea ce vom studia în continuare, vom învăța să fim politicoşi şi în exprimare. Aceste pronume de politețe, dragii mei, au forme doar pentru **persoanele II şi III, numărul singular şi plural**, normal!

Persoana pronumelui de politețe	Numărul	***Pronumele de politețe***
a-II-a	singular	***dumneata, domnia-ta, domnia-voastră, dumneavoastră, mata, matale, dumitale***
a-II-a	plural	***dumneavoastră, domniile-voastre***
a-III-a	singular	***dumneasa, domnia-sa, dumnealui,domnia-lui, dumneaei, domnia-ei, dumisale,domniei-sale, domniei-lui, domniei-ei***

a-III-a	plural	***dumnealor,*** ***domniile-lor,*** ***domniilor-lor***

Atent să fii dumneata la modul cum aceste pronume de politețe se pot prescurta:

dumneata.....d-ta
dumneasa.....d-sa
dumneavoastră.....d-voastră sau ***dv.***
dumnealor.....d-lor
dumisale.....d-sale, *etc.*

Evident, ceea ce tocmai acum v-am zis este valabil pentru prescurtările în scris!

Numeralul

Atunci când comunicăm, uneori şi numere exprimăm. Mă refer la numerele care exprimate sunt prin cuvânt. Bineînțeles, voi nu trebuie să aveți în cunoştințe goluri, astfel încât nu uitați că numerele pot fi exprimate şi prin matematice simboluri: 0, 1, 8, 12, 245, 4682 etc. Însă țineți minte! Aceste simboluri matematice nu sunt cuvinte! Sunt alte feluri de semne scrise ce vă dau informații precise. Dar să revin şi să vă precizez că acum, la limba română vom studia, să țineți minte, exprimarea numerelor prin cuvinte. Aşadar nu pe numerele propriu-zise acum le vom studia, ci pe exprimarea lor prin cuvânt (cuvinte), ceea ce e altceva! Imediat voi da o definiție, iar în memoria ta iată ceea ce se imprimă:

Numeralul este **partea de vorbire** care un **număr** exprimă!

Este foarte bine să ştii matale că numeralele sunt de două feluri: **cardinale** şi **ordinale**!

Numeralele cardinale

Atent să fii mata! Bineînțeles că numeralele cardinale un număr vor exprima! Vă voi învăța să le rostiți şi să le scrieți corect, la aşa ceva de la voi mă aştept! Dar înainte de a aştepta, iată, vă voi explica!

Numerale cardinale simple

Acestea sunt: *unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece, sută, mie, milion, miliard, trilion* etc.

Numerale cardinale compuse

Acestea sunt: *unsprezece, doisprezece, treisprezece, paisprezece, cincisprezece, şaisprezece, şaptesprezece, optsprezece, nouăsprezece.* Atenția mare să fie! Iată, tot într-un cuvânt veți scrie: *douăzeci, treizeci, patruzeci, cincizeci, şaizeci, şaptezeci, optzeci, nouăzeci!*

Urmăreşte cu atenție, ca să poți şi altora să arăți cum se scriu prin numerale numerele formate din zeci şi unități: *douăzeci şi unu, douăzeci şi patru, douăzeci şi opt, treizeci şi cinci, patruzeci şi nouă, şaptezeci şi şase, optzeci şi doi, nouăzeci şi şapte etc.*

Acum am de spus cum vom scrie numerele de la 100 în sus. (Cum vom scrie pe aceste numere folosind **numerale**, adică folosind cuvinte, să țineți minte!) Mai întâi fii atent, ca să înțelegi cum vom scrie sutele, miile, milioanele etc. întregi! În fața cuvântului ce le exprimă se aşează un alt cuvânt care arată câte sute, mii, milioane, etc. sunt: *două sute, trei sute, patru sute, cinci sute, şase sute, cinci mii, opt mii, nouă milioane, zece milioane* etc.

Legăturile între:

– sute şi unități;

– sute şi zeci;

– mii şi zeci;

– mii şi sute;

– mii, sute şi zeci;

– milioane, mii şi sute;

– milioane, mii şi zeci;

– milioane, mii şi unități;

– milioane, sute şi zeci;

– milioane, sute şi unități se fac prin simpla alăturare a acestor cuvinte. La exemplele următoare luați aminte: *o sută doi, trei sute optzeci, şase mii douăzeci, patru mii opt sute, şapte mii trei sute douăzeci, trei milioane două mii patru sute, cinci milioane o mie treizeci, opt milioane şase mii doi, un milion două sute optzeci, zece milioane nouă sute şapte etc.*

Dacă numeralul care indică numărul miilor, milioanelor etc. este mai mare decât nouăsprezece, fii atent la ceea ce se petrece! Acel numeral care arată câte mii, milioane, miliarde etc. sunt, va fi legat de cuvintele acestea printr-un cuvânt şi anume prin cuvântul « *de* ». Vezi exemplele: *douăzeci de mii, patruzeci şi trei de milioane, optzeci de miliarde, şaizeci şi şapte de milioane treizeci şi unu de mii opt.*

Numeralele cardinale şi substantivul pe care îl însoțesc

Până la *nouăsprezece* (19) numeralele cardinale stau pe lângă substantivul pe care îl însoțesc fără niciun alt cuvânt de legătură. Să vă fie de învățătură! Atenție mare la exemplele următoare: *şapte* fete, *optsprezece* oameni, *cinci* tablouri, *nouă* ouă, *zece* cărți, *trei* băieți, *nouăsprezece* maşini etc.

De la *douăzeci* înainte la cuvântul «***de***» să iei aminte! Mă refer de la *douăzeci* în continuare, la mai mare, fireşte! «***De***» leagă pe numeral de substantivul pe care îl însoțeşte: *douăzeci şi unu* ***de*** ani, *şaptezeci şi nouă* ***de*** lei, *o sută* ***de*** euro, *trei mii opt sute douăzeci şi şapte* ***de*** magazine, *şase milioane unsprezece mii patruzeci* ***de*** tone.

Alte numerale cardinale

Este bine să le ştiți, deoarece prin comunicările orale şi scrise o să le-ntâlniți!

Numeralele colective

Aceste numerale cardinale arată însoțirea şi din acest motiv în denumirea lor apare ideea de colectiv: *amândoi, amândouă, amânduror, amândurora, ambii, ambilor, ambele, ambelor, tustrei, câteşitrei, tustrele, câteşitrele* etc.

Numeralele fracționare

Acum de matematică o să vă amintesc informându-vă că pe fracții aceste numerale le denumesc: *jumătate, doime, sfert, pătrime, cincime, şesime, şeptime, optime, noime, zecime, şaisprezecime, două pătrimi, opt cincimi, trei zecimi* sau *a treia parte, unu pe trei, doi pe nouă, şapte pe zece, pe din două, pe din trei* etc.

Numeralele multiplicative

Aceste numerale arată (toate!) în ce proporție, de câte ori se multiplică, creşte o cantitate: *dublu (îndoit), triplu (întreit), împătrit, încincit, înşesit, înşeptit, înzecit, însutit, înmiit* etc.

Numeralele distributive

Aceste numerale exprimă repartizarea şi gruparea numerică a unor ființe, obiecte sau fenomene. De eşti atent(ă), n-ai de ce te teme: *câte unul, câte doi, câte patru, câte zece, câte douăzeci* etc.

Când **numeralul** pe un un **substantiv** îl însoțeşte, el, numeralul, **valoare adjectivală** primeşte.

Doi îndrăgostiți se plimbă prin parc.

În familia lor erau **trei** membri.

Dacă **numeralul** nu arată numărul obiectelor denumite printr-un **substantiv**, deci dacă singur în acest sens printr-o propoziție el se găseşte, atunci numeralul **valoare substantivală** primeşte:

Cei cinci au cântat.
La noi au venit **opt**.
Instrumentele sunt **ale celor zece**.

Ca şi la numeralele cardinale, când un **numeral colectiv** arată numărul obiectelor denumite printr-un substantiv şi pe acel **substantiv** îl însoțește, el, numeralul colectiv, **valoare adjectivală** primeşte.

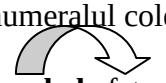

Au venit **ambele** fete.

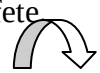

Îmi sunt dragi **tustrei** copiii.

Dacă **numeralul colectiv** nu arată numărul obiectelor denumite printr-un **substantiv**, deci dacă singur în acest sens printr-o propoziție el se găseşte, atunci numeralul **valoare substantivală** primeşte:

Au venit **ambele**.
Îmi sunt dragi **tustrei**.

Şi **numeralele** multiplicative care determină un **substantiv** sunt numerale cu **valoare adjectivală**, şcolare! Te întrebi, oare, ce înseamnă determinare ? Atunci la pagina 132 fă o plimbare şi studiază acolo cu atenție mare!

Fabrica i-a adus omului de afaceri un câştig **înzecit**.

Şi **numeralele** distributive care determină un **substantiv** sunt numerale cu **valoare adjectivală**, şcolare! Te întrebi, oare, ce înseamnă determinare ? Atunci la pagina 132 fă o plimbare şi studiază acolo cu atenție mare!

Trenul trecea cu viteză pe lângă **câte un** stâlp de tensiune.

Dacă **numeralul** nu arată numărul obiectelor denumite printr-un **substantiv**, deci dacă singur în acest sens printr-o propoziție el se găseşte, atunci numeralul **valoare substantivală** primeşte:

Câte unul rămâneau în urma noastră.
Câte zece se adunau pe terenul de fotbal.

Numeralele ordinale

Numeralele ordinale exprimă (ca într-o numărare), ordinea, locul pe care obiectele, ființele sau fenomenele îl ocupă într-o înşirare: *întâiul, întâia,* (cel, cea, cei, cele, celui, celei, celor) *dintâi, primul, prima, întâiului, întâii, întâilor,* cel (celui) de-*al doilea,* cea (celei) de-*a doua, al treilea, a treia,* cel (celui) de-*al treilea,* cea (celei) de-*a treia, al patrulea, a patra,* cel (celui) de-*al patrulea,* cea (celei) de-*a patra,* (cel de-, celui de-) *al cincilea,* (cea de-, celei de-) *a cincea,* (cel de-, celui de-) *al şaselea,* (cea de-, celei de-) *a şasea,* (cel de-, celui de-) *al şaptelea,* (cea de-, celei de-) *a şaptea,* (cel de-, celui de-) *al optulea,* (cea de-, celei de-) *a opta,* (cel de-, celui de-) *al nouălea,* (cea de-, celei de-) *a noua,* (cel de-, celui de-) *al zecelea,* (cea de-, celei de-) *a zecea,* (cel de-, celui de-) *al unsprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a unsprezecea* (cel de-, celui de-) *al doisprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a douăsprezecea,* (cel de-, celui de-) *al treisprezecelea,* (cea de-, celei de-) a treisprezecea (cel de-, celui de-) *al paisprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a paisprezecea,* (cel de-, celui de-) *al cincisprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a cincisprezecea,* (cel de-, celui de-) *al şaisprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a şaisprezecea* (cel de-, celui de-) *al şaptesprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a şaptesprezecea* (cel de-, celui de-) *al optsprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a optsprezecea,* (cel de-, celui de-) *al nouăsprezecelea,* (cea de-, celei de-) *a nouăsprezecea,* (cel de-, celui de-) *al douăzec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a douăzecea,* (cel de-, celui de-) *al treizec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a treizecea,* (cel de-, celui de-) *al patruzec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a patruzecea,* (cel de-, celui de-) *cincizec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a cincizecea,* (cel de-, celui de-) *al şaizec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a şaizecea,* (cel de-, celui de-) *al şaptezec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a şaptezecea,* (cel de-, celui de-) *optzec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a optzecea,* (cel de-, celui de-) *al nouăzec**i**lea,* (cea de-, celei de-) *a nouăzecea,* (cel de-, celui de-) *al o sutălea,* (cea de-, celei de-) *a suta,* (cel de-, celui de-) *al opt sutelea,* (cea de-, celei de-) *a opt suta,* (cel de-, celui de-) *al milionulea,* (cea de-, celei de-) *a milioana.*

La numeralele compuse terminaţia numeralului ordinal o primeşte numai ultimul cuvânt din numeral: (cel de-, celui de-) *al douăzeci şi unulea,* (cea de-, celei de-) *a douăzeci şi una,* (cel de-, celui de-) *al opt sute treizeci şi şaptelea,* (cea de-, celei de-) *a opt sute treizeci şi şaptea,* (cel de-, celui de-) *al şase mii patru sute şaizecilea,* (cea de-, celei de-) *a şase mii patru sute şaizecea,* (cel de-, celui de-) *al nouă sute douăzeci şi opt de milioane trei sute optzeci şi patru de mii cinci sute şaptezeci şi şaselea,* (cea de-, celei de-) *al nouă sute*

douăzeci şi opt de milioane trei sute optzeci şi patru de mii cinci sute şaptezeci şi şasea.

Numeralul ordinal este numeral cu **valoare adjectivală** atunci când însoţeşte un **substantiv** şi arată ordinea obiectului denumit de acel substantiv:

Maşina **a doua** este mai scumpă.

Ei au trecut în clasa **a treia**.

Drag şcolar silitor, atenţie la exemplul următor! S-ar părea că numeralul **« celui de-al doilea » valoare adjectivală** ar avea, dar de crezi aşa ceva, atunci te vei înşela! Deşi există acolo, ce-i drept, a unui substantiv determinare, numeralul nu arată ordinea maşinii, şcolare! Pentru ca mintea ta să nu fie de o asemenea informaţie goală, află că numeralul are **valoare substantivală**! Dacă vei aprofunda ceea ce la pagina 132 vei vedea, va fi pentru tine un lucru ştiut că **« celui de-al doilea** » este atribut. Din această postură în care el ca parte de propoziţie apare, din această postură realizează a substantivului determinare!

Maşina **celui de-al doilea** este mai scumpă.

La fel, şcolare, e la exemplul dat în continuare:

Clasa **celei de-a treia** este mai curată.

Drag şcolar silitor, atenţie la exemplul anterior! S-ar părea că numeralul **« celei de-a treia » valoare adjectivală** ar avea, dar de crezi aşa ceva, atunci te vei înşela! Deşi există acolo, ce-i drept, o determinare, numeralul nu arată ordinea clasei, şcolare! Pentru ca mintea ta să nu fie de o asemenea informaţie goală, află că numeralul are **valoare substantivală**!

Dacă **numeralul ordinal** pe un **substantiv** nu-l însoţeşte, atunci el, numeralul, **valoare substantivală** primeşte:

A doua este mai scumpă.
L-am invitat pe **al şaptelea**.

Verbul

Copii, despre lumea aceasta în care toți trăim – și veselă, și tristă – se poate spune în primul rând că **există**. Dragii mei, ea conține în întregul ei o mulțime de obiecte, ființe și fenomene care în primul rând **sunt** pe acest Pământ. Uite, vă mai spun, căci are un rost, faptul că unele ființe, obiecte și fenomene nu mai sunt, ci **au fost.** Așadar, după cum este știut, vorbim de ele la timpul trecut, căci au dispărut. Chiar și pentru tine, să știi, lumea începe cu **a fi**! Pentru că dacă tu nu te nășteai, în această lume tu nu existai, nu erai și despre ea habar nu aveai. Să ne bucurăm că existăm și puțin cu cuvintele să ne jucăm!

Eu **sunt** (**exist**).
Tu **ești** (**exiști**).
Ea (el) **este** (**există**).
Noi **suntem** (**existăm**).
Voi **sunteți** (**existați**).
Ele (ei) **sunt** (**există**).

Dar egoiști să nu fim și pe existența și a altor ființe sau obiecte să o cinstim:

Dumnezeu **este** (**există**).
Apa **este** (**există**).
Ploaia **este** (**există**).
Animalele **sunt** (**există**).
Plantele **sunt** (**există**).
Lumina este (**există**).

Copii, toate aceste ființe, obiecte sau fenomene care **sunt**, **există** pe lume se află într-o stare anume. Referitor la aceste stări ale ființelor, obiectelor și fenomenelor din lumea noastră să știți dumneavoastră că există **niște cuvinte** care exprimă, adică ne arată ce fac ele când stau. Câteva exemple o să dau:

Oamenii **așteaptă**.	Copacii **stau.**	Pisica **șade**.
Oamenii **așteptau**.	Copacii **stăteau**.	Pisica **ședea**.
Oamenii **vor aștepta**.	Copacii **vor sta**.	Pisica **va șade**.

În saci **există** (**se află**) grâu.
În saci **exista** (**se afla**) grâu.
În saci **va exista** (**se va afla**) grâu.

Copii, dar aceste ființe, lucruri și fenomene din această lume nu trebuie doar să existe și într-o anume stare, situație să stea, ci trebuie să mai facă și altceva. Fiți atenți, prietenii mei buni, ele mai fac, desfășoară diferite **acțiuni**!

Ca să înțelegi ce este aceea acțiune, privește în jurul tău cu atenție mare și vei vedea că lumea e în continuă mișcare! De fapt întrea-

ga planetă Pământ nu stă deloc pe loc, ci se mişcă mereu prin Univers fără să se oprească niciun pic din mers. Pământul se învârte cu viteză foarte mare în jurul unui glob de foc mult mai mare numit Soare. Mai mult, traiul celor mai multe viețuitoare nu se poate fără ca ele să facă acțiuni, activitate! Chiar noi, oamenii, cu siguranță nu putem să trăim fără să muncim! Desigur, am dreptate, iar munca înseamnă acțiune, activitate! În continuare îți voi prezenta nişte **cuvinte** care exprimă cu claritate acțiuni sau vreo activitate. Cine face aşa ceva, gândeşte-te şi spune mata!

Agricultorul **culege**.	Elvis **cântă**.	Oamenii **muncesc**.
Şoferul **conduce**.	Vrăbiile **zboară**.	Floarea **creşte**.
Elevul **învață**.	Mama **mângâie**.	Copilul **zâmbeşte**.

Dar şi corpurile fără viață ne pot fi prieteni buni şi pot fi puse să efectueze diferite acțiuni:

Roata **se învârte**.	Becul **luminează**.	Soba **încălzeşte**.
Avionul **zboară**.	Stiloul **scrie**.	Apa **curge**.
Motorul **porneşte**.	Mingea **sare**.	Steagul **flutură**.
Maşina **transportă**.	Ploaia **spală**.	Ninsoarea **înveseleşte**.

Între noi fie vorba, aceste acțiuni pe care le fac ființele, obiectele şi fenomenele din lumea noastră nu sunt doar folositoare, dar fără ele lumea ar fi cam ...plictisitoare. Prin acțiuni, activități se petrece a ei schimbare, transformare.

Dacă îți vei folosi a ta minte, vei înțelege de ce oamenii aveau nevoie şi de astfel de cuvinte. Mă refer la cuvintele care în a oamenilor comunicare exprimă ***acțiuni, stări***, dar şi a corpurilor şi fenomenelor ***existență***. Să pricepi lucrurile în esență! Vreau să spun că trebuie să ştii ceea ce este mai important. Dacă eşti într-o comunicare participant, fie că transmiți sau un mesaj primeşti, aceste cuvinte te ajută să gândeşti cum se schimbă lumea toată sau din ea doar o bucată! Că de când a fost creată şi deci existență i s-a dat, lumea se schimbă neîncetat! Nici chiar în aceste clipe când sper că explicațiile mele te luminează, schimbările, modificările, transformările din lume nu încetează! Permanent ele se creează! De fapt niciodată toate acestea nu vor înceta. S-ar întâmpla aşa ceva doar dacă lumea ar dispărea. Însă fii tu liniştit, de Univers ai auzit ? În imensul infinit, fii sigur mata, tot se va-ntâmpla ceva! De veți gândi la rece, veți înțelege că mereu schimbări, transformări, acțiuni se vor petrece!

În continuare îți sau exemple de cuvinte care exprimă această schimbare, acțiune, transformare: **explodează, străluceşte, încălzeşte, aruncă, măreşte, micşorează, călătoreşte, îngheață, topeşte, transformă, inundă, acoperă, învârte, ciocneşte, zguduie, tremură, curge, loveşte, depune, scufundă, freacă, atrage** etc.

Aceste cuvinte, care ***existența***, ***starea***, ***acțiunile*** ființelor, obiectelor şi fenomenelor denumesc, **verbe** se numesc!

Deci **verbul** este **partea de vorbire** care exprimă ***existența, starea*** ființelor, obiectelor şi fenomenelor, dar mai ales ale lor ***acțiuni***.

Poți să le-o spui şi prietenilor tăi buni!

Cu gândirea fii activ,
Verbul nu e **substantiv!**

Atenție încă o dată la ceea ce cuvântul ne arată! Dintr-un anumit motiv ai putea confunda verbul cu vreun substantiv. Desigur, câteva explicații îți voi da, pentru a nu se-ntâmpla aşa ceva. Cum spuneam, atenția la comunicare şi gândirea la cuvintele de idei purtătoare să se întărească, altfel cuvintele or să te păcălească! Îți voi explica şi te voi învăța, astfel încât pe o comunicare să o poți analiza, pentru a vedea ce arată fiecare cuvânt prin forma sa. Citeşte cu atenție mare pe fiecare din enunțurile următoare:

Motorul **porneşte**.
Pornirea motorului creează probleme şoferului începător.

Cuvântul « **porneşte** » arată o acțiune, fireşte! Fără frică sau vreo împotrivire să recunoaştem că este **verb** ca parte de vorbire.

Cuvântul « Pornirea (pornirea) » parcă te cheamă în capcană, în plasă şi pe gândurile tale în pace nu le lasă: *„Şi eu sunt verb, la fel!“*, s-ar părea că-ți spune el cu voce tare, dar să nu-l asculți, şcolare! Dacă pe gândirea ta o vei folosi şi o vei asculta, în plasă nu vei cădea!

Cuvântul « Pornirea (pornirea) » nu exprimă, iată, o acțiune adevărată! El exprimă numele ei, adică numele acțiunii, dragii mei! Atenție, numele, denumirea acțiunii, nu acțiunea însăşi, iată, acțiune ce a fost, este sau va fi desfăşurată! Folosind pe cuvântul « Pornirea (pornirea) » în această formă a sa, e ca şi cum despre pornire vrei să spui ceva. Auzindu-l, negreşit, nu se înțelege neapărat că cineva sau ceva cu adevărat a pornit sau porneşte, adică o acțiune îndeplineşte! De aceea nu e verb, fireşte! El arată denumirea, numele acțiunii şi din acest motiv cuvântul « Pornirea (pornirea) » este substantiv!

Doar cuvintele **pornesc, porneşti, porneşte, pornim, porniți**, iată, îți spun a doua oară, **doar aceste forme** sunt pentru acțiunea ce se desfăşoară!

Mai mult, pot să te anunț că nu « Pornirea (pornirea) » e acțiunea desfăşurată în al doilea enunț. Dovada este, negreşit, faptul că motorul nici nu a pornit! Altceva face acum acest motor. Deocamdată pornirea sa **creează** probleme şoferului începător, probabil amator!

Pornirea motorului **creează** probleme şoferului începător.

Pe încă două enunțuri să le analizăm şi astfel să ne perfecționăm!

Maria **citeşte**.

Pe citirea Mariei o veți aprecia anul viitor.

Cuvântul « **citeşte** » arată o acțiune, fireşte! Fără frică sau vreo împotrivire să recunoaştem că este **verb** ca parte de vorbire.

Cuvântul « citirea » parcă te cheamă în capcană, în plasă şi pe gândurile tale în pace nu le lasă: *„Şi eu sunt verb, la fel!“*, s-ar părea că-ți spune el cu voce tare, dar să nu-l asculți, şcolare! Dacă pe gândirea ta o vei folosi şi o vei asculta, în plasă nu vei cădea!

Cuvântul « citirea » nu exprimă, iată, o acțiune adevărată! El exprimă numele ei, adică numele acțiunii, dragii mei! Atenție, numele, denumirea acțiunii, nu acțiunea însăşi, iată, acțiune ce a fost, este sau va fi desfăşurată! Folosind pe cuvântul « citirea » în această formă a sa, e ca şi cum despre numele acțiunii de a citi, adică despre citire vrei să spui ceva. Auzindu-l, nu se înțelege neapărat că cineva a citit cu adevărat, citeşte sau va citi, adică o acțiune îndeplineşte sau va îndeplini. De aceea nu e verb, să ştii! El arată denumirea, numele acțiunii de a citi şi din acest motiv cuvântul « citirea » este substantiv!

Doar cuvintele **citesc, citeşti, citeşte, citim, citiți**, iată, îți spun a doua oară, **doar aceste forme** sunt pentru acțiunea ce se desfăşoară!

Mai mult, pot să te anunț că nu « citirea » e acțiunea desfăşurată în al doilea enunț. Dovada este, negreşit, faptul că Maria nici nu a citit! Acum această Maria este prea mică, un copilaş abia, de citire neştiutor, iar acțiunea reală **veți aprecia** e la timpul viitor!

Pe citirea Mariei o **veți aprecia** anul viitor.

Pe alte două enunțuri să le analizăm şi astfel să ne perfecționăm!

Gerul **îngheață** apa din țevi.

Pe toți locuitorii oraşului i-ar îngrijora înghețarea apei din țevi.

Cuvântul « **îngheață** » arată o acțiune! Fără frică sau vreo împotrivire să recunoaștem că este **verb** ca parte de vorbire.

Cuvântul « înghețarea » parcă te cheamă în capcană, în plasă şi pe gândurile tale în pace nu le lasă: *„Şi eu sunt verb, la fel!“*, s-ar părea că-ți spune el cu voce tare, dar să nu-l asculți, şcolare! Dacă pe gândirea ta o vei folosi şi o vei asculta, în plasă nu vei cădea!

Cuvântul « înghețarea » nu exprimă, iată, o acțiune adevărată! El exprimă numele ei, adică numele acțiunii, dragii mei! Atenție, numele, denumirea acțiunii, nu acțiunea însăşi, iată, acțiune ce a fost, este sau va fi desfăşurată! Folosind pe cuvântul « înghețarea » în această formă a sa, e ca şi cum despre înghețare ca fenomen vrei să spui ceva. Auzindu-l, nu se înțelege neapărat că cineva sau ceva a înghețat cu adevărat, îngheață sau va îngheța adică o acțiune desfăşoară sau va desfăşura. De aceea nu este verb, chiar aşa! El arată denumirea, numele acțiunii de a îngheța şi din acest motiv cuvântul « înghețarea » este substantiv!

Doar cuvintele (eu) **îngheț, îngheți, îngheață înghețăm, înghețați,** iată, îți spun a doua oară, **doar aceste forme** sunt pentru acțiunea ce se desfăşoară!

Mai mult, pot să te anunț că nu « înghețarea » e acțiunea desfăşurată în al doilea enunț. Dovada este faptul că din al doilea enunț se deduce cu adevărat că apa din țevi nici nu a înghețat!

Aşadar atenție mare, să nu confunzi **verbul** cu vreun **substantiv**, şcolare!

Un băiețel mai isteț
E nedumerit nițel...

Dragii mei, voi fi sincer cu voi şi vă voi spune-adevărat! Ce voi povesti în continuare nu mi s-a-ntâmplat! Altfel spus, am inventat! Dar să vă spun de ce astfel am procedat. Este posibil, fii atent mata, să ți se-ntâmple ție-aşa ceva! După ce pe mica povestire o vei citi, mai bogat în cunoştințe vei fi!

Aşadar, dragii mei, într-o zi m-am întâlnit c-un băiețel nedumerit! El de la şcoală se-ntorcea şi la lecția de limba română se gândea. Ceva, ceva nu-nțelegea! De fapt, nedumerirea tocmai acum pe chip îi apărea! Când m-a văzut, m-a salutat şi îndat' mi-a relatat: *„Doamna mea mi-a explicat, pe verb în patru noi l-am despicat! În general am înțeles, dar c-o nedumerire m-am ales. Chiar acum, în timp ce mergeam, la lecția cu verbul mă gândeam. Şi chiar înainte să-mi apăreți dumneavoastră în privire, m-am pomenit în minte c-o nedumerire. Dacă-mi permiteți, la ea voi face referire. Cine ştie, poate întrebarea care-mi va ieşi din gură vă va pune în încurcătură!* “ Ce să vă spun,

m-a incitat nespus, astfel că l-am zorit să spună ce avea de spus. Astfel el a continuat, iar eu atent l-am ascultat: *„Domn învățător stimat, după cum am învățat, verbul este partea de vorbire care exprimă **existența, starea** ființelor, obiectelor şi fenomenelor, dar mai ales ale lor **acțiuni**. Ştiu şi eu şi toți prietenii mei buni. Cu toții am înțeles, dar iată pe nedumerirea cu care m-am ales. Ascultați, vă rog, cu atenție mare propozițiile următoare:*

*O pisică vorbitoare **nu există**.*
*Vântul **nu stă**.*
*Leneşii **nu muncesc**.*

*Sunt sau nu verbe cuvintele prin vocea mea îngroşate? Şi dacă-s verbe, cum se poate ? Că doar verbele exprimă **existența, starea** ființelor, obiectelor şi fenomenelor, dar mai ales ale lor **acțiuni**. Ştiu şi eu şi toți prietenii mei buni. Da, dar în fiecare propoziție a mea nu se-ntâmplă deloc aşa ceva. Acea pisică **nu există**, vântul **nu stă**, iar leneşii, desigur, **nu muncesc**! Deci nu sunt verbe, eu aşa gândesc! "*

Dragul meu băiat, de data aceasta te-ai înşelat!

*O pisică vorbitoare **nu există**.*
*Vântul **nu stă**.*
*Leneşii **nu muncesc**.*

Fiți şi voi atenți, căci pentru toată lumea zic. Cuvintele îngroşate nu încetează să fie verbe niciun pic! Probabil mirat cu adevărat eşti mata şi pari a mă-ntreba: *„ Cum se poate aşa ceva ? "* Iată, îți voi explica! Însă înainte de-a vă explica, este bine să vă precizez ceva.

Prin a omului comunicare realitatea înconjurătoare suportă o codare, adică o transformare fără ca ea însăşi să sufere vreo schimbare, adică ființele, obiectele şi fenomenele care o alcătuiesc sunt în gândurile, ideile oamenilor ...împachetate şi cu ajutorul cuvintelor prin enunțuri comunicate. În felul acesta realitatea adevărată în realitatea limbii române este transfigurată, transformată. Practic, o nouă realitate se naşte, domniile-voastre, realitatea limbii noastre! (Dragă fetiță şi drag băiețel, şi în celelalte limbi străine se întâmplă la fel!) Evident, realitatea limbii române în a ei complexitate respectă realitatea adevărată, altfel nu se poate! O respectă în esență, pentru că din când în când apare câte-o diferență. Dar să nu ne speriem, căci în lumea cuvintelor suntem! Cu răbdare să gândim şi să-nțelegem sigur o să reuşim!

Referitor la prima comunicare, desigur, pisica vorbitoare ***nu există*** în realitatea înconjurătoare, dar **există** în realitatea lumii ideilor din mintea mea, de aceea prin cuvinte am şi putut-o exprima!

*O pisică vorbitoare **nu există**.*

Deci pisica vorbitoare **există** în realitatea lumii gândurilor, ideilor din mintea mea şi acolo ***face*** ceva! Te întrebi cumva ***ce face*** ? Ea ***nu există***, iată, dar în raport cu realitatea adevărată! Deci ***nu există,*** dar prin raportare la realitatea înconjurătoare! Pentru realitatea limbii aceasta n-are importanță mare, dragă fată şi drag băiat, astfel încât forma ***nu există*** tot verb este considerat!

Mai mult, forma cuvintelor **nu există**, **nu stă**, **nu lucrează** etc. este de fapt aceeaşi formă ca pentru verbele **există**, **stă**, **lucrează**, etc. şi provine chiar de la ele, doar că s-a adăugat cuvântul pentru negație **nu**, după cum vezi şi tu! Spunem că formele **nu există**, **nu stă**, **nu lucrează** etc. sunt verbe la forma negativă. După cum observați, domniile-voastre, tot verbe le consideră realitatea limbii noastre!

Persoana şi **numărul** verbului

Desigur, există o mulțime de persoane pe lume, dar cu privire la limbă, să ne amintim de pronume!

Persoana *pronumelui personal*	***Forma pronumelui*** care indică a cui ***existență***, ***stare*** poate fi arătată, exprimată de un **verb** sau cine face/nu face, a făcut/nu a făcut, va face/nu va face ***acțiunea*** arătată, exprimată de **verb**	
	Numărul singular	**Numărul plural**
I	***eu***	***noi***
a-II-a	***tu***	***voi***
a-III-a	***el (ea)***	***ei (ele)***

Când pe cuvântul « persoană » îl citeşti, la o ființă umană în primul rând te gândeşti. Însă, firesc, în lume nu doar ființe umane locuiesc. Îți voi spune acum ceva important care-i şi interesant. În comunicarea prin limba noastră românească, de multe ori noi <u>considerăm ca pe nişte ființe umane</u> unele corpuri sau fenomene care în mod normal persoane n-au cum să se cheme. În acest fel cuvântul **verb** arată a lor ***existență***, ***stare*** sau ***acțiune*** desfăşurată.

Apa (ea) **curge**.
Ploaia (ea) **înviorează**.
Soarele (el) **străluceşte**.
Pisicile (ele) **miaună**.
Munții (ei) te **încântă**.
Cățelul (el) **latră**.
Tunetul (el) **înfioară**.
Albina (ea) **zboară** la flori.

Norii (ei) pufoşi **stau**.
Fumatul (el) **dăunează** grav sănătății.
Faptele bune (ele) **bucură** pe oamenii buni.
Fierberea (ea) **distruge** pe unii microbi.

Cuvintele verb au câte o formă pentru fiecare persoană. Aceasta **conjugare** a verbului se cheamă! Este chiar normal să se întâmple astfel, iată, pentru a se şti a cui ***existență***, ***stare***, ***acțiune*** este arătată!

Eu **strălucesc**.	Eu **vindec**.	Eu **pot**.
Tu **străluceşti**.	Tu **vindeci**.	Tu **poți**.
El (ea) **străluceşte**.	El (ea) **vindecă**.	El (ea) **poate**.
Noi **strălucim**.	Noi **vindecăm**.	Noi **putem**.
Voi **străluciți**.	Voi **vindecați**.	Voi **puteți**.
Ei (ele) **strălucesc**.	Ei (ele) **vindecă**.	Ei (ele) **pot**.

Timpul verbului

Amintiți-vă ce vă spuneam când despre verb vă povesteam...

« Copii, despre lumea aceasta în care toți trăim – şi veselă, şi tristă – se poate spune în primul rând că **există**. Dragii mei, ea conține în întregul ei o mulțime de obiecte, ființe şi fenomene care în primul rând **sunt** pe acest Pământ. Evident, vorbim de ele la *timpul prezent*! Uite, vă mai spun, căci are un rost, faptul că unele ființe, obiecte şi fenomene nu mai sunt, ci **au fost.** Aşadar, după cum este ştiut, vorbim de ele la *timpul trecut*, căci au dispărut. Chiar şi pentru tine, să ştii, lumea începe cu **a fi**! Pentru că dacă tu nu te năşteai, în această lume tu nu existai, nu erai şi despre ea habar nu aveai. » Aşa începeam când despre verb vă povesteam! Dar nu pe timp acum îl vom analiza, ci pe timpul verbului, ceea ce e altceva! Despre timpul adevărat putem spune doar că este o taină mare a lumii noastre trecătoare. Tocmai această curgere trecătoare poate fi împărțită în trei...sectoare. Să-nțelegi îți va fi uşor. Mă refer la *trecut*, *prezent* şi *viitor*! Va-nțelege, evident, cine-i cu gândirea la timpul prezent!

E adevărat, doar forma cuvântului pentru *timpul prezent* prezintă ***existențele***, ***stările*** şi ***acțiunile*** reale, adevărate, simultan (în acelaşi timp) cu existența noastră desfăşurate. Cu toate acestea toate sunt verbe, toate, chiar şi cuvintele cu forme pentru *timpul trecut*, chiar dacă arată ***existențe***, ***stări*** şi ***acțiuni*** care au dispărut! Tot verbe sunt şi cuvintele cu forme pentru *timpul viitor*, neapărat, chiar dacă ***existențele***, ***stările*** şi ***acțiunile*** încă nu s-au întâmplat!

În continuare câteva verbe voi conjuga şi pe timpurile verbului le voi exemplifica:

Verbul **a fi**

Timpul trecut

Eu **am fost** (**eram**, **fusei**, **fui**, **fusesem**), **să fi fost**, **aş fi fost**.
Tu **ai fost** (**erai**, **fuseşi**, **fuşi**, **fuseseşi**), **să fi fost**, **ai fi fost.**
El, ea **a fost** (**era**, **fuse**, **fu**, **fusese**), **să fi fost**, **ar fi fost**.
Noi **am fost** (**eram**, **furăm**, **fuserăm**, **fuseserăm**), **să fi fost**, **am fi fost.**
Voi **aţi fost** (**eraţi**, **furăţi**, **fuserăţi**, **fuseserăţi**), **să fi fost**, **aţi fi fost**.
Ei, ele **au fost** (**erau**, **fură**, **fuseră**, **fuseseră**), **să fi fost**, **ar fi fost**.

Timpul prezent

Eu **sunt (îs, -s)**, **să fiu**, **aş fi.**
Tu **eşti (-i)**, **să fii**, **ai fi**.
El, ea **este (e)**, **să fie**, **ar fi**.
Noi **suntem**, **să fim**, **am fi**.
Voi **sunteţi**, **să fiţi**, **aţi fi**.
Ei, ele **sunt**, **să fie**, **ar fi**.

Timpul viitor

Eu **voi fi**, **oi fi**, **am să fiu**, **voi fi fost**.
Tu **vei fi**, **ai să fii**, **vei fi fost**.
El, ea **va fi, a să fie, va fi fost.**
Noi **vom fi**, **om fi**, **o să fim**, **vom fi fost**.
Voi **veţi fi**, **o să fiţi**, **veţi fi fost**.
Ei, ele **vor fi**, **or să fie**, **vor fi fost**.

Verbul **a iubi**

Timpul trecut

Eu **am iubit** (**iubeam**, **iubii**, **iubisem**), **să fi iubit**, **aş fi iubit**.
Tu **ai iubit** (**iubeai**, **iubişi**, **iubiseşi**), **să fi iubit**, **ai fi iubit**.
El, ea **a iubit** (**iubea**, **iubi**, **iubise**), **să fi iubit, ar fi iubit.**
Noi **am iubit** (**iubeam**, **iubirăm**, **iubiserăm**), **să fi iubit, am fi iubit.**
Voi **aţi iubit** (**iubeaţi**, **iubirăţi**, **iubiserăţi**), **să fi iubit, aţi fi iubit.**
Ei, ele **au iubit** (**iubeau**, **iubiră**, **iubiseră**), **să fi iubit, ar fi iubit.**

Timpul prezent

Eu **iubesc**, **să iubesc**, **aş iubi**.
Tu **iubeşti**, **să iubeşti**, **ai iubi**.

El, ea **iubeşte**, **să iubească**, **ar iubi**.
Noi **iubim**, **să iubim**, **am iubi**.
Voi **iubiți**, **să iubiți**, **ați iubi**.
Ei, ele **iubesc**, **să iubească**, **ar iubi**.

Timpul viitor

Eu **voi iubi, oi iubi, am să iubesc, voi fi iubit.**
Tu **vei iubi, ai să iubeşti, vei fi iubit.**
El, ea **va iubi, o să iubească, va fi iubit.**
Noi **vom iubi, om iubi, o să iubim, vom fi iubit.**
Voi **veți iubi, o să iubiți, veți fi iubit.**
Ei, ele **vor iubi, or iubi, or să iubească, vor fi iubit.**

Verbul **a avea**

Timpul trecut

Eu **am avut, aveam, avui, avusei, avusesem, să fi avut, aş fi avut**.
Tu **ai avut, aveai, avuşi, avuseşi, avuseseşi, să fi avut, ai fi avut.**
El, ea **a avut, avea, avu, avuse, avusese, să fi avut, ar fi avut.**
Noi **am avut, aveam, avurăm, avuserăm, avuseserăm, să fi avut, am fi avut.**
Voi **ați avut, aveați, avurăți, avuserăți, avuseserăți, să fi avut, ați fi avut.**
Ei, ele **au avut, aveau, avură, avuseră, avuseseră, să fi avut, ar fi avut.**

Timpul prezent

Eu **am, să am, aş avea**.
Tu **ai, să ai, ai avea**.
El, ea **are, să aibă, ar avea**.
Noi **avem, să avem, am avea**.
Voi **aveți, să aveți, ați avea**.
Ei, ele **au, să aibă, ar avea**.

Timpul viitor

Eu **voi avea, oi avea, o să am, voi fi avut**.
Tu **vei avea, o să ai, vei fi avut**.
El, ea **va avea, o să aibă, va fi avut**.
Noi **vom avea, o să avem, vom fi avut**.
Voi **veți avea, o să aveți, veți fi avut**.
Ei, ele **vor avea, or să aibă, vor fi avut**.

Verbul **a cânta**

Timpul trecut

Eu **am cântat, cântam, cântai, cântasem, să fi cântat, aş fi cântat**.
Tu **ai cântat, cântai, cântaşi, cântaseşi, să fi cântat, ai fi cântat.**
El, ea **a cântat, cânta, cântă, cântase, să fi cântat, ar fi cântat.**
Noi **am cântat, cântam, cântarăm, cântaserăm, să fi cântat, am fi cântat.**
Voi **aţi cântat, cântaţi, cântarăţi, cântaserăţi, să fi cântat, aţi fi cântat.**
Ei, ele **au cântat, cântau, cântară, cântaseră, să fi cântat, ar fi cântat.**

Timpul prezent

Eu **cânt, să cânt, aş cânta**.
Tu **cânţi, să cânţi, ai cânta**.
El, ea **cântă, să cânte, ar cânta**.
Noi **cântăm, să cântăm, am cânta**.
Voi **cântaţi, să cântaţi, aţi cânta**.
Ei, ele **cântă, să cânte, ar cânta**.

Timpul viitor

Eu **voi cânta, oi cânta, am să vânt, voi fi cântat**.
Tu **vei cânta, o să cânţi, ai să cânţi, vei fi cântat**.
El, ea **va cânta, o să cânte, va fi cântat**.
Noi **vom cânta, o să cântăm, vom fi cântat**.
Voi **veţi cânta, o să cântaţi, veţi fi cântat**.
Ei, ele **vor cânta, or să cânte, vor fi cântat**.

Verbul **a vedea**

Timpul trecut

Eu **am văzut, vedeam, văzui, văzusem, să fi văzut, aş fi văzut**.
Tu **ai văzut, vedeai, văzuşi, văzuseşi, să fi văzut, ai fi văzut**.
El, ea **a văzut, vedea, văzu, văzuse, să fi văzut, ar fi văzut.**
Noi **am văzut, vedeam, văzurăm, văzuserăm, să fi văzut, am fi văzut.**
Voi **aţi văzut, vedeaţi, văzurăţi, văzuserăţi, să fi văzut, aţi fi văzut.**
Ei, ele **au văzut, vedeau, văzură, văzuseră, să fi văzut, ar fi văzut.**

Timpul prezent

Eu **văd, să văd, aş vedea**.
Tu **vezi, să vezi, ai vedea**.
El, ea **vede, să vadă, ar vedea**.
Noi **vedem, să vedem, ar vedea**.
Voi **vedeți, să vedeți, ați vedea**.
Ei, ele **văd, să vadă, ar vedea**.

Timpul viitor

Eu **voi vedea, oi vedea, o să văd, am să văd, voi fi văzut**.
Tu **vei vedea, o să vezi, ai să vezi, vei fi văzut**.
El, ea **va vedea, o să vadă, va fi văzut**.
Noi **vom vedea, om vedea, o să vedem, vom fi văzut**.
Voi **veți vedea, o să vedeți, veți fi văzut**.
Ei, ele **vor vedea, or să vadă, vor fi văzut**.

Verbul **a face**

Timpul trecut

Eu **am făcut, făceam, făcui, făcusem, să fi făcut, aş fi făcut**.
Tu **ai făcut, făceai, făcuşi, făcuseşi, să fi făcut, ai fi făcut**.
El, ea **a făcut, făcea, făcu, făcuse, să fi făcut, ar fi făcut.**
Noi **am făcut, făceam, făcurăm, făcuserăm, să fi făcut, am fi făcut.**
Voi **ați făcut, făceați, făcurăți, făcuserăți, să fi făcut, ați fi făcut.**
Ei, ele **au făcut, făceau, făcură, făcuseră, să fi făcut, ar fi făcut.**

Timpul prezent

Eu **fac, să fac, aş face**.
Tu **faci, să faci, ai face**.
El, ea **face, să facă, ar face**.
Noi **facem, să facem, am face**.
Voi **faceți, să faceți, ați face**.
Ei, ele **fac, să facă, ar face**.

Timpul viitor

Eu **voi face, oi face, o să fac, am să fac, voi fi făcut**.
Tu **vei face, o să faci, ai să faci, vei fi făcut**.
El, ea **va face, o să facă, va fi făcut**.
Noi **vom face, o să facem, vom fi făcut**.
Voi **veți face, o să faceți, veți fi făcut**.
Ei, ele **vor face, o să facă, vor fi făcut**.

Verbul **a crede**

Timpul trecut

Eu **am crezut, credeam, crezui, crezusem, să fi crezut, aş fi crezut**.
Tu **ai crezut, credeai, crezuşi, crezuseşi, să fi crezut, ai fi crezut**.
El, ea **a crezut, credea, crezu, crezuse, să fi crezut, ar fi crezut**.
Noi **am crezut, credeam, crezurăm, crezuserăm, să fi crezut, am fi crezut**.
Voi **aţi crezut, credeaţi, crezuraţi, crezuseraţi, să fi crezut, aţi fi crezut**.
Ei, ele **au crezut, credeau, crezură, crezuseră, să fi crezut, ar fi crezut**.

Timpul prezent

Eu **cred, să cred, aş crede**.
Tu **crezi, să crezi, ai crede**.
El, ea **crede, să creadă, ar crede**.
Noi **credem, să credem, am crede**.
Voi **credeţi, să credeţi, aţi crede**.
Ei, ele **cred, să creadă, ar crede**.

Timpul viitor

Eu **voi crede, oi crede, o să cred, am să cred, voi fi crezut**.
Tu **vei crede, o să crezi, ai să crezi, vei fi crezut**.
El, ea **va crede, o să creadă, va fi crezut**.
Noi **vom crede, o să credem, vom fi crezut**.
Voi **veţi crede, o să credeţi, veţi fi crezut**.
Ei, ele **vor crede, or să creadă, vor fi crezut**.

Verbul **a hotărî**

Timpul trecut

Eu **am hotărât, hotăram, hotărâi, hotărâsem, să fi hotărât, aş fi hotărât**.
Tu **ai hotărât, hotărai, hotărâşi, hotărâseşi, să fi hotărât, ai fi hotărât**.
El, ea **a hotărât, hotăra, hotărî, hotărâse, să fi hotărât, ar fi hotărât**.
Noi **am hotărât, hotăram, hotărârăm, hotărâserăm, să fi hotărât, am fi hotărât**.
Voi **aţi hotărât, hotăraţi, hotărâraţi, hotărâseraţi, să fi hotărât, aţi fi hotărât**.
Ei, ele **au hotărât, hotărau, hotărâră, hotărâseră, să fi hotărât, ar fi hotărât**.

Timpul prezent

Eu **hotărăsc, să hotărăsc, aş hotărî**.
Tu **hotărăşti, să hotărăşti, ai hotărî**.
El, ea **hotărăşte, să hotărască, ar hotărî**.
Noi **hotărâm, să hotărâm, am hotărî**.
Voi **hotărâți, să hotărâți, ați hotărî**.
Ei, ele **hotărăsc, să hotărască, ar hotărî**.

Timpul viitor

Eu **voi hotărî, oi hotărî, o să hotărăsc, am să hotărăsc, voi fi hotărât**.
Tu **vei hotărî, ai să hotărăşti, o să hotărăşti, vei fi hotărât**.
El, el **va hotărî, o să hotărască, va fi hotărât**.
Noi **vom hotărî, o să hotărâm, vom fi hotărât**.
Voi **veți hotărî, o să hotărâți, veți fi hotărât**.
Ei, ele **vor hotărî, or să hotărască, vor fi hotărât**.

Dă-mi, te rog, cuvântule, de ştire
***Ce eşti tu ca* parte de vorbire!**

Dragii mei, de obicei, pentru ca un cuvânt să aparțină unei grupe din mulțimea **părților de vorbire**, adică să fie **substantiv** sau **adjectiv** sau **pronume** sau **verb** sau **numeral**, negreşit, el nu are nevoie ca într-o propoziție să fie folosit! De exemplu, cuvântul « pisică », iată! Este clar ce ne arată! Un nume de ființă şi din acest motiv ca **parte de vorbire** este **substantiv**! Fie că îl aşezi pe acest cuvânt într-o propoziție sau ba, mereu sensul lui, esența sa, aceeaşi ființă ne va arăta! Dar nu la orice cuvânt se întâmplă aşa!

Uneori, de sensul unui cuvânt, de ceea ce el exprimă, arată, îți dai seama numai după ce într-o propoziție el a intrat. Atunci sensul şi-a clarificat!

Nouă Elvis ne-a cântat.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **nouă** este **pronume (** ca **parte de vorbire),** căci ține locul substantivelor care arătau, dacă în propoziție s-ar fi ...prezentat, numele persoanelor cărora Elvis le-a cântat.

La noi au venit **nouă** fete.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **nouă** este **numeral** (ca **parte de vorbire**), căci iată, pe numărul fetelor îl arată.

Haina **nouă** este frumoasă.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **nouă** este **adjectiv** (ca **parte de vorbire**), căci arată însuşirea hainei, evident, lângă substantivul « haina » fiind prezent.

Alte exemple

Am văzut o **poartă** deschisă.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **poartă** este **substantiv** (ca **parte de vorbire**).

Cântăreața **poartă** un costum superb.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **poartă** este **verb** (ca **parte de vorbire**).

Alte exemple

Omul **muncitor** este plăcut de Dumnezeu.

Muncitorul om este plăcut de Dumnezeu.

În aceste propoziții, acum poți să dai de ştire, cuvântul **muncitor/muncitorul** este **adjectiv** (ca **parte de vorbire**). Ca **adjectiv** el determină pe **substantivul** om. Pentru a revedea ce este aceea determinare, la pagina 132 fă o plimbare!

Muncitorul lucrează în fabrică.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **muncitorul** este **substantiv** (ca **parte de vorbire**).

Alte exemple

La **mare** apa este sărată.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **mare** este **substantiv** (ca **parte de vorbire**).

Un camion **mare** cară nisip.

În această propoziție, acum poți să dai de ştire, cuvântul **mare** este **adjectiv** (ca **parte de vorbire**) şi – fii atent, pui de om – îl determină pe **substantivul** camion.

Părțile de propoziție

Despre părțile de propoziție

Dragi copii, vă dau de ştire că e necesară o reamintire despre părţile de vorbire. Am studiat mai întâi, dintr-un important motiv, despre substantiv, adjectiv, pronume, numeral şi verb. Orice om luminat la minte ştie că aceste părți de vorbire sunt de fapt nişte cuvinte. Te poți întreba firesc: *„ Şi cuvintele acestea la ce-mi folosesc ?“* Pentru că, desigur, nu s-au inventat fără un scop bine precizat. Ele ne-ajută la comunicat! Însă fiți atenți la ceea ce vă spun acum. Cu ajutorul cuvintelor nu puteți comunica oricum! Adică simpla lor înşirare nu formează o comunicare! Dacă-i vei spune sau scrie unui om:

casă, masă, frigider, televizor,

el te va privi întrebător, iar dacă eşti atent, vei vedea nedumerirea din ochii lui cum te întreabă: *„ Ce vrei să spui ? “*

Vreau să vă spun că în comunicare, în a cuvintelor înşirare este nevoie de **reguli** călăuzitoare. Cuvintele sunt ca nişte cărămizi, iar oamenii lucizi gândesc şi le folosesc atunci când comunicări orale sau scrise construiesc! Dacă înainte ca pe o comunicare orală sau scrisă să o construieşti, bine ai să gândeşti şi-i vei respecta regulile de construcție cu ambiție, vei putea construi o **propoziție**! Dacă doreşti, chiar mai multe propoziții poți să construieşti.

Exemple:

În casă am o masă, un frigider şi un televizor.
În casă am un frigider şi un televizor pe masă.
Am vândut o casă, o masă şi un televizor.
La televizor am văzut o casă, o masă şi un frigider.
O casă este mai scumpă decât o masă, un frigider şi un televizor.
În casă ai nevoie de o masă, un frigider şi un televizor.
Din casă am vândut o masă, un frigider şi un televizor.

După cum vezi, cu doar câteva cuvinte ai o mulțime de variante pentru a construi o comunicare, şcolare! Probabil că unora nu le dă pace o-ntrebare. Mă refer la posibilitatea ca unora o întrebare în minte să le fi venit: *„ Ce **reguli** de comunicare am folosit când pe propoziții noi le-am construit ?“* Altfel spus, față de enumerarea: *casă, masă, frigider, televizor,* deci față de simpla înşiruire a cuvintelor de mai sus, ce are **propoziția** în plus, ce organizare are această a cuvintelor înşirare, astfel încât formează o comunicare ? De fapt existența acestei organizări interioare pe care mulțimea de cuvinte folosite o are, este rezultatul aplicării unor ***reguli de comunicare***. Astfel această a cuvintelor înşirare un sens, un înțeles primeşte şi de aceea se şi numeşte **propoziție**, fireşte! Îți voi vorbi în continuare despre cele două

reguli principale pe care trebuie să le cunoşti matale şi să le aplici, adică să le foloseşti înainte ca pe o propoziție să o construieşti!

În primul rând trebuie să ai clar în mintea ta *despre cine vei comunica*! Poți comunica despre cățel, despre purcel, despre pisică sau despre furnică ori despre tren, vreun alt obiect sau despre-un fenomen! De obicei o propoziție nu poate exista cu adevărat dacă din ea nu reiese clar *despre cine*/*ce* s-a comunicat.

În al doilea rând, după ce clar este în mintea ta *despre cine*/*ce* vei comunica este necesar ***să spui ceva,*** neapărat, despre obiectul, ființa sau fenomenul despre care ai comunicat. Despre ființa, obiectul sau fenomenul despre care vei comunica ***vei spune cu adevărat ceva*** atunci când vei preciza foarte clar ***ce face, ce este, cum este*** el/ea, drag şcolar!

Maria ***munceşte***.
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre Maria*.
Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Maria ?*
Răspuns: ***munceşte***.

Elevii ***învață***.
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre elevi(i).*
Întrebare: ***Ce se spune despre*** *elevi ?*
Răspuns: ***învață***.

Andrei ***este pilot***.
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre Andrei*.
Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Andrei ?*
Răspuns: ***este pilot***.

Florin ***este învățător***.
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre Florin*.
Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Florin ?*
Răspuns: ***este învățător***.

Spectacolul ***este frumos***.
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre spectacol(ul).*
Întrebare: ***Ce se spune despre*** *spectacol ?*
Răspuns: ***este frumos***.

*Vara **este minunată**.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre vară.*
Întrebare: ***Ce se spune despre** vară ?*
Răspuns: ***este minunată**.*

Părțile principale de propoziție

Subiectul

După cum spuneam, înainte de a scrie sau a vorbi şi astfel printr-o propoziție a te exprima, este bine să ai clar în mintea ta *despre cine vei comunica*. Acel *cineva*/*ceva* despre care vei comunica tu, copil deştept, se numeşte *subiect*!

*Pisica **toarce**.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre pisică.*

*Fumatul **ucide**.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre fumat(ul).*

*Avionul **zboară**.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre avion(ul).*

*Iubirea **însenineză**.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre iubire(a).*

*Mama **mângâie**.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre mama.*

***Cresc** arborii.*
Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre arbori(i).*

***Apare** soarele*.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*

Răspuns: *Despre soare(le).*

***Răsar** ghioceii*.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*

Răspuns: *Despre ghiocei(i).*

O problemă interesantă acum apare, şcolare, şi ea ne îndeamnă la problematizare. Va fi nevoie de-o clarificare.

Acordă acum toată atenția ta la propoziția:

O furnică ***duce*** o firmitură de pâine.

Întrebare: *Despre cine este vorba în această propoziție ?*

Răspuns: În această propoziție, îți spun fără frică, este vorba despre *o furnică*.

Există însă aici cu adevărat ceva de remarcat! Dintre voi, cineva m-ar putea întreba: *„Bine, domnule învățător, dumneavoastră spuneți că în propoziție este vorba despre o furnică, dar oare nu veți fi în încurcătură dacă vă spun că poate e vorba despre firmitură ?“* Chiar aşa, cineva ar putea gândi şi rosti cu a sa gură că în propoziție este vorba despre firmitură! De cumva aşa veți raționa, atunci eu v-oi îndrepta! Iată, vă voi explica!

Dacă în propoziție ar fi fost vorba despre *firmitură*, ar fi trebuit ca despre firmitură ***să se fi spus ceva***, dar nu se întâmplă aşa ceva! De exemplu, **dacă** se spunea că:

Firmitura ***este mică***.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***este mică***.

sau

***Este mică** firmitura*.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***este mică***.

sau

Firmitura ***stă***.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***stă***.

sau

***Stă** firmitura*.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***stă***.

sau

Firmitura ***este cărată***.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***este cărată***.

sau

Este cărată *firmitura*.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***este cărată***.

sau

Firmitura ***a căzut*** pe podea.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***a căzut***.

sau

A căzut pe podea *firmitura*.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre firmitură ?*

Răspuns: ***a căzut***.

Dacă aşa ceva se întâmpla, atunci da, despre *firmitură* s-ar fi spus ceva!

Dar, repet, alta este propoziția mea:

O furnică ***duce*** o firmitură de pâine.

Fiți atenți la ceea ce vă zic, de fapt despre firmitură nu se spune nimic! În propoziția « *O furnică* ***duce*** o firmitură de pâine. » cuvântul « firmitură » apare pentru a arăta **ce** ***duce*** furnica mea călătoare. Deci în această comunicare şi firmitura-i luată în considerare, da, dar nu se vorbeşte despre ea!

De asemenea, altcineva m-ar putea întreba: *„Bine, domnule învățător, dumneavoastră spuneți că în propoziție este vorba despre o furnică, dar oare nu veți fi în încurcătură dacă eu vă spun acum sau mâine că în propoziție e vorba despre pâine ?“* Chiar aşa, cineva ar putea gândi acum sau mâine că în propoziție este vorba despre pâine! De cumva aşa vei raționa, atunci eu te-oi îndrepta! Iată, îți voi explica!

Dacă în propoziție ar fi fost vorba despre *pâine*, ar fi trebuit ca despre pâine ***să se fi spus ceva***, dar nu se întâmplă aşa ceva! De exemplu, **dacă** se spunea că:

Pâinea ***a dat*** o firmitură pentru furnică.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***a dat***.

sau

Pâinea ***creşte***.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***creşte***.

sau

Creşte *pâinea*.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***creşte***.

sau

Pâinea ***hrăneşte***.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***hrăneşte***.

sau

Hrăneşte *pâinea*.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***hrăneşte***.

sau

O pâine ***satură*** pe un înfometat.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***satură***.

sau

Pe un înfometat *o pâine* îl ***satură***.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre pâine ?*

Răspuns: ***satură***.

Dacă se întâmpla aşa ceva, atunci da, despre *pâine* s-ar fi spus ceva!

Dar, repet, alta este propoziția mea:

O furnică ***duce*** o firmitură de pâine.

Fiți atenți la ceea ce vă zic, de fapt despre pâine nu se spune nimic! În propoziția « *O furnică* ***duce*** o firmitură de pâine. », în această comunicare, cuvântul « pâine » apare pentru a arăta **ce fel** de firmitură duce furnica mea. Pentru că, la o adică, acea firmitură dusă de furnică, de această mică făptură, putea fi, dacă ți-e pe plac, şi de cozonac! Sau poate furnica a găsit în a ei umblătură şi duce o firmitură de prăjitură! Acum sper că ai înțeles rostul cuvântului « pâine » în această propoziție, pentru ce motiv el apare în această comunicare. Deci o precizare importantă el aduce şi anume **ce fel** de firmitură furnica duce. Deci în această comunicare şi pâinea-i luată într-un fel în considerare, da, dar nu se vorbeşte despre ea!

În concluzie, în propoziția

« *O furnică* ***duce*** o firmitură de pâine. »

orice om care gândeşte va înțelege că despre *furnică* se vorbeşte! Nu crezi ? ***Ce se spune despre*** *furnică* vrei să vezi ? Păi, e simplu de găsit cuvântul care pe această precizare importantă ne-o aduce! Deci: Întrebare: ***Ce se spune despre*** *furnică* ? Răspuns: ***Duce***.

După cum observi dumneata, despre *furnică* se spune cu adevărat ceva!

Încă un exemplu mai putem studia şi pe informații a le-aprofunda!

Fie propoziția:

Porumbeii s-***au aşezat*** pe acoperişul casei.

Despre cine este vorba în această propoziție, dragii mei ? Desigur, despre *porumbei!* Însă unora dintre voi le-ar putea intra în minte alt gând, pe furiş: *„ Dar n-o fi, oare, vorba despre-acoperiş ? “* Vă spun chiar acu'! Cu siguranță, nu! Vă întrebați cumva de ce zic ceea ce vă zic ? Iată, vă explic! Pentru că despre-acoperiş nu se spune nimic. Despre porumbei, da, s-a spus ceva, dragă fată şi drag băiat, şi anume că s-***au aşezat***! Încă o dată vă mai zic. Despre acoperiş nu se spune nimic. **Dacă** despre acoperiş s-ar fi spus ceva, propoziția trebuia să sune cam aşa:

Acoperişul îi ***ține*** pe porumbei.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre acoperiş ?*

Răspuns: ***ține***.

sau

Acoperişul i-***a atras*** pe porumbei.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre acoperiş ?*

Răspuns: ***a atras***.

sau

Pe porumbei *acoperişul* îi ***fereşte*** de privirile pisicilor.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre acoperiş ?*

Răspuns: ***fereşte***.

Dar, după cum observați dumneavoastră, alta este propoziția noastră:

Porumbeii s-***au aşezat*** pe acoperişul casei.

În această propoziție cuvântul « acoperişul » apare, dragă fată şi drag băiat, pentru a ne arăta nouă <u>unde</u> porumbeii s-au aşezat! Aceasta, nu înseamnă, dragă fată şi drag băiețel, că am spus ceva despre el!

De asemenea, ați putea lua plasă şi dacă ați crede că în această propoziție este vorba despre casă! Iată, iar vă explic! În propoziția mea, despre casă nu se spune nimic! În această propoziție cuvântul « casei » apare pentru ca să ne arate nouă <u>al cui</u> era <u>acoperişul</u> unde porumbeii găsiseră loc de aşezare. Aceasta nu înseamnă, dragul meu şi draga mea, că despre casă s-ar fi spus ceva! Dacă despre casă s-ar fi spus ceva, propoziția mea trebuia să sune cam aşa:

*Casa **are*** un acoperiş cu porumbei.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre casă ?*

Răspuns: ***are***.

sau

*Casa **ține*** porumbei pe acoperiş.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre casă ?*

Răspuns: ***ține***.

sau

Pe-al ei acoperiş *casa* îi ***odihneşte*** pe porumbei.

Întrebare: *Ce s-ar fi spus despre casă ?*

Răspuns: ***odihneşte***.

Dacă se întâmpla aşa ceva, atunci da, despre *casă* s-ar fi spus ceva!

Dar, după cum observați dumneavoastră, alta este propoziția noastră:

Porumbeii s-***au aşezat*** pe acoperişul casei.

Încă o dată vă zic, în propoziția noastră, deşi despre casă nu s-a spus nimic, prin cuvântul « casei », care în această propoziție apare, s-a făcut o importantă precizare. În mintea ta lumină se făcea, căci se preciza **al cui** acoperiş era: al casei, chiar aşa! Pentru că acoperişul putea fi, dragii mei, şi al cuştii lui Grivei, sau, vezi tu, copile, chiar al unei vile sau al unui bloc de locuit ori al altui obiectiv construit!

Acum sper că ai înțeles rostul cuvântului «casei» în această propoziție, pentru ce motiv el apare în această comunicare. Rostul lui aici este de a preciza **al cui** acel acoperiş era! Observă că el aduce această precizare prin simpla lui alăturare! Prin simpla alăturare, dragul meu şi draga mea, adică **fără să se folosească cuvântul «era»**!!! Deci în această comunicare şi casa-i luată într-un fel în considerare, da, dar despre ea nu ***se spune ceva***!

În concluzie, în propoziția

«Porumbeii s-***au aşezat*** pe acoperişul casei.»

orice om care gândeşte va înțelege că despre *porumbei(i)* se vorbeşte! Nu crezi ? ***Ce se spune despre*** *porumbei* vrei să vezi ? Păi, e simplu de găsit cuvântul care prin această precizare importantă ne-a luminat! Deci: ***Ce se spune despre*** *porumbei* ? Răspuns: S-***au aşezat***.

După cum observi dumneata, despre *porumbei* se spune cu adevărat ceva!

Fiți atenți la următoarea definiție:

Subiectul este partea principală de propoziție şi-i arată omului care gândeşte *despre cine se vorbeşte*. Despre cine se vorbeşte în acea propoziție, fireşte!

Repet, şi-i rog pe toți să mă asculte, prin parte de propoziție înțelegem un cuvânt sau mai multe! De la lecția despre *subiect* n-o să ne luăm acum rămas bun, căci trebuie să-ți spun cum îl găseşti pe *subiect*, adică pe acest cuvânt dintre toate cuvintele ce într-o propoziție sunt. Atenție mare, te va ajuta o întrebare! Mereu să fii cu atenția pe poziție şi să te-ntrebi *„Despre cine se vorbeşte în propoziție ?“* După această întrebare să-ți pui la lucru mintea gânditoare, pentru că trebuie – cu voce tare ori în gândul tău ascuns – să dai şi-un răspuns! Dacă răspunzi corect, cuvântul răspuns este *subiect*!

Exemplu:

Vrăbiuțele ***ciripesc*** pe ramurile copacilor.

Să punem întrebarea cu ambiție: *„Despre cine-i vorba-n poziție ?“* Răspuns: despre *vrăbiuțe(le)*, iar dacă analizezi cu atenție mare, vei vedea cum cuvântul « vrăbiuțele » e răspunsul la-ntrebare! Fii deştept, de aceea e *subiect*! Însă este bine să şi demonstrăm ceea ce afirmăm! De exemplu acum este bine să demonstrăm, să dovedim cu ambiție că într-adevăr despre *vrăbiuțe* se vorbeşte în propoziție! Iar dovada, draga de ea, constă în faptul că despre *vrăbiuțe(le)* ***se spune ceva***! Te întrebi cumva mata *„**Ce se spune** despre vrăbiuțe ?“* Să te-ntrebi e firesc, iată, se spune că ***ciripesc***!

În concluzie, în propoziția

« Vrăbiuțele ***ciripesc*** pe ramurile copacilor. »

orice om care gândeşte va înțelege că despre *vrăbiuțe* se vorbeşte!

După cum observi dumneata, despre *vrăbiuțe* se spune cu adevărat ceva! De aceea, copil deştept, cuvântul « *vrăbiuțele* » este al propoziției *subiect*! Sper că-n explicații sunt înțelept, deoarece, fii atent mata, mai urmează să afli ceva. Urmăreşte cu atenție mare, cuvântul *subiect* mai este răspuns şi la întrebarea următoare: *„Cine* ***ciripesc*** *?“* Răspuns: *vrăbiuțele*.

Iată, îți voi mai explica o dată, folosind ca indicator o săgeată!

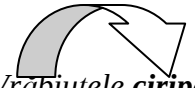

Vrăbiuțele ***ciripesc*** pe ramurile copacilor.

Iată, vârful săgeții arată cuvântul care ***spune ceva despre*** *subiect* şi se alătură în întrebarea *„Cine..... ?“* prin care tu să te întrebi pe tine, iar celălalt capăt al săgeții te va conduce înțelept către răspunsul dat de *subiect*! În analiza acestei propoziții ai grijă ce faci, fiindcă nu este vorba despre ramuri sau copaci! Spune tu de ce! De cumva nu ştii de ce, pe exemplele anterioare, cu pâinea şi acoperişul, revezi-le!

Alt exemplu:

În pădure *copiii* ***culeg*** mure.

Pornind să-l cauți pe subiect, analizează cu răbdare, înțelept şi fii cu atenția pe poziție întrebându-te: *„ Despre cine-i vorba-n propoziție ? “* Răspunsul este unul singur, să ştii: *Despre copii!* Imediat voi dovedi! N-aş dori ca vreunul dintre voi pe necazurile neatenției să lendure crezând că în propoziție ar fi vorba despre pădure sau des-pre mure! Dar hai să şi demonstrăm că e adevărat ce afirmăm! De exemplu eu acum am ambiție să demonstrez că despre *copii* este vorba în această propoziție! Iată dovada, draga de ea, şi ea constă în faptul că despre *copii* ***se spune ceva***! Referitor la ceea ce se spune despre copii, hai să rostim adevărul întreg! ***Ce se spune*** *despre copii ?* ***Culeg***! Sper că v-am demonstrat procedând înțelept. Cuvântul *« copiii »* este *subiect*! Atenție mare, căci el e cuvântul răspuns şi la următoarea întrebare: *„ Cine* ***culeg*** *? “* Răspuns: *copiii*.

Iată, voi încerca să-ți mai explic o dată folosind ca indicator o săgeată!

« În pădure *copiii* ***culeg*** mure.»

Vârful săgeții îl arată pe cuvântul care ***spune ceva despre*** *subiect* şi se alătură în întrebarea *„Cine..... ?“* prin care tu să te întrebi pe tine, iar celălalt capăt al săgeții te conduce înțelept spre răspunsul dat de *subiect*!

În concluzie, pentru a-l găsi pe cuvântul sau cuvintele subiect, fii mereu deştept şi niciodată nu uita la fiecare propoziție a te-ntreba: *„Cine(Ce).....?“* sau *„Despre cine-i vorba-n propoziția mea ?“* Fii atent mata! În cadrul întrebărilor *„Cine(Ce).....?“* urmează a intra cuvântul/cuvintele prin care *despre subiect* ***se spune ceva***! Cuvântul care răspunde la una din aceste întrebări sau pe rând la fiecare este *subiectul*, frățioare! Ca în exemplele următoare:

Soarele ***străluceşte***.

Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre soare(le).*
sau
Întrebare: *„ Cine* ***străluceşte*** *? “*
Răspuns: *Soarele*.

Pe teren *fotbaliştii* ***aleargă*** după minge.

Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre fotbalişti(i).*
sau
Întrebare: *„ Cine* ***aleargă*** *? “*
Răspuns: *fotbaliştii*.

Înainte de răsăritul soarelui ***a plecat*** *Maria* la şcoală.
Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre Maria*.
sau
Întrebare: *„ Cine* ***a plecat*** *? “*
Răspuns: *Maria*.

Întotdeauna *el* m-***a învățat*** lucruri frumoase.
Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre el*.
sau
Întrebare: *„ Cine* ***a învățat*** *? “*
Răspuns: *el*.

În ciuda purtării lui urâte, *colega* l-***a iertat***.
Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre colegă.*
sau
Întrebare: *„ Cine* ***a iertat*** *? “*
Răspuns: *colega*.

Participarea la faptele bune ***aduce*** sufletului nostru lumină.
Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre participare(a).*
sau
Întrebare: *„ Cine* ***aduce*** *? “*
Răspuns: *participare(a).*

În această excursie *noi* ***vom admira*** măreția Ceahlăului.
Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre noi*.
sau
Întrebare: *„ Cine va/****vom admira*** *? “*
Răspuns: *noi*.

În zarea albastră *muntele* ***creşte*** semeț spre cer.
Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*
Răspuns: *Despre munte*.
sau
Întrebare: *„ Cine* ***creşte*** *? “*
Răspuns: *muntele*.

Căprioarele, cerbii, urşii, vulpile şi *lupii* ***căutau*** hrană prin pădure.

Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*

Răspuns: *Despre căprioare(le), cerbi(i), urşi(i), vulpi(le), lupi(i).*

sau

Întrebare: *„ Cine* ***căutau*** *? “*

Răspuns: *căprioarele, cerbii, urşii, vulpile, lupii*.

La petrecere ***au venit*** *Maria, Raluca, Elena, Dalia, Codrin* şi *Florin.*

Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*

Răspuns: *Despre Maria, Raluca, Elena, Dalia, Codrin şi Florin*.

sau

Întrebare: *„ Cine* ***a/au venit*** *? “*

Răspuns: *Maria, Raluca, Elena, Dalia, Codrin şi Florin*.

Mama ***este frumoasă***.

Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*

Răspuns: *Despre mama*.

sau

Întrebare: *„ Cine* ***este frumoasă*** *? “*

Răspuns: *Mama*.

Oamenii ***sunt harnici***.

Întrebare: *„ Despre cine este vorba în propoziție ?“*

Răspuns: *Despre oameni(i).*

sau

Întrebare: *„ Cine* ***sunt harnici*** *? “*

Răspuns: *Oamenii*.

În concluzie, cuvântul *subiect* este răspunsul la una din următoarele întrebări pe care, te rog, nu le uita: *« Cine ... ?»*, *« Ce ... ? »* sau *« Despre cine este vorba în propoziția mea ? »*. Încă o dată simt nevoia de a-ți preciza, în cadrul întrebărilor *„Cine(Ce).....?“* urmează a intra cuvântul/cuvintele prin care *despre subiect* ***se spune ceva***! Pentru a fi sigur că pe *subiect* l-ai găsit cu adevărat, caută neapărat şi cuvântul/cuvintele care, în propoziția ta, despre *subiect* ***spune/spun ceva***!

Acum vă dau o importantă ştire,
O *parte de propoziție* se exprimă printr-una de vorbire!

Dragi copii, să ne amintim de rostul limbii noastre, la ce o folosim! După cum ştie fiecare, limba este folosită pentru comunicare! Dar pentru ca să înțelegem şi să fim înțeleşi, este eficient să comunicăm prin propoziții, evident! După cum spuneam, propozițiile nu sunt doar a cuvintelor înşirare, ci şi aplicarea unor reguli, şcolare, fără de care în comunicare neclaritatea, neînțelegerea apare! Pentru ca pe o propoziție să o construim, de cuvinte şi reguli gramaticale noi ne folosim. O întrebare poate-ți vine-acum în minte: *«De care cuvinte ?»* Păi, ia recheamă-ți tu în amintire **părțile de vorbire**! Ia cheamă-l tu pe **substantiv**, pe **adjectiv**, pe **numeral**, **verb** şi **pronume** făcute parcă anume pe ele să le foloseşti, atunci când vreo propoziție vrei să construieşti! Iată, acum putem face referire la rostul acestor părți de vorbire! Dar oare ce rost pot ele pe lume avea ? Oare ce crezi dumneata ? Pentru că dacă pe aceste **părți de vorbire** nu le-am folosi la construirea unor propoziții, ele degeaba ar fi fost, n-ar fi avut pe lume niciun rost! Dacă vrei, poți să le compari pe părțile de vorbire cu nişte cărămizi pe care oamenii lucizi le folosesc şi cu ajutorul lor comunicări construiesc. Desigur, asemenea caselor, nici comunicările oamenilor nu sunt toate la fel, depinde de om, de cât de atent, talentat şi bogat în gânduri este el! Practic, în propoziții aceste **părți de vorbire** cu adevărat trăiesc, utilizate de oamenii ce gândesc! În propoziții sunt folosite aceste părți de vorbire, aceste cuvinte de către oamenii cu minte, aşa cum eşti şi dumneata, şi aici, în propoziții, fiecare **parte de vorbire** îşi păstrează esența sa arătând, exprimând ceva. Chiar nu ar strica să revezi, drag băiat şi dragă fată, ceea ce fiecare **parte de vorbire** arată! Ce arată substantivul, adjectivul, numeralul, verbul şi pronumele, revedeți neapărat! Haideți, că ați studiat!

Ei, dar acum vine o altă importantă ştire! Atenție multă şi multă gândire! Deoarece aceste părți de vorbire în propoziții se folosesc, în aceste propoziții un ***rol***, o ***funcție*** ele îndeplinesc! Şi nici n-ar avea cum să nu fie aşa, pentru că fiecare parte de vorbire, pe lângă faptul că este parte de vorbire, în propoziții mai face ceva, altfel acolo nu s-ar afla!

Te-ai putea întreba, firesc: *« Oare ce fel de roluri, funcții în propoziții, **părțile de vorbire** primesc? »* Cu atenție mare studiază în continuare unele **părți de vorbire** care, odată intrate în propoziție, firesc, un rol, o funcție aici, în propoziție, primesc! De exemplu, unele părți de vorbire, într-o propoziție uneori au rolul, funcția de a arăta *despre cine este vorba în propoziția ta*. Am spus uneori, fiindcă acele

părți de vorbire nu primesc mereu acelaşi rol, aceeaşi funcție în propoziție permanent, evident! Dar să revenim şi în exemplele următoare să urmărim cum unele **părți de vorbire**, pentru că în propoziție de ele vorbitorul s-a folosit, un ***rol***, o ***funcție sintactică*** în acea propoziție ele au primit. Atenție! Dacă în propoziție un rol, o funcție sintactică ele au primit, calitatea de **părți de vorbire** nu şi-au rătăcit! Adică aceste cuvinte rămân în continuare şi **părți de vorbire**, şcolare, după ceea ce exprimă fiecare, după esența sa, chiar dacă în propoziție nu s-ar afla! Acum chiar că revenim şi cu răbdare gândim, pentru a înțelege cum unele părți de vorbire, într-o propoziție uneori au *rolul*, *funcția* de a arăta *despre cine este vorba în propoziția ta.* Altfel spus, va înțelege cine-i deştept, acele **părți de vorbire** vor avea în acele propoziții rolul, funcția de *subiect*!

*Maşina **circulă*** pe stradă.
Leneşul mai mult ***aleargă***.
*Cei doi **se joacă*** cu mingea.
*El **învață*** limba română.
*A trăi **este o minune***.

Cuvântul	Ce este cuvântul ca **parte de vorbire**	Ce este cuvântul ca **parte de propoziție**
Maşina	substantiv	*subiect*
Leneşul	substantiv	*subiect*
Cei doi	numeral cu valoare de substantiv	*subiect*
El	pronume	*subiect*
A trăi	verb	*subiect*

Să fii atent dumneata! Nu înseamnă că mereu aceste cuvinte părți de vorbire în propoziție funcția de *subiect* vor avea! În aceste propoziții date ca exemplu se întâmplă aşa ceva, dar în alte propoziții aceleaşi părți de vorbire alte funcții sintactice, alte roluri pot avea! Nu e obligatoriu ca părțile de vorbire să aibă mereu rol de *subiect!* Fii deştept!

După cum cred că observi şi tu, dar îți mai dau şi eu de ştire, în propoziții, în funcția, rolul de *subiect* pot fi mai multe **părți de vorbire**! După cum vezi, iată, nu doar o parte de vorbire este la funcția de *subiect* ...abonată. De aceea este important de precizat prin ce **parte de vorbire** este *subiectul* exprimat! Îți spun încă o dată, ca să nu fie capul tău de o importantă informație gol. Într-o propoziție, *subiectul* este al unei **părți de vorbire** rol! Dacă pe un cuvânt, ca parte de vorbire l-am identificat ca fiind ceva (substantiv, adjectiv, verb, pronu-

me, numeral etc.), nu mai are prin ce se exprima ... domnia-sa! El, cuvântul, exprimă, arată ceva, aceasta e altceva! Substantivul exprimă....., adjectivul exprimă....., pronumele exprimă....., şi tot aşa, ştii mata! De exemplu dacă pe cuvântul « om » l-am identificat ca parte de vorbire şi am spus că este substantiv, dintr-un întemeiat motiv, bine am procedat, iar acest substantiv nu mai poate fi prin altceva exprimat! Nu se poate, domnia-ta, ca acest substantiv prin altceva a se exprima! E substantiv şi gata, măi române, ca **parte de vorbire** substantiv rămâne! A, poate fi cuvântul ca parte de vorbire schimbat, adică să nu mai fie substantiv – « omenos » (acum e adjectiv) sau « a omeni » (acum e verb), da, aceasta însă este altceva! Dar dacă pe cuvântul « om » l-am identificat ca **parte de vorbire** şi am spus că este substantiv, să spun că prin altceva ar fi exprimat acest substantiv, n-am niciun motiv! Deci dacă aş spune că acest substantiv este exprimat prin altceva, ar fi o greşeală şi să te fereşti de ea! Acest substantiv, da, un *rol*, o *funcție* într-o propoziție poate avea! Aceasta e altceva! Dar indiferent că-l foloseşti tu într-o propoziție cu vreo funcție sintactică ori alta sau nu-l foloseşti într-o propoziție, române, cuvântul « om » tot substantiv rămâne!!! Este **substantiv,** este esența sa, esență cauzată de ceea ce cuvântul respectiv arată **–** un **nume de ființă –** iar această esență a sa nu se poate prin alt cuvânt **parte de vorbire** exprima!!!

Dar dacă despre un cuvânt, de exemplu, că este *subiect* ai dat de ştire, nu e clar ce este-acel cuvânt ca **parte de vorbire**! De aceea trebuie precizat prin ce **parte de vorbire** *subiectul* este exprimat! Pentru că, după cum am mai spus, iată, nu doar o parte de vorbire este la funcția de *subiect* ... abonată!

Analizează răbdător şi fii atent că în fiecare propoziție din grupul următor, din întemeiate motive, *subiectul* este scris cu *litere neîngroşate cursive*!

Propoziții cu *subiectul* exprimat prin **substantiv**:

O stea ***străluceşte*** pe bolta înnoptată.

Mihai Eminescu ***a scris*** multe poezii minunate.

Multe locuri frumoase ***are*** *România*.

În văzduh ***se ridică*** *baloane* colorate.

Ca şi Pământul, *Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun* şi *Pluto* ***se învârt*** în jurul Soarelui.

Şi la Constanța *Marea Neagră* îi ***încântă*** pe turişti.

1 Decembrie ne ***aminteşte*** de Marea Unire din 1918.

„ S. C. Prichindel S. A. “ ***produce*** jucării pentru copii.

S-au deschis *magazinele* cu jucării.

***Se văd** copaci* în zare.
***Se aude** cântecul* privighetorii.

Acum voi prezenta şi un tabel cu informații lămuritoare, ca să fie mai clar cum e cu *subiectele* din propozițiile anterioare:

Întrebarea pentru a afla *subiectul*	Cuvântul/cuvintele care au rol de *subiect* ca **părți de propoziție**	Prin ce **părți de vorbire** se exprimă *subiectul*
*Cine **străluceşte?***	*O stea*	substantiv comun
*Cine **a scris?***	*Mihai Eminescu*	substantiv propriu
*Cine **are ?***	*România*	substantiv propriu
*Cine(Ce) **se ridică?***	*baloane*	substantiv comun
*Cine **se învârt ?***	*Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun* şi *Pluto*	substantive proprii
*Cine **încântă ?***	*Marea Neagră*	substantiv propriu
*Cine **aminteşte?***	*1 Decembrie*	substantiv propriu
*Cine **produce ?***	*„ S. C. Prichindel S. A. “*	substantiv propriu
*Ce **s-au deschis?***	*magazinele*	substantiv comun
*Ce **se văd ?***	*copaci*	substantiv comun
*Ce **se aude ?***	*cântecul*	substantiv comun

Propoziții cu *subiectul* exprimat prin **pronume personal**

Analizează răbdător şi fii atent că, de asemenea, în fiecare propoziție din grupul următor, din întemeiate motive, *subiectul* este scris cu *litere neîngroşate cursive*!

Pentru voi *eu **explic***.
La vorbele mele *tu **eşti atent***.
*Ea (el) **învață*** limba română.
*Noi **iubim*** pacea dintre oameni.
*Voi **creşteți*** iepuri.
Ei (ele) i-***au iertat*** pe cei răutăcioşi.

Acum voi prezenta şi un tabel cu informații lămuritoare, ca să fie mai clar cum e cu *subiectele* din propozițiile anterioare:

Întrebarea pentru a afla *subiectul*	Cuvântul/cuvintele care au rol de *subiect* ca **părți de propoziție**	Prin ce **părți de vorbire** se exprimă *subiectul*
*Cine **explic(ă) ?***	*eu*	pronume personal
*Cine **eşti atent ?***	*tu*	pronume personal
*Cine **învață ?***	*Ea (el)*	pronume personal
*Cine **iubim ?***	*Noi*	pronume personal
*Cine **creşteți ?***	*Voi*	pronume personal
*Cine **au iertat ?***	*Ei (ele)*	pronume personal

Propoziții cu *subiectul* exprimat prin alte **pronume**

Analizează răbdător şi fii atent că, de asemenea, în fiecare propoziție din grupul următor, din întemeiate motive, *subiectul* este scris cu *litere neîngroşate cursive*!

*Ai mei **locuiesc*** în Iaşi.
Aceasta i-***a încântat*** pe toți ascultătorii.
Cine m-***a strigat*** ?
Doar *unul* ***a respectat*** regulile cu adevărat.
Pe treaba aceasta o ***va face*** *altcineva*/*altul*.
Nimeni ***nu*** l-***a vorbit*** de rău.

Acum voi prezenta şi un tabel cu informații lămuritoare, ca să fie mai clar cum e cu *subiectele* din propozițiile anterioare:

Întrebarea pentru a afla *subiectul*	Cuvântul/cuvintele care au rol de *subiect* ca **părți de propoziție**	Prin ce **părți de vorbire** se exprimă *subiectul*
*Cine **locuiesc ?***	*Ai mei*	pronume posesiv
*Cine **a încântat?***	*Aceasta*	pronume demonstrativ
*Cine **a strigat ?***	*Cine*	pronume relativ-interogativ
*Cine **a respectat?***	*unul*	pronume nehotărât
*Cine **va face ?***	*altcineva*/*altul*	pronume nehotărât
*Cine **nu a vorbit?***	*Nimeni*	pronume negativ

În concluzie, fii atent mata, **părțile de vorbire** nu mai au alte cuvinte prin care să se poată exprima! Dacă un cuvânt este substantiv, adjectiv, verb, pronume sau numeral anume, noi l-am denumit deja după al său nume ca **parte de vorbire**! Să fie clar şi pentru tine, iar lui să-i fie de bine!

Să nu fii contaminat de a neştiinței boală! De exemplu, expresia „ **substantiv** (sau **adjectiv**, **pronume**, **numeral**, **verb**) exprimat prin *subiect* “ e o greşeală! Dacă vei avea ambiție, vei reține că *subiectul* e doar rolul, funcția sintactică unei **părți de vorbire** într-o propoziție şi nicidecum un alt cuvânt, special, deosebit prin care, vezi mata, o **parte de vorbire** s-ar exprima!

Să reții această importantă ştire! Doar o *parte de propoziție*, cum este şi *subiectul*, se exprimă printr-o **parte de vorbire**! N-o să întâlneşti o **parte de vorbire** printr-o *parte de propoziție* exprimată! Niciodată!

Subiectul exprimat prin **substantiv**

Dacă ai citit cu atenție mare rândurile anterioare, vei înțelege pentru care motiv *subiectul* unei propoziții poate fi exprimat şi prin **substantiv**. Repet încă o dată, un substantiv nu se poate exprima prin subiect niciodată! Un **substantiv**, da, într-o propoziție, rol, funcție sintactică de *subiect* poate avea! Aceasta este altceva!

Acum vei avea ocazia să vezi cum este bine pe cuvinte să le-analizezi! Atenție mare la ceea ce-ți voi prezenta în continuare!

*O stea **străluceşte*** pe bolta înnoptată.

Model de analiză

O stea = subiect exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul singular;

sau

O stea = substantiv comun, genul feminin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

*Mihai Eminescu **a scris*** multe poezii minunate.

Model de analiză

Mihai Eminescu = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

sau

Mihai Eminescu = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

Multe locuri frumoase ***are*** *România*.

Model de analiză

România = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul feminin, numărul singular;

sau

România = substantiv propriu, genul feminin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

În văzduh ***se ridică*** *baloane* colorate.

Model de analiză

baloane = subiect exprimat prin substantiv comun, genul neutru, numărul plural;

sau

baloane = substantiv comun, genul neutru, numărul plural, rol, funcție sintactică de subiect;

Şi la Constanța *Marea Neagră* îi ***încântă*** pe turişti.

Model de analiză

Marea Neagră = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul feminin, numărul singular;

sau

Marea Neagră = substantiv propriu, genul feminin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

1 Decembrie ne ***aminteşte*** de Marea Unire din 1918.

Model de analiză

1 Decembrie = subiect exprimat prin substantiv propriu;

sau

1 Decembrie = substantiv propriu cu funție sintactică de subiect;

„ S. C. Prichindel S. A. “ ***produce*** jucării pentru copii.

Model de analiză

„ S. C. Prichindel S. A. “ = subiect exprimat prin substantiv propriu;

sau

„ S. C. Prichindel S. A. “ = substantiv propriu, funcție sintactică de subiect;

S-au deschis *magazinele* cu jucării.

Model de analiză

magazinele = subiect exprimat prin substantiv comun, genul neutru, numărul plural;

sau

magazinele = substantiv comun, genul neutru, numărul plural, funcție sintactică de subiect;

Se văd *copaci* în zare.

Model de analiză

copaci = subiect exprimat prin substantiv comun, genul masculin, numărul plural;

sau

copaci = substantiv comun, genul masculin, numărul plural, cu funcție sintactică de subiect;

Se aude *cântecul* privighetorii.

Model de analiză

cântecul = subiect exprimat prin substantiv comun, genul neutru, numărul singular;

sau

cântecul = substantiv comun, genul neutru, numărul singular, funcție sintactică de subiect;

Repet încă o dată, un substantiv nu se poate exprima prin *subiect* niciodată! Un **substantiv**, da, într-o propoziție, rol, funcție sintactică de *subiect* poate avea! Aceasta este altceva!

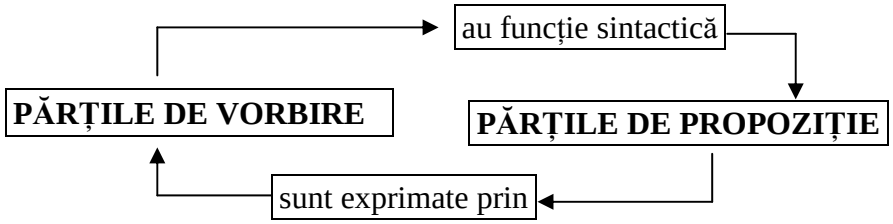

Fii atent, copil deştept,
Eu nu am rol de ***subiect*****!**

Prin unele propoziții anumite **substantive** apar şi-l pot păcăli pe orice şcolar! Îl pot păcăli, vă spun drept, în ceea ce priveşte rolul de *subiect*! Fii atent şi tu, şcolare, la exemplele următoare:

Florina, vino la mine!
Vino, *Florina*, la mine!
Vino la mine, *Florina*!

Frumoaso, spune-mi o poveste!
Spune-mi, *frumoaso*, o poveste!
Spune-mi o poveste, *frumoaso*!

Deci este vorba, şcolare, de propoziții care exprimă o chemare! O chemare adresată cuiva, pentru a o/îl ruga ceva ori pentru a îndemna sau chiar o poruncă a adresa! Atenția să nu te părăsească, căci cuvintele *« Florina »* şi *« frumoaso »* pot să te păcălească. Aceste cuvinte par că strigă la tine, fără ca prea mult să aştepte: *„ Dragă, noi suntem subiecte*! " Dacă în rolul de *subiecte* tu le vei identifica, sigur te vei înşela! Fii cu atenția pe poziție! Aceste cuvinte **nu au niciun rol** în propoziție! Deci cuvintele **substantive** prin care se exprimă o poruncă, un îndemn sau o chemare **nu au funcție sintactică**, şcolare! Uite, deşi ți-am spus, ştiu, frățioare, o nouă problemă acum apare! N-o să te las cu ochii-n soare! Ştiu, şcolare, da, m-ai putea întreba: *„ Domnule învățător, m-ați informat, iar eu nu am contestat, însă chiar aş fi jurat că în cuvintele « Florina » şi « frumoaso » însuşi subiectul e! Nu-s subiecte ? Da' de ce ? "*

Iată şcolare cum ai putea cădea în eroare:

Florina, ***vino*** la mine!
Întrebare*: Despre cine este vorba în propoziție ?*
Răspuns: *Despre Florina*.
Întrebare: *Cine* ***vino*** ?
Răspuns: *Florina*.

O astfel de analiză este greşită, iată, căci logica este ...fracturată! De fapt, în propoziția mea, fiți atenți la ceea ce vă zic, *despre Florina* **nu se spune nimic**! Nu se spune nici că a făcut ceva, nici că nu a făcut, draga de ea! Păi chiar aşa! Florina e doar chemată, rugată şi dacă va veni sau ba, asta este treaba sa! Un gând bun să nu-ți dea pace! Nu se spune ***ce*** Florina ***face*** sau ***ce nu face***! Că doar nu eşti atât de adormit să spui că Florina a şi venit sau nu a venit! Cum spuneam, prin această propoziție Florina este deocamdată chemată, rugată şi dacă ***va veni*** sau ba, nu ştim ce s-o întâmpla! De aceea, copil deştept, cuvântul *Florina* **nu** este *subiect*!

Subiectul exprimat prin **pronume personal**

Aşa cum anterior vă dădeam de ştire, subiectul unei propoziții poate fi exprimat şi prin această parte de vorbire, şi anume prin pronume. Şi pentru a fi exact, punctual, vă informez că mă refer la pronumele personal. Atenție încă o dată, un **pronume personal** nu va fi exprimat prin *subiect* niciodată! Un **pronume personal**, da, într-o propoziție, rol, funcție sintactică de *subiect* poate avea! Aceasta este altceva!

Pentru voi *eu* ***explic***.

Model de analiză

eu = subiect exprimat prin pronume personal, persoana I, numărul singular;

sau

eu = pronume personal, persoana I, numărul singular, funcție sintactică de subiect;

La vorbele mele *tu* ***eşti atent***.

Model de analiză

tu = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, numărul singular;

sau

tu = pronume personal, persoana a II-a, numărul singular, funcție sintactică de subiect;

Ea (el) ***învață*** limba română.

Model de analiză

Ea (el) = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, genul feminin (masculin), numărul singular;

sau

Ea (el) = pronume personal, persoana a III-a, genul feminin (masculin), numărul singular;

Noi ***iubim*** pacea dintre oameni.

Model de analiză

Noi = subiect exprimat prin pronume personal, persoana I, numărul plural;

sau

Noi = pronume personal, persoana I, numărul plural, funcție sintactică de subiect;

Voi ***creşteți*** iepuri.

Model de analiză

Voi = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, numărul plural;

sau

Voi = pronume personal, persoana a II-a, numărul plural, funcție sintactică de subiect;

Ei (ele) i-***au iertat*** pe cei răutăcioşi.

Model de analiză

Ei (ele) = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, genul masculin (feminin), numărul plural;

sau

Ei (ele) = pronume personal, persoana a III-a, genul masculin (feminin), numărul plural, funcție sintactică de subiect;

Subiectul multiplu

Vom face acum un scurt periplu pe la propozițiile cu *subiect multiplu*. Nu e deloc complicat dacă-i bine explicat! Să înțelegeți repede mă aştept. E vorba de mai multe cuvinte cu rol de *subiect.* Da, chiar aşa, dragi băieți şi dragi fete, o propoziție poate avea mai multe *subiecte.* De obicei aceste *subiecte* se înşiruie unul după altul. Când nu se respectă această poziție, înseamnă că între ele s-au aşezat alte părți de propoziție. Oricum ar fi aşezate aceste subiecte, ele formează o expresie care pe toate le reuneşte şi care *subiect multiplu* se numeşte! Exemple:

Ca şi Pământul, *Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun* şi *Pluto* ***se învârt*** în jurul Soarelui.

Model de analiză

Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun şi *Pluto* = subiect multiplu format din mai multe subiecte *(S 1, S 2, S 3, S 4, S 5, S 6, S 7 şi S 8)*:

(S 1) Mercur = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 2) Venus = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 3) Marte = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 4) Jupiter = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 5) Saturn = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 6) Uranus = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 7) Neptun = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

(S 8) Pluto = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, numărul singular;

sau

Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun şi *Pluto* = subiect multiplu format din mai multe subiecte *(S 1, S 2, S 3, S 4, S 5, S 6, S 7 şi S 8)*:

(S 1) Mercur = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 2) Venus = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 3) Marte = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 4) Jupiter = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 5) Saturn = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 6) Uranus = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 7) Neptun = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 8) Pluto = substantiv propriu, genul masculin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

Eu, tu şi *Maria* vom merge la Ionuț.

Eu, tu, Maria = subiect multiplu format din mai multe subiecte (S 1, S 2, S 3):

(S 1) Eu = subiect exprimat prin pronume personal, persoana I, numărul singular;

(S 2) tu = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, numărul singular;

(S 3) Maria = subiect exprimat prin substantiv propriu, genul feminin, numărul singular;

sau

Eu, tu, Maria = subiect multiplu format din mai multe subiecte (S 1, S 2, S 3):

(S 1) Eu = pronume personal, persoana I, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 2) tu = pronume personal, persoana a II-a, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

(S 3) Maria = substantiv propriu, genul feminin, numărul singular, funcția sintactică de subiect;

Propoziții cu *subiectul* **neexprimat**

În limba română propozițiile apar de multe ori cu subiectul neexprimat. Să nu cumva să crezi că el nu există, ar fi eronat! Deci subiectul există, fii atent, dar cuvântul ce-l arată este absent! Probabil te întrebi mata pentru ce se-ntâmpl'-aşa! Din două motive principale. Primul motiv constă în faptul că în a lor comunicare oamenii procedează des la o simplificare, adică-şi transmit ideile spre tine în vorbe cât mai puține. Al doilea motiv, fii atent, constă în faptul că, deşi cuvântul subiect este absent, adică în comunicare nu e auzit sau văzut, cu toate acestea el e cunoscut!

În continuare vei vedea cum de se-ntâmpl'-aşa ceva!

Subiectul **neexprimat** poate fi *subiect* ***inclus*** sau *subiect* ***subînțeles*****.** Să mă urmăriți cu atenție sper că ați ales!

Subiectul ***inclus în forma pentru persoana I şi a II-a*** a verbului

În multe propoziții cuvintele verbe pentru persoana I şi a II-a numărul singular şi plural ne ajută în acest sens să nu greşim şi pe *subiectul* ***inclus*** să-l găsim. Aceste forme ale verbelor ne ajută cu adevărat să-l cunoaştem pe acest *subiect* **neexprimat,** pentru că ele indică precis, lămuritor, pe *subiectul* ***inclus*** în forma lor!

Exemple:

Propoziția cu *subiect* ***inclus***	*Subiectul* ***inclus*** în forma verbului la persoana I şi a II-a singular şi plural
Cânt o serenadă.	*Eu*
Plecăm în excursie.	*Noi*
Uzi o plantă.	*Tu*
Produceți încălțăminte.	*Voi (Dumneavoastră)*

Subiectul ***subînțeles***

Subiectul la ***persoana a III-a*** numărul singular şi plural poate fi ***subînțeles,*** deci nu se mai exprimă, şcolare, când este cunoscut din propozițiile anterioare! Să nu cumva să crezi că nu există, ai fi pe o falsă pistă!

Exemple:

Pe teren *fotbalistul* driblează pe adversari. A trecut de unul. Se apropie de poartă. Şutează. A dat gol!

Cocoşii luptă aprig. Bat din aripi. Dau cu ciocul. Sar deodată!

Subiectul **nedeterminat**

Chiar de la început vreau să fie precizat. Să nu confundați *subiectul* **nedeterminat** cu *subiectul* **neexprimat** pe care chiar mai înainte l-am studiat! *Subiectul* **neexprimat**, prin cuvânt nu e arătat şi chiar dacă prin propoziție nu e apărut, el este cunoscut!

Subiectul **nedeterminat**, nu numai că prin propoziție nu e apărut, dar nu e nici cunoscut! Astfel, drag şcolar, despre cine-i vorba în acele propoziții nu e foarte clar!

Exemple:

Bate la uşă.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*

Răspuns: ?

sau

Întrebare: Cine ***bate*** ?

Răspuns: ?

Scrie în ziar că mâine va ploua.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*

Răspuns: ?

sau

Întrebare: Cine ***scrie*** ?

Răspuns: ?

Atenție! Formele verbelor ***bate*** şi ***scrie*** din cele două propoziții anterioare sunt pentru persoana a III-a numărul singular. Aşa este, drag şcolar, pe deplin adevărat! Cu toate acestea ar fi eronat să crezi că subiectele ar fi cumva ***subînțelese*** şi ar fi *el* sau *ea*, fiindcă nu ştii de fapt despre cine-i vorba în propoziția ta! Păi, nu-i aşa ? Dacă la uşă bat *ei*, dragii mei ? La fel şi la verbul ***scrie*** din propoziția exem-plu ales, s-ar părea că subiectul e ***subînțeles*** şi este *el* sau *ea*, dar te vei păcăli dacă vei crede aşa! E adevărat că forma verbului ***scrie*** este pentru persoana a III-a numărul singular (*el* sau *ea*, da), dar modul în care e alcătuită propoziția, se ştie, nu indică precis *cine* ***scrie***!

« ***Scrie*** în ziar că mâine va ploua. » este adevărat, dar nu se indică precis dacă un *el* sau o *ea* a scris despre ceea ce s-a zis. Păi, nu-i aşa ? Dacă articolul din ziar a fost scris de mai mulți autori, adică de *ei*, dragii mei ?

Aşadar pe întrebările pentru aflarea subiectului socot că nu e bine să ți le pui ca un robot, ci cu atenție mare la cuvântul ce răspunde

la-ntrebare! Gândirea trebuie în propoziție pe deplin să-ți opereze şi *despre cine-i vorba* în ea să te lumineze!

Reluarea *subiectului*

Să fiți băieți deştepți şi fetițe deştepte! În aceste propoziții nu e vorba de mai multe subiecte! Pur şi simplu, în aceeaşi propoziție subiectul este reluat şi printr-o altă parte de vorbire exprimat, pentru că vorbitorul mai mult pe el a insistat! Totuşi trebuie spus, drag şcolar, că astfel de propoziții se întâlnesc mai rar!

Dreptatea pentru dânşii *ea* nu există.

Mama pentru noi *ea* munceşte.

Iisus pentru păcatele noastre *El* s-a răstignit.

Elevul silitor, *acela* obține rezultate frumoase.

Şoferii atenți, *aceia* vor evita accidentele.

Vine *el tata*! (când prin propoziție se exprimă o amenințare la adresa cuiva)

Ştie *El Dumnezeu*! (când prin propoziție se exprimă o convingere)

Atenție! *Subiectul* nu e repetat, adică prin acelaşi cuvânt multiplicat, ci reluat, adică iar prezentat, dar printr-o altă parte de vorbire exprimat! Să fii luminat!

Propoziții fără subiect

Este bine ca un om deştept să ştie că există şi propoziții fără subiect! E adevărat, sunt mai puține şi câteva exemple vin acum la tine!

Plouă.
Ninge.
Tună.
Se înnorează.
Se înserează.
Se înnoptează.
E bine.
E rău.
E greu.
E vai.

Aşadar oricât ai să te răsuceşti, în astfel de propoziții pe subiect n-ai să-l găseşti. Să nu fiți trişti sau triste. Iată că se poate ca subiectul să nu existe!

Predicatul

Să spunem că pe o propoziție dorești să o construiești știind precis *despre cine vrei să vorbești* (*furnică, pisică, găină, albină, măslină, jucărie, poezie* etc.)! Altfel spus, într-un mod înțelept, ți-ai ales deja un *subiect*! Pe această propoziție n-ai să poți s-o construiești mata dacă ***despre*** *subiect* ***n-ai să spui ceva*** (***despre*** *furnică,* ***despre*** *pisică,* ***despre*** *găină,* ***despre*** *albină,* ***despre*** *măslină,* ***despre*** *jucărie,* ***despre*** *poezie* etc.)! Când afirm că ***despre*** *subiect* ***trebuie să spui ceva***, fii atent mata, zic să spui ***<u>ce face</u>*** *<u>subiectul</u>*, ***<u>ce este</u>*** *<u>subiectul</u>* sau ***<u>cum este</u>*** *<u>subiectul</u>*! În analiză să păşeşti cu dreptul! De aceea studiază cu atenție mare pe exemplele următoare! Cuvântul deasupra căruia tu vei vedea un S. mare de tipar este *subiectul* acelei propoziții, drag şcolar!

S.

Soarele ***străluceşte***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *soare* ?
Răspuns: ***străluceşte***.

sau

Întrebare: ***Ce face*** *soarele* ?
Răspuns: ***străluceşte***.

S.

Mama îl ***alăptează*** pe bebeluşul ei.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *mama* ?
Răspuns: ***alăptează***.

sau

Întrebare: ***Ce face*** *mama* ?
Răspuns: ***alăptează***.

S.

Elevii ***aleargă*** pe teren.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *elevi(i)* ?
Răspuns: ***aleargă***.

sau

Întrebare: ***Ce fac*** *elevii* ?
Răspuns: ***aleargă***.

S.

În grădina mea ***cresc*** *lalele* frumoase.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *lalele* ?
Răspuns: ***cresc***.

sau

Întrebare: ***Ce fac*** *lalelele* ?
Răspuns: ***cresc***.

S.

Mereu *Dumnezeu* ***veghează*** asupra lumii.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Dumnezeu* ?
Răspuns: ***veghează***.

sau

Întrebare: ***Ce face*** *Dumnezeu* ?
Răspuns: ***veghează***.

S.

La căldură *apa* ***se evaporă***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *apă* ?
Răspuns: ***se evaporă***.

sau

Întrebare: ***Ce face*** *apa* ?
Răspuns: ***se evaporă***.

S.

Maria ***este profesoară***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Maria* ?
Răspuns: ***este profesoară***.

sau

Întrebare: ***Ce este*** *Maria* ?
Răspuns: ***este profesoară***.

S.

Albina ***este o insectă***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *albină* ?
Răspuns: ***este o insectă***.

sau

Întrebare: ***Ce este*** *albina* ?
Răspuns: ***este o insectă***.

S.

Pisica ***este un animal***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *pisică* ?
Răspuns: ***este un animal***.

sau

Întrebare: ***Ce este*** *pisica* ?
Răspuns: ***este un animal***.

S.

Florile ***sunt frumoase***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *flori* ?
Răspuns: ***sunt frumoase***.

sau

Întrebare: ***Cum sunt*** *florile* ?
Răspuns: ***sunt frumoase***.

S.

Pâinea ***este bună***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *pâine* ?
Răspuns: ***este bună***.

sau

Întrebare: ***Cum este*** *pâinea* ?
Răspuns: ***este bună***.

S.

Dumnezeu ***este bun***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Dumnezeu* ?
Răspuns: ***este bun***.

sau

Întrebare: ***Cum este*** *Dumnezeu* ?
Răspuns: ***este bun***.

Doresc să vă mai fac o precizare, deoarece consider că este folositoare. Cu ajutorul ***predicatului,*** despre *subiect* poți spune nu numai ***ce face*** *subiectul*, ***ce este*** *subiectul* sau ***cum este*** *subiectul*. Iată, cu ajutorul ***predicatului*** poți spune, tu, înțeleptul, ceea ***ce-a făcut*** *subiectul* sau dacă-ți place, cu ajutorul ***predicatului*** poți spune ceea ce *subiectul* ***va face!***

Soarele ***a strălucit***. *Soarele* ***strălucea***.
Soarele ***va străluci***.
Mama l-***a alăptat*** pe bebeluşul ei.
Mama îl ***va alăpta*** pe bebeluşul ei.
Elevii ***au alergat (alergară)*** pe teren.
Elevii ***vor alerga*** pe teren.

Tot cu ajutorul ***predicatului***, despre *subiect* poți spune ***ce a fost*** sau ***ce va fi***, ***cum a fost*** sau ***cum va fi***, să ştii!

Maria ***a fost profesoară***.
Maria ***va fi profesoară***.
Florile ***au fost frumoase***.
Florile ***vor fi frumoase***.

Acum, dacă te gândeşti bine şi ai ambiție, ai putea redescoperi chiar tu a ***predicatului*** definiție! ***Predicatul*** este partea principală de propoziție prin care într-un mod logic şi direct ***se spune ceva*** despre *subiect* (***ce face*** *subiectul*, ***ce este*** *subiectul* sau ***cum este*** *subiectul*)! În analiza propoziției să păşeşti cu dreptul! Deci:

Partea principală de propoziție care arată ***ce face/ ce a făcut/ ce va face*** *subiectul*, ***ce este/ ce a fost/ ce va fi*** *subiectul* sau ***cum este/ cum a fost/ cum va fi*** *subiectul* se numeşte **predicat**.

Nu e greu de învățat!

Cuvântul parte de propoziție care ***predicat*** e numit, el însuşi este răspunsul potrivit la acea întrebare în care este alăturat înțelept şi al propoziției *subiect!*

S.

Soarele ***străluceşte***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *soare* ?

Răspuns: ***străluceşte***.

sau

Întrebare: ***Ce face*** *soarele* ?

Răspuns: ***străluceşte***.

S.

Maria ***este profesoară***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Maria* ?

Răspuns: ***este profesoară***.

sau

Întrebare: ***Ce este*** *Maria* ?

Răspuns: ***este profesoară***.

S.

Dumnezeu ***este bun***.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *Dumnezeu* ?

Răspuns: ***este bun***.

sau

Întrebare: ***Cum este*** *Dumnezeu* ?

Răspuns: ***este bun***.

De asemenea, poți să revezi cu atenție mare pe toate exemplele anterioare!

Iată, îți mai explic o dată folosind ca indicator o săgeată!

Mama îl ***alăptează*** pe bebeluşul ei.

Albina ***este o insectă***.

Florile ***sunt frumoase***.

Vârful săgeții arată pe cuvântul *subiect* care este alăturat înțelept în întrebarea ***« Ce face ... ? », « Ce este ... ? », « Cum sunt ... ? »*** sau ***« Ce se spune despre ... ? »***, iar celălalt capăt al săgeții te conduce neapărat către răspunsul dat de ***predicat***!

Alte exemple:

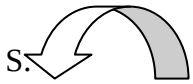

Pe teren *fotbaliştii* ***<u>aleargă</u>*** după minge.

Eu ***<u>sunt învățător</u>***.

Noi ***<u>suntem medici</u>***.

Eu ***<u>sunt liniştit</u>***.

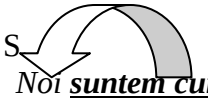

Noi ***<u>suntem cuminți</u>***.

De asemenea, vârful săgeții arată pe cuvântul *subiect* care este alăturat înțelept în întrebarea ***« Ce fac ... ? », « Ce sunt/suntem ...? », « Cum sunt/suntem ... ? »*** sau ***« Ce se spune despre ... ? »***, iar celălalt capăt al săgeții te conduce neapărat către răspunsul dat de ***predicat***! Sper că ai înțeles cum ți-am explicat!

Hai încă un exemplu în studiu să mai luăm, pe informații să le-aprofundăm!

În pădure *copiii* ***au văzut*** mure.

Cu privire la *subiect* acum n-o să insistăm, că l-am găsit să considerăm. Întrebare:*« Despre cine este vorba în propoziție ? »* Răspuns: *Despre copii(i).* Dar într-adevăr aşa este oare ? Păi chiar aşa, deoarece despre *copii* ***se spune ceva***. Desigur, m-ai putea întreba dacă într-adevăr despre *copii* se spune ceva în propoziția mea. Fiindcă s-ar putea ca gândurile să te fure şi să crezi că în propoziție ar fi vorba despre pădure sau despre mure. Iată, pe gândul cel bun chiar acum ți-l spun. Despre *copii* este vorba în propoziția mea, pentru că despre *copii* ***se spune*** cu adevărat ***ceva!*** Dacă o vei citi cu atenție mare şi răbdare, chiar şi propoziția însăşi îți va şopti tăcut că despre *copii* se spune că ***au văzut***. De aceea putem spune imediat că ***au văzut*** este al propoziției ***predicat***!

Fiți atenți la ceea ce vă zic! Dacă despre aceşti *copii* nu s-ar fi spus nimic, cu adevărat propoziția n-ar fi existat. Puteai înşirui oricâte cuvinte doreai mata, dacă despre copii (sau despre altceva) n-ai fi spus ceva, nicio propoziție nu exista, deci nimic, mai ales, din înşiruirea ta nu s-ar fi înțeles. În continuare îți dau câteva exemple, iată, în care înțelegerea noastră este ... fracturată. Atenție, căci forma, aspectul de propoziție al următoarelor înşiruiri de cuvinte, te minte! Cine nu este atent, se păcăleşte. Niciuna din următoarele înşiruiri propoziție nu se numeşte!

În pădure copiii mure.
În pădure copiii copaci mure.
Copiii în pădure poiană mure.
În pădure mulți copii lemne pădurar.
Copiii în pădure excursie poiană izvor potecă.

Dar haideți să revenim şi pe propoziția noastră s-o reamintim.

În pădure *copiii* ***au văzut*** mure.

Întrebare: ***Ce se spune*** despre *copii* ?

Răspuns: ***au văzut***.

Şi-uite-aşa, formulând această întrebare, la al ei răspuns l-am depistat pe al propoziției ***predicat***!

Iată, îți voi mai explica o dată folosind ca indicator o săgeată!

În pădure *copiii* ***au văzut*** mure.

Vârful săgeții arată pe cuvântul *subiect* care este alăturat înțelept în întrebarea ***« Ce fac ... ? »*** sau ***« Ce se spune*** *despre* ***... ? »***, iar celălalt capăt al săgeții te conduce neapărat către răspunsul dat chiar de ***predicat***!

În concluzie, într-o propoziție un ***predicat*** vine să răspundă ca înțeleptul ***« Ce se spune*** *despre* ***... ? »*** sau ***« Ce face ... ? »*** *subiectul!*

O propoziție nu poate exista fără ***predicat***! Să fii învățat!

Predicatul verbal

Dragi copii, să consolidăm mai întâi ceea ce am învățat sublinind că doar într-o propoziție vorbim de ***predicat***!

Nu trebuie niciodată uitat!

Propoziția este o comunicare cu un singur ***predicat***!

De asemenea, să precizăm că acest cuvânt ***predicat*** este un rol, o funcție în propoziție a unui cuvânt **parte de vorbire**! Aceasta e o importantă ştire! Fii atent mata! Unde ai mai întâlnit aşa ceva ? Da-că vei răspunde înțelept, înseamnă că te-ai gândit la *subiect*! Este corect, da, căci şi *subiectul* este un *rol*, o *funcție* pe care un cuvânt **parte de vorbire** îl/o îndeplineşte într-o propoziție, fireşte! Repetă cu

ambiție! Dacă mai ai nelămuriri, mai aruncă-ți câteva priviri şi repetă răbdător o lecție prezentată anterior: « Acum vă dau o importantă ştire,/ O *parte de propoziție* se exprimă printr-**una de vorbire**! »

Ia gândeşte dumneata, ce **parte de vorbire** în rolul, funcția de ***predicat*** poate intra, mai ales când într-o propoziție arată ***ce face*** cineva ? Evident, chiar acum aş putea eu să-ți spun, dar mult mai bine e a te-nvăța cum să-ți foloseşti gândirea ta! Păi de ce să-ți spun eu, când tu ai acest dar de la Dumnezeu ? Şi pentru a fi tu de tine învățat, hai să studiezi ce parte de vorbire poate intra în rolul de ***predicat***!

Subiectul *Despre cine este vorba în propoziție ?*	***Predicatul*** ***Ce face*** *copilul* ?
Copilul	minge.
Copilul	frumos.
Copilul	patru.
Copilul	el
Copilul	***învață***.

Hai să luăm pe fiecare situație la analizat, să vedem de fiecare dată ce s-a întâmplat.

În prima situație: «Copilul minge.», de statutul, de denumirea de propoziție această formulare deloc nu se atinge! În concluzie, dacă acestui cuvânt, *copilul*, rolul, funcția sintactică de *subiect* vreau a-i da şi astfel despre *copilul* acesta ***să spun*** explicit ***printr-un predicat ceva***, nu am chiar niciun motiv să fac aşa ceva printr-un cuvânt parte de vorbire **substantiv**! De altfel şi întrebările pe care în această falsă propoziție, falsului subiect *copilul* le-ai adresa, deloc cu răspunsul dat de substantivul « minge » nu s-ar ... pupa!

Copilul minge.

Întrebare: ***Ce se spune*** despre *copilul* ?

Răspuns: minge.

sau

Întrebare: ***Ce face*** copilul ?

Răspuns: minge.

Aşadar, vă spun răspicat! Doar un **substantiv** nu poate avea rol de ***predicat!***

În a doua situație, « Copilul frumos. », să nu spuneți că e propoziție, vă rog respectuos! În concluzie, dacă acestui cuvânt, *copilul*, rolul, funcția sintactică de *subiect* vreau a-i da şi astfel despre *copilul* acesta ***să spun*** explicit ***printr-un predicat ceva***, nu am chiar niciun

motiv să fac aşa ceva doar printr-un cuvânt parte de vorbire **adjectiv**! Ar fi culmea să pretindem că despre *copil* ***ceva s-a spus*** doar prin acest cuvânt, « frumos », de tine ales şi-apoi să afirmăm c-am înțeles! Ar fi culmea să afirmi că ***ai spus ceva*** despre *copil* doar prin acest cuvânt, « frumos ». Ar fi ceva neserios! Dimpotrivă, m-ai făcut curios! Ce e cu acest copil frumos ? Ce este cu el, ce va fi sau ce a fost/era, ***ce face***, ***ce va face*** sau ***ce făcea*** ? Spune odată despre el ceva! De altfel şi întrebările pe care în această falsă propoziție, falsului subiect *copilul* le-ai adresa, deloc cu răspunsul dat de adjectivul « frumos » nu s-ar ... pupa!

Copilul frumos.

Întrebare: ***Ce se spune*** despre *copilul* ?

Răspuns: frumos.

sau

Întrebare: ***Ce face*** copilul ?

Răspuns: frumos.

Aşadar, vă spun răspicat! Doar un **adjectiv** nu poate avea rol de ***predicat***!

A, dacă propoziția mea suna cam aşa:

Copilul ***este frumos***.

Copilul frumos ***învață***.

Copilul frumos ***se joacă***.

da, despre *copil* ***se spunea*** cu adevărat ceva, negreşit, şi deci despre o propoziție atunci s-ar fi vorbit!

În a treia situație, « Copilul patru. » sau oricât ar fi el « Copilul zece. », « Copilul opt. », sau « Copilul trei. », nici vorbă să se numească aşa ceva propoziție, dragii mei!

În concluzie, dacă acestui cuvânt, *copilul*, rolul, funcția sintactică de *subiect* vreau a-i da şi astfel despre *copilul* acesta ***să spun*** explicit ***ceva printr-un predicat,*** după ce atât ai învățat, e ca şi cum te-ai îneca la mal dacă vrei să spui ceva despre *copil* doar printr-un **numeral**! De altfel şi întrebările pe care în această falsă propoziție, falsului subiect *copilul* le-ai adresa, deloc cu răspunsul dat de numeralul « patru » nu s-ar ... pupa!

Copilul patru.

Întrebare: ***Ce se spune*** despre *copilul* ?

Răspuns: patru.

sau

Întrebare: ***Ce face*** copilul ?

Răspuns: patru.

Aşadar, vă spun răspicat! Doar un **numeral** nu poate avea rol de ***predicat***!

În a patra situație, « Copilul el. », nu o putem numi propoziție în niciun fel! În concluzie, dacă acestui cuvânt, *copilul*, rolul, funcția sintactică de *subiect* vreau a-i da şi astfel despre *copilul* acesta ***să spun*** explicit ***printr-un predicat ceva***, că voi greşi pot a spune dacă fac aşa ceva printr-un **pronume**! De altfel şi întrebările pe care în această falsă propoziție, falsului subiect *copilul* le-ai adresa, deloc cu răspunsul dat de pronumele « el » nu s-ar ... pupa!

Copilul el.

Întrebare: ***Ce se spune*** despre *copilul* ?
Răspuns: el.
sau
Întrebare: ***Ce face*** copilul ?
Răspuns: el.

Aşadar, vă spun răspicat! Doar un **pronume** nu poate avea rol de ***predicat***!

În a cincea situație, « *Copilul* ***învață***. », parcă se luminează a ta față! Altă viață! Nu e de mirare că aşa ceva s-a petrecut, în această formulare o propoziție s-a născut!

În concluzie, dacă acestui cuvânt, *copilul*, rolul, funcția sintactică de *subiect* vreau a-i da şi astfel despre *copilul* acesta ***să spun*** explicit ***printr-un predicat ceva,*** în rolul de ***predicat*** **un verb** poate intra!

Copilul ***învață***.

Întrebare: ***Ce se spune*** despre *copil(ul)* ?
Răspuns: ***învață***.
sau
Întrebare: ***Ce face*** copilul ?
Răspuns: ***învață***.

Aşadar, pentru cine gândeşte este clar că doar cuvintelor parte de vorbire **verbe** rolul de ***predicat*** li se potriveşte! (Deşi, mai târziu vei afla că nu orice formă a verbului în rolul de predicat poate intra!) Desigur, referirea mea este la **partea de vorbire** numită **verb** pe care ai studiat-o deja! Peste câțiva ani, când în studiul gramaticii vei înainta iar în gândire vei evolua, şi alte situații cu **părți de vorbire** vei studia, care în rolul de ***predicat*** pot intra!

Atenție la formulările «Copilul minge.», «Copilul frumos.», «Copilul patru.» şi «Copilul el.», ca să nu fii păcălit nițel. Deşi parcă abia, abia, mintea ta din ele ar cam înțelege ceva, cum spuneam, fii

atent însutit, să nu fii păcălit! Cu niciuna din acele formulări o propoziție n-ai alcătuit! Vreau să-ți spun ție, care eşti la minte abil, că prin acele formulări n-ai spus nimic despre *copil*! Altfel zis, despre *copil* nimic n-ai transmis! Altfel relatat, despre *copil* nimic n-ai comunicat! Este adevărat, un cuvânt **parte de vorbire**, chiar dacă într-o propoziție nu este utilizat, minții tale i-a dat de lucrat! Aceasta se întâmplă datorită puterii lui, a cuvântului, acestui adevărat împărat, Măria Sa, care activizează imagini în mintea ta! Aceasta nu înseamnă însă că dacă doar un cuvânt ai scris sau ai rostit, o propoziție, o comunicare ai şi alcătuit!

În cazul propoziției noastre, *« Copilul **învață**. »*, abia când cuvântul parte de vorbire verb **învață** de cuvântul *copilul* s-a alăturat şi despre el ***ceva a precizat***, cuvântul **verb *învață*** a îmbrăcat haina funcției de ***predicat,*** iar cuvântul *copilul* rolul de *subiect* al propoziției şi-a luat! Deci doar o parte de vorbire cum este verbul ***învață*** să intre în rolul, funcția de ***predicat*** a putut şi doar aşa propoziția s-a născut!

Şi-uite-aşa voi încă ceva ați mai învățat! Deci un ***predicat*** poate fi printr-un **verb** exprimat! Atenție, să nu fiți răniți de a neştiinței asprime! Niciodată un **verb** printr-un ***predicat*** n-o să se exprime! Partea de vorbire numită **verb**, da, într-o propoziție *rol*, *funcție* de ***predicat*** poate avea! Aceasta este altceva! Fii atent mata, ca **parte de vorbire** verbul nu mai are prin ce se exprima! Dacă un cuvânt este **verb** anume, ca parte de vorbire noi l-am denumit deja după al său nume, negreşit, fie că într-o propoziție a fost sau nu folosit! Este **verb**, este esența lui, a cuvântului, este esența sa, iată, rezultată din ceea ce cuvântul respectiv arată! Şi ce arată ? Păi arată ***existența***, ***starea*** ființelor, obiectelor, fenomenelor, precum şi diferitele lor ***acțiuni***, ştii şi tu şi colegii tăi buni! Şi dacă aceasta este esența sa, ca **parte de vorbire** nu se mai poate exprima prin altceva! Deci dacă va începe cineva vreo formulare de felul «**Verb** exprimat prin...» sau «**Verbul** este exprimat prin...» înseamnă că are gândirea în declin! De aceea vă previn! Dacă mai ai nelămuriri, mai aruncă-ți câteva priviri şi repetă răbdător o lecție prezentată anterior: « Acum vă dau o importantă ştire,/ O *parte de propoziție* se exprimă printr-**una de vorbire**! ». Să nu uitați niciodată ceea ce vă spun acum! Ar fi ideal!

Predicatul exprimat prin **verb** se numeşte ***predicat verbal***. El arată ***ce face*** *subiectul* acelei propoziții şi tot el este răspunsul la întrebarea ***« Ce face ... ? »***, întrebare în cadrul căreia, la sfârşitul ei se alătură ca înțeleptul chiar *subiectul!*

Vă mai fac o precizare, zic eu, folositoare! ***Predicatul verbal*** poate fi răspunsul nu numai la întrebarea ***« Ce face ...? ».*** El mai poate fi răspunsul şi la întrebările ***« Ce fac/faci/facem/faceți …? »***, ***« Ce va/voi/vei/vom/veți/vor face ... ? »*** sau, desigur, ***« Ce-a/Ce-am/ Ce-ai/ Ce-ați/Ce-au făcut ...? »***. Să nu fii speriat sau abătut! Sper că ai priceput! Chiar dacă ai priceput, studiază cu atenție mare pe exemplele prezentate în continuare! Cuvântul deasupra căruia vei vedea un S. mare de tipar este *subiectul* acelei propoziții, drag şcolar! De asemenea, am scris prescurtarea P.v. deasupra cuvântului sau cuvintelor care au în acea propoziție rolul, funcția de ***predicat verbal!*** Să înțelegi tot, ar fi ideal! Voi folosi şi de această dată ca indicator o săgeată! Vârful săgeții arată pe cuvântul *subiect* care este alăturat înțelept în una din întrebările: ***« Ce face ...? », « Ce fac/faci/facem/faceți …? »***, ***« Ce va/voi/vei/vom/veți/vor face ...? », « Ce-a/Ce-am/ Ce-ai/ Ce-ați/Ce-au făcut ...? »,*** iar celălalt capăt al săgeții te conduce neapărat către răspunsul dat de ***predicat***! Ce fel de ***predicat*** ? Ai fost atent ? ***Predicatul verbal***, evident!

S. P.v.
Dumnezeu îi ***iubeşte*** pe oameni.
Întrebare: ***Ce face*** *Dumnezeu* ?
Răspuns: ***iubeşte***.

S. P.v.
Soarele ***străluceşte*** puternic.
Întrebare: ***Ce face*** *soarele* ?
Răspuns: ***străluceşte***.

P.v S.
În pădurea de la marginea oraşului ***cântă*** minunat *păsările*.
Întrebare: ***Ce fac*** *păsările* ?
Răspuns: ***cântă***.

S P.v.
Eu vă ***explic*** câteva importante informații gramaticale.
Întrebare: ***Ce fac*** *eu* ?
Răspuns: ***explic***.

S.
. P.v.
În dimineața aceasta superbă *tu* mă ***priveşti*** drăgăstos.
Întrebare: ***Ce faci*** *tu* ?
Răspuns: ***priveşti***.

Noi ***studiem*** frumoasa limbă română.

Întrebare: ***Ce facem*** *noi* ?

Răspuns: ***studiem***.

Voi ***iubiți*** natura.

Întrebare: ***Ce faceți*** *voi* ?

Răspuns: ***iubiți***.

Ei ***citesc*** lecția în gând.

Întrebare: ***Ce fac*** *ei* ?

Răspuns: ***citesc***.

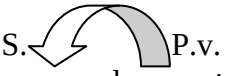

Dumnezeu l-***a creat*** pe om.

Întrebare: ***Ce a făcut*** *Dumnezeu* ?

Răspuns: ***a creat***.

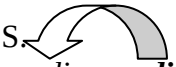

Dezordinea ***a dispărut*** din univers.

Întrebare: ***Ce a făcut*** *dezordinea* ?

Răspuns: ***a dispărut***.

Eu ***am cântat*** o frumoasă melodie.

Întrebare: ***Ce am făcut*** *eu* ?

Răspuns: ***am cântat***.

Rândunicile ***au plecat*** în călătoria lor.

Întrebare: ***Ce au făcut*** *rândunicile* ?

Răspuns: ***au plecat***.

După două ore *echipa* noastră ***a câştigat*** meciul.

Întrebare: ***Ce a făcut*** *echipa* ?

Răspuns: ***a câştigat***.

În pauză *băieții* ***au jucat*** fotbal.
Întrebare: ***Ce au făcut*** *băieții* ?
Răspuns: ***au jucat***.

În excursie *noi* ***am admirat*** frumusețile pădurii.
Întrebare: ***Ce am făcut*** *noi* ?
Răspuns: ***am admirat***.

Săptămâna trecută *voi* ***ați cules*** mere.
Întrebare: ***Ce ați făcut*** *voi* ?
Răspuns: ***ați cules***.

Dumnezeu ***va ocroti*** mereu pe oamenii credincioşi.
Întrebare: ***Ce va face*** *Dumnezeu* ?
Răspuns: ***va ocroti***.

Soarele ***va răsări*** şi mâine dimineață.
Întrebare: ***Ce va face*** *soarele* ?
Răspuns: ***va răsări***.

La concert *orchestra* ***va interpreta*** o simfonie a lui Beethoven.
Întrebare: ***Ce va face*** *orchestra* ?
Răspuns: ***va interpreta***.

La munte ***voi respira*** *eu* aer curat.
Întrebare: ***Ce voi face*** *eu* ?
Răspuns: ***voi respira***.

Către seară *tu* ***vei parca*** maşina.
Întrebare: ***Ce vei face*** *tu* ?
Răspuns: ***vei parca***.

Mâine ***vom curăța*** *noi* grădina de gunoaie.

Întrebare: ***Ce vom face*** *noi* ?

Răspuns: ***vom curăța***.

La anul viitor *voi* ***veți merge*** la școală.

Întrebare: ***Ce veți face*** *voi* ?

Răspuns: ***veți merge***.

Cu mult curaj ***vor juca*** mâine *băieții* finala.

Întrebare: ***Ce vor face*** *băieții* ?

Răspuns: ***vor juca***.

În concluzie, ***predicatul verbal*** poate fi răspunsul la întrebările ***« Ce face ...? », « Ce fac/faci/facem/faceți …? »***, ***« Ce va/voi/vei/ vom/veți/vor face ... ? »*** sau, desigur, ***« Ce-a/Ce-am/ Ce-ai/ Ce-ați/ Ce-au făcut ...? »***, întrebări în cadrul cărora intră (la sfârșitul lor) ca înțeleptul chiar *subiectul*! Să nu fii speriat sau abătut! Te salut!

Predicatul verbal exprimat prin **verbul** « **a fi** »

Dragi copii, să ne reamintim ceea ce vă spuneam atunci când prima dată pe **verb** vi-l prezentam! Afirmam că despre lumea aceasta în care toți trăim – și veselă, și tristă – se poate spune în primul rând că **există**. Dragii mei, ea conține în întregul ei o mulțime de obiecte, ființe și fenomene care în primul rând **sunt** pe acest Pământ. Uite, vă mai spun, căci are un rost, faptul că unele ființe, obiecte și fenomene nu mai sunt, ci **au fost.** Așadar, după cum este știut, vorbim de ele la timpul trecut, căci au dispărut. Chiar și pentru tine, să știi, lumea începe cu **a fi**! Pentru că dacă tu nu te nășteai, în această lume tu nu existai, nu erai și despre ea habar nu aveai. În sfârșit, al lumii farmec s-ar cam opri dacă ea nu ar și dăinui! Adică nu este bine să ne limităm doar în prezent a trăi, ci să ne gândim mereu și la ceea ce **va fi**! Altfel spus, prin tot ceea ce faci să-l aștepți încrezător și pe timpul viitor, aici, în lume sau dincolo, la Creator! Mereu să ne bucurăm că existăm și puțin cu cuvintele să ne jucăm!

Eu **sunt** (**exist**).
Tu **eşti** (**exişti**).
Ea (el) **este** (**există**).
Noi **suntem** (**existăm**).
Voi **sunteți** (**existați**).
Ele (ei) **sunt** (**există**).

Dar egoişti să nu fim şi pe existența şi a altor ființe sau obiecte să o cinstim:

Dumnezeu **este** (**există**). Animalele **sunt** (**există**).
Apa **este** (**există**). Plantele **sunt** (**există**).
Ploaia **este** (**există**). Lumina **este** (**există**).

În saci **este** (**există, se află**) grâu.
În saci **era** (**exista, se afla**) grâu.
În saci **va fi** (**va exista, se va afla**) grâu.

Dar să ne amintim conjugarea verbului « **a fi** », dragi copii! A conjuga înseamnă pe un anumit **verb** a-l lua şi pe formele lui a i le modifica (pe formele lui, ale cuvântului), a le schimba în funcție de persoana şi timpul lui, al verbului. Doar despre persoană şi timp am menționat referindu-mă doar la ceea ce deocamdată despre verb ai învățat! Da, este adevărat, în această carte aşa ceva am mai prezentat! La lecția despre **verb** ca **parte de vorbire** făceam la aceste forme ale verbului referire doar ca la nişte cuvinte, țineți minte! Aici, dragul meu şi draga mea, ne interesează în primul rând propoziția! Fiindcă, desigur, putem vorbi de aşa ceva! Studiază cu atenție în continuare! Fiecare din exemplele următoare este o propoziție, şcolare!

Timpul trecut

Eu **am fost** (**eram**, **fusei**, **fui**, **fusesem**), **să fi fost**, **aş fi fost**.
Tu **ai fost** (**erai**, **fuseşi**, **fuşi**, **fuseseşi**), **să fi fost**, **ai fi fost.**
El, ea **a fost** (**era**, **fuse**, **fu**, **fusese**), **să fi fost**, **ar fi fost**.
Noi **am fost** (**eram**, **furăm**, **fuserăm**, **fuseserăm**), **să fi fost**, **am fi fost.**
Voi **ați fost** (**erați**, **furăți**, **fuserăți**, **fuseserăți**), **să fi fost**, **ați fi fost**.
Ei, ele **au fost** (**erau**, **fură**, **fuseră**, **fuseseră**), **să fi fost**, **ar fi fost**.

Timpul prezent

Eu **sunt (îs, -s)**, **să fiu**, **aş fi.**
Tu **eşti**, **să fii**, **ai fi**.
El, ea **este (e, -i)**, **să fie**, **ar fi**.
Noi **suntem**, **să fim**, **am fi**.
Voi **sunteți**, **să fiți**, **ați fi**.
Ei, ele **sunt**, **să fie**, **ar fi**.

Timpul viitor

Eu **voi fi**, **oi fi**, **am să fiu**, **voi fi fost**.
Tu **vei fi**, **ai să fii**, **vei fi fost**.
El, ea **va fi, a (o) să fie, va fi fost.**
Noi **vom fi**, **om fi**, **o să fim**, **vom fi fost**.
Voi **veți fi**, **o să fiți**, **veți fi fost**.
Ei, ele **vor fi**, **or să fie**, **vor fi fost**.

Pentru cine a studiat şi a învățat, să afle *subiectul* fiecărei propoziții prezentate anterior nu este greu, cred şi eu! Se vede clar, nu este nevoie să vă spun eu anume, *subiectele* sunt exprimate prin pronume, după cum vezi matale, prin **pronume personale**!

Cred că nu e nevoie să vă dau de ştire că *subiectul* poate fi exprimat şi prin alte părți de vorbire, căci cine-i atent ştie, evident!

Dumnezeu **este**. Animalele **sunt**.
Apa **este**. Plantele **sunt**.
Ploaia **este**. Lumina **este**.
În saci **este/era/va fi** grâu.
În piață **este/era/va fi** verdeață.
Pe plajă **este/era/va fi** nisip.
În autobuz **este/era/va fi** un călător.
În sertar **este/era/va fi** un portofel.
Noi **suntem/ am fost/ vom fi** pe vârful muntelui.

Dragă fată şi drag băiat, să ne ocupăm de ***predicat***! Avem ceva de observat! Acest ***predicat*** este exprimat prin verbul « **a fi** », cum bine cred că ştii! Că verbul « **a fi** » se află la persoana I, a II-a sau a III-a, că este la timpul trecut, viitor sau prezent, e tot verbul « **a fi** », evident! În această propoziție verbul « **a fi** », observă mata, reflectă din plin esența sa, adică are sensul lui real şi principal pe care, dragă şcolare, bine-l ştim din dicționare! Este vorba de esența lui, a cuvântului, a **verbului** respectiv ca parte de vorbire, negreşit, fie că este sau nu într-o propoziție folosit! Mă refer că verbul « **a fi** » are în aceste propoziții sensul de **există**, **se află**, **se găseşte**, fireşte! Iar aceste cuvinte, **există**, **se află**, **se găseşte**, ca părți de vorbire ce sunt, oare ? Tot **verbe**, şcolare! Observă că în propozițiile anterioare aceste verbe, **există**, **se află**, **se găseşte**, pe verbul « **a fi** » îl pot înlocui!

Dumnezeu **este** (**există**). Animalele **sunt** (**există**).
Apa **este** (**există**). Plantele **sunt** (**există**).
Ploaia **este** (**există**). Lumina este (**există**).

În saci **este/ era/ va fi** grâu.
În saci **se află, există/ s-a aflat, a existat, exista/ se va afla**, **va exista** grâu.

În piață **este/ era/ va fi** verdeață.
În piață **se găseşte/ s-a găsit/ se va găsi** verdeață.

Pe plajă **este/era/va fi** nisip.
Pe plajă **se află, există/ s-a aflat, a existat, exista/ se va afla**, **va exista** nisip.

În autobuz **este/era/va fi** un călător.
În autobuz **se află, există/ s-a aflat, a existat, exista/ se va afla**, **va exista** un călător.

În sertar **este/era/va fi** un portofel.
În sertar **se află, există, se găseşte/ s-a aflat, se afla, a existat, exista, se găsea/ se va afla, va exista, se va găsi** un portofel.

Noi **suntem/ am fost/ vom fi** pe vârful muntelui.
Noi **ne aflăm/ ne-am aflat/ ne vom afla** pe vârful muntelui.

Când ***predicatul*** unei propoziții este exprimat prin diferite forme ale verbului « **a fi** », iar ele pot fi înlocuite cu vreo formă a verbelor **există**, **se află**, **se găseşte,** vorbim de un ***predicat verbal***, fireşte**!**

De asemenea, verbul « **a fi** » formează singur ***predicatul*** – fiind numit din acest motiv, verb predicativ – când are sensul de **a se întâmpla**, **a trece** (când este vorba de trecerea unui anumit timp), **a se duce**, etc:

Ce **a fost** între noi ?
Câți ani **or fi** de atunci ? **Sunt** zece ani.
Am fost până la piață. (m-am dus)

Uneori ***predicatul verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** » apare scris cu o singură literă, deci poate e mai greu deodată să-l reperezi, dar sper că aceasta n-o să te împiedice până la urmă să-l depistezi:

Apa **este** şi pe această planetă.
Apa-**i** şi pe această planetă.
Animalele **sunt** în pădure.
Animalele-**s** în pădure.

Plantele **sunt** în ghivece noi.
Plantele-**s** în ghivece noi.
În continuare vă voi demonstra cum e bine a-l analiza!

Apa **este** şi pe această planetă.
este = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

Apa-**i** şi pe această planetă.
-i = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

Plantele **sunt** în ghivece noi.
sunt = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana a III-a, numărul plural, timpul prezent;

Plantele-**s** în ghivece noi.
-s = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana a III-a, numărul plural, timpul prezent;

Noi **am fost** pe vârful muntelui.
am fost = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana I, numărul plural, timpul trecut;

În sertar **va fi** un portofel.
va fi = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana a III-a , numărul singular, timpul viitor;

Succes la depistat şi la analizat! V-am salutat!

Predicatul nominal *cu verbul copulativ* ***« a fi »***

Dragi copii, în continuare, de asemenea, e nevoie de atenție mare şi de o minte gânditoare, căci numai astfel, garantat, veți putea intra în al înțelegerii palat! Nu este el, acest ***predicat nominal,*** ascuns într-o ceață de nepătruns, dar nici tocmai uşor nu se dă el văzut, pentru a fi de oricine recunoscut! De aceea mai întâi trebuie cu mare atenție de explicațiile mele să te legi, pentru ca să-l înțelegi! Dacă nu l-ai înțeles, cu nimic din lecție nu te-ai ales! Dacă pe esența lui n-ai s-o cunoşti, desigur, prin propoziții n-ai să-l recunoşti! Pe cei care nu prea îl cunosc, de multe ori el în iluzii îi afundă, iar ei cu ***predicatul verbal*** îl confundă!

Pentru început doresc ca în mintea voastră să existe o informație pe care bine să o întărim – vorbind de ***predicat***, în acelaşi timp şi de **verb** vorbim! Că va fi vorba despre un ***predicat verbal*** sau despre un ***predicat nominal,*** referitor la cunoştințele voastre gramaticale actuale, să nu uitați că pe **verb** n-aveți cum să-l ignorați, adică în considerare să nu-l luați! Desigur, iar vă dau de ştire, vorbim de **verb** ca **parte de vorbire**! Şi în ceea ce priveşte funcția, rolul de ***predicat verbal*** şi în ceea ce priveşte funcția, rolul de ***predicat nominal*** în propoziție, **verbul** stă tare pe poziție! Atenție, vă spun a doua oară, el nu are cum să dispară! Că la ***predicatul nominal*** se întâmplă cu **verbul** ceva, e adevărat, da, după cum vom vedea, dar de tot **verbul** nu va dispărea! Şi la ***predicatul verbal*** şi la ***predicatul nominal***, fii atent, **verbul** e prezent permanent! Acum, desigur, te-ai putea întreba mirat de ce există atunci două feluri de ***predicat***! Ai răbdare, n-am terminat de explicat! Să reactualizăm o informație, să-i favorizăm în gândirea noastră a ei revenire, informație referitoare la **părțile de vorbire**! Spuneam – şi sper că țineți bine minte – că **părțile de vorbire** sunt nişte cuvinte! Fiecare cuvânt **parte de vorbire**, măi române, tot **parte de vorbire** rămâne, negreşit, fie că într-o propoziție a fost sau nu folosit! Este esența lui, a cuvântului, este esența sa, iată, rezultată din ceea ce cuvântul respectiv arată! Pe această bază, țineți minte, le-am clasificat pe cuvinte, adică am realizat a lor categorisire în **părți de vorbire**! De aceea, din acest motiv am spus noi că un cuvânt este **substantiv**, altul **adjectiv**, altul **verb** sau altul **numeral**. Să-ți aminteşti ar fi ideal!

În continuare vom analiza câteva situații în care vom vedea cum se poate comporta un cuvânt parte de vorbire care **verb** se numeşte atunci când într-o propoziție o ***funcție***, un ***rol*** primeşte!

Dragi copii, vă rog foarte atenți să fiți şi pe motoarele gândirii să le porniți! Multă răbdare, gândire, răbdare şi iar gândire! Neapărat! Altfel nu puteți intra în al înțelegerii palat!

Dumnezeu ***este*****.**

Dumnezeu ***este bun*****.**

În prima propoziție sensul, înțelesul cuvântului verb **este,** drag şcolar, se arată foarte clar! Este **verb**, este esența lui, a cuvântului, este esența sa, iată, rezultată din ceea ce cuvântul respectiv arată! E vorba de acel înțeles al verbului **a fi,** care în această propoziție are sensul obişnuit al lui, sens ce n-ar trebui să lase pe nicio persoană să fie tristă, sensul de **există**!

Dumnezeu ***este (există)*****.**

De aceea în prima propoziție, fii atent, vorbim de un ***predicat verbal***, evident!

este = ***predicat verbal*** exprimat prin verbul « **a fi** », persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

În a doua propoziție, « Dumnezeu ***este bun.*** », fii atent dumneata, cu sensul obişnuit al verbului **a fi** se întâmplă ceva! În această a doua propoziție, prin verbul « **a fi** » **nu pe existența** Lui Dumnezeu noi o afirmăm, ci pe o însuşire a Celui Căruia ne închinăm! În această a doua propoziție, repet, nu pe existența Lui Dumnezeu noi o afirmăm, fii atent, ea se subînțelege în mod evident! Deci în a doua propoziție verbul **a fi** pierde sensul lui obişnuit de **a se găsi, a se afla** sau **a exista**, căci alta e aici menirea sa! În a doua propoziție, « Dumnezeu ***este bun.*** », verbul **a fi** este doar un instrument ajutător ce ne transmite ***cum este*** al nostru Creator! Aici, din acest motiv, verbul « **a fi** » este numit şi verb copulativ! Fii atent, verbul **a fi** nu face aceasta singur, evident! Verbul **a fi** în forma lui de persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent - ***este*** se alătură de adjectivul ***bun*** şi ne transmite ***cum este*** Dumnezeu chiar acum!

Dar ce este cuvântul « *Dumnezeu* » în propoziția mea ? Pe răspuns de la voi îl aştept! Este *subiect*, corect! Astfel, această alăturare a verbului **a fi,** în forma lui – ***este*** de adjectivul ***bun*** formează un ***predicat nominal*** care arată ca înțeleptul ***cum este*** *subiectul*!

Dar pentru a forma un ***predicat nominal***, verbul « **a fi »** nu e obligatoriu să fie la timpul prezent! Fii atent!

Omul ***a fost bun***.

Omul ***va fi bun***.

Structurile gramaticale « ***a fost bun*** » şi « ***va fi bun*** », fii atent matale, sunt tot ***predicate nominale***!

Acum un alt exemplu în studiu vom lua şi pe ***predicatul nominal*** îl vom aprofunda.

Maria ***este copil***.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ?*

Răspuns: Despre *Maria*.

sau

Întrebare: *Cine* ***este copil*** ?

Răspuns: *Maria*.

Deci cuvântul *Maria* are funcția de *subiect* în această propoziție. S.

Maria ***este copil***.

Întrebare: ***Ce se spune*** *despre Maria ?*

Răspuns: ***este copil***.

sau

Întrebare: ***Ce** este Maria ?*

Răspuns:***este copil***.

Deci structura gramaticală, expresia « ***este copil »*** are rolul de ***predicat nominal*** în această propoziție.

S. P.n.

Maria ***este copil.***

În această propoziție, « Maria ***este copil.*** », fii atent dumneata, cu sensul obişnuit al verbului **a fi** se întâmplă ceva! În această a doua propoziție, prin verbul « **a fi** » **nu pe existența** Mariei noi o afirmăm! Cu toții să aprofundăm! În această a doua propoziție, repet, nu pe existența Mariei noi o afirmăm, fii atent, existența fetiței se subînțelege în mod evident! Deci în această propoziție verbul **a fi** pierde sensul lui obişnuit de **a se găsi**, **a se afla** sau **a exista**, căci alta e aici menirea sa! În această propoziție, « Maria ***este copil.*** », verbul « **a fi »** este doar un instrument ajutător prin intermediul căruia noi, receptorii informației luăm la cunoştință despre ***ce este*** această ființă! Adică, cu privire la această ființă, măi frate, aflăm a ei calitate! Prin cuvântul « calitate » înțeleg aici o anumită situație (din a ei existență), situație în care această ființă apare! Deci nu mă refer la **însăşi existența sa** în lumea ta şi lumea mea, ci mă refer la o anumită calitate, rol, funcție pe care în această lume ea o are. Fiindcă, fii atent mata, Maria putea fi şi altceva: „*Maria **este femeie***.“, „*Maria **este medic***.“, „*Maria **este mamă***.“, „*Maria **este învățătoare***.“ etc. Repet, în această propoziție verbul « **a fi »** pierde sensul lui obişnuit de **a se găsi**, **a se afla** sau **a exista**, căci alta e aici menirea sa! Din acest motiv, aici verbul « **a fi** » nu e verb predicativ, ci verb copulativ! Fii atent, verbul **a fi** nu face aceasta singur, evident! Verbul **a fi** în forma lui de persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent - ***este*** se alătură de substantivul ***copil*** şi ne informează **nu cu privire la existența sa**, a Mariei, ci la calitatea pe care o are ea! Altfel spus, cu ajutorul verbului copulativ « ***este »*** ni se dă de veste cu privire la ceea ***ce Maria este***.

Nu este foarte greu să înțelegi, iată, deşi gândirea ți-e mai mult solicitată! De aceea vă îndemnam atenți să fiți şi pe motoarele gândirii să le porniți!

Dacă în mare viteză peste aceste informații o să zburăm, că verbul « **a fi »** face fițe putem să considerăm! După cum am observat în timp ce am analizat, sunt şi situații când « **a fi »** poate forma singur pe ***verbalul predicat***:

P.v.

Dumnezeu ***este***.

P.v.

Apa ***este*** pe Pământ.

P.v.

Lumina ***este***.

P.v.

Copiii ***sunt*** pe lume.

După cum am observat, există şi situații când verbul « **a fi »** nu poate forma singur pe ***predicat***, ci e doar un instrument ajutător prin care cel ce alcătuieşte propoziția ne dă de veste cu privire la ceea ***ce*** *subiectul* ***este*** sau ***cum este*** *(el, subiectul)*:

S. P.n.

Dumnezeu ***este bun***.

S. P.n.

Maria ***este copil.***

S. P.n.

Maria ***este femeie***.

S. P.n.

Maria ***este medic***.

S. P.n.

Maria ***este mamă***.

S. P.n.

Maria ***este învățătoare***.

S. P.n.

Maria ***este cuminte***.

S. P.n.

Maria ***este iubitoare***.

S. P.n.

Maria ***este frumoasă***.

În aceste situații propoziția ***nu are predicat verbal***, căci verbul « **a fi »** nu poate forma singur pe ***predicat***, puişor, el neavând înțeles de sine stătător! Din acest motiv îl ajută *numele predicativ. Numele predicativ* este cuvântul sau cuvintele care (împreună cu verbul copulativ « **a fi »**) ***ce este*** sau ***cum este*** *subiectul* propoziției ne informează şi pe ***predicatul nominal*** îl formează.

Numele predicativ poate fi exprimat printr-un **substantiv**, un **adjectiv**, un **numeral** sau un **pronume**. Ca să fiu pe deplin sincer cu mata, trebuie să-ți spun că *numele predicativ* mai poate fi exprimat şi prin altceva, adică prin alte **părți de vorbire**, dar nu vom aprofunda acum această ştire, şcolare, căci vei studia despre aceasta în clasele următoare!

Exemple de propoziții unde *numele predicativ* este exprimat prin **substantiv**:

S. P.n.
Maria ***este*** **medic**.
P.n. S.
A fost **învățător** *bunicul* meu.
S. P.n.
Voi ***veți fi*** **specialiști** în viitor.

Exemple de propoziții unde *numele predicativ* este exprimat prin **adjectiv**:

S. P.n.
Copilul cel mic ***era harnic şi cuminte***.
P.n. S.
Va fi **scump** *hotelul* acesta.
S. P.n.
Iubirea ***este*** **frumoasă**.

Exemple de propoziții unde **numele predicativ** este exprimat prin **pronume**:

S. P.n.
Copilul ***este*** **al meu**.
P.n. S.
Este **a lui** *bunătatea* aceasta minunată.
S. P.n.
Casa aceasta ***este*** **a noastră**.

Numele predicativ exprimat printr-un **substantiv** sau printr-un **pronume personal** este uneori exprimat prin acelaşi cuvânt ca şi *subiectul*:

S. P.n.
Fata aceasta ***este*** **fata** noastră.
S. P.n.
Eu ***sunt*** **eu**.
S. P.n.
Tu ***eşti*** **tu**.

Exemple de propoziții unde **numele predicativ** este exprimat prin **numeral**:

S. P.n.
Mihai ***este*** **al şaptelea**.
S. P.n.
Noi ***suntem*** **doi**.

Predicat verbal sau

predicat nominal cu verbul copulativ « **a fi** » ? Ce-o fi ?

În propoziții ***predicatul nominal*** este mai greu de găsit decât ***predicatul verbal***. Te întrebi din ce motiv ? Păi din cauza *numelui predicativ*, dragă fată, drag băiat, care poate fi prin diferite **părți de vorbire** exprimat, dar şi din cauza verbului « **a fi** » care poate avea în unele propoziții funcția de ***predicat verbal***, şcolare, aşa cum am văzut în explicațiile anterioare.

Nu te grăbi să subliniezi verbul « **a fi** », puişor, împreună cu cuvântul imediat următor! Şi în general, oricât de uşor ți s-ar părea textul de analizat, nu te grăbi la subliniat!

Dacă în analiză o anumită ordine nu vei respecta, o greşeală sau mai multe te pot vizita. Deja bănuiesc din ale tale priviri că nu-ți doreşti astfel de musafiri! Aşadar, pentru ca drumul analizei să nu fie primejdios, respectă etapele indicate mai jos:

Pe creangă **este** o porumbiță.

1) Pentru început, fii atent mata, numai pe verbul « **a fi** » îl vei sublinia. Ai un întemeiat motiv. S-ar putea să fie *verb copulativ*, cu ajutorul căruia ***predicatul nominal*** va fi format. Dar nu neapărat! Vreau să spun chiar acum că s-ar putea ca verbul « **a fi** » în această propoziție să poată forma singur un ***predicat verbal.*** Să greşesc ar fi infernal! Oare cum pe adevăr să-l găsesc ? Trebuie bine să gândesc! Dacă în această propoziție verbul « **a fi** » ar forma singur pe ***predicat***, negreşit, cu cuvintele **se află**, **există** ar putea fi înlocuit! Şi după înlocuire, atent iar să fii mata, propoziția acelaşi sens ar avea!

2) Se pune întrebarea pentru a afla *subiectul*:

Pe creangă **este** o porumbiță.

Întrebare: *Cine* ***este*** ?

Răspuns: *o porumbiță*.

Deci cuvântul *porumbiță* este subiectul acestei propoziții.

S.

Pe creangă **este** *o porumbiță*.

3) În analiză înaintăm, pe ***predicat*** (şi felul lui) să-l depistăm:

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *porumbiță* ?

Răspuns: **este** (**se află**, **există**).

Deci în această propoziție verbul « **a fi** » are funcția de ***predicat verbal,*** fiindcă vezi tu, copil gânditor, el are înțeles de sine stătător.

Dacă la început te grăbeai şi pe expresia ***este*** *o porumbiță* ca ***predicat nominal*** o subliniai, cu siguranță greşeai!

P.n.

Pe creangă **este** *o porumbiță*.

Acum cred că înțelegi din ce motiv. Ai fi considerat pe *subiect* ca *nume predicativ*!

Alt exemplu:

Oamenii ***sunt*** harnici.

1) Şi în acest caz, pentru început, fii atent mata, numai pe verbul « **a fi** » îl vei sublinia. Că va fi vorba despre un ***predicat verbal*** ori că al propoziției predicat ***predicat nominal*** se va chema, vom analiza şi vom vedea.

2) Se pune întrebarea pentru a afla *subiectul* propoziției.

Întrebare: *Cine* ***sunt*** ?

Răspuns: *Oamenii*.

Deci cuvântul *oamenii* este *subiectul* acestei propoziții.

3) În analiză înaintăm, pe ***predicat*** (şi felul lui) să-l depistăm:

S.

Oamenii ***sunt*** harnici.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** subiectul *oamenii* ?

Răspuns: Despre subiectul *oamenii* **nu** se spune că **se află** sau că **există**, ci că ***sunt harnici****!*

Deci această propoziție are un ***predicat nominal***, fără doar şi poate! Sper că ai înțeles explicațiile toate! Abia acum îl vom subli-nia pe *numele predicativ*, nicidecum tardiv! Tardiv = târziu, îți spun, pentru ca înțeles să fiu. Deci acum abia pe **numele predicativ** îl vom sublinia, acum, drag şcolar, după ce este foarte clar că verbul « **a fi »** nu poate spune singur ceva despre subiectul *oamenii*! Chiar aşa!

S. P.n.

Oamenii ***sunt*** **harnici**.

Să nu uiți şi să-ți fie foarte clar, drag şcolar, pe un înalt plan al înțelegerii ajuns! Este clar că ***predicatul nominal*** în propoziție e ascuns atunci când verbul « **a fi »** nu poate singur spune ceva despre al propoziției *subiect*. Să fii deştept!

Acordul ***predicatului*** cu *subiectul*

Dragi elevi, îmi zice-un gând că în primul rând despre ceea ce înseamnă **acord** trebuie să vă dau de ştire. Acordul este-un fel de potrivire. Este vorba, dragii mei şi dragele mele despre potrivirea cuvintelor între ele. Şi pentru ca să respect a metodicii, a explicației regulă, normă, vă spun că este vorba de potrivirea cuvintelor după formă. Dacă forma unui cuvânt nu se acordă, adică nu se potriveşte cu forma altui cuvânt, atunci comunicările corecte nu mai sunt! Comunicările, propozițiile nu mai sună bine, iar necazul neînțelegerii vine!

Exemple:

*Copiii **învăț*** bine.
Pe stradă *maşinile **mergem*** ordonat.
*Elevul **scriu*** frumos.
*Porumbeii **zbor***.
*Fata **iubesc***.

În propozițiile anterioare între *subiect* şi ***predicat*** **dezacordul** s-a instalat. Dezacord = lipsă de acord, lipsă de potrivire între nişte elemente care nu realizează o frumoasă şi utilă întâlnire. După cum sugeram, când acordul lipseşte, neînțelegerea stăpâneşte. Din ultima propoziție, iată, se poate înțelege că eu iubesc o fată.

*Fata **iubesc***.

Cu toate acestea, află mata că altul e mesajul din propoziția mea! Acum pe ***predicat*** cu *subiectul* îl voi acorda, acum ***predicatul*** cu *subiectul* ca formă **se acordă**, se potriveşte, iar acum înțelegerea stăpâneşte:

*Fata **iubeşte***.

Este deci nevoie, neapărat, să fie un **acord** între *subiect* şi ***predicat***!

De altfel, draga mea şi dragul meu, atunci când a făcut lumea Dumnezeu, El, atotputernic şi înțelept, a construit-o perfect! Ordinea pe care Creatorul nostru a pus-o în lumea pe care chiar şi acum El o ocroteşte, tocmai despre acest adevăr ne vorbeşte.

A spune se poate că Dumnezeu vrea un **acord** în tot şi în toate! Se pot da exemple nenumărate! Cu adevărat este nevoie mare să existe **acord** între două ființe iubitoare! Dacă, de exemplu, o soție cu al ei soț nu se acordă, nu se potriveşte, atunci divorțul, separarea îi pândeşte, iar aceasta pe multe suflete răneşte!

Nicio familie nu poate exista cu adevărat, dragii mei, fără un **acord** real între toți membrii ei!

Apoi voi, în clasa în care învățați, din multe puncte de vedere unii cu alții trebuie să vă acordați!

Un haos, o dezordine ar fi şi de energie o risipă, dacă nu s-ar acorda între ei toți membrii dintr-o echipă!

La fel de important este, fii atent mata, ca omul să se simtă bine-n pielea sa!

Între sufletul, mintea şi trupul tău dacă este **dezacord** e rău!

Dar cel mai important acord, cu adevărat înălțător, e acordul dintre om şi al său Creator! De aceea este bine să ne străduim ca pe placul Lui Dumnezeu să fim!

Acordul ***predicatului*** cu *subiectul* în propoziţiile
cu un singur *subiect*

Deoarece ***predicatul verbal*** este exprimat prin verb, cu *subiectul* când se va acorda, o va face la persoana şi numărul pe care verbul le va avea. Se întâmplă la fel – din acelaşi motiv – şi dacă este vorba de un **verb copulativ**.

Acordul dintre ***P***. şi *S*. în **persoană** şi **număr**

S. P.v.
Eu îi ***iubesc*** pe oameni .
S. P.v.
Tu ***citeşti*** o carte.
S. P.v.
Mama îl ***leagănă*** pe bebeluş.
S. P.v.
Noi ***cooperăm*** în echipa de lucru.
S. P.v.
Voi ***învăţaţi*** limba română.
S. P.v.
Ei (*ele*) ***cântă*** de bucurie.
S. P.n.
Eu ***sunt*** om.
S. P.n.
Maria ***este*** frumoasă.
S. P.n.
Voi ***sunteţi*** ingineri de calculatoare.

Voi explica acum puţin despre felul în care trebuie pe acest **acord** să-l privim. Când **verbul** dintr-un ***predicat*** care este exprimat prin acel **verb** (în cazul ***predicatului verbal***) sau când **verbul copulativ** (dintr-un ***predicat nominal*** care conţine şi un **verb copulativ**) are forma unui anumit număr, singular sau plural, şi forma unei anumite persoane, I, a II-a sau a III-a, **atunci şi** cuvântul *subiect* cu el se va acorda, adică prin forma sa, **acelaşi număr şi aceeaşi persoană** (cu verbul respectiv din ***predicat***) va avea!

Fii atent să nu cazi şi mata în aşa ceva, adică în vreo eroare precum acestea din exemplele următoare:

Acord în **număr**, dezacord în **persoană** între ***predicat*** şi *subiect*

Eu ***citeşte*** o carte.
Noi ***mergeţi*** la film.

Acord în **persoană**, dezacord în **număr** între ***predicat*** şi *subiect*

Eu ***mergem*** la teatru.
Tu ***mergeţi*** la şcoală.

Dezacord în **număr**, dezacord în **persoană** între ***predicat*** şi *subiect*

*Eu **cântați*** la chitară.
*Voi **curățăți*** gresia.

Dar să ne oprim puțin şi pe la unele propoziții care au *subiectul* exprimat prin **substantive** cu sens colectiv. Procedez astfel cu scop preventiv. Sper să nu pățiți şi voi ca unii oameni pe care astfel de substantive i-au derutat, astfel că între *subiect şi* ***predicat*** dezacordul s-a instalat. Un substantiv cu sens colectiv, frățioare, deşi sub forma numărului singular apare, un număr mare de elemente dintr-o mulțime în sensul lui conține: **stol**, **roi**, **turmă**, **cireadă**, **herghelie** etc.

Cu privire la modul în care ***predicatul*** cu *subiectul* se va acorda, şi aici este la fel, nu uita! ***Predicatul*** cu *subiectul* în **persoană** şi **număr** se va acorda:

*Stolul **a zburat**.*
Stolul de vrăbii gălăgioase ***a zburat***.
*Stolurile **au zburat**.*
Stolurile de vrăbii gălăgioase ***au zburat***.

GREŞIT
Stolul de vrăbii ***au zburat.***

*Herghelia **a alergat*** pe câmpie.
Herghelia de cai ***a alergat***.
*Hergheliile **au alergat***.
Hergheliile de cai ***au alergat***.

GREŞIT
Herghelia de cai ***au alergat.***

Vreau acum ca toată lumea să vadă cum se acordă substantivele **mulțime**, **sumedenie**, **grămadă**! Ai înțeles, bineînțeles, căci eşti deştept, mă refer la cazurile când aceste substantive au rol de *subiect* şi atunci trebuie neapărat să se acorde cu domnul ***predicat***! Dacă ar fi să glumim, frățioare, am putea spune că acordul lor se face prin ...dezacordare! Nu-i nimic fenomenal, deşi **substantivele** cu rol de *subiect* sunt la numărul singular, ***predicatul*** propoziției va fi exprimat printr-un **verb** la plural!

***Au venit** o mulțime (o sumedenie, o grămadă)* de copii.

sau

O mulțime (o sumedenie, o grămadă) de copii ***au venit***.

Această aparentă dezacordare e de fapt o corectă acordare, iar noi explicăm această realizare printr-un motiv ce are legătură cu sensul substantivelor, cel colectiv.

mulțime = număr (foarte) mare;

La fel se întâmplă şi în propoziția: „ ***Au venit*** *o sută* de copii. “, să ştii, propoziție în care ***predicatul*** este exprimat printr-un **verb** la numărul plural, deşi cuvântul cu rol de *subiect (o sută)* este la numărul singular.

Alte exemple:

O mulțime (o sumedenie, o grămadă) de instrumentişti ***au cântat*** în concert.

Au zburat *o mulțime (o sumedenie, o grămadă)* de avioane.

Dragi copii, înainte ca între ***predicat*** şi *subiect* să faci vreun acordaj este bine să analizezi cu atenție al propoziției mesaj. De multe ori această analiză este o cale indicatoare pentru o corectă acordare. De exemplu, iată, se poate, câteodată, ca transmițătorul informației pe **grămada** însăşi în centrul atenției lui să o ia şi nu pe elementele din ea:

Cu cât ***se vinde*** *o grămadă* de portocale ?

Observă că acordul dintre *subiect* şi ***predicat*** la numărul singular s-a realizat!

Dar se poate, iată, altădată, ca transmițătorul informației nu pe **grămada** însăşi în centrul atenției lui să o ia, ci pe elementele din alcătuirea sa:

S-au stricat *o grămadă* de portocale.

Aici mesajul propoziției a insistat pe faptul că foarte multe portocale s-au stricat! De aceea, deşi *subiectul* propoziției, cuvântul *(o) grămadă,* cu forma numărului singular în propoziție a fost adus, ***predicatul*** exprimat prin **verb** la numărul plural s-a pus!

Acordul ***predicatului*** cu *subiectul*
în propozițiile cu *subiect multiplu*

Dacă *subiectul multiplu* este exprimat doar prin **substantive,** ai întemeiate motive să acționezi, astfel încât pe ***predicat*** la persoana a III-a nr. plural să-l aşezi:

Mama şi tata mi-***au cumpărat*** o bicicletă.

Maria, Florin, Ioana, Delia şi George ***vor veni*** la petrecere.

Andreea, Liliana şi Ionela ***s-au jucat*** pe teren.

Din acelaşi motiv, tot la persoana a III-a nr. plural îl vom aşeza şi pe **verbul copulativ**: P.n.

Pisica, câinele, vaca, calul şi oaia ***sunt animale*** domestice.

P.n.

Alexandru, Smaranda, Anemona, Dan şi Florina ***vor fi medici***.

Cazuri speciale de acord al ***predicatului*** cu *subiectul multiplu*

Dacă unul din *subiecte* la **persoana I** (numărul singular sau plural) se pune, atunci ***predicatul verbal*** sau **verbul copulativ** la persoana **I nr. plural** rămâne:

Eu şi Mircea ***cântăm*** cu formația „Blue Star".
Eu şi tu ***gândim*** la fel.
Noi şi voi ***iubim*** ordinea şi disciplina.
Eu şi Florina ***suntem prieteni*** buni.
Eu şi cu prietena mea ***am vizionat*** un film.

Când *subiectele* sunt la **persoana a II-a şi a III-a** nr. sg. sau pl., ***predicatul verbal*** şi **verbul copulativ** (din ***predicatul nominal)*** se pun la **persoana a II-a nr. plural**:

Şi tu, şi el ***cântați*** la fel.
Şi voi, şi ei ***citiți*** la fel de frumos.
Şi tu, şi el îmi ***sunteți prieteni***.
Şi tu, şi ele ***învățați*** excelent.
Şi tu, şi ei mă ***ajutați*** foarte mult.
Şi voi, şi ei îmi ***sunteți neamuri***.

Acordul ***numelui predicativ*** cu *subiectul multiplu*

Mai întâi să nu ne grăbim şi câteva informații despre ***numele predicativ*** să reamintim. ***Numele predicativ*** este acel cuvânt sau expresie care lângă **verbul copulativ** se pune şi pe ***predicatul nominal*** îl compune.

I. Când *subiectul multiplu* este exprimat prin **substantive** care arată nume de ființe de genuri diferite sau este exprimat prin **pronume** de genuri diferite, pot a spune că ***numele predicativ*** la **masculin plural** se pune: P.n.

Maria şi Alexandru ***sunt*** **copii**.

P.n.

El şi Ioana ***sunt*** **frați**.

P.n.

Eu şi Florina ***suntem*** **prieteni**.

P.n.
Şi pisica, şi cățelul ***sunt*** **albi**.

II. Când *subiectul multiplu* este exprimat prin **substantive** nume de lucruri de genuri diferite, dintre care unul la **genul masculin, nr. singular**, pot a spune că ***numele predicativ*** la **feminin plural** se pune:

P.n.
Roata, şuruburile, un cilindru şi caroseria ***sunt*** **scumpe**.
P.n.
Sacul şi traista ***sunt*** **pline**.
P.n.
Foile, caietele, sacul şi cartea ***sunt*** **albe**.
P.n.
Sacul şi butoiul ***sunt*** **pline**.

P.n.
Butoaiele şi sacul ***sunt*** **pline**.
P.n.
Traistele şi sacul ***sunt*** **pline**.

III. Când *subiectul multiplu* este exprimat printr-un **substantiv** masculin la nr. plural **şi un substantiv** neutru la nr. sg., pot a spune că ***numele predicativ*** la genul **masculin,** nr. **plural** se pune:

P.n.
Munții şi dealul ***sunt*** **împăduriți**.
P.n.
Cilindrii şi un piston ***sunt*** **scumpi**.
P.n.
Pereții şi patul ***vor fi*** **moderni**.

IV. Când *subiectul multiplu* este exprimat printr-un **substantiv (**ce denumeşte lucruri) de genul **masculin** la nr. plural şi un **substantiv** de genul **feminin** la nr. singular sau la nr. plural ori un **substantiv** de genul **neutru** la nr. plural, fii atent la ceea ce s-a întâmplat, ***numele predicativ*** se acordă **în gen** (nu neapărat şi în număr!) cu *subiectul* cel mai apropiat:

P.n.
Traista şi sacii ***sunt*** **plini**.

P.n.
Sacii şi traista ***sunt*** **pline**.

P.n.
Sacii şi traistele ***sunt*** **pline**.

P.n.
Traistele şi sacii ***sunt*** **plini**.

P.n.
Munții şi dealurile ***sunt*** **împădurite**.

P.n.
Dealurile şi munții ***sunt*** **împăduriți**.

Acordul **în persoană** dintre ***predicat*** şi *subiect*

Când *subiectul* exprimă o colectivitate din care vorbitorul consideră că face şi el parte, **verbul** – prin care este ***predicatul verbal*** exprimat – **la persoana I nr. plural** poate fi aşezat:

Noi, pasagerii, ***ne dăm*** jos.

În mod asemănător, când *subiectul* exprimă o colectivitate cu care vorbitorul dialoghează, **verbul** (prin care e ***predicatul*** exprimat) la **persoana a II-a, nr. plural** e aşezat:

Toți *elevii* din această clasă ***vă mutați*** în clasa de alături.

În cazul *subiectului multiplu* format din **pronume personale** la diferite persoane sau **şi din pronume personale**, **şi din substantive**, **persoana I are întâietate**, prioritate față de celelalte persoane, față de toate. De asemenea, acordului corect îi vei găsi cheia, dacă reții că **persoana a II-a** are prioritate față de persoana a III-a. Astfel dacă între *subiectele* din *subiectul multiplu* măcar unul din ele printr-un **pronume personal de persoana I** este exprimat, **verbul** (prin care e ***predicatul*** arătat) se pune **la persoana I, nr. plural**, neapărat, şi aceasta se întâmplă, iată, indiferent de persoana la care celelalte *subiecte* se află:

Voi şi eu ***vom merge*** la spectacol.
Eu, ea, Marcel şi Delia ***lucrăm*** în această şcoală.
Ei, ele şi cu mine ***cântăm*** în această formație.

Spuneam că acordului corect îi vei găsi cheia, dacă reții şi că **persoana a II-a** are prioritate față de persoana a III-a. Dacă între *subiectele* din *subiectul multiplu* se găseşte unul printr-un **pronume de persoana a II-a, nr. singular sau plural** exprimat şi nu există *subiect* printr-un pronume de persoana I arătat, **verbul** de la ***predicat*** va fi la **persoana a II-a, nr. plural** aşezat:

Elvis şi cu tine, Priscila, ***v-ați iubit*** mult.

*Tu, ei şi cu ele **veţi merge*** cu trenul.
*El, ea şi voi **nu aţi participat*** la lecţie.

Acordul **în număr** între ***predicat*** şi *subiect*

Când *subiectul multiplu* este format din mai mulţi termeni aflaţi pe picior de egalitate, deci neavând unul asupra altuia prioritate – altfel spus, şcolare, între ei nu există a unuia pentru altul determinare – **verbul** (prin care este ***predicatul*** exprimat) la **numărul plural** va fi aşezat:

*Automobilul şi autobuzul **pornesc*** din parcare.
*Elvis şi The Beatles **se întreceau*** în cântece.
*Găinile, raţele, curcile şi gâştele **se hrănesc*** cu cereale.

Când *subiectul multiplu* este format din mai mulţi termeni în relaţii disjunctive aflaţi, pe **verbul** de la ***predicat*** la **numărul singular** o să-l aşezaţi (relaţii disjunctive = adică termenii **nu** pot sta în acelaşi timp, adică simultan pe acelaşi plan, **nu** pot avea loc deloc împreună — şi unul, şi celălalt sau ceilalţi):

Mama sau tata mă ***va ajuta***.
Patronul sau angajatul lui ***este responsabil*** pentru acest act.
*Avionul , autobuzul sau trenul **va transporta*** pe turişti.

La fel se întâmplă şi atunci când în cadrul *subiectului multiplu* avem o înşiruire de termeni de felul « nici..., nici... », adică şi aici, drag şcolar, ***predicatul*** va fi la **numărul singular**:

*Nici mama, nici tata **n-a venit***.
*Nici preşedintele, nici primul ministru **nu a participat*** la reuniune.
*Nici Ion, nici Gheorghe, nici Anca şi nici Marius **nu este medic***.

Uneori ***numele predicativ*** (componentă a ***predicatului nominal,*** ştii şi tu, căci eşti deştept) este la alt număr decât al propoziţiei *subiect*. Ei, află tu, care devii înţelept, că **verbul copulativ** se acordă **în număr** cu al propoziţiei *subiect*:

S.
Curtea lui Gheorghe **era** numai ***grămezi*** de nisip, ***cărămidă, lemne şi*** alte ***materiale*** de construcţii.

S. P.n.
Discursul lui **este *promisiuni şi invenţii*** de-ale sale.

S. P.n.
Noi **suntem *speranţa*** lumii.

S. P.n.
Părul fetei **este *valuri*** în bătaia vântului.

Dacă am acorda în număr pe **verbul copulativ** cu ***numele predicativ***, avem un motiv, negreşit, să spunem că am greşit:

Părul fetei **sunt *valuri*** în bătaia vântului.

Acordul **în gen** între ***predicat*** şi *subiect*

Ne interesează să facem un periplu prin cazurile de acord **în gen** ale ***predicatului*** cu un *subiect multiplu* care este alcătuit din **substantive** sau **pronume** de gen diferit.

A. Când substantivele sunt nume de fiinţe, a spune se poate că **masculinul** are prioritate:

Şi învăţătorul, şi elevele sale ***sunt încântaţi*** de spectacol.

Observă că s-a folosit forma de ***încântaţi***, deci forma de genul masculin (plural, normal) şi nu forma de gen feminin – ***încântate.***

B. Când substantivele nume de lucruri denumesc, tipurile de acord sunt variate şi mulţi greşesc.

a) Când *subiectul multiplu* conţine nume de lucruri de gen neutru şi feminin, pot a spune că ***numele predicativ*** la **feminin** plural se pune:

*Tabloul şi perdeaua **sunt curăţate**.*
*Perdeaua şi tabloul **sunt curăţate**.*
*Tablourile şi perdeaua **sunt curăţate**.*
*Perdeaua şi tablourile **sunt curăţate**.*
*Tabloul şi perdelele **sunt curăţate**.*
*Perdelele şi tabloul **sunt curăţate**.*
*Tablourile şi perdelele **sunt curăţate**.*

b) Când *subiectul multiplu* conţine nume de lucruri de genul masculin şi feminin, dacă **substantivul** de gen **masculin** e la **nr. singular**, pot a spune că ***numele predicativ*** la **feminin** plural se pune:

*Muntele şi floarea **sunt pictate**.*
*Floarea şi muntele **sunt pictate**.*
*Muntele şi florile **sunt pictate**.*
*Florile şi muntele **sunt pictate**.*

Dacă **substantivul** de gen **masculin** este la **numărul plural**, domnul ***predicat*** se acordă **în gen** cu segmentul din *subiect* cel mai apropiat:

*Munţii şi floarea **sunt pictate**.*
*Floarea şi munţii **sunt pictaţi**.*
*Munţii şi florile **sunt pictate**.*
*Florile şi munţii **sunt pictaţi**.*

c) Când *subiectul multiplu* conţine nume de lucruri de genul **masculin** şi **neutru**, dacă **substantivul** de gen **masculin** este la **nr. singular**, pot a spune că ***numele predicativ*** la **genul neutru** se pune:

*Peretele şi tablourile **sunt pictate**.*
*Tablourile şi peretele **sunt pictate**.*
*Peretele şi tabloul **sunt pictate**.*
*Tabloul şi peretele **sunt pictate**.*

Dacă la *subiectul multiplu* **substantivul** de gen **masculin** este la numărul **plural** şi **substantivul** de gen **neutru** este la nr. **singular**, pot a spune că ***numele predicativ*** la **genul masculin** se pune:

*Pereții şi tabloul **sunt pictați**.*
*Tabloul şi pereții **sunt pictați**.*

Dacă la *subiectul multiplu* **substantivul** de gen **masculin** este la numărul **plural** şi **substantivul** de gen **neutru** este tot la nr. **plural**, domnul ***predicat*** se va acorda cu segmentul din *subiect* cel mai apropiat:

*Pereții şi tablourile **sunt pictate**.*
*Tablourile şi pereții **sunt pictați**.*

Excepții şi abateri de la regulile acordului
dintre ***predicat*** şi *subiect*
(acordul **după înțeles** şi acordul **prin atracție**)

Drag elev, despre câteva reguli ale acordului dintre *subiect* şi ***predicat*** noi am învățat. Îți voi mai spune ceva, poate neaşteptat, dar să nu fii derutat! În lumea în care noi trăim şi în care pe reguli foarte mult ne bizuim, sper să nu fie pentru tine o decepție dacă afli că multe din reguli au măcar o excepție. Excepție înseamnă, la o adică, un caz, o situație în care acea regulă nu se mai aplică! La fel de important este să-ți dau de veste că o excepție de la o regulă, fii atent mata, nu anulează regula!

În cazul excepțiilor de la regulile acordului dintre *subiect* şi ***predicat*** vom analiza câteva situații imediat şi vom trece în revistă câteva excepții, nu toate care există! Aceasta nu din cauză că pe treabă incompletă o vom lăsa, dar şi în anii următori pe gramatica limbii române o veți studia!

Acordul după înțeles

● În unele propoziții în care *subiectul* este exprimat printr-un **substantiv** la nr. **singular** cu sens colectiv, acordul dintre ***predicat*** şi *subiect* este de la regulă evaziv, el făcându-se, mai ales, **după înțeles**. Evaziv înseamnă, pot a spune, că acelei reguli el nu se supune.

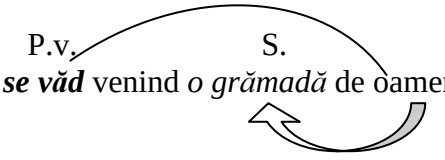

Dinspre aeroport ***se văd*** venind *o grămadă* de oameni.

Acest substantiv cu sens colectiv la numărul singular, *grămadă*, (cu rol de *subiect*), trebuie precizat că printr-un alt **substantiv** la nr. **plural** este determinat, în cazul nostru prin substantivul « oameni » care, iată, pe elementele componente ale colectivului le arată. Deasupra propoziției linia curbată, cum se realizează acordul îți arată. După cum se vede treaba *subiectul « grămadă »* aşteaptă acordul ***predicatului*** cu el degeaba, căci ***« se văd »***, adică domnul ***predicat*** cu **substantivul determinant** la **plural** (oameni) s-a acordat. Acest domn ***predicat*** are mare ambiție, el consideră că « oameni » este adevăratul *subiect* din propoziție! Astfel se realizează, deşi nu des, acordul după înțeles.

În continuare consider că n-ar strica o rememorare a unor informații despre determinare. În propoziția anterioară, „ Dinspre aeroport ***se văd*** venind *o grămadă* de oameni. “, oricine poate să vadă cum substantivul « oameni » determină pe substantivul « *grămadă* », aspect precizat, la o adică, şi de săgeata (de dedesubt) care tocmai aceasta indică. De aceea putem să rostim elegant că « oameni » este **substantivul determinant**. Bine, bine, însă cineva *„Cum adică determină ?“* s-ar putea întreba. **Când spunem că determină, frățioare, înțelegem că aduce în plus o precizare** doar prin simpla lui alăturare. Trebuie spus că această informație în plus care prin determinare apare este, evident, folositoare.

Întrebare: ***Ce fel de*** *grămadă ?*

Răspuns: de oameni.

În propoziția mea, cum am mai spus, substantivul « oameni » aduce o precizare în plus, o informație despre substantivul «*grămadă*». Oricine poate să vadă. Atenție, nu substantivul «*grămadă*» spune ceva despre «oameni», este clar, ar fi chiar ilar!

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

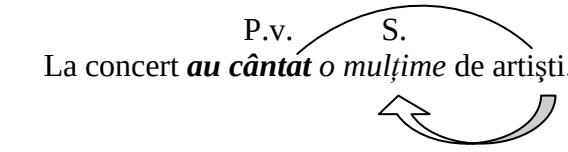

Acest substantiv cu sens colectiv la numărul singular, *mulțime*, (cu rol de *subiect*), trebuie precizat că printr-un alt **substantiv** la nr. **plural** este determinat, în cazul nostru prin substantivul « artişti» care, iată, pe elementele componente ale colectivului *mulțime* le arată. Deasupra propoziției linia curbată, cum se realizează acordul îți arată. După cum se vede treaba *subiectul « mulțime »* aşteaptă acordul ***predicatului*** cu el degeaba, căci ***«au cântat»,*** adică domnul ***predicat*** cu

substantivul determinant la **plural** (artişti) s-a acordat. Acest domn ***predicat*** are mare ambiție, el consideră că « artişti » este adevăratul *subiect* din propoziție!

● În acelaşi fel se poate realiza acordul când *subiectul* este unul din cuvintele la nr. singular *« jumătate », « sfert », « parte »* sau altul, după care urmează un **determinant** la **plural** cu care se acordă ***predicatul***:

S. P.v.
Jumătate din elevi ***curățau*** grădina.
S. P.v.
Un sfert din fete ***erau*** la coafor.

Însă şi limba română în posibilitățile de exprimare debordează, aşa că fii pe fază, căci sunt şi situații când determinantul absentează, însă din gândire nu e şters, el este subînțeles, astfel încât ți se pare că între *subiect* şi ***predicat*** dezacordul apare:

S. P.v.
Jumătate ***curățau*** grădina.
S. P.v.
Un sfert ***erau*** la coafor.

● Când *subiectul* este exprimat prin unul din **pronumele** nehotărâte sau negative *fiecare, câte unul, nimeni, niciun(ul)* urmate de un determinant, domnul ***predicat*** poate fi (cu *subiectul)* la nr. **plural** acordat: S. P.v.

Fiecare dintre copii ***au învățat*** poezia.
Câte unul din muncitori ***urcau*** sacii cu ciment.
Niciunul dintre fotbalişti ***n-au înscris*** gol.

Pronumele *fiecare* atunci când are rol de *subiect*, chiar dacă nu are un determinant la nr. plural (ca în propozițiile anterioare), poate fi acordat cu un ***predicat*** la **nr. plural**, şcolare, acest acord fiind valid, acceptat, <u>dacă **verbul** prin care ***predicatul*** este exprimat are un determinant de tipul, « câte o...», «câte un...»</u>. Iată cum:

Fiecare ***au adus*** câte un caiet.
Au adus *fiecare* câte un caiet.

Dacă **verbul** prin care este ***predicatul*** exprimat nu are un astfel de determinant (de tipul « câte o...», «câte un...»), să foloseşti **verbul** cu rol de ***predicat*** la **nr. plural** este incorect când pronumele *fiecare* are rol de *subiect*:

GREŞIT
Fiecare ***ziseră*** că...
Ziseră *fiecare* că...

CORECT
Fiecare ***zise*** *că...*
Zise *fiecare că...*

Dacă *subiectul* propoziției este **pronumele** negativ *niciunul,* (chiar dacă **pronumele** negativ *niciunul* nu are vreun determinant la plural), **verbul** prin care este exprimat domnul ***predicat*** poate fi la **nr. plural** aşezat. Astfel de acord să realizezi poți, căci aici pronumele « *niciunul* » este echivalent ca sens cu « *toți* »:

Niciunul ***nu râdeam***. (= toți nu râdeam, toți eram serioşi)
Niciunul ***nu dormeam***. (= toți nu dormeam, toți eram treji)

Dacă *subiectul* propoziției este **pronumele** nehotărât *unul,* (chiar dacă **pronumele** *unul* nu are vreun determinant la plural), **verbul** prin care este exprimat domnul ***predicat*** poate fi la **nr. plural** aşezat. Astfel de acord să realizezi poți, căci aici « *unul* » este echivalent ca sens cu « *toți* »:

Unul (din noi) ***nu*** mai ***ajungem***! (= niciunul din noi nu mai ajungem, toți nu mai ajungem)

În mod asemănător ***predicatul*** **la plural** poate sta şi când *subiectul* e « *cineva* », « *careva* » (adică **pronume** nehotărâte, e bine să fie şi de voi ştiute):

Dacă ***vizionați*** *cineva* filmul, să mi-l povestiți şi mie.

Pronumele nehotărât *« unul »* când are sensul lui obişnuit, cu ***predicatul*** **la plural**, iată, nu se poate construi niciodată! În fiecare din exemplele următoare, iată, <u>o singură persoană urmează să facă acțiunea</u>, de fiecare dată:

GREŞIT
Unul din noi ***vom câştiga***.
Unul din voi ***veți pleca***.
Unul din ei ***vor conduce***.

CORECT
Unul din noi ***va câştiga***.
Unul din voi ***va pleca***.
Unul din ei ***va conduce***.

Acordul prin atracție

Uneori ***predicatul*** nu se acordă cu *subiectul* lui, ci cu un alt cuvânt din propoziție de care este mai aproape ca poziție sau ca să-ți dau altfel de veste, ***predicatul*** se acordă cu un cuvânt care mai mult în centrul atenției este. Avem de-a face în această situație cu un acord prin atracție.

● când *subiectul* este la alt număr decât ***numele predicativ***, ar fi un bun motiv ca să se acorde **în număr** cu **verbul copulativ**:

Opt *sute* de euro ***sunt*** o sumă bună.

Cu toate acestea, mult mai des este întâlnită următoarea construcție greşită:

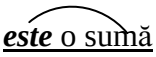

Opt *sute* de euro ***este*** o sumă bună.

Deci **verbul copulativ** din *nominalul* ***predicat***, nu cu *subiectul* a fost acordat, el, **verbul copulativ** (în cazul nostru **a fi** la timpul prezent – ***este***), de ***numele predicativ – «*** o sumă » în acord este atras, iar cu *subiectul « sute »* dezacordat a rămas. Este, cum am spune, o atracție ...mortală pentru ideea de corectitudine, o atracție fatală.

Când **verbul copulativ** este mai aproape de ***numele predicativ*** decât de *subiect*, acordul prin atracție al **verbului** din ***predicat*** cu ***numele predicativ*** de această apropiere e puternic influențat, dar astfel de construcție e bine de evitat:

S.

Obiectivul principal al tuturor claselor din şcoala noastră ***sunt*** rezultatele foarte bune.

Corect este:

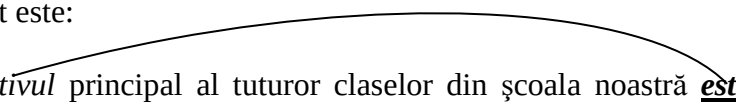

Obiectivul principal al tuturor claselor din şcoala noastră ***este*** rezultatele foarte bune.

● În propozițiile cu *subiect multiplu* aşezat după ***predicat***, *subiect multiplu* care din mai mulți termeni la singular este format, *predicatul* se poate pune la numărul **singular**, deci față de ceea ce ştii tu, contrar:

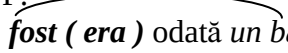

A fost (era) odată *un băiat şi o fată.*

în loc de

Au fost (erau) odată *un băiat şi o fată.*

Deci ***predicatul,*** prin atracție s-a acordat numai cu acel segment din *subiect* care mai aproape de el a fost plasat.

Iată, în continuare, o altă astfel de situație ...atrăgătoare:

În lumina stelelor ***se vedea*** *fața* ei frumoasă *şi părul* catifelat.

în loc de

În lumina stelelor ***se vedeau*** *fața* ei frumoasă *şi părul* catifelat.

De altfel, dacă te-ai apuca de inversat, îți vei da seama de acordul corect imediat:

În lumina stelelor *fața* ei frumoasă *şi părul* catifelat ***se vedea***.

Un astfel de acord, este evident, face doar un neştiutor sau un neatent!

Cred că nici nu mai trebuie să-ți dau de veste, căci ştii şi tu cum corect este:

În lumina stelelor *fața* ei frumoasă *şi părul* catifelat ***se vedeau***.

● Mai există un fel de acord, ce-i drept întâlnit rareori, care ideii de corectitudine îi dă fiori. Domnul ***predicat*** face atunci ceva care nu este deloc elegant şi se acordă incorect cu un determinant:

S.

Ascultarea acestor cântece te-***au făcut*** să te concentrezi mult.

Astăzi le ***aduseră*** *cineva* mâncăruri alese.

Câteodată ***se aud*** de oferte promoționale.

CORECT

Ascultarea acestor cântece te-***a făcut*** să te concentrezi mult.

Astăzi le ***aduse*** *cineva* mâncăruri alese.

Câteodată ***se aude*** de oferte promoționale.

Părțile secundare de propoziție

Despre **părțile secundare** de propoziție

Probabil acum te întrebi: *„ Ce-o mai fi, oare, şi cu aceste* **părți secundare** *?“* Aminteşte-ți de părțile principale de propoziție, pentru că le-ai învățat! Aminteşte-ți de *subiect* şi ***predicat***! Ce-am spus atunci ? Mai ții minte mata ? Că fără **părțile principale** ale sale o

propoziție nu poate exista! Nu acelaşi lucru putem spune, şcolare, şi despre **părțile de propoziție secundare**. Adică o propoziție poate exista, chiar dacă nu are pe niciuna dintre părțile ei secundare!

Acum te poți uita la mine întrebător: *„ Bine, bine, atunci care-i rolul lor ? Şi de ce mai au unii oameni aşa de mare ambiție, încât să le aşeze prin vreo propoziție ?“*

„ E foarte bine că întrebi!“ eu am să-ți zic şi-am să-ți şi explic.

De cele mai multe ori, în a lor comunicare oamenii au nevoie de informații în cantitate mare. De foarte multe ori, dacă nu se fac bogate informări sau măcar mai multe precizări, în mintea receptorilor de mesaj se vor naşte multe întrebări. Ba chiar, în lipsa unor informații suplimentare, receptorii de mesaj în înțelegere pot să aibă şi-un blocaj. Receptorii de mesaj, îți reamintesc, sunt acei oameni care pe mesaj îl primesc.

De exemplu:

Copacul ***creşte***.

Este o propoziție, fireşte! Te invit să faci şi tu această constatare. Şi *subiect*, şi ***predicat*** are! Este clar ceea ce prin această propoziție s-a transmis. Şi totuşi se pot naşte multe întrebări, cum ți-am zis:

Care copac ? Ia spune mata! *Şi copacul, al cui era ? Unde creştea ? Dar cum creştea ?* Şi tot aşa, şi tot aşa...

Întrebare: *Care copac ?Ce fel de copac ?*
Răspuns: tei.
S. P.v.
Copacul tei ***creşte***.

Întrebare: *Care copac ?*
Răspuns: din curte.
Copacul din curte ***creşte***.

Întrebare: *A cui curte ?*
Răspuns: (a) şcolii.
Copacul din curtea şcolii ***creşte***.

Întebare: *Care (Ce fel de) şcoală ?*
Răspuns: mari.
Copacul din curtea şcolii mari ***creşte***.

Întrebare: *Cum creşte ?*
Răspuns: frumos.
Copacul din curtea şcolii mari ***creşte*** frumos.

Întrebare: *Unde creşte ?*
Răspuns: în sol.
Copacul din curtea şcolii mari ***creşte*** în sol.

Ai putea spune că tot aşa propoziția s-ar putea complica. De fapt nu e tocmai a propoziției complicare, ci o îmbogățire a ei cu **părți de propoziție secundare** care transmit o cantitate de informații mai mare. Dacă de prin propoziții părțile lor secundare lipsesc, ele, propozițiile trăiesc, totuşi ție acest trai al lor s-ar putea să nu-ți placă, deoarece comunicarea va fi mai săracă. În continuare studiază cu atenție mare şi cât de intens se poate pe propozițiile simple şi pe cele dezvoltate!

După cum chiar din tabel poate ai remarcat, **propoziția simplă** este alcătuită doar din *subiect* şi ***predicat***, adică după cum observi matale, propoziția e alcătuită doar din **părțile de propoziție principale**!

Nu acelaşi lucru se poate spune, iată, despre o **propoziție dezvoltată,** care pe lângă **părțile de propoziție principale** este îmbogățită cu **părți de propoziție secundare**. De ce oare ? Răspunde-acum mata, căci ți-am vorbit despre aşa ceva!

Propoziții simple (alcătuite doar din *subiect* şi ***predicat***)	**Propoziții dezvoltate** (pe lângă *subiect* şi ***predicat*** mai conțin şi **părți secundare** de propoziție)
Pisica ***a vânat***.	*Pisica* mea siameză ***a vânat*** dimineață un şoricel jucărie de catifea roşie.
Zboară *păsările*.	***Zboară*** grațios *păsările* călătoare spre zările albastre îndepărtate.
Oamenii ***muncesc***.	*Oamenii* harnici ***muncesc*** cu dăruire pentru hrana zilnică.
Animalele ***aleargă***.	*Animalele* pădurii de lângă sat ***aleargă*** pentru evitarea întâlnirii cu vânătorii nemiloşi.
Zâmbesc *copiii*.	***Zâmbesc*** senin *copiii* fericiți cu părinți blânzi şi iubitori.
Sentimentele ***contează***.	*Sentimentele* de iubire pentru aproapele tău ***contează*** mult în lumea noastră de astăzi.
Iubirea ***salvează***.	*Iubirea* minunată şi puternică ***salvează*** sufletele de oceanul cu gheață al indiferenței.
Maria, Alexandru, Paul, Daria şi Liviu ***sunt medici***.	*Maria, Alexandru, Paul, Daria şi Liviu* ***sunt medici*** la spitalul din orașul nostru.

Costel, Daniel, Florin, Mircea şi Ionuț ***învață***.	*Costel, Daniel, Florin, Mircea şi Ionuț* ***învață*** lecția despre păsările călătoare.
Citeşte *învățătorul.*	***Citeşte*** tare şi expresiv *învățătorul* o poveste despre un împărat şi un zmeu.
Dumnezeu ***ocroteşte.***	*Dumnezeu* întotdeauna ***ocroteşte*** pe oamenii credincioşi şi ascultători.

Atributul – parte secundară de propoziție
care determină un **substantiv**

După cum îți sugeram şi prin formularea anterioară, **atributul** este o parte de propoziție secundară. Mai mult, dintr-un anumit motiv **atributul** determină un **substantiv**. Probabil că în mintea unora dintre voi o întrebare deja s-a născut: *„ Dar un substantiv poate să determine un atribut ? “* Atenție mare la ceea ce-ți voi spune în continuare. Niciodată nu va fi posibilă o astfel de determinare! Niciun **substantiv** nu s-a născut pentru a determina un **atribut**! Dar hai să-ți explic mult mai mult de un pic din care motiv **atributul** determină un **substantiv**. S-ar putea să vă frământe o întrebare: *„ Ce mai este, oare, şi cu această determinare ? “***.** Aproape că ați striga în gura mare cu glas sonor şi zău, n-ar fi deloc revoltător: *„Cum adică* **determină**, *domnule învățător ?“*

Dacă vei fi atent nițel, vei vedea că **determină** înseamnă că **precizează ceva despre el,** o informație în plus, doar prin simpla alăturare fără a vreunui **verb *predicativ*** sau ***copulativ*** colaborare.

Spuneam că în ale lor comunicări oamenii au nevoie de cât mai multe precizări. De exemplu, în propoziția „*Copacul* ***creşte***.“ e clar ce se întâmplă, firește! Dar după cum spuneam, n-ar strica dacă despre copac ai mai afla ceva! Şi atenție mare la ceea ce vă spun vouă, fără să alcătuiți o propoziție nouă!

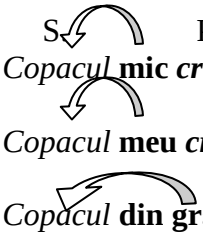

Cuvintele « **mic** », « **meu** », « **din grădină** », iată, determină pe **substantivul** *copacul* de fiecare dată, în fiecare propoziție anterior enunțată. Determină, adică, fiți atenți nițel, spun ceva despre el prin simpla alăturare, fără a vreunui **verb** predicativ sau copulativ colaborare (de felul „ *Copacul* **este mic** şi ***creşte*** “, „ *Copacul* **este al meu** şi ***creşte***“, „ *Copacul* **este din grădină** şi ***creşte*** “ sau „ *Copacul* **se află** în grădină şi ***creşte***. “) La expresiile « copacul **mic** », « copacul **meu** », « copacul **din grădină** » este interesant de observat ceva. În mod normal, stând singure, înțeles nu ar avea. Adică vin într-o zi la tine şi-ți zic: „ Copacul **mic**. “ Ce-ai înțeles ? Nimic! Şi totuşi aceste alăturări în propozițiile anterioare, fii atent, au înțeles, evident! Ştim, înțelegem că acel copac **este** mic, evident, deşi **verbul** copulativ **este** în acea propoziție e absent. La fel, ştim, înțelegem că acelaşi copac **este** în grădină, evident, deşi **verbul** predicativ (de data aceasta) **este** iar e absent. Poate te întrebi mata cum de se poate aşa ceva. Păi, aceste expresii, « copacul **mic** », « copacul **meu** », « copacul **din grădină** » capătă înțeles, bineînțeles, deci la lumina înțelegerii sunt aduse, căci în propoziții sunt incluse!

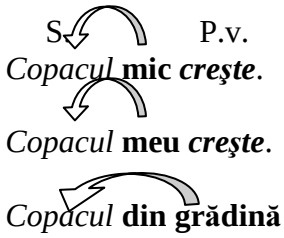

Prin vârful săgeții, cel ascuțit ca vârful unui cuțit, ți-am indicat care este cuvântul **determinat**, adică pe acel cuvânt, fii atent mata, despre care se spune printr-un **determinant** ceva. Baza săgeții, cea fără vârf ascuțit ca vârful unui cuțit, deci capătul celălalt ți-l arată pe cuvântul **determinant**: **mic**, **meu**, (**din) grădină**.

Desigur, poți să spui că prin prezența lui determinantul aduce încă o precizare în comunicare, în plus precizare, evident, folositoare. Dacă determinantul lipsea, fii atent la ce întrebări în mintea ta se puteau năştea:

Întrebare: *Care copac ? Ce fel de copac ?*
Răspuns: **mic**.
Întrebare: *Al cui copac ?*
Răspuns: (al) **meu**.
Întrebare: *Care copac ?*
Răspuns: **din grădină**.

Pe **determinant** nu-l interesează ce rol în propoziție **determinatul** are! Atenție mare! Adică, de exemplu, determinantul **mic** nu-l determină pe cuvântul *copac* ca *subiect*. Fii deştept, nu fi naiv! Îl determină pe « copac » ca **substantiv**. Adică însuşirea de **mic** este atribuită acestei ființe, copacului adevărat al cărui nume prin **substantivul** « copac » e arătat! Determinarea respectivă se producea, chiar dacă cuvântul « copac » rol de *subiect* nu avea:

S. P.v.

*Un amic **a văzut*** un copac **mic**.

Dar chiar dacă acestui cuvânt, « copac », funcția de *subiect* i-ai luat, el calitatea de **substantiv** şi-a păstrat! Aşa că determinarea **substantivului** « copac » de către cuvântul **mic** merge ca pe roate. Sănătate!

Acest cuvânt care prin a vreunui **substantiv** determinare îmbogățeşte a propoziției comunicare, îți spun ca să fie bine ştiut, se numeşte **atribut**.

Altfel spus, acest cuvânt care prin a vreunui **substantiv** determinare îmbogățește a propoziției comunicare, în acea propoziție el ***rol***, ***funcție sintactică*** de **atribut** are! Din acest motiv:

Atributul este partea secundară de propoziție care determină un **substantiv** (sau un înlocuitor al lui, adică al substantivului).

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine!

În propoziția „ *Fructele **cresc***.“ e foarte clar ce s-a transmis, firesc. Dar deja o mulțime de întrebări în gând mi-au pătruns şi-mi şoptesc că informațiile nu-s de-ajuns. Am nevoie mare de încă o precizare. Ba cred că, de fapt, o să-mi ies din răbdări dacă nu primesc chiar mai multe precizări! În exemplele din continuare prin vârful săgeții, cel ascuțit ca şi vârful unui cuțit, eu ți-am indicat care este **substantivul determinat**. Baza săgeții, cea fără vârf ascuțit ca vârful unui cuțit, deci capătul celălalt ți-l arată pe cuvântul **determinant.** Cuvântul **determinant** este acel cuvânt care **îl determină** pe un alt cuvânt, şcolare, adică despre **cuvântul determinat** aduce în plus o precizare prin simpla alăturare fără a vreunui **verb** predicativ sau copulativ colaborare. Iar aici, în cazul nostru, ce rol are oare în propoziție cuvântul care o determinare a făcut ? Evident, rol de **atribut**! El o determinare a făcut, atenție neapărat, nu o determinare el a suportat! Deci gândirea să te țină, **atributul de-ter-mi-nă**!!! Ce determină ?

Ştii şi tu, căci nu eşti naiv! **Atributul** (A) determină un **substantiv**!
Deasupra cuvântului «*Fructele*» S = *subiect!* Să fii deştept!

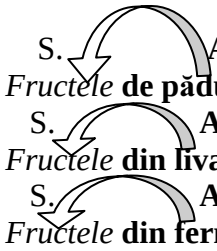

Întrebare: *Care fructe ?*
Răspuns: **de pădure**.
Întrebare: *Care fructe ?*
Răspuns: **din livadă**.
Întrebare: *Care fructe ?*
Răspuns: **din fermă**.

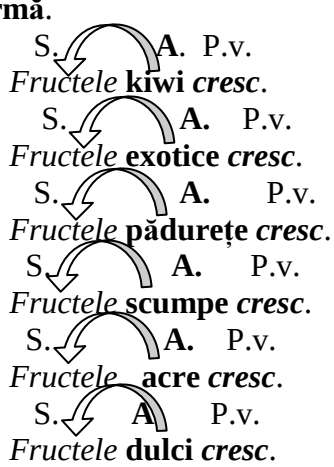

Întrebare: *Ce fel de fructe ?*
Răspuns: **kiwi**.
Întrebare: *Ce fel de fructe ?*
Răspuns: **exotice**.
Întrebare: *Ce fel de fructe ?*
Răspuns: **pădurețe**.
Întrebare: *Ce fel de fructe ?*
Răspuns: **scumpe**.
Întrebare: *Ce fel de fructe ?*
Răspuns: **acre**.
Întrebare: *Ce fel de fructe ?*
Răspuns: **dulci**.

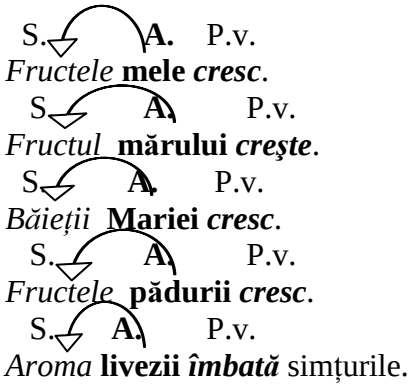

Întrebare: *Ale cui fructe ?*
Răspuns: ale **mele**.
Întrebare: *Al cui fruct ?*
Răspuns: al **mărului**.

Întrebare: *Ai cui băieți ?*
Răspuns: ai **Mariei**.
Întrebare: *Ale cui fructe ?*
Răspuns: ale **pădurii**.
Întrebare: *A cui aromă ?*
Răspuns: a **livezii**.

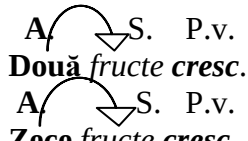

Întrebare: *Câte fructe ?*
Răspuns: **două**.
Întrebare: *Câte fructe ?*
Răspuns: **zece**.

Iată, vârful săgeții îl arată pe cuvântul, pe substantivul determinat de către **atribut**, substantiv care se alătură în una din întrebările *„ Care...?“, „ Ce fel de...?“, „ A (al, ai, ale) cui...?“, „ Câte...? “*, iar celălalt capăt al săgeții te va conduce pe drumul ştiut către răspunsul dat de **atribut**! Altfel spus, altfel explicat, întrebarea la care răspunde **atributul** e pusă pe lângă **substantivul** determinat!

N-ar strica să-ți explic din care motiv doar **atributul** determină un **substantiv** şi de ce niciun **substantiv** nu este făcut să determine vreun **atribut**!

Ca şi *subiectul*, ca şi ***predicatul***, şi **atributu**l – fie c-o să-i placă lui sau n-o să-i placă – este un rol, o funcție pe care în propoziție o

parte de vorbire îl (o) joacă! După cum am mai spus, copile, fără propoziții **părțile de vorbire** ar cam fi ...inutile. Chiar aşa, degeaba ar exista **substantive**, **adjective**, **pronume**, **verbe** şi **numerale**, n-ai avea ce să faci cu ele matale, dacă nu te mobilizezi ca în propoziții să le utilizezi! Îndată ce într-o propoziție li s-a dat o utilizare pentru a realiza o bună comunicare, află tu, micule român, că ele tot **părți de vorbire** rămân, doar că fiecare cuvânt, după cum în propoziție a fost folosit, cu un *rol*, cu o *funcție sintactică* s-a căpătuit (a primit). O parte de vorbire poate fi într-o propoziție ***predicat***, altă parte de vorbire poate juca rolul de *subiect* sau, după cum am văzut, poate avea chiar rol de **atribut**.

Dar hai pe o propoziție să o analizăm, pentru ca-n bălțoaca neînțelegerii să nu ne scăldăm!

S. P.v.
O pădure ***creşte*** lângă deal.
s.c. vb. s.c.

S = *subiect*; P.v. = ***predicat verbal***; s.c. = substantiv comun; vb. = verb.

Cred acum că nu mai trebuie să-ți spun de ce substantivul *pădure* în această propoziție are rol de *subiect*! Ştii şi tu, căci eşti deştept!

Fii însă atent, căci în exemplul următor analizat substantivul *pădure* funcția sintactică şi-a schimbat!

S **A.** P.v.
Fructele **de pădure** ***cresc***.
s.c. s.c. vb.

Întrebare: *Care (ce fel de) fructe ?*
Răspuns: **de pădure**.

În această propoziție cuvântul **pădure** aduce o precizare în plus pentru **substantivul** *fructele* pe lângă care s-a şi pus. Nu mă interesează ce funcție sintactică în această propoziție substantivul determinat – *fructele* – deține. E adevărat, e *subiect* şi să-i fie de bine! Dar chiar dacă substantivul determinat – *fructele* în această propoziție rol, funcție sintactică de *subiect* el nu avea, cuvântul **pădure** tot îl putea determina, căci, nu fi naiv, îl determină ca **substantiv!** Este şi normal ca această precizare adusă în plus de determinantul **(de) pădure** să nu fie pentru rolul de *subiect!* Fii înțelept! Fii atent mata! Păi despre *fructele* reale spun eu ceva în plus prin determinantul **(de) pădure**, în acest scop adus. Deci prin determinantul (**de) pădure** fac această în plus precizare despre aceste bunătăți adevărate prin cuvântul parte de vorbire **substantiv** – *fructele* – arătate!

Repet, din acest motiv **atributul** determină un **substantiv!** Să nu spui vreodată că **atributul** determină *un subiect*, ar fi incorect! Şi niciun **substantiv** nu s-a născut, ca să determine vreun **atribut**! La fel, o greşeală ar fi cu adevărat să spui că **atributul** determină un ***predicat!*** Dar tu n-o să faci aşa ceva, fiindcă eu ți-am explicat, iar acum tu eşti învățat!

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine!

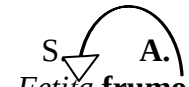

Fetița **frumoasă** ***învață***.
s.c. adj. vb.

Întrebare: *Care fetiță ? Ce fel de fetiță ?*

Răspuns: **frumoasă**.

Este clar. Atributul **frumoasă** determină pe substantivul *fetița*, drag şcolar. Această precizare, care prin determinantul **frumoasă** vine în plus, pentru **substantivul** *fetița* s-a pus! Nu mă interesează ce funcție sintactică are substantivul *fetița* aici. E *subiect*, că bine zici! Într-adevăr, substantivul *fetița* are rol, funcție sintactică de *subiect* în propoziție la mine şi să-i fie de bine! Dar chiar dacă substantivul *fetița* rol, funcție sintactică de *subiect* în propoziție la mine el nu avea, atributul **frumoasă** tot îl putea determina! Din ce motiv ? Pentru că **atributul** determină un **substantiv**!

Eu ***am văzut*** o fetiță **frumoasă**.
pron. vb. **s.c.** adj.

S = *subiect*; P.v. = ***predicat verbal***; A = **atribut**; pron. = **pronume**; vb. = **verb**; s.c. = **substantiv comun**; adj. = **adjectiv**;

Dar să revenim la propoziția anterioară pentru o analiză superioară!

Fetița **frumoasă** ***învață***.
s.c. adj. vb.

După cum am spus, precizarea determinantului atribut **frumoasă,** care vine în plus, nu pentru rolul de *subiect* s-a pus! Păi, fii atent mata, despre ființa *fetiță* spun eu ceva, deci voi face la acest cuvânt – *fetița* – referire la ceea ce este el ca **parte de vorbire**. Şi care **parte de vorbire** denumeşte, arată, nume de ființe, iată, cum este şi *fetița* din propoziția analizată ? Va pricepe cine-i deştept, că doar nume de ființe nu arată domnul *subiect*! Iată pentru ce motiv mă refer la cuvântul *fetița* ca **substantiv** şi nu ca *subiect* sau la alt rol pe care domnia-sa în propoziție l-ar putea avea!

În continuare alte exemple vom studia şi pe cunoştinţele despre **atribut** le vom aprofunda!

Păsările **călătoare** ***pleacă*** în ţările **calde**.
s.c. adj. vb. **s.c.** adj.

Soldatul **de lemn** ***stătea*** pe raftul **bibliotecii**.
s.c. s.c. vb. **s.c.** s.c.

Trei *fete* ***s-au întâlnit*** cu **doi** băieţi.
num. **s.c.** vb. num. **s.c.**

Florile **nopţii** ***răspândesc*** un miros **frumos**.
s.c. s.c. vb. **s.c.** adj.

Casa **lui** ***are*** o cameră **luxoasă** la **al treilea** etaj.
s.c. pron. vb. **s.c.** adj. num. **s.c.**

Vor primi învăţătură *copiii* **fiecăruia**.
vb. s.c. **s.c.** pron.

A ei *iubire* m-***a schimbat*** mult.
pron. **s.c.** vb.

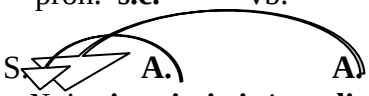

Noi **cei optimişti** şi **credincioşi** ***vom învinge*** răul.
pron. vb.

Substantivul (sau înlocuitorul său) determinat de către **atribut**	Întrebarea în care intră şi **substantivul** (sau înlocuitorul lui) determinat de **atribut**	**Atributul** răspuns la întrebare
păsările	***Care*** păsări *?* ***Ce fel de*** păsări *?*	**călătoare**
ţările	***Ce fel de*** ţări *?*	**calde**
soldatul	***Care*** soldat ?	**de lemn**

raftul	***Care*** raft ?	al **bibliotecii**
fete	***Câte*** fete ?	**trei**
băieți	***Câți*** băieți ?	**doi**
florile	***Ale cui*** flori ?	ale **nopții**
miros	***Ce fel de*** miros ?	**frumos**
casa	***A cui*** casă ?	a **lui**
cameră	***Ce fel de*** cameră ?	**luxoasă**
etaj	***Care*** etaj ?	**al treilea**
copiii	***Ai cui*** copii ?	ai **fiecăruia**
iubire	***A cui*** iubire ?	**a ei**
noi	***Care*** noi ?	**cei optimişti**
noi	***Care*** noi ?	**cei credincioşi**

Atributul exprimat prin **adjectiv** (**atributul adjectival**)

Îți spun chiar de la început. Să nu spui cumva **adjectiv** exprimat prin **atribut**! N-ar strica o revenire la lecția cu importanta ştire prin care vă informam că o **parte de propoziție** se exprimă printr-una **de vorbire**! Fii cu atenția pe poziții! Nu **părțile de vorbire** au nevoie de propoziții! Propozițiile au nevoie de **părțile de vorbire** cărora *roluri*, *funcții sintactice* să le dea, astfel încât comunicarea să se poată realiza!

Aşadar când un cuvânt **parte de vorbire** numit **adjectiv** într-o propoziție a fost folosit cu un important motiv – şi anume cu scopul de a preciza în plus ceva (despre un **substantiv** sau despre un înlocuitor pentru domnia-sa) – acel **adjectiv** care în comunicare a fost folosit, *un rol, o funcție sintactică* în acea propoziție a primit, fiind astfel făcut **atribut**! Atenție, în acelaşi timp, ca **parte de vorbire**, măi române, cuvântul tot **adjectiv** rămâne!

S. **A.** P.v.
Un jucător **înalt** ***aruncă*** mingea.
s.c. **adj.** vb. s.c.

Ca **parte de vorbire** cuvântul **înalt** este adjectiv. Să te îndoieşti n-ai niciun motiv! **În acelaşi timp**, deoarece într-o propoziție a fost folosit, cu scopul de a spune, de a preciza ceva despre acel *jucător*, **acelaşi cuvânt**, ca un actor, joacă în această propoziție un rol, fiind astfel – ca **parte de propoziție –** făcut **atribut**! Şi dacă vei continua să gândeşti fiind silitor, vei înțelege de ce **atributul «înalt»**

determină pe **substantivul** *jucător*, determinare arătată, iată, şi prin vârful de săgeată!

Întrebare: ***Ce fel de*** jucător ?

Răspuns: **înalt**.

Cuvântul **substantiv** *jucător,* care este de **atribut** determinat, are şi el în propoziție un rol de jucat, rolul de *subiect* e adevărat, da, însă nu mă interesează acum aşa ceva! Să nu spui cumva că atributul **înalt** îl determină pe cuvântul *jucător* ca *subiect*! Fii înțelept! Despre **ființa** *jucător* fac eu această precizare în plus afirmând elegant că este **înalt,** doar prin a cuvântului **înalt** simplă alăturare, fără a **verbului** copulativ **este** colaborare! Şi ia spune acum tu, băiat, şi tu, fată, cine nume de ființe arată ? Domnul *subiect*, cumva ? Nici vorbă de aşa ceva! Domnul **substantiv** denumeşte sau arată, iată, astfel de nume – de ființe, de lucruri, denumiri de fenomene, din natură sau de la umana făptură.

Din acest motiv precizarea adusă de atributul adjectival **înalt** este pentru cuvântul *jucător* ca **substantiv** şi nu pentru cuvântul *jucător* ca *subiect*! Gândeşte corect!

Cuvântul care ca **parte de vorbire** este **adjectiv**, iar într-o propoziție joacă rolul de **atribut**, fireşte că **atribut adjectival** se numeşte!

Ca orice **atribut**, şi **atributul adjectival** determină un **substantiv**, normal!

În continuare alte exemple vom studia şi pe cunoştințele despre **atributul adjectival** le vom aprofunda!

S. **A.** P.v.
Omul **bun** ***răspândeşte*** lumina iubirii Lui Dumnezeu.
s.c. adj. vb.

S. P.v. **A.** **A.**
Patronii ***prețuiesc*** pe angajații **harnici** şi **cinstiți**.
s.c. vb. **s.c.** **adj.** **adj.**

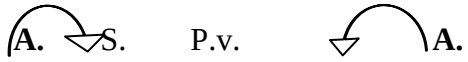

A. S. P.v. **A.**
Cenuşiii *nori* ***călătoresc*** pe cerul **albastru**.
adj. **s.c.** vb. **s.c.** **adj.**

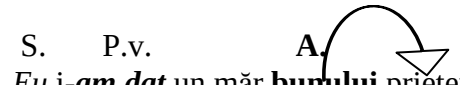

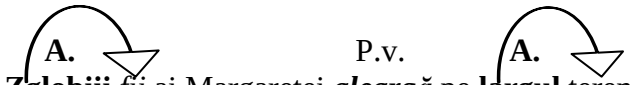

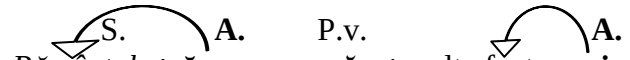

Substantivul determinat de către **atributul adjectival**	Întrebarea în care intră şi **substantivul** determinat de **atribut**	**Atributul adjectival** răspuns la întrebare
omul	***Care(ce fel de)*** om ?	**bun**
angajaţii	***Care*** angajaţi ?	**harnici**
angajaţii	***Care*** angajaţi ?	**cinstiţi**
nori	***Care*** nori ?	**cenuşiii**
cerul	***Care*** cer ?	**albastru**
case	***Care*** case(ă) ?	**frumoase**i
prieten	***Care*** prieten ?	**bun**(**ului**)
fii	***Care*** fii ?	**zglobiii**
teren	***Care*** teren ?	**largul**
pământul	***Care*** pământ ?	**strămoşesc**
fapte	***Care*** fapte ?	**eroice**

Atributul exprimat printr-un **substantiv**
(atributul substantival)

Îţi spun chiar de la început. Să nu spui cumva **substantiv** exprimat prin **atribut**! N-ar strica o revenire la lecţia cu importanta ştire prin care vă informam că o **parte de propoziţie** se exprimă printr-una **de vorbire**! Fii cu atenţia pe poziţii! Nu **părţile de vorbire** au nevoie de propoziţii! Propoziţiile au nevoie de **părţile de vorbire** cărora roluri, funcţii sintactice să le dea, astfel încât comunicarea să se poată realiza!

Aşadar când un cuvânt **parte de vorbire** numit **substantiv** într-o propoziție a fost folosit cu un important motiv – şi anume cu scopul de a preciza despre un **alt substantiv** în plus ceva (sau despre un înlocuitor pentru domnia-sa) – acel **alt substantiv** care în comunicare a fost folosit, un *rol*, o *funcție sintactică* în acea propoziție a primit, fiind astfel făcut **atribut**! Atenție, în acelaşi timp, ca **parte de vorbire**, române, cuvântul tot **substantiv** rămâne! El este substantiv determinant, adică substantiv care îl determină pe substantivul celălalt!

Un monument **de piatră** ***este*** în oraş**..**

s.c. **s.c.** vb. s.c.

Ca **parte de vorbire** cuvântul « (de) **piatră »** este **substantiv**. Să te îndoieşti n-ai niciun motiv! **În acelaşi timp**, deoarece într-o propoziție a fost folosit, cu scopul de a spune, de a preciza ceva în plus, fii atent, despre acel *monument*, **acelaşi cuvânt** – de **piatră** – ca un actor, joacă în această propoziție un rol, fiind astfel – ca **parte de propoziție –** făcut **atribut**! Şi dacă vei continua să gândeşti neabătut, vei înțelege de ce acest **atribut – « de piatră** » – determină pe **substantivul** *monument*, determinare arătată, iată, şi prin vârful de săgeată!

Întrebare: ***Ce fel de*** monument ?

Răspuns: **de piatră**.

Cuvântul **substantiv** *monument*, care este de către **atributul « de piatră »** determinat, are şi el în propoziție un rol de jucat, rolul de *subiect* e adevărat, da, însă nu mă interesează acum aşa ceva! Să nu spui cumva că atributul **de piatră** îl determină pe cuvântul *monument* ca *subiect*! Fii înțelept! Despre **obiectul** *monument* fac eu această precizare în plus afirmând, iată, că este **de piatră,** doar prin a cuvântului **(de) piatră** simplă alăturare, fără a **verbului** copulativ **este** colaborare! Şi ia spune acum tu, băiat, şi tu, fată, cine nume de **obiecte** arată ? Domnul *subiect*, cumva ? Nici vorbă de aşa ceva! Domnul **substantiv** denumeşte sau arată, astfel de nume, iată – de obiecte, de lucruri, de ființe, denumiri de fenomene, din natură sau de la umana făptură.

Din acest motiv precizarea adusă de **atributul** substantival « **de piatră »** este pentru cuvântul *monument* ca **substantiv** şi nu pentru cuvântul *monument* ca *subiect*! Gândeşte corect!

Cuvântul care ca **parte de vorbire** este **substantiv**, iar într-o propoziție joacă rolul de **atribut**, firește că **atribut substantival** se numește!

Ca orice **atribut**, şi **atributul substantival** determină un (alt) **substantiv**, normal!

În continuare alte exemple vom studia şi pe cunoştințele despre **atributul substantival** le vom aprofunda!

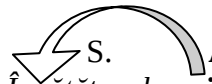

S. **A.** Pv.
Învățătorul **copiilor *a venit*** la şcoală.
s.c. **s.c.** vb.

S. **A.** P.v. **A.**
La marginea **unei păduri *creşte*** o tufă **de măceşe**.
s.c. **s.c.** vb. **s.c.** **s.c.**

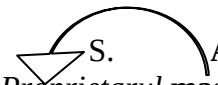

S. **A.** P.v. **A.**
Proprietarul **maşinii *avea*** o pălărie **de paie**.
s.c. **s.c.** vb. **s.c.** **s.c.**

A. S. P.v.
Al cumpărătorilor *rând* ***se întinde*** prin toată piața.
s.c. **s.c.** vb.

S. **A.** P.n.
Oamenii **României *sunt harnici***.
s.c. **s.c.**

S. P.v. **A.**
Medicul ***a mărit*** cantitatea de substanță **împotriva microbilor**.
s.c. vb. **s.c.** **s.c.**

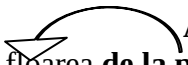

S. P.n. **A.** **A.**
Elvis ***era mândru*** de floarea **de la piept** şi de sclipiciul **din păr**.
s.p. **s.c.** **s.c.** **s.c.** **s.c.**

Substantivul determinat de către **atributul substantival**	Întrebarea în care intră şi **substantivul** determinat de către **atribut**	**Atributul substantival** răspuns la întrebare
învățătorul	***Care*** învățător ?	al **copiilor**
marginea	***Care*** margine ?	a **unei păduri**
tufă	***Ce fel de*** tufă ?	**de măceşe**
proprietarul	***Al cui*** proprietar ?	al **maşinii**
pălărie	***Ce fel de*** pălărie ?	**de paie**
rând	***Care*** (***Al cui***) rând ?	al **cumpărătorilor**
oamenii	***Ai cui*** oameni ?	ai **României**
substanță	***Ce fel de*** substanță ?	**împotriva microbilor**
floarea	***Care*** floare ?	**de la piept**
sclipiciul	***Care*** sclipici ?	**din păr**

Dragii mei, cât pe ce să spun acum că am ajuns la capăt de drum, dar ar râde de noi marii profesori, ai gramaticii limbii române aşi, căci suntem de fapt la primii paşi. Aflați voi că mai există şi **atribut pronominal**, şi **atribut adverbial**, şi **atribut verbal**, însă şi despre **atribut** nu trebuie să fie de pe acum chiar totul ştiut. Este firesc, este normal, în studiul gramaticii nu eşti la final, ci la început, iar învățat nu te-ai născut! De la primii paşi, să le ştii chiar pe toate, e prea mult şi nu se poate!

Sănătate!

Complementul – **parte secundară** de propoziție
care determină un **verb**

Sper că pe informațiile despre părțile secundare de propoziție nu le-ai uitat. Altfel întoarce-te la studiat!

Într-o propoziție nu doar **atributul,** neapărat, aduce informații în plus în comunicare, şi alt cuvânt poate realiza o determinare asemănătoare!

Într-o propoziție, o informație în plus care face comunicarea mai bogată şi mai clară mai poate fi adusă şi prin <u>altă parte de propoziție secundară!</u>

S. P.v

*Copiii **se joacă** **cu o minge***.

Mai întâi am aflat pe *subiect* şi ***predicat***. Cu S. şi P. le-am evidenţiat! Dacă doar aceste părţi principale de propoziţie s-ar afla, propoziţia, desigur, ar exista, **simplă** s-ar chema şi iată cum ar suna :

S. P.v.

*Copiii **se joacă***.

După cum vezi, dacă bine pe propoziţia iniţială o să studiezi, vei vedea că pe lângă *subiect* şi ***predicat*** – evidenţiate în primul rând – se mai află un cuvânt! Dacă atenţia ta nu se va stinge, vei vedea că mai apare cuvântul (**cu o) minge**. Dacă atenţia ta se va stinge, ai putea să spui, de exemplu, că în propoziţie este vorba despre **minge**. Dar fii atent mata, în propoziţia mea nu despre **minge** se spune ceva, ci despre *copii*, să ştii! Se spune că fac ceea ce le place mereu să facă: ***se joacă***. Acum m-ai putea întreba ce caută cuvântul **minge**-n propoziţia mea. Că dacă ai fost atent fie şi nitel, ai văzut că propoziţia poate exista şi fără el!

Aminteşte-ţi ceea ce despre **părţile secundare** de propoziţie am spus, şi anume că ele aduc informaţii în plus! Mai mult, ele aduc informaţii în plus în a propoziţiei comunicare fără a vreunui **verb** predicativ sau copulativ colaborare, doar prin simpla lor (în propoziţie) aşezare! Păi, şi în propoziţia noastră, „ *Copiii **se joacă*** **cu o minge**.“, cuvântul (**cu o) minge** s-a pus tot pentru a aduce o informaţie în plus.

Marea întrebare care trebuie pusă acum în minte la tine este *„Pe lângă cine această informaţie (în plus) vine ?“* Altfel spus, vreau să ştiu **pe lângă care cuvânt** cuvântul (**cu o) minge** a venit şi prin a lui prezenţă aduce în plus o precizare în a propoziţiei comunicare. Răspunsul se află punând o-ntrebare!

S. P.v.

*Copiii **se joacă*** **cu o minge**.

Întrebare: *Cu ce **se joacă*** ?

Răspuns: **cu o minge**.

Îţi este acum clar, drag şcolar, de ce a fost adus în propoziţie cuvântul (**cu o) minge**, ce să facă ? Să arate **cu ce** *copiii **se joacă***! Nu cred că trebuie să-ţi mai precizez cât este de folositoare o astfel de în plus precizare într-o comunicare. Pentru că – nu-i aşa ? – *copiii* se puteau juca şi cu altceva. Ba chiar s-ar putea cuiva propoziţia anterioară să nu-i placă, fiindcă nu i-ai spus **când** sau **cum** se joacă!

S. P.v. **C.**

*Copiii **se joacă*** **cu nisip**.

s.c. **vb.** s.c.

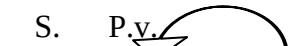

Copiii ***se joacă*** **cu maşinuțele**.
s.c. **vb.** s.c.

Copiii ***se joacă*** **cu baloanele**.
s.c. **vb.** s.c.

Pe teren *copiii* ***se joacă***.
s.c. s.c. **vb.**

În casă ***se joacă*** *copiii*.
s.c. **vb.** s.c.

Dimineața *copiii* ***se joacă***.
s.c. **vb.**

Copiii ***se joacă*** **seara**.
s.c. **vb.**

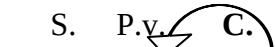

Copiii ***se joacă*** **frumos**.
s.c. **vb.**

Cuvintele « **cu nisip** », « **cu maşinuțele** », « **cu baloanele** », « **pe teren** », « **în casă** », « **dimineața** », « **seara** » şi « **frumos** » îl determină pe **verbul « *se joacă*** » de fiecare dată, în fiecare propoziție mai sus enunțată. Îl determină pe **verb**, adică, fiți atenți nițel, precizează în plus ceva despre el, mai bine zis despre acțiunea, activitatea copiilor pe care, iată, **verbul *se joacă*** o arată!

Verbul determinat de către **complement**	Întrebarea în care intră şi **verbul** determinat de **complement**	**Complementul** răspuns la întrebare
se joacă	**Cu ce *se joacă*** ?	**cu nisip**
se joacă	**Cu ce *se joacă*** ?	**cu maşinuțele**
se joacă	**Cu ce *se joacă*** ?	**cu baloanele**
se joacă	**Unde *se joacă*** ?	**pe teren**

se joacă	**Unde *se joacă*** ?	**în casă**
se joacă	**Când *se joacă*** ?	**dimineața**
se joacă	**Când *se joacă*** ?	**seara**
se joacă	**Cum *se joacă*** ?	**frumos**

Este clar, drag şcolar, că prin aceste noi determinări propozițiile se îmbogățesc cu noi precizări. La fel de clar este că în orice propoziție o astfel de determinare este cu adevărat folositoare, căci de noi informații e aducătoare!

Pentru că aceste cuvinte în propoziții îl determină pe un **verb**, ele se numesc **complemente**. Fiți atenți şi atente! De aceea, evident,

Partea secundară de propoziție care determină un **verb** se numeşte **complement**.

Dragi copii, spuneam că în studiul gramaticii sunteți la început, astfel încât nu trebuie de pe acum chiar totul ştiut. Zic eu însă că n-ar strica dacă ai mai afla în plus ceva. În cazul de față ceva despre **complement**, evident! Află mata că domnul **complement**, domnia-sa, chiar şi-un **adjectiv** poate determina! Nu te mira! Chiar aşa! Vine domnul **complement** şi, în a propoziției comunicare, despre un **adjectiv** aduce o precizare chiar prin simpla lui alăturare.

Studiază cu atenție exemplele următoare!

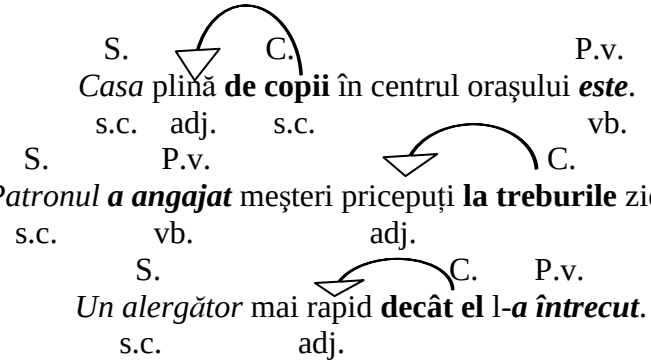

Bine, bine, pot să-ți dau de ştire că acest **complement** şi alte **părți de vorbire** poate determina, dar nu vom mai vorbi acum despre aşa ceva. Undeva prin viitor, sănătos tu să fii şi de studiul gramaticii să te ții!

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine!

În propoziția „ *Oamenii* ***iubesc***.“ e foarte clar ce s-a transmis, firesc! Cu siguranță, chiar fără să-ți spun eu, dumneata deja ai identifi-

cat pe *subiect* şi ***predicat***! Datorită faptului că există **părțile de propoziție principale,** propoziția există şi-i chiar optimistă! Aşa zic eu, şcolare, dar aşa e, oare ? Eu spun chiar acum că această propoziție e optimistă. Dar nu cumva e tristă ? Tu, drag şcolărel, şi tu, fetiță şcolară, nu cumva propoziția este puțin neclară ? Ai impresia că arunc întrebarea aceasta aşa-ntr-o doară ?

Propoziția există, spun a doua oară, totuşi e uşor neclară!!! Vreau să spun, dragii mei, că e puțin neclară în mesajul ei! Deja o mulțime de întrebări în gând mi-au pătruns şi-mi şoptesc că informațiile ei nu sunt de ajuns! Pentru clarificare am nevoie mare de încă o precizare!

În exemplele din continuare vârful săgeții ți-a indicat care este **verbul** determinat. Celălalt capăt al săgeții îl indică, evident, pe **complement**, adică pe acel cuvânt care pe lângă **verb** aduce o precizare realizând astfel a **verbului** determinare. Exprimându-ne puțin...savant spunem că acest **complement** este al **verbului** determinant!

S. P.v. **C.**
Oamenii ***iubesc*** **pe copii**.
s.c. **vb.** s.c.

S. P.v. **C.**
Oamenii ***iubesc*** **florile**.
s.c. **vb.** s.c.

S. P.v. **C.**
Oamenii ***iubesc*** **ţigările**.
s.c. **vb.** s.c.

sau

C. P.v. S.
Pe ţigări le ***iubesc*** *oamenii*.
s.c. **vb.** s.c.

S. P.v. **C.**
Oamenii ***iubesc*** **drogurile**.
s.c. **vb.** s.c.

S. **C.** **C.**
Oamenii ***iubesc*** **din zori** şi **până-n seară**.
s.c. **vb.**

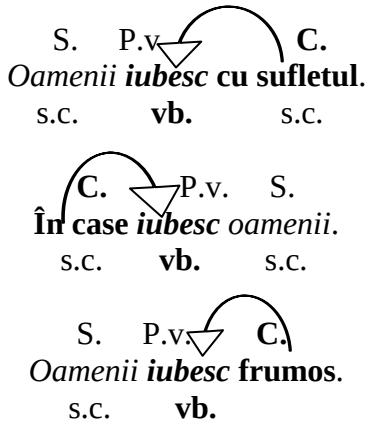

Verbul determinat de către **complement**	Întrebarea în care intră şi **verbul** determinat de **complement**	**Complementul** răspuns la întrebare
iubesc	**Pe cine *iubesc*** ?	**pe copii**
iubesc	**Ce *iubesc*** ?	**florile**
iubesc	**Ce *iubesc*** ?	**ţigările**
iubesc	**Pe cine *iubesc*** ?	**pe ţigări**
iubesc	**Ce *iubesc*** ?	**drogurile**
iubesc	**De când *iubesc*** ?	**din zori**
iubesc	**Până când *iubesc*** ?	**până-n seară**
iubesc	**Cu ce *iubesc*** ?	**cu sufletul**
iubesc	**Unde *iubesc*** ?	**în case**
iubesc	**Cum *iubesc*** ?	**frumos**

După cum ai văzut, cuvântul **complement** este cuvântul răspuns la una din întrebările **Pe cine...?, Ce...?, Unde...?, Când...?, Cum...?, De când...?, Până când...?, Cu ce...?** etc. puse pe lângă **verbul** determinat (de către **complement,** evident!) Altfel spus, în aceste întrebări cu care îl aflăm pe **complement** intră şi **verbul** determinat, evident!

Deci în a oamenilor prin propoziţii comunicare, nevoia de încă o precizare face ca să apară această determinare!

Trebuie însă să înţelegi mata de ce doar un **complement** pe un **verb** îl poate determina. Adică dumneata m-ai putea întreba: „ *Dar un* **verb** *pe un* **complement** *nu-l poate determina ?* “ Dacă tu mă vei întreba de ce un **verb** n-ar putea determina un **complement**, înseamnă că nu ai fost foarte atent! Nu-i nimic, continui să-ţi explic!

Ca şi *subiectul*, ***predicatul*** sau **atributul**, şi al nostru **complement** – fie c-o să-i placă lui sau n-o să-i placă – este un *rol*, o *funcție* pe care într-o propoziție o **parte de vorbire** îl (o) joacă. După cum am mai spus, copile, fără propoziții **părțile de vorbire** ar cam fi ...inutile! Degeaba ai **substantive**, **adjective**, **pronume**, **verbe**, **numerale**, n-ai ce să faci cu ele matale, dacă nu te mobilizezi, pentru ca în propoziții să le utilizezi! Îndată ce într-o propoziție li s-a dat o utilizare pentru a realiza o comunicare, micule român, ele tot **părți de vorbire** rămân, doar că fiecare, după cum a fost într-o propoziție folosit, cu un rol, cu o funcție în acea propoziție s-a căpătuit (a primit).

O **parte de vorbire** poate fi într-o propoziție ***predicat,*** alta *subiect*, altădată **atribut**, după cum am văzut, dar poate fi şi **complement**, evident!

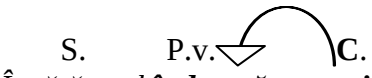

Învățătorul ***îndrumă*** **pe copii**.

s.c. **vb.** s.c.

Cuvântul « **copii** » determină pe **verbul *îndrumă***, să ştii! Pot să zic în acest moment: Cuvântul « **copii** » are rol de **complement**!

De altfel determinarea îți este arătată şi prin vârful de săgeată! Această precizare – (pe) **copii** – care vine în plus, pe lângă **verbul *îndrumă*** s-a pus.

Întrebare: **Pe cine *îndrumă*** ?

Răspuns: pe **copii**.

Nu mă interesează ce rol, ce funcție sintactică are **verbul *îndrumă*** în această propoziție. Bine, bine, mă refer că sunt dezinteresat din punctul de vedere al **complementului** care l-a determinat, adică nu-l determină ca ***predicat***!!! E adevărat, **verbul *îndrumă*** are rol de ***predicat*** în propoziție la mine şi să-i fie de bine! Precizarea adusă de al **verbului *îndrumă*** determinant – adică de către **complementul «** pe **copii »** – precizare, informație care vine în plus, nu pentru *rolul*, *funcția* de ***predicat*** s-a pus! Fii atent mata, despre activitatea, acțiunea învățătorului spun eu ceva!

Complementul « (pe) **copii »,** foarte atent să fii, în propoziție vine în plus ceva să spună pe lângă **verbul *îndrumă***!

Întrebare: **Pe cine *îndrumă*** ?

Răspuns: **pe copii**.

Că **verbul *îndrumă*** în această propoziție are rolul de ***predicat***, e adevărat! Nu-mi pasă acum de-aşa ceva! Păi, ia mai fii o dată foarte atent mata! Ziceam că despre activitatea, acțiunea învățătorului se precizează ceva cu ajutorul cuvântului (pe) **copii** ca şi **complement,**

evident! Şi ia spune tu, şcolar cu raţiune, cuvântul care pe această acţiune, activitate a învăţătorului o arată, o denumeşte, cum se numeşte ? Cumva ***predicat*** ? Ei, aş! Eronat!!! ***Predicatul*** arată ***ce se spune*** despre *subiect*. Ştii şi tu, căci eşti deştept! În cazul propoziţiei noastre cuvântul ***<u>îndrumă</u>*** ca ***predicat*** este indicator cu privire la ceea <u>ce face</u> domnul *învăţător*!

Probabil deja ţi-ai reamintit, chiar ar fi de dorit, cuvântul care arată, denumeşte, o <u>activitate</u> o <u>acţiune</u>, poţi a spune că **verb** se numeşte, fireşte! De aceea precizarea adusă de **complementul « pe copii »** pe lângă **verbul *<u>îndrumă</u>*** a venit, să ştii, şi nu pe lângă cuvântul ***<u>îndrumă</u>*** ca ***predicat***! Vei greşi şi-ar fi păcat!

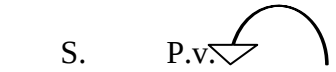

Învăţătorul ***îndrumă*** **pe copii**.
s.c. **vb.** s.c.

De aceea, iată, aşa cum arată şi vârful de săgeată, facem referire la ceea ce este determinatul ca **parte de vorbire**!!!

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înţelegi mai bine!

Fetiţa ***rosteşte*** **vorbe** frumoase**.**
s.c. **vb**. s.c. adj.

Întrebare: Ce ***rosteşte*** ?

Răspuns: **vorbe**.

Cuvântul **vorbe** în această propoziţie a fost adus, fii atent mata, pentru ca pe lângă alt cuvânt să aducă în plus o precizare realizând astfel o determinare, determinare arătată, iată, şi prin vârful de săgeată! Păi, pe lângă care cuvânt din propoziţie, oare, face cuvântul **vorbe** această determinare ? Pe lângă **verbul *rosteşte***, fireşte! **<u>Din acest motiv</u>** cuvântul **vorbe** – care ca **parte de vorbire** este **substantiv,** vezi mata, dar nu mă prea interesează acum aşa ceva – din acest motiv cuvântul **vorbe** devine **complement** în propoziţia mea, evident! Atenţie, cuvântul **vorbe** oricum, ca parte de vorbire **substantiv** era, fie că-n această propoziţie se folosea ori nu se folosea!!! Fii atent, nu calitatea lui ca **parte de vorbire**-l face **complement**!!! Nu fi naiv, la o adică putea să nu fie substantiv. Şi chiar dacă **substantiv** nu era, *rolul*, *funcţia sintactică* de **complement** îl (o) putea juca!!! Cuvântul **vorbe** devine în această propoziţie **complement**, iată, ca urmare a *rolului*, a *funcţiei* pe care în această propoziţie îl (o) joacă. Şi cum, oare, se face că a ajuns un astfel de *rol* aici să joace ? Păi, cuvântul **vorbe** în această propoziţie a fost adus ca pe lângă **verbul**

rosteşte să aducă o precizare în plus realizând astfel, şcolare, a **verbului *rosteşte*** determinare!

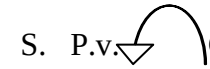

Fetița ***rosteşte*** **vorbe** frumoase**.**
s.c. **vb**. s.c. adj.

Întrebare: Ce ***rosteşte*** ?
Răspuns: **vorbe**.

Această precizare care prin cuvântul **vorbe** în propoziție vine în plus, pentru **verbul *rosteşte*** s-a adus. Nu mă interesează ce *funcție sintactică* are **verbul *rosteşte*** în propoziție la mine. E adevărat, e ***predicat*** şi să-i fie de bine! Bine, bine, mă refer că sunt dezinteresat din punctul de vedere al cuvântului care l-a determinat, determinare datorită căreia cuvântul care determină, adică cuvântul **vorbe**, adică cuvântul determinant a primit astfel în această propoziție un *rol* important, deşi secundar, *funcția* de **complement**, drag şcolar!

Precizarea care prin cuvântul **vorbe** vine în plus, nu pentru rolul de ***predicat*** (al **verbului *rosteşte***) s-a pus! Prin prezența în propoziție a cuvântului **vorbe** eu am precizat, fireşte, ceea **ce** *fetița* ***rosteşte***. Păi, când *fetița* ***rosteşte*** ceva, oare, de fapt, ce face ea ? Face o acțiune, o activitate, nu-i aşa ? Acum pune memoria la treabă, căci nu e slabă, ci pe loc îți reaminteşte. Cuvântul care arată acțiuni, activități, cum se numeşte ? Cumva ***predicat*** ? Ei, aş, eronat!!! ***Predicatul*** arată ***ce se spune*** despre *subiect*. Ştii şi tu, căci eşti deştept! În cazul propoziției noastre, **verbul *rosteşte***, ca ***predicat***, ce face subiectul *fetița* are de arătat!

Probabil deja ți-ai reamintit, chiar ar fi de dorit, cuvântul care arată, denumeşte, o activitate, o acțiune, poți a spune că **verb** se numeşte, fireşte! De aceea precizarea adusă de **complementul** «**vorbe**» pe lângă **verbul *rosteşte*** a venit, negreşit, nu pe lângă cuvântul ***rosteşte*** ca ***predicat***! Vei greşi şi-ar fi păcat! De aceea, iată, aşa cum arată şi vârful de săgeată, facem referire la ceea ce este determinatul ca **parte de vorbire**!!!

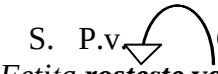

Fetița ***rosteşte*** **vorbe** frumoase**.**
s.c. **vb**. s.c. adj.

Întrebare: Ce ***rosteşte*** ?
Răspuns: **vorbe**.

Să nu spui că un **complement** determină un ***predicat***. Vei greşi şi-ar fi păcat! O parte de propoziție niciodată nu va fi de un **complement** determinată! Formulările de genul „**Complementul** determină un *subiect*“, „**Complementul** determină un **atribut**“, „**Complementul** determină un alt **complement**“ aparțin unui copil neatent!!!

Complementul determină un **verb,** drag şcolar!!! Ține minte, e necesar! Bine, bine, pot să-ți dau de ştire că acest **complement** mai determină şi pe alte **părți de vorbire**, însă nu vom discuta acum despre aşa ceva. Este firesc, este normal, în studiul gramaticii nu eşti la final, ci la început, iar învățat nu te-ai născut! De la primii paşi, să le ştii chiar pe toate, nu se poate!

Sănătate!

Complementul exprimat prin **substantiv**

Chiar de la început fii cu atenția mărită şi acestui titlu dă-i atenția cuvenită! Să nu cumva să faci o confuzie mata! Acum vorbim despre **complementul** care printr-un **substantiv** este exprimat şi nu despre **complementul** care pe un **substantiv** l-a determinat! Adică între formularea « **complementul** exprimat prin **substantiv** » şi formularea « **complementul** care determină un **substantiv** » este o foarte mare diferență, zău aşa, de fapt e cu totul şi cu totul altceva!

Când pe formularea « **complement** care determină un **substantiv** » am rostit, la **două cuvinte** noi ne-am referit! În lecția anterioară mai multe explicații în acest sens ai primit! Este vorba despre un determinant care, ca orice determinant realizează o determinare şi mai este vorba despre un determinat, adică acel cuvânt care o determinare a suportat!

Când pe formularea « **complement** exprimat prin **substantiv** » o rostim, la **acelaşi cuvânt** ne referim!!! Ne referim la acelaşi cuvânt care este **substantiv** ca **parte de vorbire** şi care într-o propoziție a fost astfel folosit, încât pe *rolul, funcția sintactică* de **complement** (l-)a dobândit!

Şi să mai fii foarte atent, să nu spui cumva **substantiv** exprimat prin **complement**! N-ar strica o revenire la lecția cu importanta ştire prin care vă informam că o ***parte de propoziție*** se exprimă printr-**una de vorbire**!

De exemplu dacă pe cuvântul « copil » l-am identificat ca parte de vorbire şi am spus că este **substantiv**, dintr-un întemeiat motiv, bine am procedat, iar acest substantiv nu mai poate fi prin altceva exprimat! Nu se poate, domnia-ta, ca acest **substantiv** prin altceva a se exprima! E substantiv şi gata, măi române, ca **parte de vorbire substantiv** rămâne! A, poate fi cuvântul ca parte de vorbire schimbat,

adică să nu mai fie substantiv – « copilăros » (acum e **adjectiv**) sau « a copilări » (acum e **verb**), da, aceasta însă este altceva! Dar dacă pe cuvântul « copil » l-am identificat ca **parte de vorbire** şi am spus că este **substantiv**, să spun că prin altceva ar fi exprimat acest **substantiv**, n-am niciun motiv! Deci dacă aş spune că acest **substantiv** este exprimat prin altceva, ar fi o greşeală şi să te fereşti de ea! Acest substantiv, da, un *rol*, o *funcție* într-o propoziție poate avea! Aceasta e altceva! Dar indiferent că-l foloseşti tu într-o propoziție cu vreo *funcție sintactică* ori alta sau nu-l foloseşti într-o propoziție, române, cuvântul « copil » tot **substantiv** rămâne!!! Este **substantiv,** este esența sa, esență cauzată, iată, de ceea ce cuvântul respectiv denumeşte, arată **–** un anumit **nume de ființă –** iar această esență a sa nu se poate prin alt cuvânt **parte de vorbire** exprima!!!

Dar dacă despre un cuvânt, de exemplu, că este *subiect* (sau atribut sau complement) ai dat de ştire, nu e clar ce este-acel cuvânt ca **parte de vorbire**! De aceea trebuie precizat prin ce **parte de vorbire** *subiectul* (sau atributul sau complementul) <u>este exprimat</u>, adică arătat, adică din care categorie a marii mulțimi a **părților de vorbire** a fost cuvântul luat şi în propoziție aşezat având aici un *rol*, o *funcție* de jucat! Pentru că, după cum am mai spus, iată, nu doar o **parte de vorbire** este la funcția de *subiect* (sau atribut sau complement) ... abonată!

N-ar strica deloc, măi tată, să mai reciteşti o dată lecția **« Acum vă dau o importantă ştire, /O *parte de propoziție* se exprimă printr-una de vorbire! »** Analizați şi învățați cu ambiție, **<u>nu</u> partea de vorbire** se exprimă printr-***una de propoziție***! Citeşte şi analizează, gândeşte cu răbdare având importanta intenție de a o face cu atenție!

S. P.v **C.**
Învățătorul ***îndrumă*** **pe copii**.
s.c. vb. **s.c.**

Ca **parte de vorbire** cuvântul « **copii »** este **substantiv** şi cred că ştii din ce motiv. Eşti, desigur, întărit în această a ta credință de faptul că arată un nume de ființă. Ar fi **substantiv**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de ființă, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată. Corect ? Perfect! **<u>În același timp,</u>** datorită faptului că într-o propoziție a fost adus, pentru ca pe lângă **verbul *îndrumă*** să spună ceva în plus, <u>acelaşi cuvânt</u>, « (pe) **copii »,** joacă, intră-n rolul de **complement,** să ştii! Deasupra cuvântului (pe) **copii**, **C** = complement, fii atent!

Întrebare: **Pe cine *îndrumă*** ?

Răspuns: **pe copii**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea în plus e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

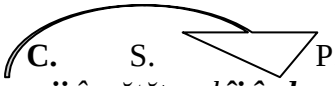

Pe copii *învățătorul* **îi *îndrumă***.

s.c. s.c. vb.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

Elvis ***interpretează*** **cântece** de dragoste.

s.p. vb. **s.c.** s.c.

Ca **parte de vorbire** cuvântul « **cântece »** este **substantiv** şi cred că ştii din ce motiv. Ar fi **substantiv**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de fenomen frumos, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată. **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost adus, pentru ca pe lângă **verbul *interpretează*** să spună ceva în plus, acelaşi cuvânt **substantiv** « **cântece »,** joacă, intră-n *rolul* de **complement,** evident!

Întrebare: **Ce *interpretează*** ?

Răspuns: **cântece**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea în plus e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

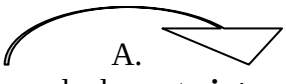

Cântece de dragoste ***interpretează*** *Elvis*.

s.c. s.c. vb. s.p.

Întrebare: **Ce *interpretează*** ?

Răspuns: **cântece**.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

*Maria **scrie** **cu stiloul***.
s.p. vb. **s.c.**

Ca **parte de vorbire** cuvântul « **stiloul »** este **substantiv** şi spun că ştii din ce motiv. Ceea ce crezi este corect, fiindcă acest cuvânt arată un nume de obiect. Ar fi **substantiv**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de obiect, corect, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată! **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost adus, pentru ca pe lângă **verbul *scrie*** să aducă o precizare în plus, acelaşi cuvânt, « (cu) **stiloul »,** joacă, intră-n *rolul* de **complement,** evident**!**

Întrebare: **Cu ce *scrie*** ?

Răspuns: **cu stiloul**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

Cu stiloul *Maria **scrie.***
s.c. s.p. vb.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

Eu **i-*am adus*** **mamei** o floare.
s.c.

Ca **parte de vorbire** cuvântul «**mamei»** este **substantiv** şi cred că ştii din ce motiv. Eşti, desigur, întărit în această a ta credință de faptul că arată un nume de ființă. Ar fi **substantiv**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de ființă, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva, prin alt cuvânt exprimată, arătată. Corect ? Perfect! **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost pus, pentru ca pe lângă **verbul *am adus*** să aducă o precizare în plus, acelaşi cuvânt, «**mamei»,** joacă, intră-n *rolul* de **complement,** evident!

Întrebare: **Cui *am adus*** ?

Răspuns: **mamei** .

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea în plus e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

O floare **mamei** *eu* i-***am adus***.

s.c.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

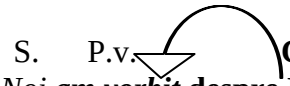

Noi ***am vorbit*** **despre Iisus**.

s.p.

Ca **parte de vorbire** cuvântul (despre) « **Iisus »** este **substantiv** şi cred că ştii din ce motiv. Eşti, desigur, întărit în această a ta credință de faptul că arată un nume de ființă. Ar fi **substantiv propriu**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de ființă, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată. Corect ? Perfect! **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost pus, pentru ca pe lângă **verbul *am vorbit*** să aducă o precizare în plus, acelaşi cuvânt, (despre)« **Iisus »,** joacă, intră-n *rolul* de **complement,** evident!

Întrebare: **Despre cine *am vorbit*** ?

Răspuns: **despre Iisus**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!!

A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

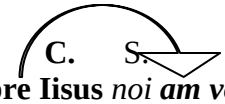

Despre Iisus *noi* ***am vorbit***.

s.p. vb.

Întrebare: **Despre cine *am vorbit*** ?

Răspuns: **despre Iisus**.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

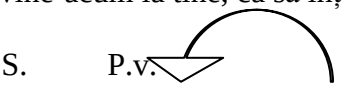

*Vulturul **s-a aruncat** **asupra iepurelui***.
s.c. vb. **s.c.**

Ca **parte de vorbire** cuvântul « **iepurelui »** este **substantiv** şi cred că ştii din ce motiv. Eşti, desigur, întărit în această a ta credință de faptul că arată un nume de ființă. Ar fi **substantiv**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de ființă, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva, prin alt cuvânt exprimată, arătată. Corect ? Perfect! **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost pus, pentru ca pe lângă **verbul *s-a aruncat*** să aducă o precizare în plus, acelaşi cuvânt, (asupra) « **iepurelui »,** joacă, intră-n *rolul* de **complement,** evident!

Întrebare: **Asupra cui *s-a aruncat*** ?

Răspuns: **asupra iepurelui**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea în plus e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

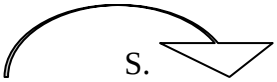

Asupra iepurelui *vulturul **s-a aruncat***.
s.c. s.c. vb.

Întrebare: **Asupra cui *s-a aruncat*** ?

Răspuns: **asupra iepurelui**.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

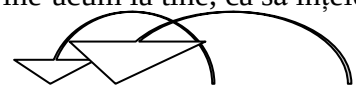

*Elvis **a dedicat** **un cântec unui prieten***.

Ca **parte de vorbire** cuvintele « **cântec » şi « prieten »** sunt **substantive** şi spun că ştii din ce motive. Ar fi **substantive**, fără doar şi poate, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi utilizate! **Substantive** sunt în esența lor, esență rezultată din ceea ce cuvintele acestea arată – nume de lucru şi de ființă – esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată! **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o

propoziție au fost aduse, pentru ca pe lângă **verbul *a dedicat*** să aducă o precizare în plus fiecare, aceleaşi cuvinte, **«cântec» şi «prieten»,** joacă, (intră-n) *rolul* de **complemente**! Deci complement e fiecare, atenție mare!

Întrebare: **Ce *a dedicat*** ?
Răspuns: **un cântec**.
Întrebare: **Cui *a dedicat*** ?
Răspuns: **unui prieten**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu este obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva. Puteam să spun şi-aşa:

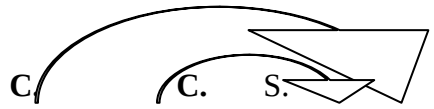

Unui prieten, un cântec *Elvis* ***a dedicat***.
s.c. **s.c.** s.p.

Întrebare: **Ce *a dedicat*** ?
Răspuns: **un cântec**.
Întrebare: **Cui *a dedicat*** ?
Răspuns: **unui prieten**.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

S. P.v. **C.**
Acum doi *prieteni* ***merg*** **la teatru**.
s.c. vb. **s.c.**

Ca **parte de vorbire** cuvântul « **teatru »** este **substantiv** şi spun că ştii din ce motiv. Ar fi **substantiv**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Substantiv** este în esența sa, esență rezultată din ceea ce cuvântul acesta arată – un nume de instituție, construcție, obiect, esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată! **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost adus, pentru ca pe lângă **verbul *merg*** să aducă o precizare în plus, acelaşi cuvânt, «(la) **teatru »,** joacă, (intră-n) *rolul* de **complement,** evident**!**

Întrebare: **Unde *merg*** ?
Răspuns: **la teatru**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e

obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva. Puteam să spun şi-aşa:

La teatru acum ***merg*** doi *prieteni*
s.c. vb. s.c.

Întrebare: **Unde *merg*** ?
Răspuns: **la teatru**.

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

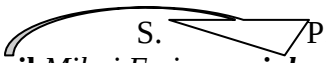

De copil *Mihai Eminescu* ***iubea*** **natura**.
s.c. s.p. vb. **s.c.**

Întrebare: **De când *iubea*** ?
Răspuns: **de copil**.
Întrebare: **Ce *iubea*** ?
Răspuns: **natura**.

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **substantiv** şi **nu substantiv** exprimat prin **complement**! Fii atent!!!

Alt exemplu

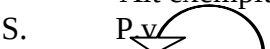

Pantofii lui ***luceau*** **ca oglinda** curată.
s.c. vb. **s.c.** adj.

Întrebare: **Cum *luceau*** ?
Răspuns: **ca oglinda**.

Alt exemplu

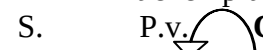

Racheta ***a călătorit*** **ani** la rând.
s.c. vb. **s.c.**

Întrebare: **Cât *a călătorit*** ?
Răspuns: **ani**.

Alt exemplu

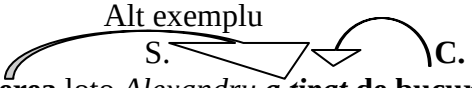

După tragerea loto *Alexandru* ***a țipat*** **de bucurie**.
s.c. s.p. vb. **s.c.**

Întrebare: **Când *a țipat*** ?
Răspuns: **după tragerea**.
Întrebare: **Din ce cauză *a țipat*** ?
Răspuns: **de bucurie**.

Alt exemplu

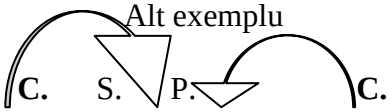

La şcoală *noi* ***învățăm*** **pentru viață**.
s.c. pron. vb. **s.c.**

Întrebare: **Unde *învățăm*** ?
Răspuns: **la şcoală**.
Întrebare: **Cu ce scop *învățăm*** ?
Răspuns: **pentru viață**.

Alt exemplu

Cumpărătorul ***va accepta*** **tranzacția în cazul** legal.
s.c. vb. **s.c.** **s.c.** adj.

Întrebare: **Ce *va accepta*** ?
Răspuns: **tranzacția**.
Întrebare: **În ce condiții *va accepta*** ?
Răspuns: **în cazul**.

Alt exemplu

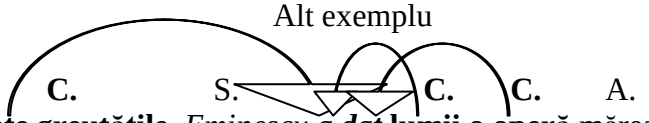

Cu toate greutățile, *Eminescu* ***a dat*** **lumii o operă** măreață.
s.c. s.p. vb. **s.c.** **s.c.** adj.

Întrebare: **În ciuda a ce (cui) *a dat*** ? **În pofida cui *a dat*** ?
Răspuns: **cu toate greutățile**.
Întrebare: **Cui *a dat*** ?
Răspuns: **lumii**.
Întrebare: **Ce *a dat*** ?
Răspuns: **o operă**.

Atenție la următoarea ştire. Într-adevăr, complementul se exprimă printr-o **parte de vorbire**, dar nu există niciun motiv ca el să se exprime doar prin **substantiv**! **Complementul**, ține minte mata, şi prin alte **părți se vorbire** se poate exprima, arăta! Adică şi alte **părți de vorbire** în *rolul*, *funcția* de **complement** pot intra!

Dacă despre un cuvânt, de exemplu, că este **complement** (sau atribut sau *subiect*) ai dat de ştire, nu e clar ce este-acel cuvânt ca **parte de vorbire**! De aceea trebuie precizat prin ce **parte de vorbire** complementul (sau atributul sau *subiectul*) este exprimat, adică arătat, adică din care categorie a marii mulțimi a **părților de vorbire**

a fost cuvântul luat şi în propoziție aşezat având aici un *rol*, o *funcție* de jucat! Pentru că, după cum am mai spus, iată, nu doar o **parte de vorbire** este la funcția de **complement** (sau atribut sau *subiect*) ... abonată!

O **parte de vorbire**, e bine a repeta, nu mai are prin ce se exprima, arăta! Dacă un cuvânt este ca parte de vorbire **substantiv** sau **adjectiv** sau **pronume** sau **numeral** sau **verb**, aceasta este „meseria“ de bază a lui, a cuvântului, altfel spus, este esența lui, a cuvântului, esență rezultată, iată, din ceea ce cuvântul respectiv arată, esență care, fii atent mata, nu mai are prin ce se exprima, adică prin vreo altă **parte de vorbire** sau altceva. Bine, bine, cuvântul un *rol* într-o propoziție poate juca, poate avea! **Mare atenție, dragă fată şi drag bă-iat, în niciun caz prin acea funcție din propoziție cuvântul nu este exprimat!** La urma urmei *funcția* (*subiect* sau ***predicat*** sau **atribut** sau **complement**, evident!) este ceva temporar, drag şcolar, cuvintele prin propoziții mult se plimbă şi pe *funcțiile sintactice* des şi le schimbă! În gramatică înțelegem acea a cuvintelor **exprimare** de care vorbeam în rândurile anterioare ca o a cuvintelor arătare, iată, într-o categorie rezultată după ceea ce cuvântul respectiv arată: **adjectiv** sau **substantiv** sau **pronume** sau **numeral** sau **verb.** De aceea dădusem de ştire că doar o **parte de propoziție** se exprimă printr-**una de vorbire**! Dar apropo de părți de vorbire şi părți de propoziție, dacă ai cu adevărat mari ambiții, pune mintea şi repetă a lor definiții – în gând sau pe definițiile lor revăzând!

Complementul exprimat prin **pronume**

Când pe formularea « **complement** exprimat prin **pronume** » o rostim la **același cuvânt** ne referim!!! Ne referim la același cuvânt care este **pronume** ca **parte de vorbire** şi care într-o propoziție a fost astfel folosit, încât pe *rolul*, *funcția sintactică* de **complement** (l-)a dobândit!

Şi să mai fii foarte atent, să nu spui cumva **pronume** exprimat prin **complement**! N-ar strica o revenire la lecția cu importanta ştire prin care vă informam că o ***parte de propoziție*** se exprimă printr-**una de vorbire**!

Dar hai pe câteva exemple să le studiem cu profundă implicare şi-ai să simți progresul în gândire cum apare!

*Telespectatorii **au văzut**-**o** **pe** **ea***.
s.c. vb. **pron.** **pron.**

Întrebare: **Pe cine *au văzut*** ?
Răspuns: **pe ea** (**o**).

Ca **parte de vorbire** cuvântul « **ea »** este **pronume** şi cred că ştii din ce motiv, căci ține locul unui substantiv. Ar fi **pronume**, negreşit, chiar dacă într-o propoziție n-ar fi folosit! **Pronume** este în esența sa, esență care vine din ceea ce cuvântul acesta ține – locul unui **substantiv,** esență care, iată, nu mai poate fi prin altceva exprimată, arătată. **În acelaşi timp,** datorită faptului că într-o propoziție a fost adus, pentru ca pe lângă **verbul *au văzut*** să spună ceva în plus, acelaşi cuvânt, « (pe) **ea »,** joacă, intră-n *rolul* de **complement,** evident!

Din acest motiv îi spunem **complement** exprimat prin **pronume** şi **nu pronume** exprimat prin **complement**! Fii atent! A, încă ceva! În ceea ce priveşte aşezarea, poziția în propoziție a sa, nu e obligatoriu ca un **complement**, chiar lângă **verbul** pe care îl determină să stea! Precizarea în plus e pe lângă sensul verbului, aceasta e altceva! Puteam să spun şi-aşa:

Întrebare: **Pe cine *au văzut*** ?
Răspuns: **pe ea** (**o**).

Un alt exemplu vine-acum la tine, ca să înțelegi mai bine:

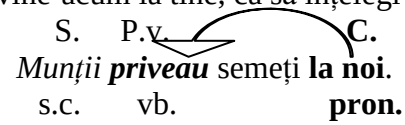

Întrebare: **La cine *priveau*** ?
Răspuns: **la noi**.

Alt exemplu

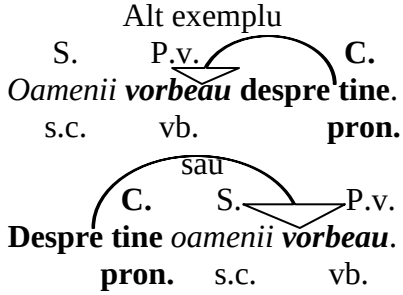

Întrebare: **Despre cine *vorbeau*** ?
Răspuns: **despre tine**.

Alt exemplu

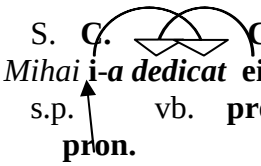

Întrebare: **Cui *a dedicat*** ?
Răspuns: **ei** (**i**).

Alt exemplu

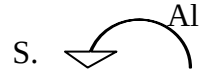

Întrebare: **Cu cine *a mers*** ?
Răspuns: **cu mine**.

Alt exemplu

Întrebare: **Pentru cine *lucrează*** ?
Răspuns: **pentru tine.**

Alt exemplu

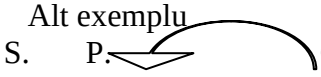

Întrebare: **Asupra cui *s-a repezit*** ?
Răspuns: **asupra lui**.

Alt exemplu

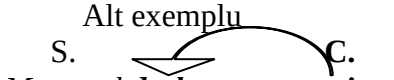

Întrebare: **Contra cui *declara*** ?
Răspuns: **contra ei.**

Alt exemplu

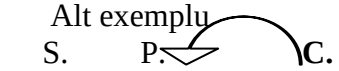

Întrebare: **De cine *s-a plictisit*** ?
Răspuns: **de ea.**

Alt exemplu

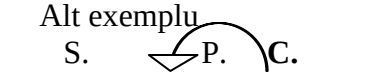

*Prietena **se duce*** **la el**.
s.c. vb. **pron.**

Întrebare: **Unde *se duce*** ?
Răspuns: **la el**.

Alt exemplu

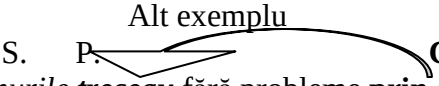

*Trenurile **treceau*** fără probleme **prin el**.
s.c. vb. **pron.**

Întrebare: **Pe unde *treceau*** ?
Răspuns: **prin el**.

Alt exemplu

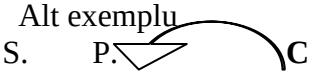

*Sportivii **aleargă*** **până la el**.
s.c. vb. **pron.**

Întrebare: **Până unde *aleargă*** ?
Răspuns: **până la el**.

Alt exemplu

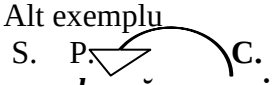

*Barza **zboară*** **spre noi**.
s.c. vb. **pron**.

Întrebare: **Spre cine *zboară*** ?
Răspuns: **spre noi**.

Deci corect este să spunem **complement** exprimat prin **pronume** şi **nu pronume** exprimat prin **complement**! Fii atent! În conformitate cu regulile, normele gramaticale, află încă o dată matale că un **pronume** să se exprime prin **complement** nu se poate!

Sănătate!

Despre **analiza morfologică** şi **analiza sintactică** a cuvintelor

Drag copil, aceşti termeni, « **morfologie** » şi « **sintaxă** », aceste cuvinte îți pot crea nedumeriri în minte. Prin câteva explicații voi

încerca să fac lumină şi în mintea ta. Nu de alta, dar s-ar putea ca aceste denumiri – « **morfologie** » şi « **sintaxă** – să ți se pară ...haioase, din cutia cu ciudățenii scoase.

Dacă asupra termenului de « **morfologie** » vom arunca o privire, el ne va duce cu gândul la ceea ce este un cuvânt ca **parte de vorbire**.

Termenul de « **sintaxă** » ne duce cu gândul la regulile, normele de care trebuie neapărat cineva seama să țină atunci când pe cuvinte în propoziții le îmbină.

Şi pentru ca să nu ai tu pe viitor vreo neplăcută surpriză, prin exemple practice hai la analiză!

Exemple de **analiză morfologică**

om = substantiv comun simplu, numărul singular, genul masculin;

floare = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

femeie = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

bărbat = substantiv comun simplu, numărul singular, genul masculin;

iubire = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

iertare = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

sentimente = substantiv comun simplu, numărul plural, genul neutru;

floarea-soarelui = substantiv comun compus, numărul singular, genul feminin;

frumoasă = adjectiv simplu, numărul singular, genul feminin;

alb-argintiu = adjectiv compus, numărul singular, gen masculin sau neutru (în funcție de substantivul pe care îl determină);

eu = pronume personal persoana I, numărul singular;

voi = pronume personal, persoana a II-a, numărul plural;

iubeşte = verb, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

greşeam = verb, persoana I, numărul singular (sau plural), timpul trecut;

trei = numeral cardinal;

Practic, **morfologia** se ocupă de **părțile de vorbire**, fii atent matale şi de ale lor categorii gramaticale. Pentru ca niciodată să nu greşeşti, în tabelul următor te rog să priveşti!

Părți de vorbire	**CATEGORII GRAMATICALE**			
	GEN	**NUMĂR**	**PERSOANĂ**	**TIMP**
Substantivul	**are**	**are**	nu are	nu are
Adjectivul	**are**	**are**	nu are	nu are
Pronumele	**au** doar unele pronume!	**are**	**are**	nu are
Numeralul	**are**	**are**	nu are	nu are
Verbul	nu are	**are**	**are**	**are**

Chiar dacă **părțile de vorbire** într-o propoziție sunt utilizate şi aici cu *funcții sintactice* dotate, tu doar pe **analiza morfologică** poți să o efectuezi, însă cu atenție să te înarmezi!

Bărbatul frumos iubeşte două ființe. Ele sunt în superba lor casă. Fetița învață poezii. Soția lui îl aşteaptă.

bărbatul = substantiv comun simplu, numărul singular, genul masculin;

frumos = adjectiv simplu, determină substantivul « bărbatul » cu care se acordă în gen şi număr (genul masculin, numărul singular);

iubeşte = verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

două = numeral cardinal cu valoare adjectivală (determină substantivul « ființe »);

ființe = substantiv comun simplu, numărul plural, genul feminin;

ele = pronume personal, persoana a III-a, numărul plural, genul feminin;

sunt = verb predicativ, persoana a III-a, numărul plural, timpul prezent;

superba = adjectiv simplu, determină substantivul « casă », cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul singular) ;

lor = pronume personal cu valoare de adjectiv posesiv, determină pe substantivul « casă », numărul plural;

casă = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

fetița = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

învață = verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

poezii = substantiv comun simplu, numărul plural, genul feminin;

soția = substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

lui = pronume personal cu valoare de adjectiv posesiv, determină pe substantivul « soția », genul masculin, numărul singular;

îl = pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin;

aşteaptă = verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent.

Dar se mai poate, iată, ca doar **analiza sintactică** să fie efectuată. Mă refer la analiza sintactică a unui (sau a fiecărui) cuvânt care apare în a propoziției comunicare.

Înainte de toate trebuie precizat că în ceea ce priveşte problemele de **sintaxă** într-un nou univers am intrat. Desigur, şi în ceea ce priveşte **morfologia** multe probleme există, însă la sintaxă cu mai multe probleme şi situații ne întâlnim, căci pe comunicare noi o construim. Căci dacă pe comunicare nu ai construi, cuvintele **părți de vorbire** la ce ți-ar folosi ? Nici nu mai trebuie să-ți explic, chiar nu ți-ar folosi la nimic. Păi, care este singurul scop pentru care cuvintele există în lumea noastră veselă şi tristă ? Care ? Desigur, să ajute la comunicare! Folosind cuvinte putem transmite altor oameni gândurile din minte sau chiar cu noi înşine putem să vorbim, dar pentru aceasta **propoziții** trebuie să construim!

Bine ar fi ca pe lecția **„ Despre părțile de propoziție “** să o revezi, şcolare, fiindcă nu realizăm comunicare prin a cuvintelor simplă înşirare. De fapt existența acestei organizări interioare pe care mulțimea de cuvinte folosite o are este rezultatul aplicării unor ***reguli de comunicare***. Astfel această a cuvintelor înşirare un sens, un înțeles primeşte şi de aceea se şi numeşte **propoziție**, fireşte! Dar aşa ceva nu s-ar putea, dacă *roluri, funcții sintactice* cuvintele nu ar avea!

Deci dacă ți se cere doar pe **analiza sintactică** a o efectua, iată cum vei proceda:

Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe. *Ele* ***sunt*** în superba lor casă. *Fetița* ***învață*** poezii şi cântece. *Soția* lui îl ***aşteaptă***.

1. În primul rând trebuie să o (le) citeşti pe propoziție (propoziții) concentrat, evident înainte de a te apuca de analizat.
2. După aceea îl vei căuta pe domnul ***predicat***. Pe acesta îl vei sublinia, iar deasupra sa un **P. v.** sau **P.n**. vei nota.

P.v.
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe.
P.v.
Ele ***sunt*** în superba lor casă.
P.v.
Fetița ***învață*** poezii şi cântece.
P.v.
Soția lui îl ***aşteaptă***.

3. Urmează acum *subiectul* să fie aflat, prin relație cu domnul ***predicat***. Dacă *subiectul* este exprimat, şi pe el îl subliniezi, iar deasupra lui un **S** să aşezi, precum în continuare vezi:

S. **P.v.**
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe.
S. **P.v.**
Ele ***sunt*** în superba lor casă.
S. **P.v.**
Fetița ***învață*** poezii şi cântece.
S. **P.v.**
Soția lui îl ***aşteaptă***.

Întrebare: *Cine* ***iubeşte*** *?*
Răspuns: *bărbatul*.
Întrebare: *Cine* ***sunt*** *?*
Răspuns: *ele*.
Întrebare: *Cine* ***învață*** *?*
Răspuns: *fetița*.
Întrebare: *Cine* ***aşteaptă*** *?*
Răspuns: *soția*.

4. Trecem acum cu atenție mare la aflarea părților de propoziție secundare. Pe **atribute** mai întâi le vom căuta şi cu o linie întreruptă le vom sublinia, apoi deasupra lor vom nota litera **A,** având grijă de a le şi numerota.

S. **A 1** **P.v.** **A 2**
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe.

S. **P.v.** **A 1** **A 2**
Ele ***sunt*** în superba lor casă.

S. **P.v.**
Fetița ***învață*** poezii şi cântece.

S. **A 1** **P.v.**
Soția lui îl ***așteaptă***.

Întrebare: ***Ce fel de*** *bărbat* ?
Răspuns: frumos.
Întrebare: ***Câte*** ființe ?
Răspuns: două.
Întrebare: ***Ce fel de*** casă ?
Răspuns: superbă.
Întrebare: ***A cui*** casă ?
Răspuns: (a) lor.
Întrebare: ***A cui*** soție ?
Răspuns: (a) lui.

5. Pe **complemente** apoi le căutăm, le subliniem şi le numerotăm.

S. **A 1** **P.v.** **A 2** **C 1**
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe.

S. **P.v.** **A 1** **A 2** **C 1**
Ele ***sunt*** în superba lor casă.

S. **P.v.** **C 1** **C 2**
Fetița ***învață*** poezii şi cântece.

S. **A1** **C1** **P.v.**
Soția lui îl ***așteaptă***.

Întrebare: **Ce *iubeşte*** ?
Răspuns: ființe.
Întrebare: **Unde *sunt*** ?
Răspuns: în casă.
Întrebare: **Ce *învață*** ?
Răspuns: poezii.
Întrebare: **Ce *învață*** ?
Răspuns: cântece.
Întrebare: **Pe cine *aşteaptă*** ?
Răspuns: îl (adică pe el).

Drag şcolar, în al cunoştințelor tale sertar, pentru ca de nedumeriri pe viitor să nu dai, n-ar strica o informație în plus să ai. În ceea ce priveşte sublinierea părților de propoziții într-un fel anumit, să ştii că o regulă universală în acest sens nu s-a stabilit. Adică dacă a ta învățătoare sau al tău învățător îți va spune altfel să subliniezi, tu desigur, sfaturilor sale să te conformezi! Păi este şi normal să fie aşa. Indiferent pe *subiect* cum l-ai sublinia – cu o linie, cu două linii, cu trei sau oricum vrei – el tot *subiect* va rămâne în acea propoziție, române! La fel se întâmplă cu oricare altă parte de propoziție, evident, cu ***predicatul***, **atributul** sau cu domnul **complement**!

Încă o precizare importantă: pe **părțile de propoziție** nu încerca să le găseşti fără ca de **întrebări** să te foloseşti!

6. Urmează acum **analiza sintactică**, **analiza sintactico-morfologică** sau **analiza morfo-sintactică**, una din ele să fie efectuată, depinde cum cerința este formulată.

S. **A 1** **P.v.** **A 2** **C 1**
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe.

S. **P.v.** **A 1** **A 2** **C 1**
Ele ***sunt*** în superba lor casă.

S. **P.v.** **C 1** **C 2**
Fetița ***învață*** poezii şi cântece.

S. **A1** **C1** **P.v.**
Soția lui îl ***aşteaptă***.

Analiza sintactică

bărbatul = subiect;
frumos = atribut;
iubeşte = predicat verbal;
două = atribut;
ființe = complement;
ele = subiect;
sunt = predicat verbal;
superba = atribut;
lor = atribut;
casă = complement;
fetița = subiect;
învață = predicat verbal;
poezii = complement;
cântece = complement;
soția = subiect;
lui = atribut;
îl = complement;
aşteaptă = predicat verbal.

S. A 1 P.v. A 2 C 1
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două ființe.

Analiză sintactico-morfologică

bărbatul = subiect exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul masculin;
frumos = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu care determină pe substantivul « bărbatul» cu care se acordă în gen şi număr (genul masculin, numărul singular);
iubeşte = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;
două = atribut exprimat prin numeral cardinal cu valoare adjectivală, fiindcă determină pe substantivul «ființe» cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul plural);
ființe = complement exprimat prin substantiv comun simplu, numărul plural, genul feminin;

S. P.v. A 1 A 2 C 1
Ele ***sunt*** în superba lor casă.

Analiză sintactico-morfologică

ele = subiect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul plural, genul feminin;

sunt = predicat verbal exprimat prin verbul **a fi,** aici cu valoare predicativă, persoana a III-a, numărul plural, timpul prezent;

superba = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu care determină substantivul « casă » cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul singular);

lor = atribut exprimat prin pronume personal cu valoare de adjectiv posesiv, determină pe substantivul « casă »;

în casă = complement exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția « în »;

S. P.v. C 1 C 2

Fetița ***învață*** poezii şi cântece.

Analiză sintactico-morfologică

fetița = subiect exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin;

învață = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

poezii = complement exprimat prin substantiv comun simplu, genul feminin, numărul plural;

cântece = complement exprimat prin substantiv comun simplu, genul neutru, numărul plural;

S. A1 C1 P.v.

Soția lui îl ***aşteaptă***.

Analiză sintactico-morfologică

soția = subiect exprimat prin substantiv comun simplu, genul feminin, numărul singular;

lui = atribut exprimat prin pronume personal cu valoare de adjectiv posesiv, determină pe substantivul « soția »;

îl = complement exprimat prin pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, genul masculin, numărul singular;

aşteaptă = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

S. A 1 P.v. A 2 C 1
Bărbatul frumos ***iubeşte*** două fiinţe.

Analiză morfo-sintactică

bărbatul = substantiv comun simplu, numărul singular, genul masculin, funcție sintactică de subiect;
frumos = adjectiv simplu care determină pe substantivul « bărbatul» cu care se acordă în gen şi număr (genul masculin, numărul singular), funcție sintactică de atribut;
iubeşte = verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent, funcție sintactică de predicat verbal;
două = numeral cardinal cu valoare adjectivală, fiindcă determină pe substantivul « ființe » cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul plural), funcție sintactică de atribut;
ființe = substantiv comun simplu, numărul plural, genul feminin, funcție sintactică de complement;

7. După cum spuneam, existența unei organizări interioare pe care mulțimea de cuvinte folosite în propoziție o are este rezultatul aplicării unor ***reguli de comunicare***. Astfel această a cuvintelor înşirare un sens, un înțeles primeşte şi de aceea **propoziție** se şi numeşte, fireşte! Dar aşa ceva nu s-ar putea, dacă *roluri, funcții sintactice* cuvintele nu ar avea! Desigur, dacă mă refer la nişte cuvinte aflate într-o simplă înşirare care nu ascultă de nici a unei reguli guvernare, pot să spun că ele nu formează o comunicare:

om, viață, bun, iubire

În înşiruirea *om, viață, bun, iubire* cuvintele sunt independente unele de altele în sensul că nu cooperează (de aceea niciun mesaj clar nu formează), pe cuvinte le doare-n cot că practic ele nu formează un tot, un tot al unui clar mesaj comunicat! În acest sens vreau să zic, ele nu transmit nimic! Este ca un fel de gaşcă de cuvinte egoiste, o adunătură care te pun cu înțelegerea în încurcătură.

Să mai remarci însă ceva cu adevărat important şi interesant! Imediat ce între cuvinte nişte **reguli** au apărut şi s-au respectat (în sensul că s-au aplicat) şi astfel o propoziție s-a format, între acele cuvinte nişte **legături logice** s-au creat:

S. A 1 P.v. C 1 A 2 C 2
Un om **bun** ***vrea*** **iubire în a lui viață**.

Este ca şi cum cuvintele între ele cooperează şi astfel propoziția cu al ei **mesaj** se formează. Deci acum cuvintele nu mai sunt o simplă adunătură care te pun cu înțelegerea în încurcătură, ci între cuvinte există o legătură. De fapt există mai multe legături şi vă vestesc că **raporturi sintactice** se numesc. Aceste legături logice dintre cuvintele unei propoziții, aceste raporturi sintactice, toate, pot fi printr-o schemă arătate:

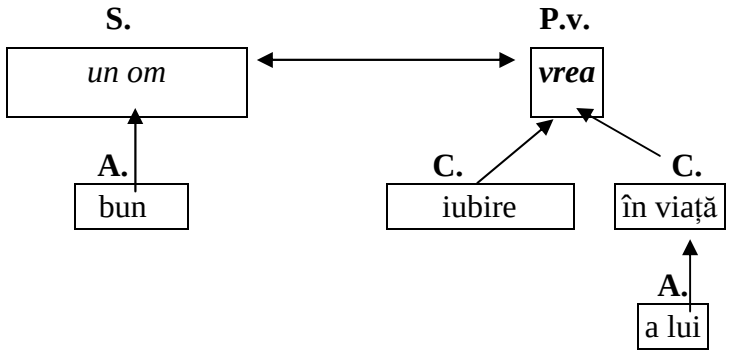

În schemă să observi neapărat poziția de la *subiect* şi ***predicat***. În partea cea mai de sus, la acelaşi nivel în plan orizontal sunt **părțile de propoziție** cu *rol principal***,** deci **părțile de propoziție principale**, ia seama matale! În plan vertical, adică de sus în jos le-am aşezat frumos pe părțile de propoziție secundare punând în evidență a lor determinare (*atributul* determină un **substantiv**, *complementul* determină un **verb**). Vârful săgeții în sus aşezat indică pe cuvântul **parte de vorbire** determinat, sper că n-ai uitat!

Bine, bine, află acum mata că se mai practică şi altceva. Pentru ca într-adevăr cuvântul «schemă» să fie respectat, deci să se lucreze simplificat, iată cum mai poate fi lucrat!

1 2 3 4 5 6

Un om **bun** ***vrea*** **iubire în a lui viață**.

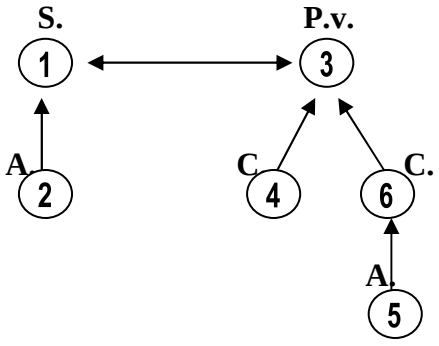

Drag elev, în acest exemplu pe care eu ți l-am dat, pe schema însăşi m-am focalizat (m-am concentrat)! Dacă însă tu însăți/însuți vei lucra, de întrebări nu uita!!! Numai aşa vei realiza, vei înțelege cu adevărat ce **legături logice** între cuvintele propoziției s-au creat!

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *om* ? ***Ce face*** *un om* ?
Răspuns: ***vrea.***
Întrebare: *Cine* ***vrea*** ?
Răspuns: *un om*.
Întrebare: **Ce fel de** *om* ?
Răspuns: **bun.**
Întrebare: **Ce *vrea*** ?
Răspuns: **iubire**.
Întrebare. **Unde** (cu sensul de **când**) ***vrea*** ?
Răspuns: **în viață**.
Întrebare: ***A cui*** **viață** ?
Răspuns: **a lui**.

Voi prezenta în continuare **analiza altor propoziții** care cu siguranță te va ajuta în mai temeinic a aprofunda.

Iubirea sinceră şi curată a sufletului tău ***răspândeşte*** energii puternice pentru semenii tăi.

1. În primul rând trebuie să o citesc pe propoziție concentrat, înainte de a mă apuca de analizat!
2. După aceea îl voi căuta pe domnul ***predicat***. Pe acesta îl voi sublinia, iar deasupra sa un **P. v.** sau **P.n**. voi nota.

P.v.

Iubirea sinceră şi curată a sufletului tău ***răspândeşte*** energii puternice pentru semenii tăi.

3. Urmează acum *subiectul* să fie aflat, prin relație cu domnul ***predicat***. Dacă *subiectul* este exprimat, şi pe el îl voi sublinia, iar deasupra lui un **S** voi aşeza:

S. **P.v.**

Iubirea sinceră şi curată a sufletului tău ***răspândeşte*** energii puternice pentru semenii tăi.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ? Cine* ***răspândeşte*** *?*
Răspuns: *iubirea*.

Întrebare: ***Ce se spune despre*** *iubire ?* ***Ce face*** *iubirea ?*
Răspuns: ***răspândeşte***.

4. Trecem acum cu atenție mare la aflarea părților de propoziție secundare. Pe **atribute** mai întâi le vom căuta şi cu o linie întreruptă le vom sublinia, apoi deasupra lor vom nota litera **A** având grijă de a le şi numerota.

S. **A 1** **A 2** **A 3** **A 4** **P.v.**
Iubirea sinceră şi curată a sufletului tău ***răspândeşte*** energii
A 5 **A 6**
puternice pentru semenii tăi.

Întrebare: ***Ce fel de*** *iubire* ?
Răspuns: **sinceră**.
Întrebare: ***Ce fel de*** *iubire* ?
Răspuns: **curată**.
Întrebare: ***A cui*** *iubire* ?
Răspuns: **a sufletului**.
Întrebare: ***Al cui*** **suflet** ?
Răspuns: (al) **tău**.
Întrebare: ***Ce fel de*** **energii** ?
Răspuns: **puternice**.
Întrebare: ***Ai cui*** **semeni** ?
Răspuns: (ai) **tăi**.

5. Pe **complemente** apoi le căutăm, le subliniem şi deasupra cuvântului **C 1** şi **C 2** notăm.

S. **A 1** **A 2** **A 3** **A 4** **P.v.** **C 1**
Iubirea sinceră şi curată a sufletului tău ***răspândeşte*** energii
A 5 **C 2** **A 6**
puternice pentru semenii tăi.

Întrebare: **Ce *răspândeşte*** ?
Răspuns: energii.
Întrebare: **Pentru cine *răspândeşte*** ?
Răspuns: pentru semenii.

6. Urmează acum **analiza sintactică**, **analiza sintactico-morfologică** sau **analiza morfo-sintactică**, una din ele să fie efectuată, depinde cum cerința este formulată.

De obicei printr-o sarcină de lucru care-ți poate fi adresată – ori **analiza sintactico-morfologică** ori **analiza morfo-sintactică –** una din cele două ți-e solicitată.

S. **A 1** **A 2** **A 3** **A 4** **P.v.** **C 1**
Iubirea sinceră şi curată a sufletului tău ***răspândeşte*** energii
A 5 **C 2** **A 6**
puternice pentru semenii tăi.

Analiza sintactico-morfologică

iubirea = subiect exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

sinceră = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu care determină pe substantivul « iubirea » cu care se acordă în gen şi număr (gen feminin, numărul singular);

curată = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu care determină pe substantivul « iubirea » cu care se acordă în gen şi număr (gen feminin, numărul singular);

a sufletului = atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul neutru;

tău = atribut exprimat prin adjectiv posesiv, determină pe substantivul « sufletului »;

răspândeşte = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

energii = complement exprimat prin substantiv comun simplu, numărul plural, genul feminin;

puternice = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu, determină pe substantivul « energii » cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul plural);

pentru semenii = complement exprimat prin substantiv comun simplu, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția « pentru »;

tăi = atribut exprimat prin adjectiv posesiv, determină pe substantivul « semenii »;

Schema raporturilor sintactice

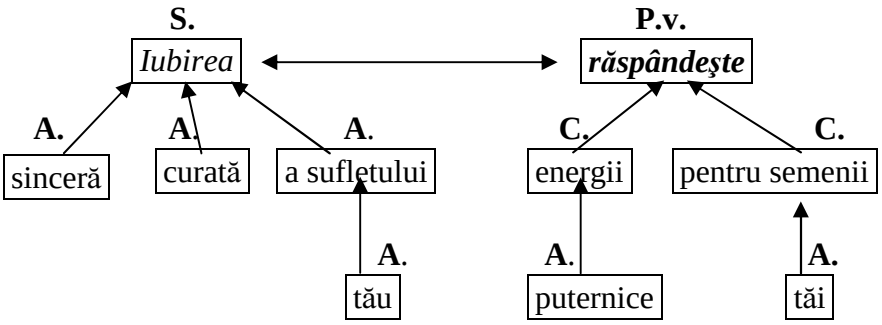

Schema raporturilor sintactice

(variantă simplificată)

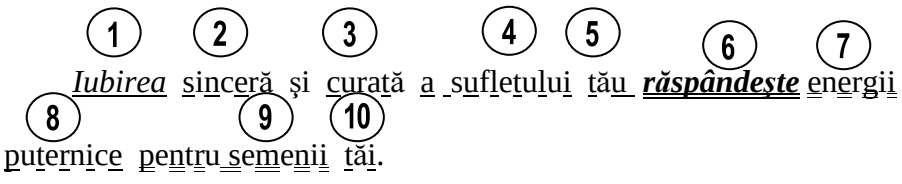

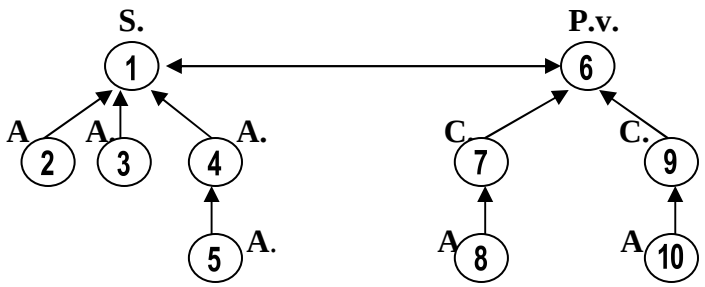

Dragul meu şcolar, această activitate ți s-ar putea părea în zadar. Din păcate sunt unii şcolari mult nedumeriți, întrebându-se de ce sunt ei atât de chinuiți, cu ce oare au păcătuit ca să aibă astfel de analize şi scheme de întocmit. Observă însă dumneata că aceste activități dezvoltă forțele gândirii din ființa ta! Orice exprimare printr-o propoziție clară şi corectă arată în gândire o logică perfectă. Desigur, nu suntem ființe perfecte, lumea omenească nu este perfectă, este adevărat, fiindcă oamenii pe Creator nu prea L-au ascultat!

Dar Dumnezeu, Atotputernic, drept şi deştept l-a făcut pe om perfect! Că omul nu este perfect, e adevărat, dragă, însă omul a fost lăsat să aleagă! Să aleagă între bine şi rău, dragul meu şcolar silitor, şi

atunci cine-i răspunzător ? Iar Preabunul Creator ? Oare la astfel de gânduri ai ajuns să te pretezi ? Mai bine mai meditezi!

Gândirea umană, pot a spune, este o adevărată minune! Chiar tu, dacă vrei şi de cunoştinţe suficiente de gramatică dispui, pe orice gând al tău în haine de cuvinte poţi să-l pui. Aşa ceva este pe deplin posibil, dar pentru a fi un mesaj inteligibil, el trebuie să fie în primul rând corect. În acest sens înţeleg pe cuvântul perfect! Adică şi limba noastră românească este un instrument perfect, astfel încât să exprimi prin propoziţii reuşeşti chiar tot ce gândeşti, dar desigur, cu mintea trebuie să munceşti!

Bine, bine, ar trebui să mint dacă aş spune că pot exprima prin propoziţii chiar tot ce simt (mai ales sufleteşte vorbind). Simţirea, trăirea, mai ales cea sufletească este altceva, **gândirea** însă poate fi convertită în limbaj lingvistic, da! Convertită = transformată, iată!

Deci Dumnezeu nu a umblat cu jumătăţi de măsură, drag şcolar, când i-a făcut omului un astfel de dar! I-a dat omului, da, dragă, dar în traistă nu-i şi bagă!

Ei, aici intervine şcoala care te ajută permanent să-ţi pui la lucru al gândirii ferment, adică acel miraculos element care o ajută mereu să progreseze, zilnic să evolueze!

Păcat ar fi, drag şcolar, având şi tu minunatul dar, să spui că eşti pus la muncă în zadar!

A, încă ceva! Eficienţa în orice activitate umană şi de la gândire emană. Înainte de a se apuca să muncească, omul trebuie să gândească! În urma gândirii, şcolare, apare şi-o comunicare! Când oamenii comunică şi lucrează în echipă, progresul mai uşor se înfiripă!

Oricum o dai, oricum o suceşti, iar (şi) la **gândire** poposeşti! Iar gândirea, iată, trebuie şi **exprimată**, **comunicată**, în propoziţii frumos aranjată, pentru a lua naştere clarul mesaj! Aşa ajungem la lingvisticul limbaj!

Cu cât mai multe propoziţii vei analiza, cu atât va progresa gândirea ta! Ţie de tine-ţi va plăcea şi motive vei avea de a te tot dezvolta! Nu uita că printre oameni, în societate, fiinţele umane sunt plăcut impresionate să asiste, ca un şcolar, la cineva care vorbeşte frumos şi clar! Chiar şi tu vei aprecia pe cineva care aduce claritate în mintea ta!

Voi prezenta în continuare **analiza altei propoziţii,** care cu siguranţă te va ajuta în mai temeinic a aprofunda.

Pe cerul albastru al zilei însorite de vară străluceşte un curcubeu imens de raze gingaşe multicolore.

1. În primul rând trebuie să o citesc pe propoziție concentrat, înainte de a mă apuca de analizat!

2. După aceea îl voi căuta pe domnul ***predicat***. Pe acesta îl voi sublinia, iar deasupra sa un **P. v.** sau **P.n**. voi nota.

P.v.

Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***strălucește*** un curcubeu imens de raze gingașe multicolore.

3. Urmează acum *subiectul* să fie aflat, prin relație cu domnul ***predicat***. Dacă *subiectul* este exprimat, și pe el îl voi sublinia, iar deasupra lui un **S** voi așeza:

P.v. **S.**

Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***strălucește*** *un curcubeu* imens de raze gingașe multicolore.

Întrebare: *Despre cine este vorba în propoziție ? Cine* ***strălucește*** *?*
Răspuns: *un curcubeu*.
Întrebare: ***Ce se spune despre*** *curcubeu ?* ***Ce face*** *un curcubeu ?*
Răspuns: ***strălucește***.

4. Trecem acum cu atenție mare la aflarea părților de propoziție secundare. Pe **atribute** mai întâi le vom căuta și cu o linie întreruptă le vom sublinia, apoi deasupra lor vom nota litera **A** având grijă de a le și numerota.

A 1 **A 2** **A 3** **A 4** **P.v.** **S.**

Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***strălucește*** *un curcubeu*
A 5 **A 6** **A 7** **A 8**
imens de raze gingașe multicolore.

Întrebare: ***Ce fel de*** cer ?
Răspuns: **albastru**.
Întrebare: ***Al cui*** cer ?
Răspuns: **al zilei**.
Întrebare: ***Ce fel de*** zi ?
Răspuns: **însorite**.
Întrebare: ***Ce fel de*** zi ?
Răspuns: **de vară**.
Întrebare: ***Ce fel de*** curcubeu ?
Răspuns: **imens**.

Întrebare: ***Ce fel de*** curcubeu ?
Răspuns: **de raze**.
Întrebare: ***Ce fel de*** raze ?
Răspuns: **gingaşe**.
Întrebare: ***Ce fel de*** raze ?
Răspuns: **multicolore**.

5. Pe **complemente** apoi le căutăm, le subliniem şi deasupra cuvintelor **C** - uri notăm şi le numerotăm.

C 1 **A 1** **A 2** **A 3** **A 4** **P.v.** **S.**
Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***strălucește*** *un curcubeu*
A 5 **A 6** **A 7** **A 8**
imens de raze gingașe multicolore.

Întrebare: **Unde *strălucește*** ?
Răspuns: pe cerul.

În această propoziție bogată, iată, doar un singur complement există, dar nu e un motiv să ai o față tristă. Putea să nu existe niciun complement. Să-şi facă domnul atribut abonament…că, de, iată, prin opt locuri văd că-i în propoziție prezent, de parcă şi-a făcut abonament! Dacă niciun complement sau niciun atribut n-ar exista, m-aş îngrijora, oare ? Nu, că-s părți de propoziție secundare! Citesc cu atenție, pun întrebările pentru a le detecta, adică pentru a vedea de-s prezente prin propoziție la mine, iar dacă nu-s, le fie de bine!

6. Urmează acum **analiza sintactică**, **analiza sintactico-morfologică** sau **analiza morfo-sintactică**, una din ele să fie efectuată, depinde cum cerința este formulată.

De obicei printr-o sarcină de lucru care-ți poate fi adresată – ori **analiza sintactico-morfologică** ori **analiza morfo-sintactică –** una din cele două ți-e solicitată.

C 1 **A 1** **A 2** **A 3** **A 4** **P.v.** **S.**
Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***strălucește*** *un curcubeu*
A 5 **A 6** **A 7** **A 8**
imens de raze gingașe multicolore.

Analiza sintactico-morfologică

pe cerul = complement exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « pe »;

albastru = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu, determină pe substantivul « cerul » cu care se acordă în gen şi număr (genul neutru, numărul singular);

al zilei = atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin;

însorite = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu, determină pe substantivul « zilei » cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul singular);

de vară = atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

străluceşte = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, persoana a III-a, numărul singular, timpul prezent;

un curcubeu = subiect exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul neutru;

imens = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu, determină pe substantivul « curcubeu » cu care se acordă în gen şi număr (genul neutru, numărul singular);

de raze = atribut substantival exprimat prin substantiv comun simplu, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

gingaşe = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu, determină pe substantivul « raze » cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul plural);

multicolore = atribut adjectival exprimat prin adjectiv simplu, determină pe substantivul « raze » cu care se acordă în gen şi număr (genul feminin, numărul plural);

Schema raporturilor sintactice

C 1 A 1 A 2 A 3 A 4 P.v. S.

Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***străluceşte*** *un curcubeu*

A 5 A 6 A 7 A 8

imens de raze gingaşe multicolore.

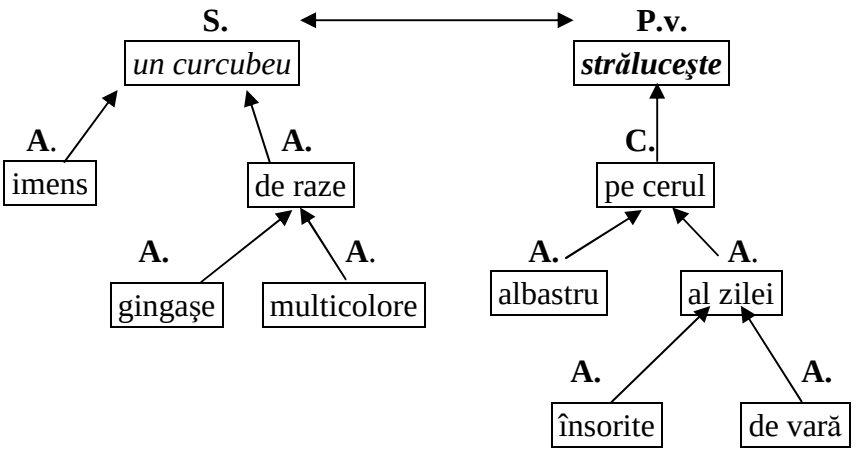

Schema raporturilor sintactice

(variantă simplificată)

1 2 3 4 5 6 7

Pe cerul albastru al zilei însorite de vară ***străluceşte*** *un curcubeu*

8 9 10 11

imens de raze gingaşe multicolore.

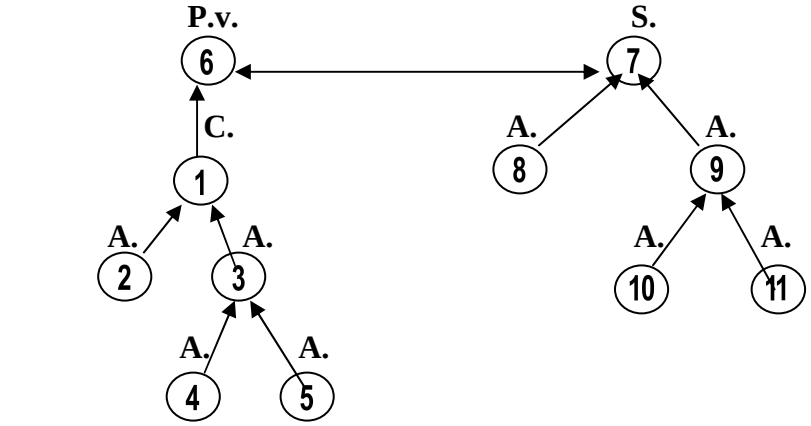

Încă puțin să comentăm despre cum analizăm

Despre analizele gramaticale doresc să fac nişte precizări suplimentare, să nu cazi în vreo eroare!

La **analiza sintactică** cuvintele ajutătoare pe care le voi enumera în continuare se subliniază, adică în analiză se iau împreună cu cuvântul în fața căruia stau. Este vorba de următoarele cuvinte şi n-ar strica să le ții minte: *a, asupra, către, contra, cu, pe, pe la, pe lângă, de, de către, de la, despre, din, dinspre, înspre, dintre, dintr-un, dintr-o, într-o, într-un, după, fără, în, între, la, lângă, de lângă, pe lângă, de pe lângă, până (pe) lângă, pentru, peste, până, până la, prin, printre, printr-o, printr-un, spre, sub.* Vă dau de ştire că aceste cuvinte sunt şi ele **părți de vorbire**! Deşi ele nu se studiază pe larg în clasele primare, n-ar strica, şcolare, să ai de pe acum mari ambiții şi să reții că ele se numesc **prepoziții**!

Prepoziția este o parte de vorbire care nu are un înțeles de sine stătător, ea e doar un cuvânt ajutător! Dar să nu te las nedumerit şi cu privirea pierdută şi să-ți spun la ce ajută. Prepoziția, prin a ei natură, face doar o legătură, legătura între un *atribut* sau un *complement* şi **partea de vorbire** pe care o determină acestea, evident!

Atenție mare, o fi ea doar o simplă **prepoziție**, şcolare, însă fără ea, **propoziția** un mesaj clar n-ar mai avea!

Raze **de** lumină aduc mângâieri **pe** norii **de** vată.

Şi iar atenție mare, o fi ea doar o simplă prepoziție, şcolare, însă aduce marea precizare:

Microbul acționează **pe** piele.
Microbul acționează **în** piele.
Microbul acționează **sub** piele.
Bomba a fost aşezată **pe** maşină.
Bomba a fost aşezată **sub** maşină.
Bomba a fost aşezată **în** maşină.
Bomba a fost aşezată **lângă** maşină.

Dacă cineva îți va solicita cumva să faci o analiză sintactică a acestor cuvinte ajutătoare (după cum am văzut, mult folositoare), atenție mare! Acel cineva ori caută să te pună la încercare, ori prea multe cunoştințe de gramatică nu are! După cum am spus, fiind doar un cuvânt ajutător prepoziția nu are un înțeles de sine stătător! **De aceea, atenție şcolare, prepoziția nici *rol*, nici *funcție sintactică* în vreo propoziție nu are!** Aşa că încă o dată te îndemn să gândeşti

logic**!** O poți analiza doar **morfologic**! Şi neapărat, de celelalte cuvinte separat! Adică vreau să spun chiar acum că la analiza morfologică aceste prepoziții în analiză nu se iau împreună cu cuvântul sau cuvintele în fața căruia/cărora stau!

Deci dacă cineva pe analiza morfologică ți-o va solicita, atunci pe prepoziții, separat de celelalte cuvinte le vei sublinia şi analiza:

Livada miroase **a** măr.
Bucuria **a** şapte copii le lumina chipurile.
Am cumpărat trei kilograme **de** banane **a** cinci lei fiecare.
Discuțiile **asupra** poveştii i-au captivat **pe** copii.
El trimite lumină **asupra** ta.
Drumul **către** performanțe se parcurge **prin** muncă.
Mergem **către** casă.
Măsurile aspre **asupra** infractorilor se hotărăsc **de către** legiuitor.
Medicii luptă **contra** bolilor.
La expoziție am văzut păsări **cu** minunate pene.
Cartea este **cu** autograful autorului.
În călătoria **cu** maşina am filmat multe locuri.
Cartea ta este **cu** ilustrații.
Viața **cu** el a schimbat-o mult.
Plec **la** Bucureşti **cu** trenul.
Este greu pentru voi **de** plătit acest preț.
Este uşor **de** a vorbi.
Meseria **de** medic îl onorează **pe** practicantul ei.
Eu citesc poezii **de** Eminescu.
Elevul acesta este **de**-al şcolii noastre.
Un tovarăş **de** drum l-a însoțit **pe** militar.
Pisica se curăță **de** mizerii.
La piață dau **de** voi.
Mecanicii **de** locomotivă se pregătesc **de** plecare.
Rochia aceasta este **de** mătase.
Plecarea ta **de la** şcoală îl va nemulțumi pe învățător.
Au sosit copiii **de la** teatru.
Prietenul meu este **de la** sat.
Biserica **din** lemn atrage mulți vizitatori.
Haina este **din** piele.
La alarmă militarii sar **din** pat.
Castelele sunt **din** nisip.
Pe drumul **dinspre** lac vine o maşină.
L-a vizitat bunica **dinspre** tată.

Norii de ploaie vin **dinspre** munte.
Satul **dintre** dealuri adăposteşte oameni gospodari.
Dintre bodyguarzi preşedintele zâmbeşte oamenilor.
Fraţii **dintr**-o mamă s-au adunat la petrecere.
Elevii s-au întors **dintr**-o excursie.
Inelul este **dintr**-un metal preţios.
Învățătorul a dat ca temă o pictură **după** natură.
Pisica aleargă **după** un şoarece.
Filmul este **după** cartea lui Sadoveanu.
În acest service auto este o maşină **fără** roți.
Medicul a operat **fără** bisturiu.
Apartamentul este **fără** mizerie.
Perdeaua **în** valuri impresionează **pe** musafiri.
Portretul tău este **în** creion.
Pisica s-a furişat **în** bucătărie.
Căruța mergea **înspre** oraş.
Împărțirea prăzii **între** tigri este tulburătoare.
Un oraş frumos se înalță **între** munți.
Schimbarea ta **într**-un intelectual este posibilă.
Femeia a intrat **într**-o biserică.
Învățătorul a comandat elevilor mers **la** pas.
Mama împarte mâncarea **la** copii.
Tata a parcat maşina **lângă** magazin.
Mersul **pe** sârmă al acrobaților ne impresionează.
Sportivii aleargă **pe** teren.
Turiştii vor trece **pe la** cascadă.
Avionul a zburat **pe lângă** turnul de control.
Plec la piață cu sacoşa **pentru** fructe.
Sacoşa aceasta este **pentru** fructe.
Eu explic **pentru** elevi.
Muncitorii fac ore **peste** program.
Cocorii zboară **peste** sat.
Alergarea **până la** pădure este plăcerea mea.
Trecerea **prin** poiană este încântătoare.
Noi trecem **prin** poiană.
Plimbarea **printre** flori este relaxantă.
Îndrăgostiții se plimbă **printre** flori.
Un copil deosebit s-a remarcat **de printre** elevii clasei.
Oamenii antrenați trec **prin** foc.
Drumul **spre** performanțe cere efort.
Comportamentul infractorilor este **spre** stricarea sufletului lor.

Sportivul talentat şi harnic se îndreaptă **spre** performanțe.
Echipa a obținut rezultate **sub** aşteptări.
Rezultatele echipei sunt **sub** aşteptări.
Rândunica s-a aşezat **sub** streaşină.

După cum spuneam în explicațiile anterioare, **prepoziția** nici *rol*, nici *funcție sintactică* în vreo propoziție nu are. Cu toate acestea, dacă în analiză o iei împreună cu domnul *atribut* sau cu domnul *complement* nu este niciun impediment! Se subînțelege că ea este un cuvânt de celelalte separat, iar în analiza sintactică acest fapt va fi precizat, de obicei folosind cuvântul « precedat ». Mai multe exemple vor veni la tine imediat!

S. P.v. C.
Livada ***miroase*** **a** măr.
s.c. vb. s.c.

a măr = complement exprimat prin substantiv comun simplu, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « a »;

S. A. A. P.v. C.
Bucuria **a** şapte copii le ***lumina*** chipurile.
s.c. num. s.c. vb. s.c.

a şapte = atribut exprimat prin numeral cardinal cu valoare adjectivală, genul masculin, numărul plural, precedat de prepoziția simplă « a »;

Precizez că în această propoziție, prepoziția « a », fii atent mata, leagă atributul substantival « copii » de substantivul pe care îl determină, să ştii, adică de substantivul « bucuria ». Că atributul substantival « copii » este precedat la rândul lui de numeralul « şapte », pe propoziție n-o deranjează şi astfel în fața numeralului se plasează.

P.v. A. C. A. A.
Am cumpărat trei kilograme **de** banane **a** cinci lei fiecare.
vb. num. s.c. s.c. num.

Mai întâi să precizez neapărat că în această propoziție *subiectul* e neexprimat, mai precis spus, el este în forma verbului predicativ inclus (*eu*)!

de banane = atribut substantival exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

a cinci = atribut exprimat prin numeral cardinal cu valoare adjectivală, genul masculin, numărul plural, precedat de prepoziția simplă « a »;

Precizez că în această propoziție, prepoziția « a » are rolul de a ne arăta distribuția, după cum vezi matale, distribuția leilor pe kilograme.

S. **A.** **P.v.** **C.**
Discuțiile **asupra** poveștii i-***au captivat*** **pe** copii.
s.c. **s.c.** **vb.** **s.c.**

asupra poveștii = atribut substantival exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « asupra »;

pe copii = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « pe »;

S. **P.v.** **C.** **C.**
El ***trimite*** lumină **asupra** ta.
pron. **vb.** **s.c.** **pron.**

asupra ta = complement exprimat prin pronume, persoana a II-a, numărul singular, precedat de prepoziția simplă « asupra »;

S. **A.** **P.v.** **C.**
Drumul **către** performanțe ***se parcurge*** **prin** muncă.
s.c. **s.c.** **vb.** **s.c.**

către performanțe = atribut substantival exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « către »;

prin muncă = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « prin »;

P.v. **C.**
Mergem **către** casă.
vb. **s.c.**

Mai întâi să precizez neapărat că în această propoziție *subiectul* e neexprimat, mai precis spus, el este în forma verbului predicativ ***mergem*** inclus (*noi*)!

către casă = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « către »;

S. A. A. P.v. C.
Măsurile aspre **asupra** infractorilor ***se hotărăsc*** **de către** legiuitor.
s.c. adj. s.c. vb. s.c.

asupra infractorilor = atribut substantival exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « asupra »;

de către legiuitor = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția compusă « de către »;

S. P.v. C.
Medicii ***luptă*** **contra** bolilor.
s.c. vb. s.c.

contra bolilor = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « contra »;

C. P.v. C. A. A.
La expoziție ***am văzut*** păsări **cu** minunate pene.
s.c. vb. s.c. adj. s.c.

la expoziție = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « la »;

cu pene = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « cu »;

S. P. nominal A.
Cartea ***este*** **cu** autograful autorului.
s.c. vb. s.c. s.c.

cu autograful = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « cu »;

C. A. P.v. C.
În călătoria **cu** maşina ***am filmat*** multe locuri.
s.c. s.c. vb. s.c.

în călătoria = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « în »;

cu maşina = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « cu »;

S. A. P. nominal
Cartea ta este **cu** ilustrații.
s.c. pr. vb. s.c.

cu ilustrații = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « cu »;

S. A. P.v.
Viața **cu** el ***a schimbat***-o mult.
s.c. pr. vb.

cu el = atribut exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « cu »;

P.v. C. C.
Plec **la** Bucureşti **cu** trenul.
vb. s.p. s.c.

la Bucureşti = complement exprimat prin substantiv propriu, precedat de prepoziția simplă « la »;

cu trenul = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « cu »;

P.n. C. S. C.
Este greu **pentru** voi **de** *plătit* acest preț.
vb. pron. vb. s.c.

pentru voi = complement exprimat prin pronume personal, persoana a II-a numărul plural, precedat de prepoziția simplă « pentru »;

de plătit = subiect exprimat printr-un verb (care nu are însă funcția de predicat), precedat de prepoziția simplă « de »;

P.nom. S.
Este uşor **de** a vorbi.
vb. vb.

de a vorbi = subiect exprimat prin verb (care nu are însă funcția de predicat), precedat de prepoziția simplă « de »;

S. A. P.v. C. A.
Meseria **de** medic îl ***onorează*** **pe** practicantul ei.
s.c. s.c. vb. s.c. pron.

de medic = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « de »;

pe practicantul = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « pe »;

S. P.v. C. A.
Eu ***citesc*** poezii **de** Eminescu.
pron. vb. s.c. s.p.

de Eminescu = atribut exprimat prin substantiv propriu, precedat de prepoziția simplă « de »;

S. A. P. nominal A.
Elevul acesta ***este*** **de**-al şcolii noastre.
s.c. vb. s.c.

de-al şcolii = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

S. A. P.v. C.
Un tovarăş **de** drum l-***a însoțit*** **pe** militar.
s.c. s.c. vb. s.c.

de drum = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă «de»;

pe militar = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « pe »;

S. P.v. C.
Pisica ***se curăță*** **de** mizerii.
s.c. vb. s.c.

de mizerii = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

C. P.v. C.
La piață ***dau*** **de** voi.
s.c. vb. pron.

la piață = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « la »;

de voi = complement exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, numărul plural, precedat de prepoziția simplă « de »;

S. A. P.v. C.
Mecanicii **de** locomotivă ***se pregătesc*** **de** plecare.
s.c. s.c. vb. s.c.

de locomotivă = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

de plecare = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

S. A. P. nominal
Rochia aceasta ***este*** **de** mătase.
s.c. vb. s.c.

de mătase = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

S. A. C. P.v. C.
Plecarea ta **de la** şcoală îl ***va nemulțumi*** **pe** învățător.
s.c. s.c. pr. vb. s.c.

de la şcoală = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția compusă « de la »;

pe învățător = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « pe »;

P.v. S. C.
Au sosit *copiii* **de la** teatru.
vb. s.c. s.c.

de la teatru = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția compusă « de la »;

S. A. P. nominal
Prietenul meu ***este*** **de la** sat.
s.c. vb. s.c.

de la sat = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția compusă « de la »;

S. A. P.v. A. C.
Biserica **din** lemn ***atrage*** mulți vizitatori.
s.c. s.c. vb. s.c.

din lemn = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « din »;

S. P. nominal
Haina ***este*** **din** piele.
s.c. vb. s.c.

din piele = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « din »;

C. S. P.v. C.
La alarmă *militarii* ***sar*** **din** pat.
s.c. s.c. vb. s.c.

la alarmă = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « la »;

din pat = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « din »;

S. P. nominal

Castelele ***sunt*** **din** nisip.

s.c. vb. s.c.

din nisip = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « din »;

C. A. P.v. S.

Pe drumul **dinspre** lac ***vine*** *o maşină*.

s.c. s.c. vb. s.c.

pe drumul = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « pe »;

dinspre lac = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « dinspre »;

C. P.v. S. A.

L-***a vizitat*** *bunica* **dinspre** tată.

pron. vb. s.c. s.c.

dinspre tată = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « dinspre »;

S. **A. P.v. C.**

Norii **de** ploaie ***vin*** **dinspre** munte.

s.c. s.c. vb. s.c.

de ploaie = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « de »;

dinspre munte = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « dinspre »;

S. A. P.v. C. A.

Satul **dintre** dealuri ***adăposteşte*** oameni gospodari.

s.c. s.c. vb. s.c. adj.

dintre dealuri = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « dintre »;

C. S. P.v. C.
Dintre bodyguarzi *preşedintele* ***zâmbeşte*** oamenilor.
s.c. s.c. vb. s.c.

dintre bodyguarzi = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « dintre »;

S. A. P.v. C.
Frații **dintr**-o mamă ***s-au adunat*** **la** petrecere.
s.c. s.c. vb. s.c.

dintr-o mamă = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția compusă « dintr-o »;

la petrecere = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « la »;

S. P.v. C.
Elevii ***s-au întors*** **dintr**-o excursie.
s.c. vb. s.c.

dintr-o excursie = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția compusă « dintr-o »;

S. P. nominal A.
Inelul ***este*** **dintr**-un metal prețios.
s.c. vb. s.c. adj.

dintr-un metal = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția compusă « dintr-un »;

S. P.v. C. C. A.
Învățătorul ***a dat*** ca temă o pictură **după** natură.
s.c. vb. s.c. s.c. s.c.

după natură = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « după »;

S. **P.v.** **C.**

Pisica ***aleargă*** **după** un şoarece.

s.c. **vb.** **s.c.**

după un şoarece = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « după »;

S. **P. nominal** **A.**

Filmul ***este*** **după** cartea lui Sadoveanu.

s.c. **vb.** **s.c.** **s.p.**

după cartea = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « după »;

A. **C.** **P.v.** **S.** **A.**

În acest service auto ***este*** *o maşină* **fără** roți.

adj. **s.c.** **vb.** **s.c.** **s.c.**

în service = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « în »;

fără roți = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « fără »;

S. **P.v.** **C.**

Medicul ***a operat*** **fără** bisturiu.

s.c. **vb.** **s.c**.

fără bisturiu = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « fără »;

S. **P. nominal**

Apartamentul ***este*** **fără** mizerie.

s.c. **vb.** **s.c.**

fără mizerie = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « fără »;

S. **A.** **P.v.** **C.**

Perdeaua **în** valuri ***impresionează*** **pe** musafiri.

s.c. **s.c.** **vb.** **s.c.**

în valuri = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « în »;
pe musafiri = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « pe »;

S. A. P. nominal
Portretul tău ***este*** **în** creion.
s.c. vb. s.c.
în creion = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, nr. sg., genul neutru, precedat de prepoziția simplă « în »;

S. P.v. C.
Pisica ***s-a furişat*** **în** bucătărie.
s.c. vb. s.c.
în bucătărie = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « în »;

S. P.v. C.
Căruța ***mergea*** **înspre** oraş.
s.c. vb. s.c.
înspre oraş = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția compusă « înspre »;

S. A. A. P. nominal
Împărțirea prăzii **între** tigri ***este*** tulburătoare.
s.c. s.c. s.c. vb. adj.
între tigri = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « între »;

S. A. P.v. C.
Un oraş frumos ***se înalță*** **între** munți.
s.c. adj. vb. s.c.
între munți = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « între »;

S. A. A. P. nominal

Schimbarea ta **într**-un intelectual ***este*** posibilă.

s.c. s.c. vb.

într-un intelectual = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « întru »;

S. P.v. C.

Femeia ***a intrat*** **într**-o biserică.

s.c. vb. s.c.

într-o biserică = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « într- »;

S. P.v. C. C. A.

Învățătorul ***a comandat*** elevilor mers **la** pas.

s.c. vb. s.c. s.c. s.c.

la pas = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « la »;

S. P.v. C. C.

Mama ***împarte*** mâncarea **la** copii.

s.c. vb. s.c. s.c.

la copii = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « la »;

S. P.v. C. C.

Tata ***a parcat*** maşina **lângă** magazin.

s.c. vb. s.c. s.c.

lângă magazin = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « lângă »;

S. A. A. P.v.

Mersul **pe** sârmă al acrobaților ne ***impresionează***.

s.c. s.c. s.c. vb.

pe sârmă = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « pe »;

S. P.v. C.

Sportivii ***aleargă*** **pe** teren.

s.c. vb. s.c.

pe teren = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « pe »;

S. P.v. C.

Turiştii ***vor trece*** **pe la** cascadă.

s.c. vb. s.c.

pe la cascadă = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția compusă « pe la »;

S. P.v. C. A.

Avionul ***a zburat*** **pe lângă** turnul de control.

s.c. vb. s.c. s.c.

pe lângă turnul = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția compusă « pe lângă »;

P.v. C. C. A.

Plec la piață cu sacoşa **pentru** fructe.

vb. s.c. s.c. s.c.

pentru fructe = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « pentru »;

S. A. P. nominal

Sacoşa aceasta ***este*** **pentru** fructe.

s.c. vb. s.c.

pentru fructe = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « pentru »;

S. P.v. C.

Eu ***explic*** **pentru** elevi.

pron. vb. s.c.

pentru elevi = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția simplă « pentru »;

S. P.v. C. A.

*Muncitorii **fac*** ore **peste** program.

s.c. vb. s.c. s.c.

peste program = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « peste »;

S. P.v. C.

*Cocorii **zboară*** **peste** sat.

s.c. vb. s.c.

peste sat = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « peste »;

S. A. P. nominal

Alergarea **până la** pădure ***este*** plăcerea mea.

s.c. s.c. vb. s.c.

până la pădure = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția compusă « până la »;

S. A. P. nominal

Trecerea **prin** poiană ***este*** încântătoare.

s.c. s.c. vb. adj.

prin poiană = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « prin »;

S. P.v. C.

*Noi **trecem*** **prin** ea.

pron. vb. pron.

prin ea = complement exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « prin »;

S. A. P. nominal

Plimbarea **printre** flori ***este*** relaxantă.

s.c. s.c. vb. adj.

printre flori = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « printre »;

S. P.v. C.

Îndrăgostiții ***se plimbă*** **printre** flori.

s.c. vb. s.c.

printre flori = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « printre »;

S. A. P.v. C. A.

Un copil deosebit ***s-a remarcat*** **de printre** elevii clasei.

s.c. adj. vb. s.c. s.c.

de printre elevii = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, precedat de prepoziția compusă « de printre »;

S. A. P.v. C.

Oamenii antrenați ***trec*** **prin** foc.

s.c. adj. vb. s.c.

prin foc = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul neutru, precedat de prepoziția simplă « prin »;

S. A. P.v. C.

Drumul **spre** performanțe ***cere*** efort.

s.c. s.c. vb. s.c.

spre performanțe = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « spre »;

S. A P. nominal A. A.

Comportamentul infractorilor ***este*** **spre** stricarea sufletului lor.

s.c. s.c. vb. s.c. s.c.

spre stricarea = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « spre »;

S. A. A. P.v. C.

Sportivul talentat şi harnic ***se îndreaptă*** **spre** performanțe.

s.c. adj. adj. vb. s.c.

spre performanțe = complement exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « spre »;

S. **P.v.** **C.** **A.**

Echipa ***a obținut*** rezultate **sub** așteptări.

s.c. **vb.** **s.c.** **s.c.**

sub așteptări = atribut exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « sub »;

S. **A.** **P. nominal**

Rezultatele echipei ***sunt*** **sub** așteptări.

s.c. **s.c.** **vb.** **s.c.**

sub așteptări = nume predicativ exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « sub »;

S. **P.v.** **C.**

Rândunica ***s-a așezat*** **sub** streașină.

s.c. **vb.** **s.c.**

sub streașină = complement exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul feminin, precedat de prepoziția simplă « sub »;

Dar de ce să învățăm
Bine să ne exprimăm ?

Dragii mei, prin tot ceea ce la limba română studiem, de fapt noi mereu învățăm cât mai bine să ne exprimăm! Mă refer la exprimarea, la comunicarea prin propoziții cu cuvinte, să țineți minte! Pe orice om, o exprimare clară, corectă şi frumoasă îl ajută, mai ales, să aibă în viață succes! Dacă tu vei învăța astfel a te exprima, tot aşa se va dezvolta, va evolua şi gândirea ta! Astfel, zi de zi în bine te poți schimba. Se cheamă că vei progresa!

Nu e greu de înțeles! Pentru a avea în viață succes, nu este de ajuns să ai noroc ori cu muşchii să munceşti. Trebuie să şi gândeşti şi ceea ce gândeşti trebuie şi altor oameni să le-mpărtăşeşti! Dacă de oameni vei fi izolat sau izolată, nu vei avea succes niciodată!

Reguli de scriere a unei compuneri

În ceea ce priveşte exprimarea scrisă îți voi prezenta în continuare câteva informații mult folositoare. Desigur, aceste informații şi în lecțiile de la şcoală se dobândesc, eu doar pe scurt ți le amintesc!

1. Mai întâi este necesar să ştii **despre ce** vrei să scrii!

Poți să scrii despre ceea ce în fața ochilor tăi s-a înfățişat, de exemplu, despre un tablou sau un peisaj adevărat! Poți să scrii despre ceea ce cunoşti, iată, despre o întâmplare adevărată! Poți de asemenea, să-ți laşi imaginația (închipuirea, reveria, visarea) să zboare, scriind despre lucruri care nu există în lumea noastră trecătoare, de exemplu plante vorbitoare, tot felul de animale ciudate ori viața pe planete-ndepărtate!

2. Orice compunere trebuie **să aibă un titlu**!

Titlul compunerii tale va exprima concis despre ce e vorba în rândurile pe care tu le-ai scris. De exemplu titlul unei compuneri poate fi *Vara,* dacă ai scris despre anotimpul de vară, poate fi *Pe derdeluş*, dacă vei povesti o întâmplare de la săniuş, poate fi chiar *Clasa mea*, dacă despre-aceasta vrei a relata, după cum foarte bine poate fi orice expresie cu care vrei tu să ne impresionezi, însă prin ceea ce în compunerea ta relatezi, de el să nu te-ndepărtezi!

3. Un **plan al compunerii** să întocmeşti, pentru ca prin vorbe să nu te rătăceşti!

Pentru ca să scrii o compunere frumoasă, trebuie pe scurt să ştii despre ce tu vrei să scrii! În acest sens trebuie să ții seama de **titlul** compunerii, de subiectul ales şi de **părțile unei compuneri** mai ales! Atenția să nu te părăsească , ai grijă să curgă povestirea firească!

O compunere are <u>trei</u> părți principale: **introducere**, **cuprins** şi **încheiere**. Noi însă nu ne luăm la revedere!

Introducerea cuprinde câteva date despre *locul*, *timpul* şi *personajele* acțiunii relatate în compunerea ta, e-un fel de cap al compoziției, cam aşa ceva.

Cuprinsul conține *dezvoltarea acțiunii*, *povestirea întâmplării*, *descrierea personajelor*, a *locurilor* sau a *imaginilor*. Şi pentru ca necazurile neştiinței să nu te ajungă, să ştii, **cuprinsul** este partea cea mai lungă!

Încheierea conține relatarea *sfârşitului întâmplării*, *o concluzie*, *o impresie personală* despre ceea ce în compunere s-a relatat. Cititorul poate fi impresionat! De aceea ai grijă cum finalizezi, nu căuta de cuvinte repede să te eliberezi!

4. Ai grijă, şcolare, **să respecți aliniatele** la redactare!

Dragă fată, drag băiat, *fiecare idee nouă* se scrie cu aliniat! O compunere trebuie să aibă <u>cel puțin trei aliniate</u>, dragii mei, câte unul

pentru fiecare parte a ei! De obicei **introducerea** are 1-2 aliniate, **cuprinsul** are mai multe, negreşit, depinde cât ai de povestit, iar **încheierea** are un aliniat. De obicei, dar nu neapărat!

5. Să ţineţi minte! **Nu repetaţi de prea multe ori aceleaşi cuvinte**! Nu este vorba că această repetiţie ar fi în sine vreo eroare, dar uneori ea e supărătoare! Dacă atunci când scrii, simţi nevoia să repeţi un cuvânt, în loc să-l scrii din nou cu efect supărător pentru cititor, poţi apela la înlocuitor - un pronume - sau la un cuvânt cu înţeles asemănător, adică la un sinonim, după cum ştim.

6. Formulează **propoziţii dezvoltate**, foloseşte **expresii frumoase!** Propoziţiile trebuie să fie *dezvoltate, corect formulate,* dar nu prea lungi, încât să fie greu cu gândul să le-ajungi! Orice *cuvânt şi orice expresie frumoasă* fac compunerea ta mult mai valoroasă!

7. Respectă **regulile de scriere ortografică şi caligrafică**! Află tu şi nu uita că scrisul e oglinda ta! Prin el nu poţi deloc să păcăleşti. El arată celorlalţi ce fel de om eşti! Eu zic să arătaţi că sunteţi inteligenţi şi ordonaţi, că se poate! Am dreptate ?

8. De asemenea, nu uita pe **scrierea semnelor de punctuaţie** a o respecta! Semnele de punctuaţie ajută la înţelegerea gândurilor puse de tine pe hârtie, deşi sunt mici, precum se ştie!

9. **Reciteşte compunerea şi corectează greşelile**!

În felul acesta, o imagine clară a compunerii tale vei avea şi pe strecurarea unor greşeli o vei evita!

Dragi copii, acum ar trebui să spun că am terminat, dar întotdeauna la limba română mai este ceva de învăţat, de repetat, de lucrat şi consolidat. Oricum, sper că până acum chiar te-am ajutat! Poţi oricând să reciteşti şi cu mare atenţie să gândeşti la aceste povestioare cu poveţe compuse ca bine să te înveţe. Sper că ai înţeles cum ţi-am explicat eu, nu e chiar atât de greu, iar dacă te apuci serios de studiat, nu va fi foarte complicat. Eu nu vreau să-ţi fie limba română un chin, ci vreau să înveţi cu zâmbetul senin!

Cu drag, al tău prieten mai mare,

Florin!

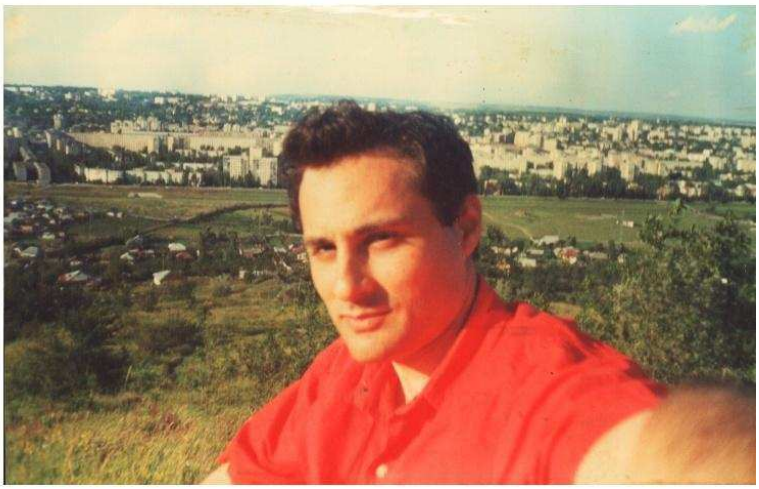

CUPRINS

Prefață.....4
Dragi copii……...5
Stimate cititor.....7
Despre cuvinte.....10
Comunicarea orală.....12
Comunicarea scrisă.....17
Comunicarea prin imagini.....20
Comunicarea prin simboluri.....20
Comunicarea prin gesturi, mimică……...21
Comunicarea telepatică…….21
Scurte precizări înaintea studierii părților de vorbire.....22
Substantivul.....22
Felul substantivelor.....23
Numărul substantivelor.....25
Genul substantivelor..... 27
Substantive de genul masculin.....27
Substantive de genul feminin.....28
Substantive de genul neutru.....29
Adjectivul.....30
Pronumele.....36
Pronumele personal.....38
Numărul pronumelui personal.....39
Persoana pronumelui personal.....39
Genul pronumelui personal.....40

Pronumele de politețe.....41
Numeralul.....42
Numeralele cardinale.....42
Numeralele ordinale.....46
Verbul.....48
Persoana şi numărul verbului.....54
Timpul verbului.....55
Părțile de propoziție.....63
Despre părțile de propoziție.....63
Părțile principale de propoziție…….....65
Subiectul……65
O parte de propoziție se exprimă printr-una de vorbire!.....75
Propoziții cu subiectul exprimat prin substantiv.....77
Propoziții cu subiectul exprimat prin pronume personal.....78
Propoziții cu subiectul exprimat prin alte pronume.....79
Subiectul exprimat prin substantiv.....80
Subiectul exprimat prin pronume personal.....83
Subiectul multiplu.....85
Propoziții cu subiectul neexprimat (subiect inclus şi subînțeles)....87
Subiectul nedeterminat.....88
Reluarea subiectului.....89
Propoziții fără subiect.....89
Predicatul.....90
Predicatul verbal.....95
Predicatul verbal exprimat prin verbul « a fi ».....103
Predicatul nominal cu verbul copulativ « a fi »……...107
Acordul predicatului cu subiectul.....114
Acordul predicatului cu subiectul
în propozițiile cu un singur subiect.....116
Acordul predicatului cu subiectul
în propozițiile cu subiect multiplu……..118
Cazuri speciale de acord al predicatului cu subiectul multiplu.....119
Acordul numelui predicativ cu subiectul multiplu.....119
Acordul în persoană dintre predicat şi subiect.....121
Acordul în număr între predicat şi subiect.....122
Acordul în gen între predicat şi subiect.....123
Excepții şi abateri de la regulile acordului dintre predicat
şi subiect (acordul după înțeles şi acordul prin atracție).....124
Acordul după înțeles.....124
Acordul prin atracție.....128
Părțile secundare de propoziție.....129
Despre părțile secundare de propoziție.....129

Atributul – parte secundară de propoziție care determină un substantiv.....132
Atributul exprimat prin adjectiv (atributul adjectival).....140
Atributul exprimat printr-un substantiv (atributul substantival).....142
Complementul – parte secundară de propoziție care determină un verb.....145
Complementul exprimat prin substantiv.....154
Complementul exprimat prin pronume.....163
Despre analiza morfologică şi analiza sintactică a cuvintelor.....166
Reguli de scriere a unei compuneri.....205

Suntem în fața unei cărți care *nu seamănă* cu altele. Scopul didactic precizat, un manual de Limba română pentru elevii din învățământul primar, dictează autorului, institutorul Florin Fînaru, o modalitate excentrică, dar nu mai puțin eficientă, de a ajunge la cititorul său ipotetic. Florin Fînaru procedează cu inteligență la reconstituirea *ludică* a discursului științific, oricum adecvat pentru vârsta vizată, propunând copiilor o carte „de jucării", cum ar fi spus poetul, în limbajul adaptat nivelului colocvial al comunicării, ce pare a recrea condițiile *lecției vii*, implicând oralitate, teatralitate, joc și strategii didactice specifice publicului țintă. Mai explicit, autorul *se joacă* el însuși, aducând numeroasele și – de ce să nu recunoaștem – aridele definiții/explicații gramaticale în forma (deloc obișnuită, opusă sobrietății și impersonalității stilului științific) a „ prozei rimate ! Dimensiunea ludică a demersului său reprezintă, complementar față de substanța teoretică și aplicativă, în totalitate acoperită, a materiei școlare, o componentă perfect legitimă a relației paideice, a comunicării mai mult decât simpatetice, parcă față în față, cu un public atât de special.

Domnul Florin Fînaru are experiența catedrei și se deduce că această modalitate, de invenție personală, a fost deja testată în orele de clasă. Este cu atât mai remarcabilă, ca un efect al competențelor sale pedagogice, dispoziția empatică a autorului, abilitatea, adică, de a se imagina în locul celuilalt, elevul care nu a ieșit încă din universul – atotcuprinzător pentru el – al jocului. Se explică, astfel, tonul familiar și – spuneam mai sus – stilul colocvial, care nu împietează cu nimic asupra „ conținuturilor învățării la Limba română ", cum se precizează în intenția lucrării. De fapt, institutorul Florin Fînaru folosește, chiar în modul cel mai spectaculos, aplecarea naturală a copilului spre spațiul *simulării* al jocului, construind „lecția" sa tocmai în teritoriul celei mai obișnuite evaziuni a micului cititor.

Conf. dr. Lăcrămioara Petrescu
Universitatea „ Alexandru Ioan Cuza "
IAȘI